

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI
SPORT
FACULTATEA PROTECȚIE, PAZĂ ȘI SECURITATE
CATEDRA PROTECȚIE, PAZĂ ȘI SECURITATE**

Andrei NASTAS

Lucia MALAI

**GHID METODIC.
SISTEMUL ORGANELOR SECURITĂȚII
CIVILE ȘI ORDINII PUBLICE
(Baza normativă)**

CHIȘINAU 2019

Ghidul metodic „*Sistemul organelor securității civile și ordinii publice: Baza normativă*” a fost discutat la ședința facultății **Pază, Protecție, Securitate** și recomandat pentru editare. Proces - verbal nr, 3 din 23 octombrie 2019

Autori: *Nastas Andrei*, doctor în drept, conferențiar universitar
Malai Lucia, master, lector universitar

Recenzent:

- *Cușnir Valeriu.*, doctor habilitat în drept, prof. univ.

Tehnoredactor, procesare computerizată: Valeriu EFREMOV

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Nastas, Andrei.

Sistemul organelor securității civile și ordinii publice : (Baza normativă) : Ghid metodic / Andrei Nastas, Lucia Malai ; Univ. de Stat de Educație Fizică și Sport din Moldova, Fac. Protecție, Pază și Securitate, Catedra Protecție, Pază și Securitate. – Chișinău : S. n., 2019 (Tipogr. "Tipocart Print"). – 198 p.

Bibliogr.: p. 195-196 (19 tit.). – 100 ex.

ISBN 978-9975-3380-0-4.

351.74/.76(094.57)

N 24

Ghidul prezintă cadrul teoretico-normativ al sistemului organelor securității publice și ordinii publice al Republicii Moldova. Bazându-ne și citând reglementările relevante menționăm principalele funcții, sarcini și obiective, structura, drepturile și responsabilitățile și competența fiecărui organ. Se acordă

o atenție deosebită regulilor privind întrunirile, precum și infracțiunilor în domeniul ordinii publice. Ghidul metodic poate fi de interes pentru doctoranzi, masteranzi și studenți ai instituțiilor de învățământ de la specialitatea drept, subiecților care practică aplicarea legii. De asemenea, poate prezenta interes considerabil pentru oamenii de știință și practicieni din țările CSI care studiază sistemul organelor de drept din Republica Moldova.

© Andrei NASTAS, 2019.

© Lucia MALAI, 2019.

© Facultatea PPS USEFS, 2019.

© Valeriu EFREMOV, prezentare grafică 2019.

INTRODUCERE

Odată cu formarea primelor formațiuni statale, a apărut necesitatea constituirii unor structuri speciale cu funcții de asigurare a securității și protecției cetățenilor, de asigurare a ordinii și siguranței. De-a lungul istoriei, aceste structuri au evoluat și s-au transformat, astfel încât au obținut funcții și competențe bine determinate și treptat au format un sistem unic de organe de protecție civilă și ordine publică - sistem care unele izvoare îl numesc – sistem de organe de apărare a normelor de drept. Cel mai complet și mai eficient, acest sistem a devenit în țările moderne, unde protecția drepturilor și libertăților omului reprezintă obligația constituțională a statului. Cu aceste competențe specifice sunt investite structurile puterii de stat, special constituite de către puterea de stat - organele de protecție civilă și ordine publică. În ansamblu, aceste organele formează un sistem unic, integrat, care are de realizat cele mai importante sarcini:

- controlul constituțional;
- înfăptuirea justiției;
- supravegherea exercitată de procuror;
- prevenirea infracțiunilor și a contravențiilor;
- urmărirea penală;
- activitatea specială de investigații;
- asigurarea securității naționale;
- menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice;
- acordarea asistenței juridice și apărare în cauzele penale;
- protecția vieții, sănătății, proprietății și a drepturilor cetățenilor.

Pentru Republica Moldova, procesul de formare a unor astfel de organe a început odată cu obținerea independenței și a fost unul destul de dificil. La etapa inițială organele de protecție civilă în mare măsură păstrau particularitățile sistemului sovietic și doar cu timpul, treptat, s-au transformat și s-au modernizat în conformitate cu cerințele democratice. O etapă deosebită în reformarea acestui sistem a început odată cu declararea vectorului de integrare europeană și cu procesul ulterior de racordare a sistemului național la cerințele UE.

Un șir întreg de organe de protecție civilă și ordine publică deja au trecut, iar unele din ele trec în prezent, un amplu proces de reformare, fapt care dictează necesitatea de a urmări atent acele modificări care au loc. Rolul special al acestor organe pentru țara noastră nu este pus la îndoială, mai ales având în vedere numeroasele provocări și amenințări internaționale și naționale pentru siguranța publică și multiplele cazuri de încălcare a ordinii publice. Fiecare organ care face parte din acest sistem are competențe proprii și funcții specifice reglementate de lege. În această ordine de idei, este foarte important de a cunoaște cadrul juridic care reglementează activitatea organelor de protecție civilă și ordine publică. Aceasta este extrem de important ținând cont de faptul că în ultima perioadă actele normative au suportat modificări considerabile.

Această lucrare metodică este destinată studenților și masteranzilor care studiază sistemul organelor de protecție civilă și ordine publică, oamenilor de știință, practicienilor, în competența cărora este analiza cadrului juridic ce reglementează activitatea organelor respective.

CONCEPTUL ȘI CARACTERISTICELE ORGANELOR DE DREPT

Istoria omenirii poate fi considerată ca fiind istoria drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Drepturile sunt reflectate prin aspirațiile omului spre o viață mai bună, spre un nivel de trai mai ridicat, în scopul satisfacerii necesităților materiale și spirituale. Promovarea și garantarea drepturilor și libertăților fundamentale reprezintă o preocupare majoră a societății umane. Potrivit Declarației Universale a Drepturilor Omului, recunoașterea demnității tuturor membrilor societății și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și securității în lume, iar ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au condus la acte ce contravin moralei și statutului de ființă umană și care revoltă conștiința umanității. De aceea este nevoie să se creeze o lume în care ființele umane vor beneficia de libertatea cuvântului și a convingerilor, „eliberate de orice teroare” dorind să trăiască într-o lume prosperă, fapt proclamat drept cea mai înaltă aspirație a omului.

Articolul 3 a Declarației Universale privind Drepturile Omului, ratificată la 10 decembrie 1948 prevede că ” Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa”. Articolul 7 stipulează că ” Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.” În așa fel, putem observa că protecția drepturilor și libertăților fundamentale a cetățenilor reprezintă una din obligațiile statului, care își găsește oglindire în Constituția RM. Această sarcină este pusă în seama unor organe specializate, care sunt numite „organe de drept”, „organe de asigurare a ordinii și securității”, ”organe de ocrotire a normelor de drept”.

Activitatea acestor organe este desfășurată în scopul consolidării legalității, apărării ordinii legale, publice, respectării drepturilor fundamentale precum și a intereselor legitime ale tuturor subiecților de drept.

Forțele de ordine publică sunt specializate integral sau subdiviziuni, în funcție de destinația și misiunile încredințate și îndeplinesc atribuții cu privire la respectarea ordinii publice, apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a avutului public și privat, prevenirea comiterii și descoperirii infracțiunilor sau a altor încălcări ale normelor de conduită, contribuind prin aceasta la realizarea unei societăți democratice, la apărarea independenței, suveranității naționale și integrității teritoriale.

Trăsăturile caracteristice organelor de ocrotire a normelor de drept sunt:

Apărarea și protecția drepturilor fundamentale, adică:

- restabilirea dreptului încălcat;
- sancționarea persoanei vinovate.

Putem conchide, în așa fel, că protecția dreptului se realizează numai după încălcarea acestuia. Cu alte cuvinte, dreptul este apărât atunci când este încălcat. Potrivit juriștilor din Roma Antică „Nullum crimen sine poena, nulla poena sine lege, nullum crimen sine poena legali” – adică, „nu există infracțiune fără pedeapsă, pedeapsă înafara legii, infracțiune fără pedeapsă legitimă”. Dar, societății în întregime și cetățeanului în particular nu îi este atât de important ca în caz de încălcare a drepturilor, făptuitorul să sî fie în mod operativ identificat, atras la răspundere,

iar dreptul încălcat restabilit. Mai ales atunci cînd este vorba de fapte ilicite deosebit de grave acest lucru este dificil de realizat, iar adesea și imposibil. Mult mai important este ca orice încercare de a încălca un drept să nu se admită.

Deaceia, o funcție importantă care revine organelor de drept este cea de Prevenție (din latină ” praeventio” – anticipează, previn; engl. „prevention”), adică, preîntîmpinare, prevenire. Astfel, sarcina principală a acestor organe este de a crea condiții pentru împiedicarea încălcării drepturilor cetățenilor. Scopul activității organelor de drept include protecția nu numai a cetățenilor, dar și a instituțiilor de stat și a însuși statului. Aceste organe se ocupă nemijlocit de asigurarea securității statului și a ordinii de drept. Atunci cînd nu a fost posibil de prevenit fapta ilicită, apare necesitatea de a constata toate circumstanțele, de a identifica făptuitorul, de a afla adevărul și de aplica sancțiunile respective. Toate aceste sarcini sunt repartizate organelor competente respective care activează în mod independent, în strictă conformitate cu legislația în vigoare.

- **Organele de drept sunt organe de stat, ele sunt constituite de către stat, sunt finanțate din bugetul de stat, au anumite atribuții și competențe date prin lege. Nici un organ nu poate prelua atribuțiile și competențele altuia, dar toate organele care formează sistemul organelor de ocrotire a normelor de drept urmează să colaboreze între ele.**
- Organele de ocrotire a normelor de drept reprezintă organe specializate, constituite de către puterea de stat cu scopul de a apăra și proteja drepturile și interesele cetățenilor, care activează în conformitate cu legislația în vigoare, care sunt investite cu dreptul de a aplica sancțiuni, iar în unele cazuri cu dreptul de a aplica legea penală și obligația de a respecta normele procesuale.
- **Funcțiile organelor de drept**
  - Funcțiile organelor de drept reprezintă direcțiile de activitate a acestora.
  - Controlul constituțional.
  - Realizarea justiției.
  - Supravegherea realizării actului de justiție.
  - Asigurarea securității civile.
  - Apărarea vieții, sănătății și integrității corporale.
  - Contracarea criminalității.
  - Menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice.
  - Asigurarea îndeplinirii hotărîrilor judecătorești.
  - Acordarea asistenței juridice cetățenilor.

Unele din funcțiile enumerate mai sus sunt realizate de către anumite organe. Spre ex., Curtea Constituțională realizează funcția de control constituțional. În seama altor organe sunt puse mai multe funcții. Sunt funcții care pot fi realizate doar de anumite organe de drept, cum sunt cele date în competența instanțelor de judecată, nefiind fi preluate de către alte organe. Unele funcții sunt strîns legate între ele, depînd una de alta. Funcția de a apăra viața și integritatea persoanei, drepturile ei fundamentale este nemijlocit legată de funcția de asigurare a ordinii, iar funcția de contracare a infracționalității cu cea de realizare a justiției.

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI

Adoptată și proclamată la New York, de Adunarea generală a O.N.U. prin Rezoluția 217 A (III) din **10 decembrie 1948**.

PREAMBUL

Considerînd că recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume,

Considerînd că ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au condus la acte de barbarie care revoltă conștiința omenirii și că făurirea unei lumi în care ființele umane vor beneficia de libertatea cuvîntului și a convingerilor, eliberate de teroare și de mizerie, a fost proclamată drept cea mai înaltă aspirație a omului,

Considerînd că este esențial ca drepturile omului să fie protejate de un sistem de drept pentru ca omul să nu fie constrîns, ca mijloc suprem, la revoltă împotriva tiraniei și a asupririi,

Considerînd că este esențial să fie încurajată dezvoltarea relațiilor prietenești între națiuni,

Considerînd că în Cartă popoarele Națiunilor Unite au proclamat din nou credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și în valoarea persoanei umane, în egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor și că s-au hotărît să favorizeze progresul social și să instaureze condiții mai bune de viață în cadrul unei libertăți mai mari,

Considerînd că statele membre s-au angajat să promoveze, în cooperare cu Organizația Națiunilor Unite, respectul universal și efectiv al drepturilor omului și al libertăților fundamentale,

Considerînd că o concepție comună despre aceste drepturi și libertăți este de cea mai mare importanță pentru realizarea deplină a acestui angajament,

Adunarea Generală, Proclamă prezenta Declarație universală a drepturilor omului ca ideal comun către care trebuie să tindă popoarele și toate națiunile pentru ca toate persoanele și toate organele societății, avînd în vedere permanent această Declarație, să se străduiască, prin învățătură și educație, să dezvolte respectul pentru aceste drepturi și libertăți și să asigure, prin măsuri progresive de ordin național și internațional, recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă atît în cadrul statelor membre înseși cît și în teritoriile aflate sub jurisdicția lor.

Articolul 1.

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de celelalte în spiritul fraternității.

Articolul 2.

1. Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgînd din orice altă situație.

2. Pe lîngă aceasta, nu se va face nici o deosebire bazată pe statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care aparține o persoană, fie această țară sau teritoriu independente, sub tutelă, neautonome sau supuse unei limitări oarecare a suveranității.

Articolul 3.

Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa.

Articolul 4.

Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în robie; sclavia și traficul cu sclavi sunt interzise sub

toate formele lor.

Articolul 5.

Nimeni nu va fi supus la tortură, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

Articolul 6.

Fiecare are dreptul să i se recunoască personalitatea sa juridică, oriunde s-ar afla.

Articolul 7.

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

Articolul 8.

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.

Articolul 9.

Nimeni nu poate fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

Articolul 10.

Orice persoană are dreptul, în deplină egalitate, să fie ascultată în mod echitabil și public de un tribunal independent și imparțial, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei.

Articolul 11.

1. Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces public în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul în care au fost comise, nu constituiau un act delictuos potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît aceea care era aplicabilă în momentul în care a fost comis actul delictuos.

Articolul 12.

Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri.

Articolul 13.

Orice persoană are dreptul sa circule liber și să-și aleagă reședința în interiorul unui stat.

2. Orice persoană are dreptul sa părăsească orice țară, inclusiv țara sa, și de a reveni în țara sa

Articolul 14.

1. În cazul persecuției, orice persoană are dreptul să caute azil și să beneficieze de azil în alte țări.

2. Acest drept nu poate fi invocat în cazul unor urmăriri penale bazate pe comiterea unei crime de drept comun sau pe acțiuni contrare scopurilor și principiilor Națiunilor Unite.

Articolul 15.

1. Orice individ are dreptul la o cetățenie.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa nici de dreptul de a-și schimba cetățenia.

Articolul 16.

1. Cu începere de la vîrsta nubilă, bărbatul și femeia fără nici o restricție în privința rasei,

cetățeniei sau religiei, au dreptul să se căsătorească și să întemeieze o familie. Ei au drepturi egale la încheierea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei.

2. Căsătoria nu poate fi încheiată decât cu consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.

3. Familia este elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

Articolul 17.

1. Orice persoană are dreptul la proprietate atât singură cât și în asociere cu alții.

2. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Articolul 18.

Orice persoană are dreptul la libertatea gândirii, a conștiinței și a religiei; acest drept implică libertatea de a-și schimba religia sau convingerile precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile sale, individual sau în colectiv, atât în public cât și privat, prin învățământ, practici, cult și îndeplinirea de rituri.

Articolul 19.

Orice individ are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, ceea ce implică dreptul de a nu fi tulburat pentru opiniile sale și acela de a căuta, de a primi și de a răspîndi, fără considerații de frontieră, informații și idei prin orice mijloc de exprimare.

Articolul 20.

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică

2. Nimeni nu poate fi obligat să facă parte dintr-o asociație.

Articolul 21.

1. Orice persoană are dreptul să participe la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși.

2. Orice persoană are dreptul de acces, în condiții de egalitate, la funcțiile publice ale țării sale.

3. Voința poporului este baza puterii de stat, această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri oneste care trebuie să aibă loc periodic, prin sufragiu universal egal și prin vot secret sau după o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

Articolul 22.

Orice persoană, în calitate de membru al societății, are dreptul la securitate socială; ea este îndreptățită să obțină satisfacerea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea și libera dezvoltare a personalității sale, prin efort național și cooperare internațională, ținându-se seama de organizarea și de resursele fiecărei țări.

Articolul 23.

1. Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotire împotriva șomajului.

2. Toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală.

3. Orice om care muncește are dreptul la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure lui precum și familiei sale o existență conformă cu demnitatea umană și completată, dacă este cazul, cu alte mijloace de protecție socială.

4. Orice persoană are dreptul să întemeieze cu alte persoane sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

Articolul 24.

Orice persoană are dreptul la odihnă și la timp liber și îndeosebi la o limitare rezonabilă a timpului de muncă, precum și la concedii periodice plătite.

Articolul 25.

1. Orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de șomaj, de boală, de

invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa.

2. Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire speciale. Toți copiii, indiferent dacă s-au născut în cadrul sau în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

Articolul 26.

1. Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază. Învățământul elementar este obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor; accesul la studii superioare trebuie să fie deschis tuturor pe baza deplinei egalități în funcție de merit.

2. Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinții au, cu prioritate, dreptul să aleagă felul educației care urmează să fie dată copiilor lor.

Articolul 27.

1. Orice persoană are dreptul să ia parte în mod liber la viața culturală a colectivității, să se bucure de arte și să participe la progresul științific și la binefacerile care rezultă din acesta.

2. Fiecare are dreptul la protecția intereselor morale și materiale care decurg din orice operă științifică, literară sau artistică al cărei autor este.

Articolul 28.

Fiecare persoană are dreptul să beneficieze, pe plan social și internațional, de existența unei ordini care să permită ca drepturile și libertățile enunțate în prezenta Declarație să-și poată găsi o realizare deplină.

Articolul 29.

1. Individul are îndatoriri față de colectivitate, numai în cadrul acesteia fiind posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică.

3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea, în nici un caz să fie exercitate contrar scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

Articolul 30.

Nici o prevedere a prezentei Declarații nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, un grup sau persoană dreptul de a se deda la vreo activitate sau de a săvârși vreun act care să conducă la desființarea drepturilor și libertăților enunțate în prezenta Declarație.

CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA DIN 29 IULIE 1994

Publicat : 12.08.1994 în Monitorul Oficial Nr. 1 Data intrării în vigoare :
27.08.1994

Articolul 4. Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 6. Separația și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7. Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 10. Unitatea poporului și dreptul la identitate

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova. Republica Moldova este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi.

(2) Statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

Articolul 11. Republica Moldova, stat neutru

(1) Republica Moldova proclamă neutralitatea sa permanentă.

(2) Republica Moldova nu admite dislocarea de trupe militare ale altor state pe teritoriul său.

DREPTURILE, LIBERTĂȚILE ȘI ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE

Articolul 15. Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16. Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție.

Articolul 21. Presumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 22. Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE

Articolul 24. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

(3) Pedepsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat.

Articolul 25. Libertatea individuală și siguranța persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult pînă la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea - în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.

Articolul 26. Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 27. Dreptul la libera circulație

(1) Dreptul la libera circulație în țară este garantat.

(2) Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.

Articolul 28. Viața intimă, familială și privată

Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Articolul 29. Inviolabilitatea domiciliului

(1) Domiciliul și reședința sînt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămîne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțămîntul acesteia.

(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege în următoarele situații:

a) pentru executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărîri judecătorești;

b) pentru înlăturarea unei primejdii care amenință viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;

c) pentru prevenirea răspîndirii unei epidemii.

(3) Perchezițiile și cercetările la fața locului pot fi ordonate și efectuate numai în condițiile legii.

(4) Perchezițiile în timpul nopții sînt interzise, în afară de cazul unui delict flagrant.

Articolul 30. Secretul corespondenței

(1) Statul asigură secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare.

(2) De la prevederile alineatului (1) se poate derogă prin lege în cazurile cînd această derogare este necesară în interesele securității naționale, bunăstării economice a țării, ordinii publice și în scopul prevenirii infracțiunilor.

Articolul 31. Libertatea conștiinței

(1) Libertatea conștiinței este garantată. Ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(2) Cultele religioase sînt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(3) În relațiile dintre cultele religioase sînt interzise orice manifestări de învrăjpire.

(4) Cultele religioase sînt autonome, separate de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în aziluri și în orfelinate.

Articolul 32. Libertatea opiniei și a exprimării

(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gîndirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvînt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sînt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.

Articolul 33. Libertatea creației

(1) Libertatea creației artistice și științifice este garantată. Creația nu este supusă cenzurii.

(2) Dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală, interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală sînt apărate de lege.

(3) Statul contribuie la păstrarea, la dezvoltarea și la propagarea realizărilor culturii și științei, naționale și mondiale.

Articolul 34. Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sînt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sînt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Mijloacele de informare publică nu sînt supuse cenzurii.

Articolul 35. Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățămîntul general obligatoriu, prin învățămîntul liceal și prin cel profesional, prin învățămîntul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

(2) Statul asigură, în condițiile legii, dreptul de a alege limba de educare și instruire a persoanelor.

(3) Studierea limbii de stat se asigură în instituțiile de învățămînt de toate gradele.

(4) Învățămîntul de stat este gratuit.

(5) Instituțiile de învățămînt, inclusiv cele nestatate, se înființează și își desfășoară activitatea în condițiile legii.

Articolul 36. Dreptul la ocrotirea sănătății

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit.

(3) Structura sistemului național de ocrotire a sănătății și mijloacele de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii organice.

Articolul 37. Dreptul la un mediu înconjurător sănătos

(1) Fiecare om are dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate, precum și la produse alimentare și obiecte de uz casnic inofensive.

(2) Statul garantează fiecărui om dreptul la accesul liber și la răspîndirea informațiilor veridice privitoare la starea mediului natural, la condițiile de viață și de muncă, la calitatea produselor alimentare și a obiectelor de uz casnic.

(3) Tănuirea sau falsificarea informațiilor despre factorii ce sînt în detrimentul sănătății oamenilor se interzice prin lege.

(4) Persoanele fizice și juridice răspund pentru daunele pricinuite sănătății și avutului unei persoane ca urmare a unor contravenții ecologice.

Articolul 38. Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vîrsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Articolul 39. Dreptul la administrare

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

Articolul 40. Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstrațiile, manifestările, procesiunile sau orice alte întruniri sînt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.

Articolul 41. Libertatea partidelor și a altor organizații social-politice

(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide și în alte organizații social-politice. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri.

(2) Partidele și alte organizații social-politice sînt egale în fața legii.

(3) Statul asigură respectarea drepturilor și intereselor legitime ale partidelor și ale altor organizații social-politice.

(4) Partidele și alte organizații social-politice care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept, a suveranității și independenței, a integrității teritoriale a Republicii Moldova sînt neconstituționale.

(5) Asociațiile secrete sînt interzise.

(6) Activitatea partidelor constituite din cetățeni străini este interzisă.

(7) Funcțiile publice ai căror titulari nu pot face parte din partide se stabilesc prin lege organică.

Articolul 42. Dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate

(1) Orice salariat are dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

(2) Sindicatele se constituie și își desfășoară activitatea potrivit cu statutele lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea intereselor profesionale, economice și sociale ale salariaților.

Articolul 43. Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata săptămânii de muncă este de cel mult 40 de ore.

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sînt garantate.

Articolul 44. Interzicerea muncii forțate

(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

a) serviciul cu caracter militar sau activitățile desfășurate în locul acestuia de cei care, potrivit legii, nu satisfac serviciul militar obligatoriu;

b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;

c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale, stabilite de lege.

Articolul 45. Dreptul la grevă

(1) Dreptul la grevă este recunoscut. Grevele pot fi declanșate numai în scopul apărării intereselor profesionale cu caracter economic și social ale salariaților.

(2) Legea stabilește condițiile de exercitare a dreptului la grevă, precum și răspunderea pentru declanșarea nelegitimă a grevelor.

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 47. Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămîntea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 49. Protecția familiei și a copiilor orfani

(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulînd dezvoltarea instituțiilor necesare.

(3) Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educația copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitatea de binefacere față de acești copii.

Articolul 50. Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

(3) Statul acordă alocațiile necesare pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copiilor bolnavi ori handicapați. Alte forme de asistență socială pentru copii și tineri se stabilesc prin lege.

(4) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sînt interzise.

(5) Autoritățile publice asigură condiții pentru participarea liberă a tinerilor la viața socială, economică, culturală și sportivă a țării.

Articolul 51. Protecția persoanelor handicapate

(1) Persoanele handicapate beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți. Statul asigură pentru ele condiții normale de tratament, de readaptare, de învățămînt, de instruire și de integrare socială.

(2) Nimeni nu poate fi supus nici unui tratament medical forțat, decît în cazurile prevăzute de lege.

Articolul 52. Dreptul de petiționare

(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.

Articolul 53. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Articolul 54. Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 55. Exercițarea drepturilor și a libertăților

Orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.

Articolul 56. Devotamentul față de țară

(1) Devotamentul față de țară este sacru.

(2) Cetățenii cărora le sînt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurămîntul cerut de ea.

Articolul 57. Apărarea Patriei

(1) Apărarea Patriei este un drept și o datorie sîntă a fiecărui cetățean.

(2) Serviciul militar este satisfăcut în cadrul forțelor militare, destinate apărării naționale, pazei frontierei și menținerii ordinii publice, în condițiile legii.

Articolul 58. Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația sa contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sînt interzise, în afara celor stabilite prin lege.

Articolul 59. Protecția mediului înconjurător și ocrotirea monumentelor

Protecția mediului înconjurător, conservarea și ocrotirea monumentelor istorice și culturale constituie o obligație a fiecărui cetățean.

Capitolul IX. AUTORITATEA JUDECĂTOREASCĂ

Instanțele judecătorești

Articolul 114. Înfăptuirea justiției

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Articolul 115. Instanțele judecătorești

(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică.

Articolul 116. Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

(2) Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sînt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție pînă la atingerea plafonului de vîrstă, stabilit în condițiile legii.

(3) Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești sînt numiți în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pe un termen de 4 ani.

(4) Președintele, vicepreședinții și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Ei trebuie să aibă o vechime în funcția de judecător de cel puțin 10 ani.

(5) Promovarea și transferarea judecătorilor se fac numai cu acordul acestora.

(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea.

(7) Funcția de judecător este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.

Articolul 117. Caracterul public al dezbaterilor judiciare

În toate instanțele judecătorești ședințele de judecată sînt publice. Judecarea proceselor în ședință închisă se admite numai în cazurile stabilite prin lege, cu respectarea tuturor regulilor de

procedură.

Articolul 118. Limba de procedură și dreptul la interpret

(1) Procedura judiciară se desfășoară în limba moldovenească.

(2) Persoanele care nu posedă sau nu vorbesc limba moldovenească au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță prin interpret.

(3) În condițiile legii, procedura judiciară se poate efectua și într-o limbă acceptabilă pentru majoritatea persoanelor care participă la proces.

Articolul 119. Folosirea căilor de atac

Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

Articolul 120. Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.

Articolul 121. Resursele financiare ale instanțelor judecătorești, indemnizația și alte drepturi

(1) Resursele financiare ale instanțelor judecătorești sînt aprobate de Parlament și sînt incluse în bugetul de stat.

(2) Indemnizațiile și alte drepturi ale judecătorilor sînt stabilite prin lege.

(3) Instanțele judecătorești dispun de poliția pusă în serviciul lor.

Procuratura.

Articolul 124. Atribuțiile și structura

(1) Procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești în condițiile legii.

(2) Sistemul organelor Procuraturii cuprinde Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și procuraturile specializate.

(3) Organizarea, competența și modul de desfășurare a activității Procuraturii sînt stabilite prin lege.

Articolul 125. Mandatul procurorilor

(1) Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia.

(2) Procurorii ierarhic inferiori sînt numiți de Procurorul General și îi sînt subordonați.

(3) Mandatul procurorilor este de 5 ani.

(4) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice și științifice.

(5) În exercitarea mandatului procurorii se supun numai legii.

COD DE PROCEDURĂ PENALĂ A REPUBLICII MOLDOVA DIN 14.03.2003

Publicat : 05.11.2013 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art Nr : 699 Data intrării în vigoare : 12.06.2003

Articolul 6. Termeni și expresii utilizate în prezentul cod.

Termenii și expresiile utilizate în prezentul cod au următorul înțeles, dacă nu este o mențiune deosebită:

1) act procedural – document prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de prezentul cod, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărâre etc.;

1¹) act de constatare - document prin care organul de constatare consemnează orice acțiune premergătoare urmăririi penale în vederea stabilirii și confirmării bănuielilor rezonabile că a fost săvârșită o infracțiune;

2) agent împuternicit cu înmînarea citației – colaborator al poliției, lucrător al autorității administrației publice locale, al instanței judecătorești, precum și o altă persoană care este împuternicită de organul de urmărire penală sau de instanța judecătorească să înmîneze citația, în condițiile prezentului cod;

3) apărare – activitate procesuală efectuată de partea apărării în scopul combaterii, în tot sau în parte, a învinuirii ori al atenuării pedepsei, apărării drepturilor și intereselor persoanelor bănuite sau învinuite de săvârșirea unei infracțiuni, precum și al reabilitării persoanelor supuse ilegal urmăririi penale;

4) arestare – măsură preventivă aplicată în baza unei hotărâri judecătorești în condițiile legii;

4¹) cameră de audiere – spațiu amenajat pentru audierea minorului victimă/martor al infracțiunii în condițiile art. 110¹, avînd legătură cu camera de vizualizare prin echipamentul de recepție și înregistrare audio/video, în care sînt plasați minorul supus audierii și interviuatorul;

[Art.6 pct.4¹) introdus prin LP163 din 18.07.14, MO249-255/22.08.14 art.574]

4²) cameră de vizualizare – spațiu amenajat pentru audierea minorului victimă/martor al infracțiunii în condițiile art. 110¹, în care sînt plasați participanții la procesul de audiere, cu excepția minorului supus audierii și a interviuatorului;

[Art.6 pct.4²) introdus prin LP163 din 18.07.14, MO249-255/22.08.14 art.574]

4³) bănuială rezonabilă – suspiciune care rezultă din existența unor fapte și/sau informații care ar convinge un observator obiectiv că s-a comis ori se pregătește comiterea unei infracțiuni imputabile unei anumite ori anumitor persoane și că nu există alte fapte și/sau informații care înlătură caracterul penal al faptei ori dovedesc neimplicarea persoanei;

[Art.6 pct.4³) introdus prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490]

4⁴) bun infracțional – bun care poate fi pus sub sechestrul în conformitate cu prevederile prezentului cod, precum și bun care poate fi supus confiscării speciale sau confiscării extinse;

[Art.6 pct.4⁴) introdus prin LP49 din 30.03.17, MO155-161/19.05.17 art.253]

5) cauză penală – proces penal desfășurat de organul de urmărire penală și de instanța judecătorească într-un caz concret referitor la una sau mai multe infracțiuni săvârșite sau presupus săvârșite;

6) caz ce nu suferă amînare – pericolul real că se vor pierde sau distruge probele, că bănuitul sau învinuitul se poate ascunde în încăperea suspectată ori că se vor comite alte infracțiuni;

7) cale ordinară de atac – cale prevăzută de lege pentru atacarea hotărîrilor judecătorești nedefinitive (apelul) sau, după caz, care nu sînt irevocabile (recursul);

- 8) cale extraordinară de atac – cale prevăzută de lege pentru atacarea hotărârilor judecătorești irevocabile (revizuirea, recursul în anulare);
- 9) decizie – hotărâre prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, recursului în anulare, precum și hotărârea instanței de apel și de recurs la rejudecarea cauzei;
- 10) delict flagrant – infracțiune descoperită în momentul săvârșirii ei sau înainte ca efectele ei să se fi consumat;
- 11) domiciliu – locuință sau construcție destinată pentru locuirea permanentă sau temporară a unei sau a mai multor persoane (casă, apartament, vilă, cameră la hotel, cabină pe o navă maritimă sau fluvială), precum și încăperile anexate nemijlocit la acestea, constituind o parte indivizibilă (verandă, terasă, mansardă, balcon, beci, un alt loc de uz comun). Prin noțiunea de domiciliu, în sensul prezentului cod, se înțelege și orice teren privat, automobil, navă maritimă și fluvială privată, birou;
- 11¹) eroare gravă de fapt – stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora. Eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor;
- 12) expert judiciar – persoană calificată care este abilitată, conform legii, să efectueze expertize și să formuleze concluzii în specialitate în care este autorizată, cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, organismul și psihicul uman, și care este inclusă în Registrul de stat al experților judiciari;
- [Art.6 pct.12] în redacția LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108]
- 12¹) expertiză judiciară – activitate de cercetare științifico-practică desfășurată în cadrul procesului penal, în scopul aflării adevărului prin efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar;
- [Art.6 pct.12¹] introdus prin LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108]
- 12²) expertiză individuală – expertiză judiciară efectuată de un singur expert judiciar în unul sau mai multe domenii de specializare a expertizei judiciare;
- [Art.6 pct.12¹] introdus prin LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108]
- 12³) expertiză monospecializată – expertiză judiciară ale cărei cercetări se efectuează cu aplicarea cunoștințelor dintr-un singur domeniu al științei, tehnicii sau dintr-un alt domeniu al activității umane;
- [Art.6 pct.12³] introdus prin LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108]
- 12⁴) expertiză de bază – expertiză judiciară în care se efectuează volumul principal de examinări;
- [Art.6 pct.12⁴] introdus prin LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108]
- 12⁵) expertiză primară – expertiză judiciară efectuată de către un expert judiciar sau de către o comisie de experți judiciari pentru prima dată, în cazul în care obiectul de cercetare nu a mai fost supus anterior, în cadrul unui proces, vreunei expertize de aceeași specializare;
- [Art.6 pct.12⁵] introdus prin LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108]
- 13) hotărâre judecătorească – hotărâre a instanței judecătorești adoptată într-o cauză penală: sentință, decizie, încheiere și hotărâre;
- 14) hotărâre a Plenului Curții Supreme de Justiție – act adoptat de Plenul Curții Supreme de Justiție la soluționarea chestiunilor ce țin de competența sa;
- 15) infracțiune de audiență – faptă penală săvârșită în cursul ședinței de judecată;
- 16) instanță judecătorească – orice instanță, parte componentă a sistemului judecătoresc al Republicii Moldova, care judecă cauza penală în primă instanță, în ordine de apel sau de recurs, ori pe căile extraordinare de atac, precum și care soluționează plângeri împotriva acțiunilor și actelor organelor de urmărire penală și ale organelor de executare a hotărârilor judecătorești și sancționează efectuarea unor acțiuni procedurale ;

17) instanță de apel – instanță care judecă apelul declarat împotriva sentințelor nedefinitive (curțile de apel);

18) instanță de recurs – instanță care judecă recursul declarat împotriva hotărârilor judecătorești adoptate în conformitate cu prezentul cod;

19) interpret – persoană, invitată în procesul penal de organele competente, care traduce oral dintr-o limbă în alta sau care traduce semnele celor muți ori surzi, mijlocind astfel înțelegerea dintre două sau mai multe persoane;

19¹) intervievator – persoană invitată într-un proces penal de către organul competent pentru a intermedia audierea minorului victimă/martor al infracțiunii în condițiile art. 110¹. În calitate de intervievator sînt implicate persoane care au studii juridice sau în domeniul psihologiei, special instruite pentru această sarcină. În procesul de audiere a minorului, intervievatorul are statut de specialist. [\[Art.6 pct.19¹\) introdus prin LP163 din 18.07.14, MO249-255/22.08.14 art.574\]](#)

20) investigator sub acoperire – persoană oficială care exercită confidențial activitate specială de investigații, precum și altă persoană care colaborează confidențial cu organele de urmărire penală;

20¹) investigații financiare paralele – totalitatea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații desfășurate cu scopul acumulării probelor referitoare la bănuț, învinuit, inculpat sau condamnat, la patrimoniul acestuia și bunurile pe care le deține în calitate de beneficiar efectiv, la patrimoniul proprietarului și administratorului bunurilor deținute de bănuț, învinuit, inculpat sau condamnat în calitate de beneficiar efectiv, în vederea recuperării bunurilor infracționale;

[\[Art.6 pct.20¹\) introdus prin LP49 din 30.03.17, MO155-161/19.05.17 art.253\]](#)

21) încheiere – hotărâre adoptată de către instanța de judecată pînă la darea sentinței sau deciziei;

22) judecată în primă instanță – soluționarea prin sentință a fondului cauzei penale ca rezultat al examinării nemijlocite a probelor de către instanța de judecată competentă cu participarea părților;

23) judecător – jurist licențiat, numit în funcție în modul stabilit de lege, autorizat să judece cauze aduse în fața instanței de judecată;

24) judecător de instrucție – judecător abilitat cu unele atribuții proprii urmăririi penale, precum și de control judiciar asupra acțiunilor procesuale efectuate în cadrul urmăririi penale;

25) materiale – documente întocmite, obiecte anexate la dosarul penal, care au importanță pentru stabilirea circumstanțelor cauzei etc.;

25¹) mandat judecătorec – act judecătorec oficial prin care se dispune sau se autorizează efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații, aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere sau efectuarea altor acțiuni procesuale și care conține dispoziția, temeiul acesteia și împuternicirile persoanei care acționează în temeiul acestui mandat;

[\[Art.6 pct.25¹\) introdus prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490\]](#)

26) măsuri de ocrotire – măsuri luate de organul de urmărire penală sau de instanța judecătorească față de persoane sau față de bunuri în legătură cu aplicarea măsurilor preventive, măsurilor de siguranță sau pedepselor penale;

27) mijloace de probă – mijloace prevăzute de legea procesuală, prin care se administrează probele într-o cauză penală;

28) ordonanță – hotărâre a organului de urmărire penală, adoptată în cursul procesului penal;

28¹) ordonator al expertizei judiciare – instanță de judecată sau parte în procesul penal care are dreptul de a dispune, respectiv, de a solicita în mod independent efectuarea unei expertize judiciare;

[\[Art.6 pct.28¹\) introdus prin LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108\]](#)

- 29) parte în proces – persoane care în procesul penal exercită funcții de acuzare sau apărare în baza egalității în drepturi și a principiului contradictorialității;
- 30) partea apărării – persoane abilitate prin lege să efectueze activitate de apărare (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea civilmente responsabilă și reprezentanții acestora);
- 31) partea acuzării – persoane abilitate prin lege să efectueze sau să ceară efectuarea urmăririi penale (procurorul, organul de urmărire penală, precum și partea vătămată, partea civilă și reprezentanții acestora);
- 32) prejudiciu – pagubă morală, fizică sau materială, care poate fi evaluată în expresie bănească;
- 33) probe – elemente de fapt, dobândite în modul prevăzut de prezentul cod, ce servesc la constatarea împrejurărilor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei penale;
- 34) probe pertinente – probe care au legătură cu cauza penală;
- 35) probe concludente – probe pertinente care influențează asupra soluționării cauzei penale;
- 36) probe utile – probe concludente care, prin informațiile pe care le conțin, sînt necesare soluționării cauzei;
- 37) procuror – persoană oficială numită, în modul stabilit de lege, pentru a conduce sau a exercita urmărirea penală și a reprezenta în judecată învinuirea în numele statului;
[Art.6 pct.37) modificat prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]
- 37¹) procuror ierarhic superior – procurorul-șef al procuraturii teritoriale, adjunctul (adjuncții) procurorului-șef al procuraturii teritoriale, procurorul-șef al procuraturii specializate, adjunctul (adjuncții) procurorului-șef al procuraturii specializate, procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale, adjuncții Procurorului General, Procurorul General, conform ierarhiei stabilite de prezentul cod;
[Art.6 pct.37¹) în redacția LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]
- 38) reprezentant – persoană împuternicită, conform legii, de a prezenta interesele părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile;
- 39) reprezentanți legali – părinții, înfietorii, tutorii, curatorii, soțul bănuितului, învinuitului, inculpatului, condamnatului și părții vătămate, precum și reprezentanți ai instituțiilor sub supravegherea cărora se află aceștia;
- 40) reținere – măsură luată de organul competent de a priva de libertate o persoană pe un termen de pînă la 72 de ore;
- 41) rude apropiate – copii, părinți, înfietori, înfiați, frați și surori, bunici, nepoți;
- 42) sentință – hotărîre prin care cauza penală se soluționează în fond de instanța de judecată;
- 43) specialist – persoană care cunoaște temeinic o disciplină sau o anumită problemă și este antrenată în procesul penal, în modul prevăzut de lege, pentru a contribui la stabilirea adevărului;
- 44) viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărîrea pronunțată – încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale;
- 45) unitate convențională – unitate convențională de amendă, stabilită de Codul penal;
- 46) persoană majoră – persoană care a împlinit vârsta de 18 ani;
- 47) persoană minoră – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani;
- 48) traducător – persoană care traduce în scris un text dintr-o limbă în alta;
- 49) timpul nopții – interval de timp cuprins între orele 22.00 și 6.00;
- 50) timpul zilei – interval de timp cuprins între orele 6.00 și 22.00.
- Articolul 7. Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

(3) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională.

(4) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor legale și este expusă într-un act juridic care nu poate fi supus controlului constituționalității, instanța va aplica în direct legea ;

(5) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică națională ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte, instanța va aplica reglementările internaționale în direct, motivînd hotărîrea sa și informînd despre aceasta autoritatea care a adoptat norma națională respectivă și Curtea Supremă de Justiție.

(6) Hotărîrile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

(7) Hotărîrile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție în chestiunile privind aplicarea prevederilor legale în practica judiciară au caracter de recomandare pentru organele de urmărire penală și instanțele judecătorești.

(8) Hotărîrile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sînt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurorii și instanțele de judecată.

(9) Deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție pronunțate ca urmare a examinării recursului în interesul legii sînt obligatorii pentru instanțele de judecată în măsura în care situația de fapt și de drept pe cauză rămîne cea care a existat la soluționarea recursului. Articolul 8. Presumția nevinovăției

(1) Persoana acuzată de săvîrșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atîta timp cît vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, și nu va fi constatată printr-o hotărîre judecătorească de condamnare definitivă.

(2) Nimeni nu este obligat să dovedească nevinovăția sa.

(3) Concluziile despre vinovăția persoanei de săvîrșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile prezentului cod, se interpretează în favoarea bănuțului, învinuitului, inculpatului.

Articolul 9. Egalitatea în fața legii și a autorităților

(1) Toți sînt egali în fața legii, a organelor de urmărire penală și a instanței de judecată fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

(2) Condițiile speciale de urmărire penală și judecare față de anumite categorii de persoane care beneficiază, conform legii, de un anumit grad de imunitate se asigură în baza prevederilor Constituției, tratatelor internaționale, prezentului cod și altor legi.

Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

(1) Toate organele și persoanele participante la procesul penal sînt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.

(2) Limitarea temporară a drepturilor și libertăților persoanei și aplicarea de către organele competente a măsurilor de constrângere față de ea se admit numai în cazurile și în modul strict prevăzute de prezentul cod.

(3) În desfășurarea procesului penal, nimeni nu poate fi supus la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante, nimeni nu poate fi deținut în condiții umilitoare, nu poate fi silit să participe la acțiunile procesuale care lezează demnitatea umană.

(3¹) Sarcina probațiunii neaplicării torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante îi revine autorității în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul său tacit.

(4) Orice persoană este în drept să-și apere prin orice mijloc neinterzis de lege drepturile, libertățile și demnitatea umană, lezate sau limitate nelegitim în cursul procesului penal.

(5) Prejudiciul cauzat drepturilor, libertăților și demnității umane în cursul procesului penal se repară în modul stabilit de lege.

(6) În cazul când un minor este victimă sau martor, se va acționa pentru respectarea intereselor acestuia în orice fază a procesului penal.

Articolul 11. Inviolabilitatea persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Nimeni nu poate fi reținut și arestat decît în cazurile și în modul stabilit de prezentul cod.

(3) Privarea de libertate, arestarea, internarea forțată a persoanei într-o instituție medicală sau trimiterea ei într-o instituție educațională specială, precum și prelungirea acestor măsuri, se permit numai în baza unui mandat de arestare sau a unei hotărîri judecătorești motivate.

[Art.11 al.(3) modificat prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490]

(4) Reținerea persoanei pînă la emiterea mandatului de arestare nu poate depăși 72 de ore.

(5) Persoanele reținute sau arestate i se aduc imediat la cunoștință drepturile sale și motivele reținerii sau arestării, circumstanțele faptei, precum și încadrarea juridică a acțiunii de săvîrșirea căreia ea este bănuită sau învinuită, în limba pe care o înțelege, în prezența unui apărător ales sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

(6) Organul de urmărire, procurorul penală sau instanța judecătorească este obligată să elibereze imediat orice persoană deținută ilegal sau dacă temeiurile reținerii ori arestării au decăzut.

[Art.11 al.(6) modificat prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490]

(7) Percheziția, examinarea corporală, precum și alte acțiuni procesuale care aduc atingere inviolabilității persoanei, pot fi efectuate fără consimțământul persoanei sau al reprezentantului ei legal numai în condițiile prezentului cod.

(8) Orice persoană reținută sau arestată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(9) În timpul desfășurării procesului penal, nimeni nu poate fi maltratată fizic sau psihic și sînt interzise orice acțiuni și metode care creează pericol pentru viața și sănătatea omului, chiar și cu acordul acestuia, precum și pentru mediul înconjurător. Persoana reținută, arestată preventiv nu poate fi supusă violenței, amenințărilor sau unor metode care ar afecta capacitatea ei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile.

Articolul 12. Inviolabilitatea domiciliului

(1) Inviolabilitatea domiciliului este garantată de lege. În cursul procesului penal, nimeni nu este în drept să pătrundă în domiciliu contrar voinței persoanelor care locuiesc sau dețin sediu în ele, cu excepția cazurilor și modului prevăzute de prezentul cod.

(2) Perchezițiile, cercetările domiciliului, precum și alte acțiuni de urmărire penală la domiciliu, pot fi ordonate și efectuate în baza unui mandat judiciar, cu excepția cazurilor și modului prevăzute de prezentul cod. În cazul efectuării acțiunilor procesuale fără mandat judiciar, organul abilitat să efectueze aceste acțiuni, imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore de la terminarea

acțiunii, prezintă instanței de judecată materialele respective pentru controlul legalității acestor acțiuni.

Articolul 13. Inviolabilitatea proprietății

(1) Persoana fizică sau juridică nu poate fi lipsită în mod arbitrar de dreptul de proprietate. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din motive de utilitate publică și în condițiile prezentului cod și conform principiilor generale ale dreptului internațional.

(2) Bunurile pot fi puse sub sechestru numai în baza hotărârii judecătorești.

(3) Bunurile ridicate în cursul acțiunii procesuale se descriu în procesul-verbal al acțiunii respective, iar persoanei de la care acestea au fost ridicate i se înmânează copia de pe procesul-verbal al acestei acțiuni.

Articolul 14. Secretul corespondenței

(1) Dreptul la secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare este asigurat de stat. În cursul procesului penal, nimeni nu poate fi lipsit sau limitat în acest drept.

(2) Limitarea dreptului prevăzut la alin.(1) se admite numai în baza unui mandat judiciar emis în condițiile prezentului cod.

Articolul 15. Inviolabilitatea vieții private

(1) Orice persoană are dreptul la inviolabilitatea vieții private, la confidențialitatea vieții intime, familiale, la protejarea onoarei și demnității personale. În cursul procesului penal, nimeni nu este în drept să se implice în mod arbitrar și nelegitim în viața intimă a persoanei.

(2) La efectuarea acțiunilor procesuale nu poate fi acumulată fără necesitate informație despre viața privată și intimă a persoanei. La cererea organului de urmărire penală și a instanței de judecată, participanții la acțiunile procesuale sînt obligați să nu divulge asemenea informații și despre aceasta se ia un angajament în scris. Prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul procesului penal se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal. [\[Art.15 al.\(2\) modificat prin LP87 din 28.04.16, MO156/07.06.16 art.306\]](#)

(3) Persoanele de la care organul de urmărire penală cere informație despre viața privată și intimă sînt în drept să se convingă că această informație se administrează într-o cauză penală concretă. Persoana nu este în drept să refuze de a prezenta informații despre viața privată și intimă a sa sau a altor persoane sub pretextul inviolabilității vieții private, însă ea este în drept să ceară de la organul de urmărire penală explicații asupra necesității obținerii unei asemenea informații, cu includerea explicațiilor în procesul-verbal al acțiunii procesuale respective.

(4) Probele care confirmă informația despre viața privată și intimă a persoanei, la cererea acesteia, se examinează în ședință de judecată închisă.

(5) Prejudiciul cauzat persoanei în cursul procesului penal prin violarea vieții private și intime a acesteia se repară în modul stabilit de legislația în vigoare.

Articolul 16. Limba în care se desfășoară procesul penal și dreptul la interpret.

(1) În desfășurarea procesului penal se utilizează limba de stat.

(2) Persoana care nu posedă sau nu vorbește limba de stat are dreptul să ia cunoștință de toate actele și materialele dosarului, să vorbească în fața organului de urmărire penală și în instanța de judecată prin interpret.

(3) Procesul penal se poate, de asemenea, desfășura în limba acceptată de majoritatea persoanelor care participă la proces. În acest caz, hotărârile procesuale se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat.

(4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală și cele ale instanței de judecată se înmânează bănuितului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaște, în modul stabilit de prezentul cod.

Articolul 17. Asigurarea dreptului la apărare

(1) În tot cursul procesului penal, părțile (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă) au dreptul să fie asistate sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

(2) Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sînt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod.

(3) Organul de urmărire penală și instanța sînt obligate să asigure bănuितului, învinuitului, inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de aceste organe.

(4) La audierea părții vătămate și a martorului, organul de urmărire penală nu este în drept să interzică prezența avocatului invitat de persoana audiată în calitate de reprezentant.

(5) În cazul în care bănuitul, învinuitul, inculpatul nu au mijloace de a plăti apărătorul, ei sînt asistați gratuit de cîte un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

Articolul 18. Publicitatea ședinței de judecată

(1) În toate instanțele judecătorești ședințele sînt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod.

[Art.18 al.(1) modificat prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490]

(2) Accesul în sala de ședință poate fi interzis presei sau publicului, prin încheiere motivată, pe parcursul întregului proces sau al unei părți din proces, în interesul respectării moralității, ordinii publice sau securității naționale, cînd interesele minorilor sau protecția vieții private a părților în proces o cer, sau în măsura considerată strict necesară de către instanță cînd, datorită unor împrejurări speciale, publicitatea ar putea să prejudicieze interesele justiției.

(2) În procesul în care un minor este victimă sau martor, instanța de judecată va asculta declarațiile acestuia într-o ședință închisă.

(3) Judecarea cauzei în ședința închisă a instanței trebuie argumentată și efectuată cu respectarea tuturor regulilor procedurii judiciare.

(4) În toate cazurile, hotărîrile instanței de judecată se pronunță în ședință publică.

Articolul 19. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod.

(2) Persoana care efectuează urmărirea penală și judecătorul nu pot participa la examinarea cauzei în cazul în care ei, direct sau indirect, sînt interesați în proces.

(3) Organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atît circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuितului, învinuitului, inculpatului, cît și cele care îl dezvinovătesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea.

Articolul 20. Desfășurarea procesului penal în termen rezonabil

(1) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile.

(2) Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei penale sînt:

1) complexitatea cazului;

2) comportamentul participanților la proces;

3) conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată;

3¹) importanța procesului pentru cel interesat;

4) vîrsta de pînă la 18 ani a victimei.

(3) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale în care sînt persoane aflate în arest, precum și minori, se fac de urgență și în mod preferențial.

[Art.20 al.(3) modificat prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490]

(4) Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă.

(5) În situația în care, la efectuarea urmăririi penale sau la judecarea unei cauze concrete, există pericolul încălcării termenului rezonabil, participanții la proces pot adresa judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă în fond cauza o cerere privind accelerarea urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei. Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de 5 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau de un alt complet de judecată decât cel care examinează cauza.

(6) Judecătorul de instrucție sau instanța decide asupra cererii din alin.(5) printr-o încheiere motivată, prin care fie că obligă organul de urmărire penală sau, după caz, instanța care judecă în fond cauza să întreprindă un act procesual, stabilind, după caz, un anumit termen pentru accelerarea procedurii, fie că respinge cererea. Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Articolul 21. Libertatea de mărturisire împotriva sa

(1) Nimeni nu poate fi silit să mărturisească împotriva sa ori împotriva rudelor sale apropiate, a soțului, soției, logodnicului, logodnicei sau să-și recunoască vinovăția.

(2) Persoana căreia organul de urmărire penală îi propune să facă declarații demascatoare împotriva sa ori a rudelor apropiate, a soțului, soției, logodnicului, logodnicei este în drept să refuze de a face asemenea declarații și nu poate fi trasă la răspundere pentru aceasta.

Articolul 22. Dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori

(1) Nimeni nu poate fi urmărit penal sau judecat pentru săvârșirea faptei penale cu privire la care a fost emisă o ordonanță neanulată de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și/sau de clasare a cauzei, sau de refuz în pornirea urmăririi penale ori cu privire la care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare, de achitare sau încetare a procesului penal.

(2) Hotărârea judecătorească definitivă împiedică pornirea sau continuarea procesului penal în privința aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea respectivă.

(3) Ordonanțele procurorului de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și/sau de clasare a cauzei ori de refuz în pornirea urmăririi penale împiedică pornirea sau continuarea procesului penal în privința aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când aceste ordonanțe au fost anulate.

[Art.22 în redacția LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108]

Articolul 23. Asigurarea drepturilor victimei în urma infracțiunilor, abuzurilor de serviciu și erorilor judiciare

(1) Legea procesuală penală asigură drepturile victimei în urma infracțiunilor sau abuzurilor de serviciu, precum și ale persoanei condamnate sau arestate nelegitim ori lezate în drepturi în alt mod.

(2) Victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile prezentului cod, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

(3) Persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum și să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.

Articolul 24. Principiul contradictorialității în procesul penal

(1) Urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sînt separate și se efectuează de diferite organe și persoane.

(2) Instanța judecătorească nu este organ de urmărire

penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

(3) Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură.

(4) Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.

Articolul 25. Înfăptuirea justiției - atribuție exclusivă a instanțelor judecătorești

(1) Justiția în cauzele penale se înfăptuiește în numele legii numai de către instanțele judecătorești. Constituirea de instanțe nelegitime este interzisă.

(2) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni, precum și supus unei pedepse penale, decât în baza hotărârii definitive a instanței de judecată, adoptată în condițiile prezentului cod.

(3) Competența instanței de judecată și limitele jurisdicției ei, modul de desfășurare a procesului penal nu pot fi schimbate în mod arbitrar pentru anumite categorii de cauze sau persoane, precum și pentru o anumită situație sau pentru o anumită perioadă de timp.

(4) Nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a-i fi judecată cauza de acea instanță și de acel judecător în competența cărora ea este dată prin lege.

(5) Sentințele și alte hotărâri judecătorești în cauza penală pot fi verificate numai de către instanțele judecătorești respective în condițiile prezentului cod ;

(6) Sentințele și alte hotărâri judecătorești ale instanțelor nelegitime nu au putere juridică și nu pot fi executate.

Articolul 26. Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii

(1) La înfăptuirea justiției în cauzele penale, judecătorii sînt independenți și se supun numai legii. Judecătorii judecă cauzele penale pe baza legii și în condiții care exclud orice presiune asupra lor.

(2) Judecătorul judecă materialele și cauzele penale conform legii și propriei convingeri bazate pe probele cercetate în procedura judiciară respectivă.

(3) Judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii. Sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

(4) Justiția penală se înfăptuiește fără careva imixtiune. Judecătorul este obligat să se opună oricărei încercări de a exercita presiune asupra sa. Exercițarea de presiune asupra judecătorului la judecarea cauzelor penale cu scopul de a influența emiterea hotărârii judecătorești atrage răspundere conform legii.

(5) Judecătorul de instrucție este independent în relațiile cu celelalte organe de drept și instanțe judecătorești și își exercită atribuțiile numai în temeiul legii și în cadrul acesteia.

Articolul 27. Libera apreciere a probelor

(1) Judecătorul și persoana care efectuează urmărirea penală apreciază probele în conformitate cu propria lor convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate.

(2) Nici o probă nu are putere probantă dinainte stabilită.

Articolul 28. Oficialitatea procesului penal

(1) Procurorul și organul de urmărire penală au obligația, în limitele competenței lor, de a porni urmărirea penală în cazul în care sînt sesizate, în modul prevăzut de prezentul cod, că s-a săvârșit o infracțiune și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a

persoanei vinovate.

(2) Instanța de judecată efectuează acțiunile procesuale din oficiu, în limitele competenței sale, în afară de cazul când prin lege se dispune efectuarea acestora la cererea părților.

Titlul II

INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

ȘI COMPETENȚA LOR

Capitolul I

INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

Articolul 29. Instanțele care înfăptuiesc justiția în cauzele penale

(1) Justiția în cauzele penale se înfăptuiește de Curtea Supremă de Justiție, curțile de apel și judecătoria conform competenței date prin prezentul cod.

(2) Pentru anumite categorii de cauze penale pot funcționa judecătoria, colegii sau complete de judecată specializate.

(3) În cadrul instanței judecătorești, ca organ judecătoresc cu atribuții proprii în desfășurarea procesului penal, în faza de urmărire penală funcționează judecători de instrucție.

(4) În cazul în care părțile invocă încălcarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1298-XII din 24 iulie 1997, instanțele de judecată au obligația să se pronunțe motivat, în hotărîrile emise, dacă a avut loc sau nu încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

[Art.29 al.(4) introdus prin LP122 din 02.06.16, MO247-255/05.08.16 art.523; în vigoare 05.08.16]

Articolul 30. Compunerea instanței de judecată

(1) Judecarea cauzelor penale se înfăptuiește de către instanță în complet format din 3 judecători sau de către un singur judecător.

(2) În toate instanțele de judecată de gradul întâi, cauzele penale se judecă de un singur judecător, cu excepția cazurilor prevăzute în prezentul articol.

(3) Cauzele penale asupra infracțiunilor excepțional de grave, pentru săvîrșirea cărora legea prevede pedeapsă cu detențiune pe viață, se judecă în primă instanță, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești, în complet format din 3 judecători.

(4) Cauzele penale deosebit de complicate, precum și cele care prezintă o mare importanță socială pot fi examinate, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești, în complet format din 3 judecători.

(5) Apelurile și recursurile împotriva hotărîrilor judecătorești în cauzele penale pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul, precum și împotriva hotărîrilor instanțelor de apel pentru a decide admisibilitatea, se judecă de către instanțele respective în complet format din 3 judecători.

(6) Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție judecă recursurile împotriva sentinței Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, împotriva hotărîrilor instanței de apel și recursurile în anulare în complet format din 5 judecători.

(7) Recursul în anulare se judecă de către Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență de cel puțin 2/3 din numărul total al judecătorilor din cadrul colegiului.

(8) Recursul în interesul legii se judecă de către Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență de cel puțin 2/3 din numărul total al judecătorilor din cadrul colegiului.

Articolul 31. Schimbarea completului de judecată

(1) Completul de judecată format în condițiile art.30 trebuie să rămînă același în tot cursul judecării cauzei, cu excepția prevăzută în alin. Dacă aceasta nu este posibil, completul poate fi

schimbat pînă la începerea cercetării judecătorești.

(2) După începerea cercetării judecătorești, orice schimbare intervenită în completul de judecată impune reluarea de la început a cercetării judecătorești.

(3) În cazul în care cauza se judecă în fond de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. Judecătorului care intervine în proces i se oferă timp pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti pentru participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea judecătorului în condițiile prezentului alineat nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Judecătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsă lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare.

(4) Împuternicirile judecătorilor transferați, degrevați, detașați, suspendați sau eliberați din funcție în timpul judecării cauzelor penale aflate în fază de terminare se mențin, conform hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii, pînă la încheierea judecării cauzei respective.

Articolul 32. Locul judecării materialelor și cauzelor penale

(1) Judecarea materialelor și cauzelor penale se desfășoară la sediul instanței. Pentru motive temeinice, instanța, prin încheiere argumentată, poate dispune desfășurarea judecării în alt loc.

(2) Chestiunile prevăzute la art. 469, 473¹ și 473² pot fi examinate la sediul instanței sau la sediul penitenciarului ori prin intermediul teleconferinței.

[Art.32 al.(2) introdus prin LP163 din 20.07.17, MO364-370/20.10.17 art.616, alineatul unic devine al.(1); în vigoare 20.12.17]

Articolul 33. Incompatibilitatea judecătorului

(1) Judecătorii care sînt soți sau rude între ei nu pot face parte din același complet de judecată.

(2) Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat:

1) dacă el personal, soțul său, ascendenții ori descendenții lor, frații sau surorile și copiii acestora, afinii și persoanele devenite prin înfiere, potrivit legii, astfel de rude, precum și alte rude ale lui, sînt direct sau indirect interesate în proces;

2) dacă el este parte vătămată sau reprezentant al ei, parte civilă, parte civilmente responsabilă, soț sau rudă cu vreuna din aceste persoane ori cu reprezentantul lor, soț sau rudă cu învinuitul, inculpatul în proces ori cu apărătorul acestuia;

3) dacă a participat în acest proces în calitate de martor, expert, specialist, interpret, traducător, grefier, persoană care a efectuat urmărirea penală, procuror, judecător de instrucție, apărător, reprezentant legal al învinuitului, inculpatului, reprezentant al părții vătămate, părții civile sau părții civilmente responsabile;

4) dacă a efectuat o cercetare sau un control administrativ al circumstanțelor cauzei sau a participat la adoptarea unei hotărîri referitoare la această cauză în orice organ obștesc sau de stat;

5) dacă el a luat în această cauză hotărîri anterioare judecării în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului;

6) dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.

(3) Judecătorul nu poate participa la o nouă judecare a cauzei atît în primă instanță, cit și pe cale ordinară sau extraordinară de atac și urmează a fi recuzat și în cazul în care a mai participat în calitate de judecător la examinarea aceleiași cauze în primă instanță, pe cale ordinară sau extraordinară de atac, precum și în cazul participării ca judecător de instrucție. Această prevedere nu se extinde asupra membrilor Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, precum și asupra judecătorilor Curții Supreme de Justiție la rejudecarea cauzelor în baza hotărîrii Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție.

(4) Dispozițiile privind cazurile de incompatibilitate prevăzute la alin.(2) pct.5) și la alin.(3)

nu se aplică judecătorului de instrucție și judecătorului instanței de recurs care judecă recursul împotriva hotărârii privind măsura preventivă.

Articolul 34. Abținerea sau recuzarea judecătorului

(1) În cazul în care există circumstanțe prevăzute la art.33, judecătorul este obligat să facă declarație de abținere de la judecarea cauzei.

(2) Pentru aceleași motive, judecătorul poate fi recuzat și de către părțile în proces. Recuzarea trebuie să fie motivată și poate fi propusă, de regulă, înainte de începerea cercetării judecătorești. Cererea de recuzare poate fi făcută mai târziu numai în cazurile dacă cel care face propunerea de recuzare a aflat motivul recuzării abia după începerea cercetării judecătorești.

(3) Recuzarea anticipată a judecătorilor care încă nu participă la judecarea cauzei date, precum și a judecătorului sau completului de judecată care soluționează cererea de recuzare, nu se admite, însă argumentele cererii de recuzare pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.

(4) În cazul în care cererea de recuzare se înaintează în mod repetat cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții răuvoitoare, instanța care soluționează cauza poate aplica față de persoana vinovată o amendă judiciară în condițiile prezentului cod.

Articolul 35. Procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere

(1) Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată. La soluționarea recuzării sau abținerii judecătorilor dintr-un complet format din 3 sau 5 judecători, judecătorii nerecuzați din acest complet pot fi incluși în noul complet de judecată.

(2) Examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere. În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 10 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea.

(3) Încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.

Capitolul II **COMPETENȚA INSTANȚEI** **JUDECĂTOREȘTI**

Articolul 36. Competența judecătoriei

Judecătoria judecă în primă instanță cauzele penale privind infracțiunile prevăzute de Partea specială a Codului penal, cu excepția celor prevăzute la art. 39 alin. (1), demersurile și plîngerile împotriva hotărârilor și acțiunilor procurorului, ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații, precum și examinează chestiunile legate de executarea sentinței și alte chestiuni date prin lege în competența sa.

[Art.36 modificat prin LP39 din 29.05.14, MO169-173/27.06.14 art.377]

[Art.37 abrogat prin LP76 din 21.04.16, MO184-192/01.07.16 art.387; în vigoare 01.01.17]

[Art.37 modificat prin LP39 din 29.05.14, MO169-173/27.06.14 art.377]

Articolul 38. Competența Curții de Apel Curtea de Apel:

1) – **abrogat**;

2) ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de judecătoria;

[Art.38 al.(2) modificat prin LP76 din 21.04.16, MO184-192/01.07.16 art.387; în vigoare 01.01.17]

3) ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor judecătoriailor, care, potrivit

legii, nu pot fi atacate cu apel;

4) soluționează conflictele de competență apărute între judecătorii;

5) judecă cazurile de revizuire, date prin lege în competența sa.

Articolul 39. Competența Curții Supreme de Justiție Curtea Supremă de Justiție:

1) judecă în primă instanță cauzele penale privind infracțiunile săvârșite de Președintele Republicii Moldova;

2) ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de către instanțele de apel;

3) judecă, în limitele competenței sale, cauzele supuse căilor extraordinare de atac, inclusiv recursurile în anulare;

3¹) judecă recursurile în interesul legii;

3²) soluționează cererile de revizuire a cauzelor în urma pronunțării unei hotărâri de condamnare a Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului;

4) sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor juridice și asupra cazurilor excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice;

5) adoptă hotărâri explicative în chestiunile de practică judiciară a aplicării uniforme a legislației penale și procesual penale;

6) soluționează cererile de strămutare.

Articolul 40. Competența teritorială în materie penală

(1) Cauza penală se judecă de instanța în raza teritorială a căreia a fost săvârșită infracțiunea. Dacă infracțiunea este continuă sau prelungită, cauza se judecă de instanța în raza teritorială a căreia s-a consumat ori a fost curmată infracțiunea.

(2) Dacă este imposibil de a constata locul unde a fost săvârșită infracțiunea, cauza se judecă de instanța în raza teritorială a căreia a fost terminată urmărirea penală.

(3) Cauza penală asupra infracțiunilor săvârșite în afara hotarelor țării sau pe o navă se judecă de către instanța în raza teritorială a căreia se afla ultimul loc permanent de trai al inculpatului sau, dacă acesta nu este cunoscut - în raza teritorială a căreia a fost terminată urmărirea penală.

(4) Demersurile cu privire la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere și autorizarea măsurilor supuse controlului judiciar se examinează de instanța din circumscripția teritorială a procuraturii care conduce sau exercită urmărirea penală.

[\[Art.40 al.\(4\) introdus prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490\]](#)

Articolul 41. Competența judecătorului de instrucție

Judecătorul de instrucție asigură controlul judecătoresc în cursul urmăririi penale prin:

1) dispunerea, înlocuirea, încetarea sau revocarea arestării preventive și a arestării la domiciliu;

2) dispunerea liberării provizorii a persoanei reținute sau arestate, revocarea ei, ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport;

3) autorizarea efectuării percheziției, examinării corporale, punerii sub sechestru a bunurilor, ridicării de obiecte ce conțin secret de stat, comercial, bancar, a exhumării cadavrului;

4) dispunerea internării persoanei în instituție medicală;

5) autorizarea interceptării comunicărilor, reținerii, cercetării, predării, percheziționării sau ridicării trimiterilor poștale, înregistrării de imagini ;

6) audierea martorilor în condițiile art. 109, 110 și 110¹;

6¹) examinarea cererilor privind accelerarea urmăririi penale;

6²) autorizarea, la demersul procurorului, a efectuării măsurilor speciale de investigații, date prin lege în competența sa;

6³) examinarea contestațiilor depuse de către părțile în proces privind acțiunile procurorului ierarhic superior;

[Art.41 pct.6³) în redacția LP122 din 02.06.16, MO247-255/05.08.16 art.523; în vigoare 05.08.16]

6⁴) examinarea excluderii din hotărîre a unor capete de învinuire dacă persoana condamnată a fost extrădată;

7) efectuarea altor acțiuni procesuale prevăzute de prezentul cod.

Articolul 42. Competența în caz de indivizibilitate sau conexitate a cauzelor penale

(1) În caz de indivizibilitate sau de conexitate a cauzelor penale, judecata în primă instanță, dacă are loc în același timp pentru toate faptele și pentru toți făptuitorii, se efectuează de aceeași instanță.

(2) Constituie indivizibilitate a cauzelor penale cazurile în care la săvîrșirea unei infracțiuni au participat mai multe persoane, cînd două sau mai multe infracțiuni au fost săvîrșite prin aceeași faptă ori în cazul unei infracțiuni continue sau prelungite.

(3) Constituie conexitate a cauzelor penale cazurile:

1) cînd două sau mai multe infracțiuni sînt săvîrșite prin fapte diferite de una sau mai multe persoane împreună, în același timp și în același loc;

2) cînd două sau mai multe infracțiuni sînt săvîrșite de aceeași persoană în timp diferit ori în loc diferit;

3) cînd o infracțiune este săvîrșită pentru a pregăti, a înlăsa sau a ascunde comiterea altei infracțiuni ori este săvîrșită pentru a înlăsa sau a asigura absolvirea de răspundere penală a făptuitorului altei infracțiuni;

4) cînd între două sau mai multe infracțiuni există legătură și conexarea cauzelor se impune pentru buna înfăptuire a justiției.

(4) În caz de conexare a unor cauze privitoare la mai multe persoane învinuite de săvîrșirea infracțiunilor în raza de activitate a diferitor instanțe de grad egal sau privitoare la o singură persoană învinuită de săvîrșirea cîtorva infracțiuni, dacă aceste cauze sînt de competența a două sau cîtorva instanțe de judecată de grad egal, procesul se judecă de instanța care a fost prima sesizată privind judecarea cauzei.

[Art.42 al.(4) modificat prin LP179 din 26.07.18, MO309-320/17.08.18 art.498; în vigoare 17.08.18]

(5) Dacă o persoană sau un grup de persoane sînt învinuite de săvîrșirea unei singure sau a cîtorva infracțiuni și cauza referitoare la unul din învinuiți sau la una din infracțiuni este de competența unei instanțe ierarhic superioare, procesul se judecă în întregime de instanța ierarhic superioară.

[Art.42 al.(6) abrogat prin LP76 din 21.04.16, MO184-192/01.07.16 art.387; în vigoare 01.01.17]

(7) Conexarea cauzelor se admite de către instanța de judecată respectivă în cazul în care acțiunile incriminate nu necesită o încadrare juridică mai gravă, iar la cererea procurorului și în celelalte cazuri – pentru modificarea acuzației în sensul agravării.

(8) În cazul în care infracțiunea a fost săvîrșită de două sau mai multe persoane, instanța de judecată poate dispune indivizibilitatea cauzei, dacă aceasta este necesară pentru buna înfăptuire a justiției în termene rezonabile și dacă aceasta nu va împiedica respectarea drepturilor părților.

Articolul 43. Instanța competentă de a conexa cauzele penale

(1) Conexarea cauzelor se decide de către instanța căreia îi revine competența de judecată conform prevederilor art.42.

(2) În cazurile de indivizibilitate a cauzelor penale, precum și în cele de conexitate, cauzele, dacă ele au fost depuse în prima instanță de judecată, se conexează de către aceasta chiar și după casarea hotărîrilor asupra lor și remiterea cauzelor de către instanța de recurs pentru rejudecare.

(3) Cauzele se conexează și de către instanțele de apel sau de recurs de același grad dacă se află în același stadiu de judecată.

Articolul 44. Declinarea de competență a instanței de judecată

(1) Instanța de judecată, constatînd că nu este competență de a judeca cauza penală, prin încheiere, își declină competența și trimite dosarul instanței de judecată competente ;

(2) Dacă declinarea a fost determinată de competența după calitatea persoanei, precum și de competența teritorială, instanța căreia i s-a trimis cauza poate menține măsurile dispuse de instanța care s-a desesizat.

(3) – **abrogat.**

(4) Încheierea de declinare a competenței este definitivă.

Articolul 45. Conflictul de competență

(1) Cînd două sau mai multe instanțe se consideră competente de a judeca aceeași cauză (conflict pozitiv de competență) ori își declină competența (conflict negativ de competență), conflictul se soluționează de instanța ierarhic superioară comună.

(2) Instanța ierarhic superioară comună este sesizată, în caz de conflict pozitiv, de către instanța care ultima s-a declarat competentă, iar în caz de conflict negativ, de către instanța care ultima și-a declinat competența.

(3) În toate cazurile, sesizarea se poate face de părțile în proces.

(4) Pînă la soluționarea conflictului pozitiv de competență, procedura se suspendă. Instanța care ultima s-a declarat competentă ori ultima și-a declinat competența efectuează actele și ia măsurile ce nu suferă amînare.

(5) Instanța ierarhic superioară comună soluționează conflictul de competență conform regulilor pentru prima instanță. În toate cazurile, termenul de soluționare a conflictului de competență nu va depăși 7 zile de la data înregistrării cauzei în instanța ierarhic superioară

(6) Încheierea instanței care soluționează conflictul de competență este definitivă, însă argumentele dezacordului cu ea pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărîrii în fond.

(7) Instanța căreia i s-a trimis cauza prin încheiere de stabilire a competenței nu-și mai poate declina competența, în afară de cazul în care, în urma noii situații de fapt rezultată din completarea cercetării judecătorești, se constată că fapta constituie o infracțiune dată prin lege în competența altei instanțe.

Articolul 46. Strămutarea judecării cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad

(1) Curtea Supremă de Justiție strămută judecarea unei cauze penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad în cazul în care prin aceasta se poate obține soluționarea ei obiectivă, rapidă, completă și se asigură desfășurarea normală a procesului.

(2) Strămutarea cauzei poate fi cerută de președintele instanței de judecată sau de una dintre părți.

Articolul 47. Cererea de strămutare și efectele ei

(1) Cererea de strămutare, care trebuie să fie motivată, se adresează Curții Supreme de Justiție cu cel puțin 5 zile înainte de începerea cercetării judecătorești. Documentele pe care se bazează cererea se anexează la aceasta dacă sînt deținute de partea care cere strămutarea.

(2) În cerere se face mențiune dacă în cauză sînt persoane arestate.

(3) Suspendarea judecării cauzei poate fi dispusă de Curtea Supremă de Justiție după ce aceasta a fost sesizată.

Titlul III
PĂRȚILE ȘI ALTE PERSOANE PARTICIPANTE
LA PROCESUL PENAL
Capitolul I
PARTEA ACUZĂRII

Articolul 51. Procurorul

(1) Procurorul este persoana care, în limitele competenței sale, exercită sau, după caz, conduce în numele statului urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanță, exercită sau, după caz, conduce și alte atribuții prevăzute de prezentul cod. Procurorul care participă la judecarea cauzei penale are funcție de acuzator de stat.

(2) Procurorul este în drept să pornească o acțiune civilă împotriva învinuitului, inculpatului sau a persoanei care poartă răspundere materială pentru fapta învinuitului, inculpatului: 1) în interesul persoanei vătămate care se află în stare de imposibilitate sau de dependență față de învinuit, inculpat ori din alte motive nu-și poate realiza singură dreptul de a porni acțiune civilă; 2) în interesul statului.

(3) La exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul este independent și se supune numai legii. El, de asemenea, execută indicațiile scrise ale procurorului ierarhic superior privind înlăturarea încălcărilor de lege și omisiunilor admise la efectuarea și/sau la conducerea urmăririi penale.

(3¹) Indicațiile date de procurorul ierarhic superior pot fi contestate de procuror la Procurorul General și adjuncții lui. Procurorul General și adjuncții lui decid asupra contestării, prin ordonanță motivată, în termen de cel mult 15 zile.

(4) În cursul judecării cauzei, procurorul reprezintă învinuirea în numele statului și prezintă în ședința de judecată probele acumulate de organul de urmărire penală.

(5) Procurorul este în drept să declare apel sau recurs împotriva hotărârilor judecătorești pe care el le consideră ilegale sau neîntemeiate.

(6) Procurorul General și adjuncții lui sînt în drept să atace pe căi extraordinare de atac hotărârile judecătorești rămase definitive pe care le consideră ilegale sau neîntemeiate.

(7) În faza executării hotărârilor judecătorești, procurorul exercită atribuțiile prevăzute de prezentul cod.

(8) – **abrogat.**

Articolul 52. Atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale

(1) În cadrul urmăririi penale, procurorul, în limita competenței sale materiale și teritoriale: [Art.52 al.(1) modificat prin LP122 din 02.06.16, MO247-255/05.08.16 art.523; în vigoare 05.08.16]

1) pornește urmărirea penală, dispunînd printr-o ordonanță motivată fie efectuarea urmăririi penale de către alte organe de urmărire penală, fie exercitarea sa nemijlocită a urmăririi penale în conformitate cu prevederile prezentului cod, sau refuză pornirea urmăririi penale, sau dispune încetarea urmăririi penale;

[Art.52 al.(1), pct.1) în redacția LP122 din 02.06.16, MO247-255/05.08.16 art.523; în vigoare 05.08.16]

2) exercită nemijlocit urmărirea penală, revenindu-i atribuțiile organului de urmărire penală;

3) conduce personal urmărirea penală și controlează legalitatea acțiunilor procesuale efectuate de organul de urmărire penală, decide excluderea din dosar a probelor obținute conform prevederilor art. 94 alin.(1);

4) controlează permanent executarea procedurii de primire și înregistrare a sesizărilor privind infracțiunile;

5) cere de la organul de urmărire penală, pentru control, dosare penale, documente, acte procedurale, materiale și alte date cu privire la infracțiunile săvârșite și persoanele identificate în cauzele penale în care exercită controlul și dispune conexarea sau, după caz, disjungerea cauzei dacă se impune aceasta;

6) verifică calitatea probelor administrate, veghează ca orice infracțiune să fie descoperită, orice infractor să fie tras la răspundere penală și ca nici o persoană să nu fie urmărită penal fără să existe indici temeinici că a săvârșit o infracțiune;

7) asigură respectarea termenului rezonabil de urmărire penală în fiecare cauză penală;

8) anulează ordonanțele ilegale, modifică sau completează ordonanțele neîntemeiate ale organului de urmărire penală;

[Art.52 al.(1), pct.8) modificat prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

9) retrage motivat cauza penală de la ofițerul de urmărire penală și preia urmărirea penală sau transmite cauza conducătorului organului de urmărire penală pentru desemnarea altui ofițer de urmărire penală pe cauza dată;

10) ordonă efectuarea urmăririi penale de un grup de ofițeri de urmărire penală;

11) soluționează abținerile sau recuzările ofițerilor de urmărire penală;

12) decide aplicarea măsurii preventive, modificarea și revocarea ei în limitele prevăzute de prezentul cod;

[Art.52 al.(1), pct.12) modificat prin LP100 din 26.05.16, MO232-244/29.07.16 art.490]

13) efectuează controlul asupra legalității reținerii persoanei;

14) dă indicații în scris cu privire la efectuarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații în vederea căutării persoanelor care au săvârșit infracțiuni;

15) emite, conform prevederilor prezentului cod, ordonanțe privind reținerea persoanei, aducerea forțată a persoanei, ridicarea de obiecte și documente, privind alte acțiuni de urmărire penală;

16) adresează în instanța de judecată demersuri pentru obținerea autorizării arestării și prelungirii acesteia, liberării provizorii a persoanei reținute sau arestate, reținerii, cercetării, predării, percheziționării sau ridicării trimiterilor poștale, interceptării comunicărilor, suspendării provizorii a învinutului din funcție, urmăririi fizice și prin mijloace electronice a persoanei, exhumării cadavrului, controlului video și audio al încăperii, instalării în încăpere a mijloacelor tehnice de înregistrare audio și video, controlării comunicărilor cu caracter informativ adresate bănuیتului, internării persoanei în instituție medicală pentru efectuarea expertizei judiciare și a altor acțiuni pentru care se cere autorizarea judecătorului de instrucție;

17) poate asista la efectuarea oricărei acțiuni de urmărire penală sau o efectuează personal;

18) solicită participarea judecătorului de instrucție la efectuarea unor acțiuni de urmărire penală dacă legea dispune participarea obligatorie a acestuia;

19) restituie dosarele penale organului de urmărire penală cu indicațiile sale în scris;

20) înlătură persoana care efectuează urmărirea penală dacă aceasta a încălcat legea în procesul urmăririi penale;

21) înaintează organului respectiv sesizări cu privire la ridicarea imunității unor persoane și tragerea lor la răspundere penală;

22) încetează urmărirea penală, clasează cauza penală, dispune scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau aplică măsuri de constrângere cu caracter educativ în cazurile prevăzute de lege;

[Art.52 al.(1), pct.22) modificat prin LP123 din 02.06.16, MO232-244/29.07.16 art.492]

23) pune sub învinuire și ascultă învinuitul;

24) asigură părților posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei în condițiile prezentului cod;

24¹) prezintă, la solicitarea mediatorului, informația din dosarul penal necesară pentru derularea procesului de mediere, fără a prejudicia desfășurarea urmăririi penale;

[Art.52 al.(1), pct.24¹) introdus prin LP211 din 29.07.16, MO338-341/30.09.16 art.698]

25) întocmește rechizitoriul în cauza penală, copia căruia o înmânează învinuitului, și trimite cauza în instanța de judecată competentă;

26) seizează organele de urmărire penală și cele care exercită activitate specială de investigații despre înlăturarea încălcării legii.

27) se pronunță în actele procedurale dacă a avut loc sau nu încălcarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în cazul în care părțile invocă încălcarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;

[Art.52 al.(1), pct.27) introdus prin LP122 din 02.06.16, MO247-255/05.08.16 art.523; în vigoare 05.08.16]

28) informează bănuitul, învinuitul, inculpatul, victima, partea vătămată, partea civilă despre posibilitatea recurgerii la mediere în temeiul art. 219 alin. (9) și al art. 276 alin. (7).

[Art.52 al.(1), pct.28) introdus prin LP211 din 29.07.16, MO338-341/30.09.16 art.698]

[Art.52 al.(2) abrogat prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

[Art.52 al.(2¹) abrogat prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

(3) – abrogat.

(4) – abrogat

[Art.52 al.(4¹) abrogat prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

(4²) Indicațiile scrise ale procurorului date ofițerului de urmărire penală în cadrul procesului penal sînt obligatorii pentru executare.

[Art.52 al.(4²) introdus prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

(5) În cadrul urmăririi penale, procurorul dispune și de alte drepturi și obligații prevăzute de prezentul cod.

Articolul 53. Atribuțiile procurorului în instanța de judecată

(1) La examinarea cauzei penale în instanța de judecată, procurorul are următoarele atribuții:

1) reprezintă învinuirea în numele statului și prezintă în ședința de judecată probele acuzării ;

2) participă la examinarea probelor prezentate de partea apărării, prezintă noi probe necesare pentru confirmarea acuzării, face demersuri și își expune părerea asupra chestiunilor ce apar în timpul dezbaterilor judiciare;

3) cere de la instanța de judecată cauza penală pentru a formula inculpatului o acuzare mai gravă și a administra noi probe dacă, în urma cercetării judecătorești, se constată că inculpatul a săvîrșit și alte infracțiuni, iar probele sînt insuficiente;

4) modifică încadrarea juridică a infracțiunii săvîrșite de inculpat dacă cercetările judiciare confirmă că inculpatul a săvîrșit această infracțiune;

5) face demers în instanța de judecată de a întrerupe examinarea cauzei penale pe un termen prevăzut de prezentul cod pentru a înainta noi probe care confirmă acuzarea adusă inculpatului în cazul efectuării incomplete a urmăririi penale;

6) dă indicații în scris organului de urmărire penală privitor la efectuarea unor acțiuni procesuale asupra probelor suplimentare sau a noilor infracțiuni;

7) dispune, printr-o ordonanță, aducerea silită în instanța de judecată, în condițiile art.199, a persoanelor incluse în lista prezentată instanței, precum și a persoanelor solicitate pentru

administrarea probelor noi sau suplimentare;

8) își expune părerea în dezbaterile judiciare asupra faptei infracționale săvârșite de inculpat, încadrării ei în baza legii penale și pedepsei care urmează a fi aplicată;

9) declară apel sau, după caz, recurs privind latura penală și latura civilă a cauzei, le retrage în modul prevăzut de prezentul cod.

(2) La judecarea cauzei penale în instanța de judecată, procurorul dispune și de alte drepturi și obligații prevăzute de prezentul cod.

Articolul 53¹. Procurorul ierarhic superior

(1) Procuror ierarhic superior este:

a) pentru procurorii din procuratura teritorială – procurorul-șef al procuraturii teritoriale sau adjunctul acestuia, conform competențelor stabilite;

b) pentru procurorii din procuratura specializată – procurorul-șef al procuraturii specializate sau adjunctul acestuia, conform competențelor stabilite;

c) pentru procurorii-șefi adjuncți ai procuraturilor teritoriale – procurorul-șef al procuraturii teritoriale;

d) pentru procurorii-șefi adjuncți ai procuraturilor specializate – procurorul-șef al procuraturii specializate;

e) pentru procurorii-șefi ai procuraturilor teritoriale, inclusiv pentru procurorul-șef al Procuraturii unității teritoriale autonome Găgăuzia – procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale, conform competențelor stabilite;

f) pentru procurorii-șefi ai procuraturilor specializate – Procurorul General sau adjunctii săi, conform competențelor stabilite;

g) pentru procurorii din cadrul subdiviziunilor Procuraturii Generale – procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale;

h) pentru adjunctii procurorilor-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale – procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale;

i) pentru procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale – Procurorul General sau adjunctii săi, conform competențelor stabilite;

j) pentru adjunctii Procurorului General – Procurorul General;

k) pentru toți procurorii din cadrul sistemului Procuraturii – Procurorul General

(2) Procurorul ierarhic superior, pe lângă atribuțiile prevăzute la art. 52 alin. (1), în cadrul urmăririi penale realizează următoarele atribuții pentru exercitarea controlului ierarhic:

a) poate cere de la procurorii ierarhic inferiori, pentru control, dosare penale, documente, acte procedurale, materiale și alte date cu privire la infracțiunile săvârșite și la persoanele identificate în cauzele penale în care exercită controlul;

b) retrage, prin ordonanță motivată, în cazurile prevăzute la alin. (3), materialele și cauzele penale repartizate și le transmite altui procuror pentru examinare;

c) decide, în termen de cel mult 15 zile, prin ordonanță motivată, asupra contestației depuse de ofițerul de urmărire penală împotriva indicațiilor scrise ale procurorului;

d) anulează, total ori parțial, modifică sau completează, prin ordonanță motivată, în condițiile prezentului cod, actele procurorilor ierarhic inferiori și ale ofițerilor de urmărire penală;

e) soluționează, prin ordonanță motivată, abținerile și recuzările procurorilor ierarhic inferiori;

f) examinează plîngerile depuse împotriva actelor și acțiunilor procurorilor ierarhic inferiori;

g) asigură repartizarea către procurori a sesizărilor pentru examinare sau a cauzelor penale pentru exercitarea ori, după caz, pentru conducerea urmăririi penale;

h) reține materialele, cauzele penale pentru exercitarea urmăririi penale în mod personal sau pentru conducerea urmăririi penale, adoptînd o ordonanță motivată în acest sens;

i) retrage, prin ordonanță motivată, cauzele penale de la un organ de urmărire penală, dacă acesta nu este competent să efectueze urmărirea penală, și le transmite altui organ de urmărire penală, conform competenței;

j) restituie, cu indicațiile sale scrise, dosarele penale procurorilor ierarhic inferiori;

k) exercită alte atribuții prevăzute de lege.

(3) Materialele și cauzele penale repartizate unui procuror pot fi retrase și transmise altui procuror în cazul:

a) transferului, delegării, detașării, suspendării sau eliberării din funcție a procurorului, potrivit legii;

b) absenței procurorului, dacă există cauze obiective care justifică urgența și care împiedică prezentarea acestuia;

c) neîntreprinderii acțiunilor necesare pe cauza penală în mod nejustificat mai mult de 30 de zile;

d) constatării, din oficiu sau la plîngere, a unei încălcări grave a drepturilor persoanelor participante la procesul penal sau în cazul admiterii unor omisiuni ireparabile în procesul de administrare a probelor.

(4) Procurorul General poate da instrucțiuni cu caracter general procurorilor, organelor de urmărire penală, organelor care exercită activitatea specială de investigații și organelor de constatare în scopul asigurării legalității urmăririi penale.

[Art.53¹ introdus prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

Articolul 54. Abținerea sau recuzarea procurorului

(1) Procurorul nu poate participa la desfășurarea procesului în cauza penală:

1) dacă există cel puțin una din circumstanțele indicate în art.33, care se aplică în mod corespunzător;

2) dacă el nu poate fi procuror în baza legii sau a sentinței instanței de judecată.

(2) Faptul că procurorul a participat la exercitarea urmăririi penale, a condus sau a controlat acțiuni de procedură penală sau a reprezentat învinuirea în fața instanței de judecată nu constituie o piedică pentru participarea lui ulterioară la judecarea aceleiași cauze penale.

(3) În cazul în care există motivele prevăzute în alin.(1), procurorul este obligat să facă declarație de abținere de la participare în cauza respectivă.

(4) Pentru aceleași motive, procurorul poate fi recuzat și de către ceilalți participanți la proces în cauza respectivă, investiți cu asemenea drept prin prezentul cod.

(5) Abținerea sau recuzarea procurorului se soluționează:

1) în cursul urmăririi penale – de către procurorul ierarhic superior, iar în privința Procurorului General – de către un judecător al Curții Supreme de Justiție;

2) în cursul judecării cauzei – de către instanța respectivă.

(6) Hotărîrea asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.

Articolul 54¹. Consultantul procurorului

(1) În cadrul procesului penal, procurorul poate fi asistat de un consultant.

(2) La indicația procurorului, consultantul:

a) elaborează proiecte de acte procesuale;

b) acordă asistență procurorului la efectuarea acțiunilor procesuale.

3) Consultantul procurorului activează sub conducerea acestuia și nu este în drept să efectueze acțiuni procesuale.

(4) Consultantul este obligat să păstreze secretul profesional, confidențialitatea asupra faptelor și informațiilor care i-au devenit cunoscute în exercitarea atribuțiilor care îi revin și poartă răspundere, conform legii, pentru acțiunile ilegale săvîrșite în exercițiul funcției.

LEGE NR. 514 DIN 06.07.1995

PRIVIND ORGANIZAREA JUDECĂTOREASCĂ

Publicat : 19.10.1995 în Monitorul Oficial Nr. 58 art Nr : 641

T i t l u l I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Puterea judecătorească

(1) Puterea judecătorească este independentă, separată de puterea legislativă și puterea executivă, are atribuții proprii, exercitate prin instanțele judecătorești, în conformitate cu principiile și dispozițiile prevăzute de Constituție și de alte legi.

(2) Justiția se înfăptuiește în numele legii.

Articolul 2. Baza juridică a organizării judecătorești

Organizarea judecătorească este reglementată de Constituție, de prezenta lege și de alte acte legislative.

[Art.2 modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

Articolul 3. Formarea instanțelor judecătorești

Instanțele judecătorești se formează pe principiul numirii judecătorilor.

Articolul 4. Sarcinile instanțelor judecătorești

(1) Instanțele judecătorești înfăptuiesc justiția în scopul apărării și realizării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor și ale asociațiilor acestora, ale întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor.

(2) Instanțele judecătorești judecă toate cauzele privind raporturile juridice civile, de contencios administrativ, contravenționale și penale, precum și orice alte cauze pentru care legea nu stabilește o altă competență.

[Art.4 al.(2) în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.4 al.(2) modificat prin LP206 din 29.05.03, MO149/18.07.03 art.598]

[Art.4 al.(3) exclus prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

Articolul 5. Înfiptuirea justiției în strictă conformitate cu legislația

(1) Justiția se înfiptuiește în strictă conformitate cu legislația.

(2) Legile altor state se aplică numai în modul prevăzut de legislația Republicii Moldova și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

[Art.4 al.(2) modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

Articolul 6. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Asociațiile cetățenilor, întreprinderile, instituțiile și organizațiile au dreptul, în modul stabilit de lege, la acțiune în instanță judecătorească pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime care le-au fost încălcate.

Articolul 6¹. Distribuirea aleatorie a dosarelor și constituirea completelor de judecată
[Art.6¹titul în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

(1) Activitatea de judecare a cauzelor se desfășoară cu respectarea principiului distribuirii aleatorii a dosarelor prin intermediul programului electronic de gestionare a dosarelor.

În cazul în care judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza este în imposibilitatea de a continua judecarea acesteia, persoana responsabilă, în temeiul unei încheieri motivate a președintelui instanței judecătorești, prin intermediul programului electronic de gestionare a dosarelor, asigură redistribuirea aleatorie a dosarului altui judecător. Fișa cu datele privind distribuerea aleatorie a dosarelor se anexează în mod obligatoriu la fiecare dosar.

[Art.6¹al.(1) în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

(1¹) Constituirea completelor de judecată și desemnarea președinților acestora se fac la începutul anului prin dispoziție a președintelui instanței. Schimbarea membrilor completului se face în cazuri excepționale, în baza unei încheieri motivate a președintelui instanței judecătorești și potrivit criteriilor obiective stabilite de regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii. Încheierea motivată privind schimbarea membrilor completului se anexează la materialele dosarului.

[Art.6¹al.(1¹) introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

(2) Cauzele repartizate unui complet de judecată nu pot fi trecute altui complet decât în condițiile prevăzute de lege.

[Art.6¹ introdus prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

Articolul 7. Presumpția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în baza sentinței definitive a instanței judecătorești.

Articolul 8. Egalitatea în fața legii

Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și autorității judecătorești, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială, precum și de alte împrejurări.

Articolul 9. Limba de procedură și dreptul la interpret

(1) Procedura judiciară se desfășoară în limba moldovenească.

(2) Persoanele care nu posedă sau nu vorbesc limba moldovenească au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță prin interpret.

(3) În cazurile și în modul prevăzute de legislația procesuală, procedura judiciară se poate desfășura și în altă limbă, în condițiile Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

[Art.9 al.(3) în redacția LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

(4) În cazul cînd procedura judiciară se efectuează în altă limbă, documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba moldovenească.

Articolul 10. Caracterul public al dezbaterilor judecătorești și principiul contradictorialității

(1) Ședințele de judecată sînt publice. Judecarea cauzelor în ședință închisă se admite numai în cazurile stabilite prin lege, cu respectarea procedurii.

(2) Hotărîrile instanțelor judecătorești se pronunță public.

(3) Judecarea cauzelor se efectuează pe principiul contradictorialității.

(4) Hotărîrile judecătorilor, ale curților de apel și ale Curții Supreme de Justiție se publică pe pagina web din internet.

(5) Modul de publicare a hotărîrilor judecătorești este stabilit prin Regulamentul privind modul de publicare a hotărîrilor judecătorești, aprobat de către Consiliul Superior al Magistraturii

[Art.10 al. (4)-(5) introduse prin LP258-XVI din 29.11.07, MO14-15/22.01.08 art.48; va fi pus în aplicare după crearea condițiilor corespunzătoare, dar nu mai tîrziu de 1 ianuarie 2010]

Articolul 11. Asistența juridică la îndeplinirea justiției

(1) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie reprezentate sau, după caz, asistate de către un apărător ales sau de către un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

[Art.11 al.(1) modificat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.11 al.(2) abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

(3) Asistența juridică internațională se solicită sau se acordă în condițiile prevăzute de lege și de convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

[Art.12 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 13. Inadmisibilitatea imixtiunii în înfăptuirea justiției

(1) Imixtiunea în înfăptuirea justiției este interzisă.

(2) Exercițarea de presiune asupra judecătorilor cu scopul de a împiedica judecarea completă și obiectivă a cauzei sau de a influența emiterea hotărârii judiciare atrage răspundere contravențională sau penală conform legii.

[Art.13 al.(2) modificat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

(3) Mitingurile, demonstrațiile și alte acțiuni desfășurate la o distanță mai mică de 25 metri de localul în care se înfăptuiește justiția, dacă se fac cu scopul de a exercita presiune asupra judecătorilor, se califică drept imixtiune în activitatea lor.

Articolul 14. Înregistrarea ședințelor

(1) Ședințele de judecată se înregistrează prin utilizarea mijloacelor tehnice video sau audio ori se consemnează prin stenografiere. Înregistrările și stenogramele se transcriu de îndată. Înregistrarea audio și/sau video a ședințelor de judecată se realizează în modul stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii.

[Art.14 al.(1) modificat prin LP15-XVI din 03.02.09, MO57-58/20.03.09 art.163]

(2) Grefierul sau specialistul în stenografie consemnează toate afirmațiile, întrebările și susținerile participanților la proces și ale altor persoane care participă la judecarea cauzei, precum și ale judecătorilor.

(3) Înregistrarea audio și video, fotografierea, precum și utilizarea altor mijloace tehnice, de către participanții la proces și de către alte persoane se admit numai în condițiile legii procesuale.

[Art.14 în redacția LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796; va fi pus în aplicare după crearea condițiilor corespunzătoare, dar nu mai târziu de 1 ianuarie 2008]

[Art.14 al. (2) modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.14 al.(3)-(4) excluse prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

T i t l u l I I

SISTEMUL JUDECĂTORESC

Capitolul 1

DISPOZIȚII PRINCIPALE

Articolul 15. Instanțele judecătorești

(1) Justiția se înfăptuiește prin intermediul următoarelor instanțe judecătorești:

- a) Curtea Supremă de Justiție;
- b) curțile de apel;
- c) judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa judecătorii specializate. În cadrul instanțelor judecătorești pot funcționa colegii sau complete de judecată specializate.

[Alin.(2¹) art.15 abrogat prin Legea nr.126 din 09.06.2016, în vigoare 12.07.2016]

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Instanțele judecătorești sînt persoane juridice, au ștampilă cu imaginea stemei de stat și cu denumirea lor.

(5) Instanța judecătorească poate avea unul sau mai multe sedii.

[Art.15 completat prin Legea nr.76 din 21.04.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 15¹. Judecătorii de instrucție

(1) Din rîndul judecătorilor instanței judecătorești se numesc judecătorii care vor exercita atribuțiile judecătorului de instrucție.

(2) Judecătorul de instrucție este numit de către Consiliul Superior al Magistraturii cu consimțămîntul acestuia, la propunerea președintelui instanței judecătorești, pentru un mandat de 3 ani.

Articolul 16¹. Competența președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești

(1) Președintele instanței judecătorești:

- a) participă la examinarea cauzelor distribuite în condițiile art. 61;
- b) aprobă componența colegiilor și coordonează activitatea acestora;
- c) coordonează activitatea judecătorilor pentru a asigura judecarea cauzelor în termen rezonabil, distribuie sarcinile între judecători;
- d) delimitează atribuțiile vicepreședinților;
- e) propune Consiliului Superior al Magistraturii numirea unuia sau mai multor judecători dintre judecătorii instanței în calitate de judecător de instrucție;
- f) asigură specializarea și perfecționarea profesională a judecătorilor instanței;
- g) decide asupra necesității de a examina colegial unele cauze privind anumite materii sau categorii de persoane;
- h) constituie completele de judecată și decide asupra schimbării membrilor acestora, în condițiile art. 6¹ alin. (1¹);
- i) verifică procesul de repartizare aleatorie a dosarelor parvenite în instanță spre examinare;
- j) exercită controlul asupra întocmirii și afișării, în termenul stabilit de norma procesuală, a informației privind cauzele fixate pentru judecare, inclusiv privind obiectul acestora;
- k) conduce activitatea de generalizare a practicii judiciare și de analiză a statisticii judiciare și prezintă informații asupra acestor activități Consiliului Superior al Magistraturii și, respectiv, Departamentului de administrare judecătorească în partea ce ține de analiza statisticii judiciare;
- l) examinează petițiile, în condițiile legii, cu excepția celor care țin de acțiunile judecătorilor în îndeplinirea justiției, precum și de conduita acestora;
- m) aprobă și prezintă spre informare Consiliului Superior al Magistraturii programul concediilor de odihnă anuale ale judecătorilor, acordă judecătorilor concediile de odihnă anuale și îi recheamă din concediu;
- n) reprezintă instanța de judecată în relațiile cu autoritățile publice și cu mass-media;
- o) numește în funcție funcționarii publici, modifică, suspendă și încetează, în condițiile legii, raporturile de muncă ale acestora, angajează, modifică, suspendă și încetează raporturile de muncă ale personalului contractual al secretariatului instanței judecătorești;
- p) aplică sancțiuni disciplinare și adoptă măsuri de stimulare a personalului secretariatului instanței judecătorești;
- q) exercită alte atribuții, conform legii.

(2) Vicepreședintele instanței judecătorești exercită funcțiile președintelui instanței judecătorești în cazul absenței acestuia.

[\[Art.16¹ introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620\]](#)

Articolul 17. Judecarea cauzelor

Cauzele în materie civilă, penală sau în alte materii se judecă de către instanțele judecătorești în condițiile normelor procesuale.

[\[Art.17 în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620\]](#)

[\[Art.17 modificat prin LP206 din 29.05.03, MO149/18.07.03 art.598\]](#)

[Art.18 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.18 modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.19 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 20. Hotărârile instanței judecătorești

(1) Hotărârile instanței judecătorești se pronunță în numele legii de către un singur judecător sau, după caz, cu votul majorității judecătorilor din complet.

(2) Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

(3) Hotărârile instanței judecătorești sînt obligatorii și neexecutarea lor atrage răspundere, conform legii.

Articolul 21. Probleme organizatorice

Localitățile de reședință, circumscripția instanțelor judecătorești și numărul lor, precum și numărul judecătorilor din judecătoria și curțile de apel se stabilesc prin lege.

[Art.21 modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.21 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

Articolul 21. Aspecte organizatorice

(1) Localitățile de reședință și circumscripția instanțelor judecătorești sînt stabilite conform anexelor la prezenta lege

(2) Se stabilește un număr de 504 posturi de judecător pentru toate instanțele judecătorești din Republica Moldova, inclusiv 33 de posturi de judecător pentru Curtea Supremă de Justiție. Numărul total al posturilor de judecător include și numărul posturilor de judecător pentru instanțele judecătorești amplasate în sînga Nistrului.

(3) Instanțele judecătorești se asigură cu numărul necesar de judecători, precum și cu numărul necesar de personal în condițiile prezentei legi și ale hotărîrilor Consiliului Superior al Magistraturii.

(4) Numărul necesar de judecători pentru fiecare instanță se stabilește în corespundere cu Regulamentul privind criteriile de stabilire a numărului de judecători în instanțele judecătorești, aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii. Regulamentul este public, se plasează pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) În cazul în care buna funcționare a instanțelor judecătorești este grav afectată din cauza numărului de posturi vacante temporar, acestea pot fi ocupate pe o perioadă nedeterminată, conform legii, în cazul în care posturile de judecător au devenit vacante în urma:

a) detașării;

b) suspendării din funcție, în temeiul art. 24 al Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului;

c) altor cauze, pe o perioadă mai mare de un an.

(6) Numărul de posturi vacante temporar, care pot fi ocupate în cazurile prevăzute la alin. (5), se aprobă pentru fiecare instanță judecătorească de către Consiliul Superior al Magistraturii, la propunerea președintelui instanței, în termen de 15 zile după apariția vacanței postului.

(7) După încetarea situațiilor specificate la alin. (5), în cazul cînd judecătorul revine la instanța în care a activat anterior, Consiliul Superior al Magistraturii, la propunerea președintelui instanței judecătorești, este obligat să-i asigure de îndată un post vacant din fondul de rezervă specificat la alin. (8) și (9) în cazul în care nu mai există posturi vacante la acea instanță.

(8) Pentru asigurarea posturilor de judecător necesare la încetarea situațiilor specificate la alin. (5) se constituie un fond de rezervă de 15 posturi de judecător, care poate fi actualizat prin revizuirea prezentei legi.

(9) Posturile din fondul de rezervă se repartizează instanțelor judecătorești prin hotărîre a

Consiliului Superior al Magistraturii dacă în instanțele unde judecătorul a solicitat revenirea pe post nu există posturi vacante.

(10) În cazul apariției ulterioare a unor posturi vacante la instanța respectivă, temporar sau definitiv, posturile de judecător repartizate în condițiile alin. (6) se reinclud de drept, de la data apariției vacanței postului, în fondul de rezervă, iar judecătorul care a ocupat un astfel de post este considerat încadrat în postul care a devenit vacant. Includerea postului vacant în fondul de rezervă se constată, la propunerea președintelui instanței, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, în termen de 15 zile de la apariția vacanței postului.

(11) Sumele de bani corespunzătoare finanțării posturilor neocupate prevăzute la alin. (5) se virează la bugetul de stat la sfârșitul fiecărui an calendaristic.

[Art.21 în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620; în vigoare 01.01.13]

Articolul 22. Cheltuielile pentru înfăptuirea justiției

(1) Mijloacele financiare necesare bunei funcționări a instanțelor judecătorești sînt aprobate de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, și sînt incluse la bugetul de stat. Aceste mijloace nu pot fi micșorate fără acordul Consiliului Superior al Magistraturii și se alocă în mod regulat.

(2) Cheltuielile de judecată sînt reglementate de lege și se includ la capitolul cheltuieli în bugetele instanțelor judecătorești respective, la un articol aparte.

[Art.22 al.(2) modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art. 22 al.(1) modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.23 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.23 în redacția LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.23 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.23 completat prin LP84 din 20.04.01, MO52-54 din 17.05.01]

Articolul 23¹. Autoadministrarea judecătorească

(1) Independența instanțelor judecătorești reprezintă independența organizațională și funcțională a acestora, care este realizată prin autoadministrare judecătorească.

(2) Autoadministrarea judecătorească este dreptul și capacitatea reală a instanțelor judecătorești și a judecătorilor de a soluționa problemele funcționării sistemului judecătoresc în mod autonom și responsabil.

(3) Autoadministrarea judecătorească se realizează în baza principiilor reprezentativității și eligibilității organelor autorității judecătorești, precum și în baza angajării răspunderii organelor autoadministrării judecătorești pentru exercitarea în mod corespunzător a funcțiilor delegate.

(4) Organele autoadministrării judecătorești sînt Adunarea Generală a Judecătorilor și Consiliul Superior al Magistraturii.

[Art.23¹ introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 23². Adunarea Generală a Judecătorilor

(1) Adunarea Generală a Judecătorilor asigură realizarea practică a principiului autoadministrării puterii judecătorești.

(2) Adunarea Generală a Judecătorilor este constituită din judecătorii tuturor instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

(3) Adunarea Generală a Judecătorilor se convoacă anual în ședință ordinară în prima jumătate a lunii februarie. Adunarea poate fi convocată și în cazuri excepționale, la inițiativa Consiliului Superior al Magistraturii sau a cel puțin 50 de judecători, în cel mult 10 zile lucrătoare de la data înregistrării solicitării.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii anunță data convocării ședinței ordinare a Adunării Generale a Judecătorilor cu cel puțin o lună înainte de data ședinței, elaborează și distribuie judecătorilor proiectul agendei ședinței, care se plasează și pe pagina web a Consiliului, cu

anexarea materialelor ce urmează a fi examinate. Propunerile de modificare a agendei ședinței Adunării Generale a Judecătorilor se admit și pe parcursul ședinței.

(5) Ședința Adunării Generale a Judecătorilor este deschisă de către Președintele Consiliului Superior al Magistraturii, care transmite apoi conducerea ședinței președintelui acesteia.

(6) Președintele și secretarul ședinței Adunării Generale a Judecătorilor se aleg la propunerea judecătorilor prezenți la ședință, cu votul deschis al majorității simple a acestora.

(7) Adunarea Generală a Judecătorilor este deliberativă dacă la ea participă majoritatea simplă a judecătorilor în exercițiu. Același cvorum este necesar și pentru desfășurarea ședințelor extraordinare ale Adunării Generale a Judecătorilor.

(8) Hotărârile Adunării Generale a Judecătorilor se adoptă cu votul majorității simple a judecătorilor prezenți și se semnează de către președintele și secretarul ședinței. Hotărârile Adunării Generale a Judecătorilor cu privire la alegerea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor sau colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor se adoptă prin vot secret. La decizia Adunării Generale a Judecătorilor pot fi adoptate prin vot secret și alte hotărâri.

(9) Hotărârile Adunării Generale a Judecătorilor se execută de către organele autoadministrării judecătorești și de către judecători și se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii.

[\[Art.23³ introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620\]](#)

Articolul 23³. Competența Adunării Generale a Judecătorilor

(1) Adunarea Generală a Judecătorilor:

a) audiază raportul anual de activitate al Consiliului Superior al Magistraturii;

b) aprobă Codul de etică al judecătorului și modificările operate în acesta;

c) aprobă Regulamentul de funcționare a Adunării Generale a Judecătorilor;

d) alege, din rîndul judecătorilor, membrii permanenți și cîte 2 membri supleanți în Consiliul Superior al Magistraturii, în colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor și în colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor și ridică mandatul acestora;

e) examinează și decide asupra altor chestiuni referitoare la activitatea instanțelor judecătorești.

(2) Pentru organizarea procedurii de alegere a judecătorilor în Consiliul Superior al Magistraturii, în colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor și în colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, Adunarea Generală a Judecătorilor constituie comisii speciale, ale căror componență și mod de activitate se aprobă la ședința Adunării Generale a Judecătorilor.

[\[Art.23³ introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620\]](#)

Articolul 24. Consiliul Superior al Magistraturii

Consiliul Superior al Magistraturii este un organ independent, format în vederea constituirii și funcționării sistemului judecătorec, este garantul independenței autorității judecătorești și asigură autoadministrarea judecătorească.

[\[Art.24 în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620\]](#)

Capitolul 2

INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

Articolul 25. Judecătoriile

Judecătoriile funcționează în sectoare stabilite prin lege. Judecătoriile și localitățile din raza de activitate a acestora se stabilesc conform anexei nr.2.

[\[Art.25 modificat prin Legea nr.76 din 21.04.2016, în vigoare 01.07.2016\]](#)

Articolul 35. Curțile de apel

(1) Fiecare curte de apel își exercită competența într-o circumscripție care cuprinde mai multe judecătorii.

(2) Curțile de apel, judecătoriile din circumscripția lor, localitatea lor de reședință sînt prevăzute la anexa nr.3.

[Art.35 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.35 modificat prin LP762-XIV din 24.12.99]

[Art.36 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.36 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

Articolul 37. Componența Curții de Apel

(1) Curțile de apel pot fi formate din mai multe colegii, după categoria cauzelor, sau dintr-un singur colegiu mixt.

[Art.37 al. (1) modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.37 al.(1) modificat prin LP970-XIII din 24.07.96]

[Art.37 al.(2) exclus prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

(2) Colegiile se constituie din judecători ai curților de apel. Componența colegiilor se aprobă de către președintele curții, prin ordin, la începutul fiecărui an. Președintele curții de apel are dreptul să dispună, după caz, antrenarea judecătorilor dintr-un colegiu la judecarea unor cauze în alt colegiu.

[Art.37 al.(2) în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.37 al.(2) modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.37 al.(3) abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.38 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.38 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.39 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.39 modificat prin LP258-XVI din 29.11.07, MO14-15/22.01.08 art.48; în vigoare 22.04.08]

[Art.39 modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.39 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.39 modificat prin LP373 din 19.07.01, MO129/23.10.01 art.926]

[Art.40 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.40 modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.40 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.40 modificat prin LP373 din 19.07.01, MO129/23.10.01 art. 926]

[Capitolul 5 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Capitolul 5 în redacția LP29 din 06.03.12, MO48/13.03.12 art.146; în vigoare 13.03.12]

Notă: Legea №163 din 22.07.2011 (art.III-XV) declarate neconstituționale prin HCC3 din 09.02.12, MO38-41/24.02.12 art.7; în vigoare 09.02.12]

[Capitolul 5 abrogat prin LP163 din 22.07.11, MO146/28.08.11 art.448; în vigoare 12.03.12]

[Capitolul 5 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Capitolul 6 titlul exclus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 43. Curtea Supremă de Justiție

(1) Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă, care asigură aplicarea corectă și unitară a legilor de către toate instanțele judecătorești.

(2) Organizarea și funcționarea Curții Supreme de Justiție este reglementată prin lege.

[Art.44 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.44 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

Titlul III
ALTE ASPECTE ALE ORGANIZĂRII
INSTANTELOR JUDECĂTOREȘTI

Capitolul 7

STRUCTURA INSTANTELOR JUDECĂTOREȘTI

[Capitolul 7 titlul în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620; în vigoare 01.09.12]

Articolul 45. Administrarea instanțelor judecătorești

(1) Activitatea instanței judecătorești în domeniul înfăptuirii justiției este condusă de către președintele instanței judecătorești.

(2) Activitatea organizatorică și cea administrativă a instanței judecătorești este asigurată de secretariatul instanței judecătorești, condus de un șef numit în funcție de către președintele instanței judecătorești în conformitate cu Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public.

(3) Șeful secretariatului instanței judecătorești are următoarele atribuții:

a) organizează activitatea personalului legată de întocmirea și afișarea, în termenul stabilit de normele procesuale, a informației privind cauzele fixate pentru judecare, inclusiv privind obiectul acestora;

b) organizează activitatea personalului responsabil de asigurarea distribuirii aleatorii a cauzelor parvenite în instanța judecătorească;

c) gestionează mijloacele financiare alocate instanței judecătorești;

d) coordonează și verifică activitatea subdiviziunilor secretariatului instanței judecătorești, asigură administrarea și utilizarea optimă a resurselor financiare, materiale, intelectuale și informaționale în procesul implementării planurilor strategice de activitate a instanței judecătorești;

e) elaborează și prezintă spre aprobare președintelui instanței judecătorești planurile strategice de activitate a instanței judecătorești;

f) organizează și coordonează dezvoltarea și implementarea planurilor strategice de activitate a instanței judecătorești;

g) aprobă, după coordonarea cu președintele instanței judecătorești, regulamentul de organizare și funcționare a secretariatului instanței judecătorești;

h) exercită alte funcții atribuite prin lege sau delegate de către președintele instanței judecătorești.

(4) În caz de absență a șefului secretariatului instanței judecătorești, funcțiile acestuia sau o parte din ele sînt delegate de către președintele instanței judecătorești unuia dintre conducătorii subdiviziunilor secretariatului instanței judecătorești.

[Art.45 în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620; în vigoare 01.09.12]

[Art.45 modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.45 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.45 modificat prin LP1595 din 26.12.02, MO73/18.04.03 art.326]

Articolul 46. Structura, personalul și salarizarea personalului secretariatului instanței judecătorești

(1) Secretariatul instanțelor judecătorești se constituie din greafă și serviciul administrativ.

(2) Greafa secretariatului instanței judecătorești asistă judecătorii în procesul de înfăptuire a justiției. În cadrul grefei se instituie, respectiv, subdiviziuni ale grefierilor, asistenților judiciari, traducătorilor, interpreților, subdiviziuni pentru generalizarea statisticii judiciare, pentru analiza, sistematizarea și unificarea practicii judiciare, precum și subdiviziuni pentru documentarea și asigurarea desfășurării procesului judiciar. Personalul grefei este compus din funcționari publici

supuși reglementărilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

(3) Serviciul administrativ al secretariatului instanței judecătorești asigură activitatea organizatorică a instanței judecătorești. În cadrul serviciului administrativ se instituie subdiviziunile: financiar-economică, de tehnologii informaționale, arhiva, biblioteca, precum și alte subdiviziuni necesare pentru activitatea instanței judecătorești. Personalul serviciului administrativ este compus din funcționari publici, supuși reglementărilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și personal contractual care desfășoară activități auxiliare, supus reglementărilor legislației muncii.

(4) Personalul secretariatului instanței judecătorești este salarizat în condițiile legii.

(5) Personalul secretariatului instanței judecătorești este obligat să respecte atribuțiile de serviciu, etica profesională și confidențialitatea informației obținute în cadrul exercitării atribuțiilor de serviciu.

(6) Pentru nerespectarea atribuțiilor de serviciu și pentru divulgarea informației confidențiale de serviciu, personalul secretariatului instanței judecătorești poartă răspundere în condițiile legii.

[Art.46 în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 47. Asistentul judiciar

(1) Asistentul judiciar este angajatul instanței judecătorești care asistă judecătorul la exercitarea de către acesta a funcțiilor sale. Fiecare judecător este asistat în activitatea sa de către un asistent judiciar.

(2) Poate fi asistent judiciar persoana care are diplomă de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, cu o vechime în muncă în specialitate juridică de cel puțin un an, selectată în baza prevederilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

(3) Asistentul judiciar are următoarele atribuții:

a) colectează actele normative necesare judecătorului și altă informație necesară pentru judecarea dosarului distribuit judecătorului;

b) generalizează problemele de drept în dosarele distribuite judecătorului respectiv și elaborează recomandări pe marginea problemelor legate de interpretarea și aplicarea legii;

c) verifică prezența actelor care urmau a fi prezentate de către participanții la proces;

d) elaborează, la indicația judecătorului, proiectele de acte procesuale;

e) asigură depersonalizarea hotărârilor judecătorești și publicarea lor pe pagina web a instanței judecătorești;

f) participă în grupuri de lucru și în comisii, în limitele competenței sale;

g) îndeplinește, la indicația judecătorului, alte atribuții legate de înfăptuirea justiției.

[Art.47 în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620; în vigoare 01.09.12]

Articolul 48. Grefierul instanței judecătorești

(1) Cauzele în materie civilă și penală, iar în cazurile prevăzute de lege și alte cauze, se judecă cu participarea grefierului.

(2) Modul de organizare a activității grefierilor, drepturile și îndatoririle acestora se stabilesc în condițiile legii.

[Art.48 al.(3) abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.48 modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

Articolul 48¹. Interpretul, traducătorul instanței judecătorești

(1) În cazurile prevăzute de legea procesuală, cauzele se judecă cu participarea interpretului, traducătorului. Modul de organizare a activității, drepturile și îndatoririle interpretului, traducătorului se stabilesc în condițiile legii.

[Art.48¹ al.(2) abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.48¹ al.(2) modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

[Art.49 abrogat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 50. Poliția judecătorească

(1) Instanțele judecătorești dispun de poliție judecătorească, pusă în serviciul lor de Ministerul Justiției.

[Art.50 al.(1) modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796; în vigoare 10.05.07]

[Art.50 al.(1) modificat prin LP1595 din 26.12.02, MO73/18.04.03 art.326]

(2) Necesarul de personal al poliției judecătorești, mijloacele pentru întreținerea ei și regulamentul de serviciu se aprobă de Guvern la propunerea Ministerului Justiției și Consiliului Superior al Magistraturii.

[Art.50 al.(2) modificat prin LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.50 al.(2) modificat prin LP1595 din 26.12.02, MO73/18.04.03 art.326]

(3) Poliția judecătorească:

a) asigură paza localurilor, a altor bunuri ale instanțelor judecătorești, securitatea judecătorilor, a celorlalți participanți la proces, ordinea publică în sediul instanței și la ședințele de judecată;

b) execută aducerea forțată în instanța judecătorească a persoanelor care se eschivează să se prezinte;

c) exercită controlul persoanelor la intrarea și la ieșirea din sediul instanței judecătorești, inclusiv controlul corporal, în condițiile legii;

d) acordă asistență, potrivit legii, executorilor judecătorești în procesul efectuării actelor de executare;

e) asigură interacțiunea cu serviciile de escortare în instanțele judecătorești a persoanelor aflate sub arest, în probleme ce țin de securitatea și paza acestora;

f) preîntâmpină și asigură curmarea infracțiunilor și contravențiilor administrative în instanțele judecătorești și în procesul efectuării actelor de executare;

g) execută deciziile și indicațiile președinților instanțelor judecătorești, iar în cazul ședințelor de judecată, deciziile și indicațiile președintelui completului de judecată;

h) îndeplinește și alte însărcinări legate de înfăptuirea justiției.

[Art.50 al.(3) în redacția LP247-XVI din 21.07.06, MO174-177/10.11.06 art.796]

[Art.50 al.(3) modificat prin LP1595 din 26.12.02, MO73/18.04.03 art.326]

[Art.50 modificat prin LP474-XIV din 25.06.99]

[Capitolul 8 abrogat prin LP37 din 07.03.12, MO60-62/30.03.12 art.195]

[Capitolul 8 modificat prin LP64-XVI din 30.03.06, MO66-69/28.04.06]

[Capitolul 8 modificat prin LP1595 din 26.12.02, MO73/18.04.03 art.326]

[Capitolul 8 modificat prin LP1144 din 20.06.02, MO110/01.08.02 art.835]

[Capitolul 8 modificat prin LP1363-XIII din 29.10.97]

Capitolul 9

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 54. Informația statistică

Instanțele judecătorești prezintă Consiliului Superior al Magistraturii și Departamentului de administrare judecătorească informații statistice referitoare la cauzele examinate în materie civilă, comercială, de contencios administrativ, contravențională și penală, în modul stabilit de instanțe.

[Art.54 în redacția LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 55. Controlul

(1) Ministerul Justiției exercită controlul asupra judecătorilor, curților de apel în probleme organizatorice.

[Art.55 al.(1) modificat prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

[Art.55 al.(1) modificat prin LP191 din 08.05.03, MO97/31.05.03 art.432]

(1¹) Auditul la instanțele judecătorești se efectuează de către Curtea de Conturi în conformitate cu procedura și competențele stabilite de lege.

[Art.55 al.(1¹) introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

(2) Controlul asupra încasării taxei de stat este exercitat de către organele fiscale de stat.

(3) Se interzice exercitarea de presiune, prin efectuarea controlului, asupra judecătorului la înfăptuirea justiției sau îngrădirea independenței judecătorilor și a instanțelor judecătorești prin alte metode.

(4) Încălcările depistate se elimină în modul stabilit.

Articolul 56. Relațiile cu instituții similare străine

Instanțele judecătorești întrețin relații cu instituții similare din alte state, în modul stabilit.

Articolul 56¹. Simbolurile puterii judecătorești

(1) În sălile de ședințe ale instanțelor judecătorești se asigură plasarea/afișarea Declarației de Independență, Stemei de Stat, Drapelului de Stat și Constituției Republicii Moldova.

(2) În ședințele de judecată, judecătorii instanțelor judecătorești și ai curților de apel poartă mantii de culoare neagră și insigne cu imaginea Stemei de Stat. Mantiile și insignele se eliberează gratuit. Modelul ținutei vestimentare și al insignei se aprobă de către Consiliul Superior al Magistraturii.

[Art.56¹ introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

Articolul 56². Transparența activității instanței judecătorești

(1) În fiecare instanță judecătorească este desemnat un angajat al secretariatului responsabil de relațiile cu publicul,

(2) Orice persoană are dreptul să solicite și să primească informații referitoare la activitatea instanței judecătorești sau la o anumită cauză. Informația se acordă în forma solicitată (telefon, fax, poștă, poștă electronică, precum și în alte forme de furnizare a informației), cu respectarea normelor privind protecția datelor cu caracter personal și privind confidențialitatea procesului.

(3) Lista cauzelor fixate pentru judecare se plasează pe pagina web a instanței judecătorești, precum și pe un panou public, cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței de judecată, indicându-se numărul dosarului, numele judecătorului (judecătorilor) care examinează cauza, data, ora și locul desfășurării ședinței, numele sau denumirea părților, obiectul cauzei, precum și alte date referitoare la publicitatea ședinței de judecată.

[Art.56² introdus prin LP153 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.620]

LEGEA NR. 3
DIN 25.02.2016
CU PRIVIRE LA PROCURATURĂ

Publicat : 25.03.2016 în Monitorul Oficial Nr. 69-77 art Nr : 113 Data intrării în vigoare : 01.08.2016

Articolul 1. Procuratura

Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, care în procedurile penale și în alte proceduri prevăzute de lege, contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății.

Articolul 2. Procurorul

Procurorul este persoana cu funcție de demnitate publică care exercită atribuțiile Procuraturii, prevăzute de Constituție, de prezenta lege, de alte acte legislative și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, și este numit în această funcție în modul prevăzut de prezenta lege.

Articolul 3. Principiile de organizare și de activitate a Procuraturii și a procurorului

(1) Procuratura își desfășoară activitatea în conformitate cu legea.

(2) Organizarea și activitatea Procuraturii sînt transparente și presupun garantarea accesului societății și al mijloacelor de informare în masă la informațiile despre această instituție, cu excepțiile prevăzute de lege și cu asigurarea respectării regimului datelor cu caracter personal.

(3) Procuratura este independentă de puterile legislativă, executivă și judecătorească, de orice partid politic sau organizație social-politică, precum și de oricare alte instituții, organizații sau persoane. Imixtiunea în activitatea Procuraturii este interzisă. Procuratura cooperează cu alte autorități pentru realizarea funcțiilor prevăzute de prezenta lege.

(4) Procurorul își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, rezonabilității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează.

(5) Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale.

(6) În condițiile prevederilor art. 13 din prezenta lege și ale Codului de procedură penală, activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești.

(7) Procurorul este obligat, prin întreaga sa activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, egalitatea lor în fața legii, să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu pentru toți participanții la procedurile judiciare indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul de etică al procurorilor și să participe la formarea profesională continuă.

Articolul 4. Cadrul juridic de activitate a Procuraturii

Activitatea Procuraturii este reglementată de Constituție, de prezenta lege, de alte acte legislative, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Domeniile de activitate și de competență

Articolul 5. Funcțiile Procuraturii

În condițiile legii, Procuratura îndeplinește următoarele funcții:

- a) conduce și exercită urmărirea penală și reprezintă învinuirea în instanța de judecată;
- b) organizează, conduce și controlează activitatea organelor de urmărire penală în cadrul procesului penal;
- c) efectuează, inclusiv din oficiu, controlul asupra respectării legislației privind activitatea

specială de investigații;

d) efectuează, inclusiv din oficiu, controlul asupra respectării legislației privind înregistrarea sesizărilor despre săvârșirea sau pregătirea săvârșirii unor infracțiuni;

e) pornește, examinează și participă la judecarea cauzelor contravenționale;

f) asigură asistența juridică internațională în materie penală și colaborarea internațională în domeniul său de activitate;

g) participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală;

h) prezintă propuneri privind perfecționarea legislației și participă la elaborarea de acte normative în domeniul său de activitate;

i) aplică măsurile de protecție a martorilor, a victimelor infracțiunii și a altor participanți la procesul penal;

j) în cazul neînceperii sau al încetării urmăririi penale, în condițiile legii, intenționează acțiunea civilă și participă la examinarea acesteia;

k) exercită controlul privind respectarea legilor în aplicarea măsurilor de protecție a martorilor, a victimelor infracțiunii și a altor participanți la procesul penal;

l) examinează cereri și petiții conform competenței.

Articolul 6. Drepturile și obligațiile procurorului

(1) În vederea executării funcțiilor Procuraturii, procurorul își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în toate instanțele judecătorești și, în condițiile legii, are următoarele drepturi:

a) în cadrul procedurilor penale sau contravenționale, are acces liber în localurile instituțiilor publice, ale agenților economici, ale altor persoane juridice;

b) inițiază proceduri disciplinare pentru încălcările de lege, pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor în cadrul procedurilor penale de către ofițerii de urmărire penală, lucrătorii organelor de constatare, lucrătorii organelor care exercită activitatea specială de investigații, precum și de către lucrătorii responsabili de înregistrarea sesizărilor;

c) alte drepturi prevăzute de legislația în vigoare.

(2) Procurorul beneficiază, de asemenea, de următoarele drepturi:

a) asocierea în organizații profesionale sau în alte organizații care au drept scop reprezentarea și protejarea intereselor profesionale;

b) accesul liber la dosarul său personal și la datele sale personale din alte acte ținute în cadrul Procuraturii;

c) informarea cu privire la toate deciziile Procuraturii și ale organelor de autoadministrare a procurorilor care îl vizează.

(3) Procurorul este obligat:

a) să-și îndeplinească obligațiile de serviciu în conformitate cu Constituția, legislația Republicii Moldova și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) să respecte prevederile actelor cu caracter normativ adoptate în cadrul Procuraturii;

c) să asigure respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului în exercitarea atribuțiilor sale;

d) să respecte regulile deontologice ale procurorilor și să se abțină de la fapte care ar discredita imaginea Procuraturii sau ar afecta prestigiul profesiei de procuror;

e) să își perfecționeze în mod continuu abilitățile profesionale;

f) să depună anual o declarație pe propria răspundere din care să rezulte că nu este ofițer de investigații, inclusiv sub acoperire, sau informator, sau colaborator al organului care efectuează activitatea specială de investigații;

g) să depună, în condițiile legii, declarația de avere și interese personale;

h) să informeze procurorul ierarhic superior despre indicațiile sau solicitările efectuate cu încălcarea legii, precum și despre un conflict de interese existent sau un conflict de interese ce poate să apară;

i) să declare actele de corupție, actele conexe actelor de corupție și faptele de comportament corupțional care i-au devenit cunoscute;

j) să întreprindă măsuri în vederea denunțării și înregistrării tuturor încălcărilor de lege care i-au devenit cunoscute în exercițiul funcției sau în afara exercițiului funcției;

k) să respecte regimul secretului de stat, precum și al altor informații cu acces limitat care i-au devenit cunoscute în exercițiul funcției.

STRUCTURA PROCURATURII

Articolul 7. Sistemul Procuraturii

(1) Procuratura este un sistem unic, care include:

- a) Procuratura Generală;
- b) procuraturile specializate;
- c) procuraturile teritoriale.

(2) Numărul total de procurori în cadrul Procuraturii se stabilește de către Parlament, la propunerea Procurorului General și cu avizul Consiliului Superior al Procurorilor. Numărul procurorilor din fiecare procuratură este stabilit de către Consiliul Superior al Procurorilor, la propunerea Procurorului General.

(3) Structura Procuraturii Generale, a procuraturilor specializate și a procuraturilor teritoriale, precum și reședința acestora se stabilesc și se modifică de Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor.

(4) Procuratura este condusă de Procurorul General și adjuncții săi conform domeniilor de competență stabilite de Procurorul General.

Articolul 8. Procuratura Generală

(1) Procuratura Generală este condusă de Procurorul General și adjuncții săi conform competențelor stabilite, are statut de persoană juridică, dispune de cont trezorerial și ștampilă cu Stema de stat. Sediul Procuraturii Generale este în municipiul Chișinău.

(2) Procuratura Generală este constituită din subdiviziuni conduse de procurori-șefi sau de funcționari publici și, după caz, de adjuncții acestora.

(3) Procuratura Generală are următoarele atribuții:

a) conduce, controlează, organizează și coordonează activitatea procuraturilor specializate și a celor teritoriale;

b) la decizia Procurorului General, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanța de judecată în cauze de importanță;

c) reprezintă învinuirea la Curtea Supremă de Justiție;

d) realizează și coordonează controlul organelor care efectuează activitatea specială de investigații în partea ce ține de legalitatea efectuării măsurilor speciale de investigații;

e) generalizează și contribuie la unificarea practicii în domeniul exercitării și conducerii urmăririi penale și al reprezentării învinuirii în instanța de judecată;

f) asigură asistența juridică internațională în materie penală și colaborarea internațională în domeniul său de activitate;

g) participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală;

h) în limitele de competență, examinează cererile și petițiile primite;

i) participă la procesul de elaborare a actelor normative din domeniul de activitate al

Procuraturii;

j) gestionează bugetul Procuraturii;

k) colectează, analizează și gestionează datele privind activitatea Procuraturii;

l) îndeplinește alte atribuții stabilite prin lege și prin tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 9. Procuraturile specializate

(1) Procuraturile specializate activează în anumite domenii speciale și își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova. În sistemul Procuraturii activează Procuratura Anticorupție și Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale. În caz de necesitate, prin lege, pot fi create și alte procuraturi specializate.

(2) Atribuțiile, competența, organizarea și funcționarea procuraturilor specializate se reglementează prin legi speciale, legislația procesual-penală și propriile regulamente de activitate.

(3) Procuratura specializată este condusă de către un procuror-șef, asimilat adjunctului Procurorului General, ajutat de un adjunct ori, după caz, de adjuncți, asimilați procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale. În cadrul procuraturii specializate se pot constitui subdiviziuni și aceasta poate avea oficii teritoriale sau reprezentanțe în teritoriu.

(4) Procuratura Anticorupție este specializată în combaterea infracțiunilor de corupție, a actelor conexe actelor de corupție și are următoarele atribuții specifice:

a) exercită urmărirea penală în cauzele date în competența sa, conform legislației procesual-penale;

b) conduce urmărirea penală în cauzele instrumentate de Centrul Național Anticorupție;

c) reprezintă învinuirea în instanța de judecată de fond, de apel și de recurs în cauzele menționate la lit. a) și b).

(5) Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale este specializată în combaterea criminalității organizate, a terorismului și a torturii și are următoarele atribuții specifice:

a) exercită urmărirea penală în cauzele privind infracțiunile de tortură, infracțiunile cu caracter terorist și în cele privind infracțiunile săvârșite de o organizație criminală, precum și în alte cauze date în competența sa prin lege;

b) conduce urmărirea penală în cauzele privind infracțiunile în care urmărirea penală este exercitată de către organele de urmărire penală ale organelor centrale de specialitate;

c) exercită sau conduce urmărirea penală în cauzele transmise acesteia pentru instrumentare de către Procurorul General;

d) reprezintă învinuirea în instanța de judecată de fond, de apel și de recurs în cauzele menționate la lit. a), b) și c).

(6) În cadrul procuraturilor specializate activează constant ofițeri de urmărire penală, ofițeri de investigații și specialiști care se subordonează funcțional procurorului-șef al procuraturii specializate. Ofițerii de urmărire penală, ofițerii de investigații și specialiștii sînt selectați în mod individual de către procurorul-șef al procuraturii specializate și se detașează de la alte instituții pentru o perioadă de pînă la 5 ani, care poate fi reînnoită pe o perioadă cu același termen. Detașarea se face prin ordinul Procurorului General, cu avizul conducătorului instituției în care activează persoana detașată. Salarizarea ofițerilor de urmărire penală, a ofițerilor de investigații și a specialiștilor detașați se face din bugetul Procuraturii, în condițiile legislației speciale.

Articolul 10. Procuraturile teritoriale

(1) Procuraturile teritoriale activează de regulă în circumscriptiile instanțelor judecătorești conform competenței teritoriale stabilite în Regulamentul Procuraturii.

(2) Procuratura unității teritoriale autonome Găgăuzia (în continuare – Procuratura UTA Găgăuzia) este o procuratură teritorială ce își exercită atribuțiile în teritoriul unității teritoriale

autonome respective.

(3) Procuratura teritorială este condusă de către un procuror-șef și adjunctul sau, după caz, adjuncții săi conform competențelor stabilite de procurorul-șef. În cadrul procuraturii teritoriale pot fi constituite subdiviziuni conduse de adjunctul (adjuncții) procurorului-șef al procuraturii teritoriale.

Articolul 11. Atribuțiile Procurorului General

(1) Procurorul General are următoarele atribuții:

a) reprezintă Procuratura în relațiile cu celelalte autorități publice, cu persoane juridice și fizice din țară și din străinătate;

b) la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, numește în funcție procurorii;

c) exercită controlul asupra activității procurorilor;

d) stabilește domeniile de competență (atribuțiile) ale adjuncților săi;

e) aprobă Regulamentul Procuraturii, care se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

f) emite, în scris, ordine și dispoziții, aprobă regulamente și recomandări metodologice;

g) stabilește, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor, structura internă a procuraturilor;

h) solicită acordul pentru pornirea urmăririi penale sau, după caz, pornește urmărirea penală în cazurile prevăzute de lege;

i) sesizează Curtea Constituțională în condițiile legii;

j) organizează și implementează sistemul de management financiar și control intern și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune;

k) exercită alte atribuții prevăzute de lege.

(2) În termen de 3 luni de la numirea sa în funcție, Procurorul General îi numește pe adjuncții săi, le repartizează acestora domeniile de competență și stabilește ordinea substituirii sale de către adjuncți în cazul absenței sau al imposibilității de exercitare a funcțiilor sale. În cazul în care Procurorul General nu a stabilit ordinea substituirii sale de către adjuncți, funcțiile Procurorului General vor fi exercitate de drept de către adjunctul cu cea mai mare vechime în funcția de procuror.

(3) Procurorul General prezintă Parlamentului anual, pînă în data de 31 martie a anului în curs, un raport despre activitatea Procuraturii în anul precedent. Raportul se audiază în plenul Parlamentului, este făcut public și se plasează pe pagina web oficială a Procuraturii Generale.

Articolul 12. Ierarhia administrativă în Procuratură

(1) Procurorul General și adjuncții acestuia, conform competențelor stabilite, sînt conducători ai Procuraturii. Șefii subdiviziunilor Procuraturii Generale organizează și coordonează activitatea subdiviziunilor pe care le conduc conform competențelor stabilite. Procurorul-șef al procuraturii specializate sau al celei teritoriale organizează și coordonează activitatea procuraturii pe care o conduce.

(2) Ordinele, dispozițiile și indicațiile privind organizarea și coordonarea activității Procuraturii, precum și instrucțiunile metodologice și de reglementare ale procurorilor menționați la alin. (1) sînt obligatorii pentru procurorii din subordine.

(3) Regulile detaliate cu privire la ierarhia administrativă în cadrul Procuraturii sînt stabilite de Regulamentul Procuraturii.

Articolul 13. Ierarhia procesuală a procurorilor

(1) Din punct de vedere procesual, procuror ierarhic superior este:

a) pentru procurorii din procuratura teritorială – procurorul-șef al procuraturii teritoriale sau adjunctul acestuia, conform competențelor stabilite;

b) pentru procurorii din procuratura specializată – procurorul-șef al procuraturii specializate

sau adjunctul acestuia, conform competențelor stabilite;

c) pentru procurorii-șefi ai procuraturilor teritoriale, inclusiv pentru procurorul-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia – procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale, conform competențelor stabilite;

d) pentru procurorii-șefi ai procuraturilor specializate – Procurorul General, după caz, adjunctul Procurorului General, conform competențelor stabilite;

e) pentru procurorii din cadrul subdiviziunilor Procuraturii Generale – procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale;

f) pentru adjuncții procurorilor-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale – procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale;

g) pentru procurorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale – Procurorul General sau adjuncții săi, conform competențelor stabilite;

h) pentru adjuncții Procurorului General – Procurorul General;

i) pentru toți procurorii din cadrul sistemului Procuraturii – Procurorul General.

(2) Procurorul ierarhic superior nemijlocit exercită următoarele atribuții:

a) solicită organelor care au competențe legale în descoperirea și urmărirea infracțiunilor, precum și în exercitarea activității speciale de investigații, desemnarea unor persoane specializate în domeniu pentru a îndeplini, sub directa conducere și sub controlul nemijlocit al procurorilor, actele procesuale prevăzute de lege;

b) revocă, suspendă sau anulează actele emise de procurorul ierarhic inferior care contravin legii;

c) dă indicații privind acțiunile procesuale ce urmează a fi întreprinse pe cauză, care însă nu se pot referi la soluția în cauza respectivă;

d) exercită alte atribuții prevăzute de legea procesual-penală.

(3) Indicațiile procurorului ierarhic superior se formulează în scris, în conformitate cu legea și sînt obligatorii pentru procurorii ierarhic inferiori. Procurorul ierarhic inferior poate solicita motivarea indicațiilor procurorului ierarhic superior.

(4) Procurorul are dreptul să refuze executarea unei indicații care este vădit ilegală și are obligația să o conteste la procurorul ierarhic superior procurorului care a emis-o.

LEGE NR. 159
DIN 07.07.2016
CU PRIVIRE LA PROCURATURILE SPECIALIZATE

Publicat : 30.07.2016 în Monitorul Oficial Nr. 245-246 art Nr : 519 Data intrării în vigoare : 01.08.2016

Articolul 2. Independența organizațională și funcțională a procuraturii specializate și a procurorilor din cadrul acesteia

- (1) Procuratura specializată este o entitate independentă în cadrul Procuraturii, care își desfășoară activitatea în baza principiilor de organizare și de activitate a Procuraturii și a procurorului, prevăzute de Legea cu privire la Procuratură.
- (2) Activitatea procuraturii specializate este organizată și coordonată de către procurorul-șef al procuraturii specializate.
- (3) Bugetul procuraturii specializate se reflectă separat în bugetul Procuraturii și este administrat de către procurorul-șef al procuraturii specializate.
- (4) Procurorii din cadrul procuraturii specializate sînt independenți procesual în condițiile stipulate de Codul de procedură penală al Republicii Moldova și de Legea cu privire la Procuratură.

Articolul 3. Domeniul de competență al procuraturii specializate

- (1) Atribuțiile procuraturii specializate sînt stabilite prin Legea cu privire la Procuratură, Codul de procedură penală al Republicii Moldova și regulamentul propriu de activitate.
- (2) Procuratura specializată asigură, în limita atribuțiilor sale, realizarea funcțiilor Procuraturii.

Capitolul II
ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA PROCURATURII SPECIALIZATE

Articolul 4. Organizarea procuraturii specializate

- (1) Procuratura specializată are statut de persoană juridică, dispune de cont trezorerial, de siglă și de ștampilă cu însemnele sale distincte. Sigla și modelul ștampilei procuraturii specializate se aprobă de către Procurorul General la propunerea procurorului-șef al procuraturii specializate.
- (2) Procuraturile specializate își au sediul în municipiul Chișinău și își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova.
- (3) Structura procuraturii specializate se stabilește și se modifică de către Procurorul General, la propunerea procurorului-șef al procuraturii specializate, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor.
- (4) Procuratura specializată poate avea oficii teritoriale sau reprezentanțe în teritoriu care sînt înființate de către Procurorul General, la propunerea procurorului-șef al procuraturii specializate, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor.
- (5) Procuratura specializată este organizată în subdiviziuni interne, care contribuie la realizarea atribuțiilor acesteia, de asemenea are subdiviziuni ce îi oferă suport administrativ și tehnic.

(6) Activitatea subdiviziunilor interne ale procuraturii specializate și ale oficiilor sau reprezentanțelor sale teritoriale este organizată și coordonată de procurorul-șef al procuraturii specializate sau de adjuncții acestuia potrivit competenței stabilite.

(7) Pentru asigurarea comunicării interne și externe a procuraturii specializate, precum și pentru gestionarea eficientă a relațiilor sale cu publicul și cu reprezentanții mass-media, în cadrul procuraturii specializate funcționează o unitate de informare și comunicare cu mass-media.

(8) Activitățile economico-financiară, administrativă, de secretariat și de arhivă ale procuraturii specializate sînt asigurate de subdiviziunile interne corespunzătoare ale acesteia.

(9) Procuratura specializată deține o pagină web oficială.

Articolul 5. Conducerea procuraturii specializate

(1) Procuratura specializată este condusă de un procuror-șef, ajutat de un adjunct ori, după caz, de cîțiva adjuncți.

(2) În exercitarea atribuțiilor ce îi revin, procurorul-șef al procuraturii specializate emite ordine și alte tipuri de acte prevăzute de regulamentul de activitate al procuraturii specializate.

(3) Procurorul-șef al procuraturii specializate exercită următoarele atribuții:

a) organizează și coordonează activitatea procuraturii specializate, inclusiv a oficiilor sau reprezentanțelor sale teritoriale și este responsabil de exercitarea corespunzătoare a atribuțiilor procuraturii specializate;

b) stabilește și repartizează atribuțiile procurorilor și ale altui personal din cadrul procuraturii specializate;

c) elaborează și propune Procurorului General proiectul de buget anual al procuraturii specializate;

d) elaborează și propune spre aprobare Procurorului General proiectul regulamentului de activitate al procuraturii specializate;

e) organizează selecția personalului procuraturii specializate, cu excepția procurorilor;

f) asigură respectarea, în cadrul procuraturii specializate, a cerințelor privind protecția secretului de stat și a altor informații cu acces limitat;

g) face propuneri privind stimularea ori sancționarea disciplinară a procurorilor din cadrul procuraturii specializate;

h) numește, promovează, transferă și eliberează din funcție, aplică măsuri de încurajare și sancțiuni disciplinare personalului procuraturii specializate, cu excepția procurorilor;

i) reprezintă procuratura specializată în relațiile cu alte autorități publice din țară și cu instituții similare din alte state, inițiază și semnează, în condițiile legii, acorduri de cooperare cu instituții similare din alte state, avînd acordul Procurorului General;

j) organizează și implementează sistemul de management financiar și control intern în cadrul procuraturii specializate și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiunea procuraturii specializate;

k) pregătește raportul anual privind activitatea procuraturii specializate;

l) exercită alte atribuții prevăzute de lege și actele normative subordonate legii.

(4) Procurorul-șef al procuraturii specializate transmite Procurorului General, anual, pînă în data de 15 februarie a anului în curs, un raport despre activitatea procuraturii specializate în anul precedent. Raportul este plasat pe pagina web oficială a procuraturii specializate.

(5) În lipsa procurorului-șef al procuraturii specializate, atribuțiile acestuia sînt exercitate de un adjunct desemnat prin ordinul procurorului-șef al procuraturii specializate.

(6) Adjuncții procurorului-șef se subordonează nemijlocit procurorului-șef și organizează activitatea procuraturii specializate în limita împuternicirilor ce le sînt atribuite de procurorul-șef al procuraturii specializate.

LEGE NR. 320 DIN 27.12.2012
CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA POLIȚIEI ȘI STATUTUL
POLIȚISTULUI

Monitorul Oficial nr.42-47/145 din 01.03.2013

Articolul 2. Poliția

Poliția este o instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de prevenire, investigare și de descoperire a infracțiunilor și contravențiilor.

Articolul 3. Cadrul juridic

Poliția activează în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezenta lege, cu alte acte normative în vigoare și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. Principiile de activitate a Poliției

(1) Activitatea Poliției se desfășoară exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului, în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, în Codul european de etică al poliției și în alte acte internaționale, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, controlului ierarhic permanent, răspunderii personale și profesionalismului, transparenței, respectării secretului de stat și al altor informații oficiale cu accesibilitate limitată.

(2) Poliția nu aplică, nu încurajează și nu tolerează tortura, tratamentul inuman sau degradant.

(3) Aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și a armelor de foc se admite doar în strictă conformitate cu legea și în cazul în care metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea atribuțiilor Poliției.

Articolul 5. Transparența activității Poliției

(1) Poliția, fără a prejudicia interesele legitime ale persoanei sau comunității și în modul prevăzut de legislație, va informa autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și populația, despre activitățile sale. Șeful Inspectoratului General al Poliției, o dată în 6 luni, va prezenta prin intermediul mijloacelor de informare în masă un raport privind activitatea desfășurată, conform structurii și formatului aprobat de ministrul afacerilor interne.

(2) Poliția, la cererea persoanei, în modul prevăzut de legislație, trebuie să ofere informațiile despre această persoană conținute în registrele instituționale, sistemele informaționale și în bazele de date deținute. Se interzice dezvăluirea către alte persoane a informațiilor cu caracter personal conținute în registrele instituționale, sistemele informaționale și în bazele de date deținute de Poliție, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(3) Poliția nu poate oferi sau face publice informații ce sînt atribuite la secretul de stat sau comercial, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Se interzice dezvăluirea informațiilor ce ar prejudicia onoarea, demnitatea sau siguranța unei persoane, interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, ar împiedica prevenirea, investigarea unor infracțiuni sau contravenții sau ar favoriza comiterea acestora.

(4) Poliția nu furnizează informații ce ar încălca prezumția de nevinovăție, normele de etică polițienească, interesele de securitate a persoanei, a publicului sau a statului.

Articolul 7. Competențele ministrului afacerilor interne în domeniul de activitate a Poliției

Ministrul afacerilor interne determină direcțiile strategice de activitate a Poliției în realizarea Programului de activitate al Guvernului, elaborează și promovează politica statului în activitatea Poliției. Ministrul afacerilor interne are următoarele competențe în domeniul de activitate a Poliției:

a) prezintă în Guvern proiectele de legi și hotărâri de Guvern care reglementează activitatea Poliției;

b) propune spre aprobare Guvernului, conform competenței prevăzute de legislație, documentele de politici în domeniul de activitate a Poliției și asigură controlul realizării acestor politici;

c) asigură implementarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte în activitatea subdiviziunilor Poliției;

d) la propunerea șefului Inspectoratului General al Poliției, numește în funcție și eliberează din funcție șeful adjunct al Inspectoratului General al Poliției, șefii subdiviziunilor specializate, șeful Direcției de Poliție a municipiului Chișinău;

e) la propunerea guvernatorului Găgăuziei și cu acordul Adunării Populare a acesteia, numește în funcție și eliberează din funcție șeful Direcției de Poliție a UTA Găgăuzia;

f) abrogă actele normative, aprobate de către șeful Inspectoratului General al Poliției sau de către conducătorii subdiviziunilor Poliției, care contravin prevederilor legislației în vigoare;

g) aprobă statele de personal al Inspectoratului General al Poliției, al subdiviziunilor specializate și teritoriale;

h) asigură elaborarea cadrului juridic de activitate a Poliției;

i) propune autorităților abilitate spre examinare, în modul stabilit, proiectul bugetului anual al Poliției;

j) asigură examinarea petițiilor împotriva acțiunilor polițiștilor și constată în acțiunile acestora abaterile de la normele stabilite;

k) organizează pregătirea și formarea profesională continuă a polițiștilor;

l) numește și eliberează din funcție polițiștii din cadrul subdiviziunilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne, care nu intră în componența Inspectoratului General al Poliției și a subdiviziunilor subordonate acestuia;

m) acordă grade speciale polițiștilor prevăzuți la lit. l);

n) stabilește reguli unice pentru organizarea lucrărilor de secretariat în Poliție;

o) organizează dotarea tehnico-materială și desfășurarea achizițiilor pentru necesitățile Poliției conform normelor stabilite;

p) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de prezenta lege și de alte acte normative privind activitatea Poliției.

Articolul 11. Tipurile și structura Poliției

(1) Poliția este constituită din Poliția pentru combaterea criminalității și Poliția ordine publică, care au următoarele sarcini:

a) Poliția pentru combaterea criminalității (poliția criminală) – asigurare, prin măsuri speciale de investigație și prin acțiuni procesual-penale, exercitate în condiții legale, a prevenirii și combaterii criminalității, constatării și investigării infracțiunilor, identificării persoanelor care le-au comis și, după caz, a căutării acestora;

b) Poliția ordine publică – menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, asigurare a siguranței persoanei, prevenire a infracțiunilor și contravențiilor, constatare a contravențiilor și aplicare a sancțiunilor contravenționale, potrivit legislației.

(2) Poliția reprezintă un sistem unic și centralizat, care include:

a) Inspectoratul General al Poliției;

b) subdiviziuni specializate;

c) subdiviziuni teritoriale.

Articolul 12. Inspectoratul General al Poliției

(1) Inspectoratul General al Poliției reprezintă unitatea centrală de administrare și control a Poliției, cu statut de persoană juridică și cu competență pe tot teritoriul Republicii Moldova.

(2) Inspectoratul General al Poliției este condus de un șef numit de Guvern, pe un termen de 5 ani, la propunerea ministrului afacerilor interne.

(3) Șeful Inspectoratului General al Poliției este asistat de un adjunct numit, la propunerea sa, prin ordinul ministrului afacerilor interne.

(4) Structura, efectivul-limită și regulamentul Inspectoratului General al Poliției se aprobă de Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne.

Articolul 13. Șeful Inspectoratului General al Poliției

(1) Șeful Inspectoratului General al Poliției:

a) conduce, coordonează și controlează activitatea Poliției;

b) aprobă regulamentele de activitate a subdiviziunilor teritoriale subordonate;

c) gestionează bugetul aprobat de ministrul afacerilor interne;

d) organizează dotarea tehnico-materială a activității subdiviziunilor subordonate;

e) propune ministrului afacerilor interne proiectul bugetului anual al Inspectoratului General al Poliției și proiectele de rectificare a acestuia;

f) este responsabil pentru realizarea atribuțiilor Poliției, precum și pentru organizarea activității subdiviziunilor subordonate;

g) numește și eliberează din funcție personalul Inspectoratului General al Poliției, șefii și personalul subdiviziunilor, cu excepția celor specificați la art. 7 lit. d) și e);

h) numește și eliberează din funcție șeful adjunct al Direcției de Poliție a municipiului Chișinău, responsabil de ordinea publică, cu acordul sau la propunerea Primarului general al municipiului Chișinău și cu acordul Consiliului municipal Chișinău;

i) acordă stimulări și aplică sancțiuni disciplinare angajaților Inspectoratului General al Poliției, cu excepția celor specificați la art. 7 lit. d) și e);

j) raportează despre activitatea sa ministrului afacerilor interne și Prim-ministrului, la solicitarea acestora;

k) exercită alte funcții în conformitate cu legislația.

ATRIBUȚIILE, ÎMPUTERNICIRILE, OBLIGAȚIILE, RESTRICȚIILE ȘI INTERDICȚIILE ÎN ACTIVITATEA POLIȚIEI

Articolul 18. Atribuțiile Poliției

(1) Poliția apără viața, integritatea corporală, sănătatea și libertatea persoanei, proprietatea privată și publică, alte drepturi legitime ale persoanei și comunității, exercitând atribuțiile prevăzute la art. 19–23.

(2) Nu se admite punerea în seama Poliției a altor atribuții decât a celor prevăzute de lege.

(3) Nu se admite stabilirea în legi a unor atribuții suplimentare pentru Poliție fără acoperirea bugetară a cheltuielilor aferente.

(4) Ofițerii de urmărire penală nu pot fi antrenați în exercitarea altor atribuții ale Poliției decât a celor de urmărire penală, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Articolul 19. Prevenirea infracțiunilor și contravențiilor

În domeniul prevenirii infracțiunilor și a contravențiilor, Poliția are următoarele atribuții:

a) culege informații în scop de cunoaștere, prevenire și combatere a infracțiunilor, precum și a altor fapte ilicite;

b) elaborează și întreprinde măsuri de prevenire a infracțiunilor și contravențiilor, atribuite Poliției, conform legii;

c) deține evidențe proprii de prevenție, criminalistice și operative în vederea susținerii activității proprii;

d) asigură reacționarea promptă la sesizările și comunicările despre infracțiuni și contravenții, aduce la cunoștința autorităților administrației publice respective evenimentele care i-au devenit cunoscute și care pun în pericol siguranța personală, socială și a statului și cer o reacționare promptă;

e) constată cauzele și condițiile ce pot genera sau contribui la săvârșirea infracțiunilor și contravențiilor care sînt în competența Poliției, cu sesizarea, potrivit legii, a organului competent sau a persoanei cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea de întreprindere a măsurilor de înlăturare a acestor cauze și condiții;

f) colaborează cu instituțiile de învățămînt și cu organizațiile neguvernamentale în scop de pregătire antiinfracțională a populației;

g) asigură supravegherea și organizează controlul, potrivit legii, asupra deținerii, portului și folosirii armelor și munițiilor, a materialelor explozive cu destinație industrială și pirotehnice, asupra modului în care se efectuează operațiunile cu arme, muniții și cu materii explozive, asupra funcționării atelierelor de reparație a armelor și a tirurilor de tragere, precum și asupra efectuării tragerilor experimentale din arme, indiferent de forma de proprietate și destinație;

h) exercită controlul, potrivit legii, asupra respectării de către instituțiile abilitate a normelor legale referitoare la circulația substanțelor narcotice, toxice și radioactive, precum și a altor obiecte și substanțe supuse autorizării, care prezintă un pericol public avansat sau care pot fi folosite la săvârșirea unor fapte ilicite;

i) întreprinde măsuri pentru asigurarea integrității averii fără stăpîn, în posesia căreia a intrat, pînă la transmiterea acesteia persoanelor îndreptățite de a o poseda.

Articolul 20. Investigarea infracțiunilor și contravențiilor, urmărirea penală

În domeniul investigării infracțiunilor și contravențiilor și al urmăririi penale Poliția are următoarele atribuții:

a) realizează măsuri speciale de investigații în condițiile legii;

b) desfășoară, potrivit competenței, activități de constatare a infracțiunilor și efectuează urmărirea penală în legătură cu acestea;

c) îndeplinește însărcinările și dispozițiile în formă scrisă ale procurorului, ofițerului de urmărire penală privind înfăptuirea acțiunilor de urmărire penală, precum și hotărârile judecătorești;

d) constată contravenții și aplică sancțiuni contravenționale potrivit legii;

e) caută persoanele care se eschivează de la urmărirea penală și judecată, persoanele dispărute, precum și bunurile care au servit la săvârșirea infracțiunii, au păstrat asupra lor urmele acțiunilor criminale sau au constituit obiectul acestor acțiuni;

f) reține persoane în condițiile stabilite de legislație;

g) asigură măsurile de protecție a martorilor și a altor participanți la procesul penal în condițiile legii;

h) folosește metode și mijloace tehnico-științifice la cercetarea locului de săvârșire a infracțiunilor și la examinarea probelor și a mijloacelor materiale de probă, efectuînd, prin laboratoare și de specialiști proprii acreditați, expertize judiciare și constatări tehnico-științifice, dispuse în condițiile legii.

Articolul 21. Menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, protecția drepturilor și a intereselor legitime ale persoanei și comunității

În domeniul de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, al protecției drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și comunității, Poliția are următoarele atribuții:

a) desfășoară activități de menținere a ordinii și securității publice, a siguranței persoanelor, de identificare și contracarare a acțiunilor ce atentează la viața, libertatea, sănătatea și integritatea persoanelor, a proprietății private sau publice, precum și a altor interese legitime ale comunității;

b) desfășoară acțiuni de asigurare a ordinii publice cu ocazia întrunirilor, manifestațiilor cultural-sportive și a altor activități similare, precum și de restabilire a ordinii publice în situațiile prevăzute de legislația în vigoare;

c) supraveghează și controlează circulația pe drumurile publice, în afara cazurilor exceptate prin lege, și colaborează cu alte autorități publice, instituții, asociații obștești și organizații neguvernamentale pentru îmbunătățirea organizării și sistematizării circulației, asigurarea stării tehnice a autovehiculelor, menținerea infrastructurii drumurilor, perfecționarea pregătirii conducătorilor auto și luarea unor măsuri de educație rutieră a participanților la trafic, respectarea de către autoritățile publice, persoanele fizice și juridice a normelor legale din domeniul siguranței traficului rutier;

d) execută misiuni de asigurare a ordinii publice în timpul vizitelor oficiale sau al altor activități la care participă înalți demnitari de stat;

e) asigură, în condițiile legii, paza sau protecția obiectivelor, a bunurilor și valorilor de importanță deosebită, a căror listă se aprobă de Guvern;

f) asigură, în condițiile legii, ordinea publică și paza zonelor în care s-au produs ori există pericol iminent de producere a unor incendii, explozii ori a altor situații excepționale ce pun în pericol viața, integritatea corporală a persoanelor sau bunurile acestora;

g) participă la lichidarea consecințelor situațiilor excepționale de caracter natural, tehnogen ori ecologic în localități și la obiectivele păzite;

h) asigură paza la transportarea armelor, munițiilor, materialelor explozive, a substanțelor narcotice, psihotrope, toxice sau radioactive ori a altor materiale sau substanțe periculoase, în condițiile stabilite prin lege;

i) desfășoară activități de căutare a persoanelor care se sustrag de la executarea pedepselor sau a hotărârilor judecătorești;

j) asigură paza și funcționarea, în condițiile legii, a locurilor de reținere organizate în cadrul unităților de poliție;

k) escortează persoanele reținute și deținute;

l) contribuie la aducerea în autoritățile sau instituțiile publice respective, la solicitarea acestora, a persoanelor care se sustrag de la prezentarea obligatorie, în conformitate cu legislația;

m) execută controlul asupra comportamentului persoanelor arestate la domiciliu, eliberate provizoriu sub control judiciar sau pe cauțiune;

n) asigură protecția victimelor violenței în familie și supraveghează executarea ordonanței de protecție în conformitate cu legislația;

o) verifică respectarea regulilor de ședere a cetățenilor străini și a apatrizilor pe teritoriul Republicii Moldova, emite decizii de returnare a străinilor, de revocare și de anulare a dreptului de ședere și de declarare a străinului drept persoană indezirabilă, de reducere a termenului de ședere a străinilor, aplică și ridică interdicții de intrare și ieșire în/din Republica Moldova;

p) reține și deține în locuri special stabilite străinii care au intrat clandestin, se află ilegal și sînt supuși expulzării de pe teritoriul Republicii Moldova;

q) exercită obligațiile ce reies din acordurile de readmisie încheiate între Guvernul Republicii Moldova și guvernele altor state.

Articolul 22. Asigurarea înfăptuirii justiției

În domeniul de asigurare a înfăptuirii justiției, Poliția are următoarele atribuții:

a) execută mandatele și deciziile instanțelor de judecată pentru punerea persoanelor în stare de arest preventiv, hotărârile instanțelor de judecată, ale procurorilor și ofițerilor de urmărire penală

pentru aducerea silită a persoanelor care, fiind citate, se sustrag de la prezentarea în organele respective;

b) asigură securitatea judecătorilor și a participanților la proces în instanțele judecătorești, iar în caz de necesitate, și în afara lor, în condițiile legii;

c) îndeplinește indicațiile președintelui ședinței de judecată privind aplicarea față de inculpat și față de alte persoane a măsurilor procesuale de constrângere prevăzute de lege;

d) asigură paza sediilor instanțelor judecătorești;

e) asigură aducerea la locul procesului judiciar a materialelor cauzei penale, a corpurilor delictive, precum și integritatea lor;

f) asigură ordinea publică în sediul instanțelor judecătorești;

g) acordă asistență executorilor judecătorești în procesul de îndeplinire a acțiunilor executorii.

Articolul 23. Asistența populației și a autorităților administrației publice locale
În domeniul de acordare a asistenței populației și autorităților administrației publice locale, Poliția are următoarele atribuții:

a) acordă sprijin, potrivit legii, autorităților administrației publice locale în vederea desfășurării activității acestora; participă la activitățile consiliilor și comisiilor create pe lângă autoritățile administrației publice locale în domeniul ordinii de drept, protecției drepturilor și a libertăților omului;

b) asigură informarea oportună a populației cu privire la măsurile de securitate necesare pentru prevenirea victimizării, siguranța personală și protecția bunurilor materiale;

c) acordă primul ajutor, în caz de necesitate, persoanelor care se află în stare de neputință fizică sau psihologică, precum și persoanelor care au avut de suferit în urma acțiunilor criminale sau contravenționale, situațiilor excepționale de diferit caracter și a altor incidente;

d) este antrenată în acțiuni de salvare și evacuare a persoanelor și a bunurilor în caz de accidente, catastrofe, incendii, calamități naturale, în condițiile legislației.

Articolul 24. Competența teritorială a polițistului

(1) În îndeplinirea activităților specifice, polițistul are competență teritorială corespunzătoare unității de poliție din care face parte.

(2) În caz de continuare a unei măsuri sau activități specifice, polițistul poate acționa, în condițiile legii, și în raza teritorială a altor unități de poliție în modul prevăzut de actele normative departamentale.

(3) În caz de detașare sau de misiune ordonată pe raza teritorială a altei unități de poliție, polițistul are competența teritorială stabilită pentru acea unitate. Polițistul care activează în una din subdiviziunile specializate subordonate Inspectoratului General al Poliției are competență teritorială generală.

(4) Fiecare polițist, pe tot teritoriul țării, indiferent de funcția pe care o deține, de locul în care se află în timpul sau în afara orelor de program, în cazul în care sesizează existența unor circumstanțe sau fapte care periclitează ordinea de drept, viața sau sănătatea persoanelor ori alte valori sociale, este obligat să comunice despre aceasta celei mai apropiate subdiviziuni de poliție și să întreprindă măsurile posibile pentru prevenirea și curmarea infracțiunii sau contravenției, acordarea primului ajutor persoanelor aflate în pericol, reținerea și identificarea făptuitorilor, depistarea martorilor oculari și pentru paza locului în care s-a produs evenimentul.

Articolul 25. Împuternicirile polițistului

(1) Polițistul își exercită atribuțiile, dispune de drepturile și îndeplinește obligațiile, care îi revin potrivit legii, în limitele competenței și conform funcției deținute.

(2) Cerințele legale ale polițistului înaintate în procesul exercitării atribuțiilor de serviciu sînt obligatorii pentru executare de către toate persoanele fizice și juridice.

(3) Neîndeplinirea cerințelor legale ale polițistului, precum și alte acțiuni sau inacțiuni ce

împiedică exercitarea atribuțiilor sale atrag după sine răspunderea stabilită de legislație.

(4) Cerințele polițistului și acțiunile întreprinse de el în exercițiul funcțiunii se prezumă a fi legitime atît timp cît, în condițiile și ordinea prevăzute de lege, nu se stabilește contrariul.

(5) În realizarea atribuțiilor de serviciu, polițistul are următoarele împuterniciri:

1) să solicite persoanelor, inclusiv persoanelor cu funcție de răspundere și persoanelor publice, respectarea ordinii publice și încetarea acțiunilor ilegale, iar, în caz de necesitate, pentru asigurarea respectării cerințelor legale să intervină prin aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale sau a armei de foc din dotare, în condițiile stabilite de lege;

2) să exercite drepturile ce rezultă din procedura penală sau contravențională în cazul în care polițistul exercită funcția respectivă în cadrul procesului;

3) să stabilească identitatea persoanelor care încalcă dispozițiile legale ori sînt indicii că acestea pregătesc sau au comis o faptă ilegală;

4) să ceară legitimarea persoanelor care solicită intrarea într-un perimetru restricționat;

5) să efectueze controlul corporal preventiv asupra persoanei participante la întruniri publice sau în alte locuri în care este interzis accesul cu arme, produse ori cu substanțe periculoase, precum și al bagajului acesteia;

6) să efectueze controlul corporal preventiv asupra persoanei care se află în stare de inconștiență și este necesară identificarea acesteia, precum și al bagajului acesteia;

7) să efectueze imprimări audio și video, să fotografieze persoanele care încalcă ordinea publică;

8) să folosească gratuit mijloacele de informare în masă în scop de prevenire a tulburărilor grave ale ordinii publice sau a altor situații excepționale;

9) să utilizeze mijloacele speciale sonore și luminescente instalate pe unitățile de transport conform normelor stabilite;

10) să rețină persoanele în condițiile stabilite de legislație, cu explicarea drepturilor acestora;

11) să invite în sediul Poliției persoanele a căror prezență este necesară pentru îndeplinirea atribuțiilor Poliției, cu aducerea la cunoștință, în formă scrisă, a scopului și motivului invitației;

12) să sesizeze organele competente, conform legii, cu privire la înlăturarea cauzelor și a condițiilor ce pot genera sau contribui la săvîrșirea infracțiunilor și contravențiilor;

13) să intre sau să pătrundă, în modul stabilit de lege, utilizînd la necesitate mijloace speciale, în orice încăpere sau proprietate în scop de curmare a infracțiunilor, urmărire a persoanelor suspectate de comiterea infracțiunilor, a persoanelor care se ascund de organele de urmărire penală, se sustrag de la executarea pedepsei penale, de la arestul contravențional sau dacă, în baza unor date suficiente, se știe că în aceste localuri a fost comisă sau se comite o infracțiune, precum și în caz de calamități naturale și în alte împrejurări excepționale care pun în pericol securitatea publică și siguranța persoanelor;

14) să limiteze sau să interzică temporar circulația transportului și a pietonilor pe străzi și pe drumuri, precum și accesul persoanelor pe anumite porțiuni de teren sau spre anumite locuri în scop de asigurare a securității publice, de ocrotire a vieții, sănătății și bunurilor persoanelor, de efectuare a unor acțiuni de urmărire penală sau speciale de investigații;

15) să oprească în trafic și să efectueze controlul permiselor de conducere ale conducătorilor de vehicule, al certificatelor de înmatriculare (înregistrare) a vehiculelor, al altor acte cu caracter permisiv în cazul încălcării regulilor de circulație, existenței probelor de încălcare a legislației sau desfășurării unei operațiuni speciale, precum și în vederea verificării legalității transporturilor de mărfuri și persoane, identificării persoanelor și a vehiculelor aflate în căutare, interzicerii exploatării vehiculelor a căror stare tehnică prezintă pericol pentru siguranța traficului;

16) să limiteze sau să interzică efectuarea lucrărilor de reparație și de construcție a drumurilor, precum și alte lucrări rutiere, dacă nu se respectă cerințele de asigurare a securității rutiere;

17) să folosească orice mijloace de transport și comunicații, indiferent de proprietar sau deținător, persoană fizică ori persoană juridică, cu excepția celor care aparțin misiunilor diplomatice, oficiilor consulare și reprezentanțelor organizațiilor internaționale acreditate în Republica Moldova, precum și membrilor personalului acestora acreditați în Republica Moldova și care au însemne speciale, pentru luarea unor măsuri legale ce nu pot fi amânate și nu pot fi aduse la îndeplinire altfel;

18) să solicite și să primească gratuit, în modul stabilit, informația și materialele care sînt păstrate de autoritățile publice, agenții și companii, de întreprinderile de stat și private, de alte persoane juridice și sînt necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor Poliției;

19) să gestioneze registre informaționale instituționale, fișiere de date și sisteme informaționale și registre de stat conținînd informația necesară pentru îndeplinirea atribuțiilor Poliției, cu respectarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal și cu privire la registre;

20) să poarte asupra sa arma din dotare și muniția necesară, indiferent dacă este în uniformă sau în ținută civilă, precum și să aplice forța fizică, mijloacele tehnice și speciale, arma din dotare în modul și în cazurile prevăzute de lege;

21) să verifice persoana care conduce mijlocul de transport atunci cînd se bănuiește că persoana respectivă este sub influența alcoolului, substanțelor narcotice, psihotrope, toxice sau este afectată de medicamente pentru a nu admite la conducerea mijlocului de transport această persoană, precum și persoana care nu are dreptul de a conduce vehicule sau care, din cauza stării sale de sănătate, creează pericol pentru siguranța traficului;

22) să apeleze la instituțiile medico-sanitare pentru testarea obligatorie, conform prevederilor legislației, a persoanelor aflate în stare de ebrietate produsă de alcool, substanțe narcotice, psihotrope sau toxice, precum și, în scopul de a preveni răspîndirea bolilor venerice și a altor boli infecțioase, a persoanelor atribuite la grupul de risc sporit, care sînt incluse în evidențele profilactice ale instituțiilor medico-sanitare sau de poliție;

23) să aducă din locuri publice ori aglomerate într-o instituție medico-sanitară persoanele aflate sub influența alcoolului, substanțelor narcotice, psihotrope sau toxice ori a altor substanțe care acționează grav asupra stării fizice și psihice a persoanei, precum și persoanele care sînt incapabile să se miște sau sînt susceptibile de a dăuna sieși ori celor din jur ;

23¹) să solicite respectarea legislației privind interzicerea fumatului în mijloacele de transport public, în mijloacele de transport private în care se află minori, sub acoperișul stațiilor de transport public, în parcurile de distracții și pe terenurile de joacă pentru copii, pe stadioane, arene, în piețe și alte spații publice deschise pe durata evenimentelor publice distractive sau de alt gen;

23²) să constate, la solicitarea angajatorilor, proprietarilor, managerilor, personalului întreprinderilor și a populației, încălcarea legislației privind interzicerea fumatului în spații publice de către persoane fizice și să aplice sancțiunile prevăzute de legislația în vigoare;

24) să ia decizii de reducere a termenului de ședere a străinilor, să aplice și să ridice interdicții de intrare și ieșire în/din Republica Moldova;

25) să rețină și să dețină în locuri special stabilite străinii care au intrat clandestin, se află ilegal și sînt supuși expulzării de pe teritoriul Republicii Moldova;

26) să exercite obligațiile ce reies din acordurile de readmisie încheiate între Guvernul Republicii Moldova și guvernele altor state;

27) să ridice și să depoziteze arme de foc, muniții, explozive, substanțe narcotice și psihotrope și alte obiecte și substanțe supuse autorizării sau licențierii ori scoase din circuitul civil în cazul în care obiectul sau substanța respectivă este păstrată sau utilizată cu încălcarea normelor stabilite;

28) să fotografieze, să facă înregistrări audio și video în scop de asigurare a realizării atribuțiilor Poliției fără încălcarea inviolabilității vieții private a persoanei, garantată de legislație;

29) să efectueze filmarea și înregistrarea audio a persoanelor reținute penal sau contravențional, să le

fotografizeze, să le dactiloscopieze și să colecteze alte mostre pentru cercetare comparativă sau identificare.

(6) Polițiștii care au calitatea de ofițer de urmărire penală și au împuternicirile respective prevăzute de legislație sînt numiți prin ordinul șefului Inspectoratului General al Poliției.

(7) Alte împuterniciri ale polițistului pot fi prevăzute de lege.

Articolul 26. Obligațiile polițistului

(1) Polițistul își desfășoară activitatea profesională în interesul și în sprijinul persoanei, comunității și al instituțiilor statului, exclusiv pe baza și în executarea legii, fiind obligat:

a) să respecte cu strictețe drepturile, libertățile omului și demnitatea umană, să aibă comportament demn și respectuos pentru persoane, o atitudine fermă față de cei care încalcă legile;

b) să se conducă, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, de legislație, asigurînd îndeplinirea sarcinilor ce stau în fața Poliției;

c) să execute la timp și întocmai atribuțiile conform funcției deținute;

d) să manifeste, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, inițiativă și perseverență, obiectivitate și imparțialitate;

e) să execute ordinele, dispozițiile și indicațiile superiorilor;

f) să păstreze secretul de stat și al altor informații oficiale cu accesibilitate limitată;

g) să protejeze informațiile privind datele cu caracter personal de care ia cunoștință în exercitarea atribuțiilor de serviciu;

h) să perfecționeze în permanență nivelul său de pregătire profesională;

i) să depună declarații cu privire la venituri și proprietate, precum și declarații de interese personale, în modul și în condițiile prevăzute de lege;

j) să declare orice donație, directă sau indirectă, primită în legătură cu exercitarea funcției;

k) să informeze pe șeful ierarhic superior și autoritățile competente cu privire la faptele de corupție de care a luat cunoștință, săvîrșite de alte persoane, inclusiv de polițiști;

l) să se adreseze unei persoane doar după ce s-a prezentat, cu indicarea funcției, gradului special și a numelui, legitimîndu-se în acest sens cu legitimația de serviciu;

m) să informeze persoana căreia i se adresează despre scopul și motivul adresării; n) în cazul aplicării unor măsuri de natură să restrîngă drepturile și libertățile persoanei, să aducă la cunoștința acesteia cauza și temeiurile de aplicare a măsurilor de rîgoare, precum și drepturile și obligațiile apărute în aceste condiții;

o) să aibă o atitudine responsabilă față de legitimația de serviciu, arma, mijloacele speciale din dotare și față de alte bunuri transmise în scopul exercitării atribuțiilor;

p) la eliberarea din serviciu, precum și în cazul suspendării din funcție sau efectuării anchetei de serviciu în privința sa, să predea arma din dotare și muniția aferentă în modul stabilit de ministrul afacerilor interne.

(2) Relațiile dintre polițist și reprezentanții altor organe de drept se bazează pe colaborarea și sprijinul reciproc în vederea exercitării calitative a atribuțiilor de serviciu.

(3) Atribuțiile de serviciu ale polițistului sînt specificate în actele normative departamentale și în fișa postului, aprobate în modul stabilit.

(4) După eliberarea din serviciu, persoana este obligată să păstreze, în condițiile prevăzute de legislație, secretul de stat și al altor informații cu accesibilitate limitată, secretul surselor de informații și al activităților desfășurate. Această obligație se menține pe durata de secretizare a informației, stabilită de legislație.

Articolul 27. Inadmisibilitatea imixtiunii în activitatea polițistului

Nimeni altcineva decît persoanele împuternicite prin lege nu are dreptul să intervină în activitatea polițistului. Nimeni nu-l poate obliga pe polițist să îndeplinească acțiuni ce nu sînt stabilite prin lege.

LEGE NR. 215
DIN 04.11.2011
CU PRIVIRE LA FRONTIERA DE STAT A REPUBLICII
MOLDOVA

Publicat : 20.04.2012 în Monitorul Oficial Nr. 76-80 art Nr : 243 Data intrării în
vigoare : 01.07.2012

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul și scopul

(1) Prezenta lege reglementează raporturile juridice, organizaționale, administrative și de altă natură, apărute în procesul de stabilire, întreținere și asigurare a regimurilor frontierei de stat.

(2) Scopul prezentei legi este de a determina sistemul de control al frontierei de stat, regimurile frontierei de stat, zonei de frontieră și ale punctelor de trecere pentru a asigura securitatea frontierei de stat pe uscat, pe apă și în spațiul aerian.

(3) Acțiunea prezentei legi se extinde asupra cetățenilor Republicii Moldova, străinilor și asupra persoanelor juridice.

Articolul 2. Frontiera de stat a Republicii Moldova

(1) Frontiera de stat a Republicii Moldova reprezintă linia naturală sau convențională care marchează limitele externe ale teritoriului asupra căruia Republica Moldova își exercită suveranitatea exclusivă pe uscat, pe sectoarele acvatice, subterane, aeriene și care trece, în linie dreaptă, de la un semn de frontieră la altul ori, acolo unde frontiera de stat nu este marcată în teren cu semne de frontieră, de la un punct de coordonate la altul. Pe fluvii și pe celelalte ape curgătoare frontiera de stat este cea stabilită prin tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine, respectându-se principiul dreptului internațional, conform căruia frontiera de stat trece pe mijlocul șenalului navigabil principal, iar pe apele curgătoare nenavigabile, pe la mijlocul pânzei de apă.

(2) Frontiera de stat se stabilește și se modifică prin lege organică, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, respectându-se principiile și normele unanimitate recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 3. Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni utilizate semnifică:

act de călătorie – orice tip de document ce acordă dreptul pentru trecerea frontierei de stat persoanelor și mijloacelor de transport, prevăzut de actele legislative în vigoare, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

apă de frontieră – porțiunea de apă curgătoare sau stătătoare pe care trece linia frontierei de stat;

consemn la frontieră – date introduse în Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră cu privire la persoanele, mijloacele de transport și documentele care se află în una din situațiile prevăzute de lege și care urmează să fie verificate în timpul efectuării controlului la trecerea frontierei de stat în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun;

[Art.3 noțiunea în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

control al frontierei – activitate desfășurată la frontiera de stat, în conformitate și în scopurile prezentei legi, ca răspuns, în exclusivitate, la o intenție de a trece sau la un act de trecere a frontierei de stat și care constă în supravegherea frontierei și controlul trecerii frontierei;

control în prima linie – control minim și amănunțit al persoanelor, obiectelor pe care le dețin, precum și al mijloacelor de transport, efectuat la trecerea frontierei de stat;

[Art.3 noțiunea introdusă prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

control în linia a doua – control suplimentar al persoanelor (inclusiv corporal), al documentelor, obiectelor pe care le dețin, precum și al mijloacelor de transport, ce poate fi efectuat într-un loc special, separat de locul efectuării controlului în prima linie, conform actelor normative în vigoare;

[Art.3 noțiunea modificată prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

control la trecerea frontierei – control efectuat la punctele de trecere a frontierei de stat pentru a garanta că persoanele, inclusiv mijloacele lor de transport și obiectele pe care le dețin, pot fi autorizate să intre pe sau să părăsească teritoriul Republicii Moldova;

criminalitate transfrontalieră – activitate infracțională desfășurată de o persoană sau de mai multe persoane pe teritoriul a cel puțin două state, prin care se aduce un prejudiciu valorilor sociale apărute de normele juridice;

[Art.3 noțiunea introdusă prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

culoar de frontieră – fișie de teren situată de o parte și de alta a frontierei de stat, stabilită în baza tratatelor încheiate de Republica Moldova cu statele vecine în scopul de marcare a frontierei de stat cu semne de frontieră;

demarcare a frontierei de stat – desemnare, în conformitate cu materialele de delimitare, a liniei frontierei de stat în teren cu semne de frontieră stabilite;

fișie de protecție a frontierei de stat – fișie de teren, începând de la linia frontierei de stat în interior, pentru întreținerea în bune condiții a frontierei de stat, de protejare a semnelor de frontieră și de asigurare a controlului accesului în apropierea frontierei de stat;

întreținere a frontierei de stat – activitate de creare a condițiilor necesare pentru menținerea regimurilor frontierei de stat;

mic trafic la frontieră – trecerea frontierei de stat a Republicii Moldova și a statelor vecine de către rezidenți în zona de frontieră a unui stat care intenționează să rămână în zona de frontieră a celuilalt stat pe o perioadă de timp determinată, în conformitate cu acordurile bilaterale încheiate în acest sens;

navigație – activitate legată de utilizarea navelor pe căile navigabile pentru transportarea încărcăturilor, pasagerilor și bagajelor lor, a corespondenței poștale, pentru remorcarea navelor și a altor mijloace plutitoare, pentru efectuarea explorării, cercetării și extragerii minereurilor, executarea lucrărilor de amenajare a șenalului, lucrărilor hidrotehnice, tehnice subacvatice și a altor lucrări de acest gen, pentru efectuarea pilotajului și a pilotajului prin ghețuri, a lucrărilor de salvare, pentru realizarea măsurilor de protecție a obiectivelor acvatice, protejarea împotriva poluării și inundațiilor, pentru ranfluarea bunurilor scufundate, efectuarea cercetărilor științifice, a activităților de studiu, sportive, de agrement etc.;

navigație de agrement – folosirea ambarcațiunilor și a altor mijloace plutitoare pe apele de frontieră pentru practicarea sportului sau în scopuri turistice;

pază a frontierei de stat – parte integrantă a sistemului de stat de asigurare a securității Republicii Moldova, una din formele de apărare națională;

punct de trecere – orice loc organizat și autorizat de Guvernul Republicii Moldova pentru trecerea frontierei de stat;

regim al frontierei de stat – totalitate a regulilor de întreținere și trecere a frontierei de stat de către persoane, mijloace de transport, de trecere peste frontiera de stat a mărfurilor și a altor bunuri în limitele fișiei de protecție a acesteia, precum și de soluționare a incidentelor la frontieră; regim al punctelor de trecere – reguli de intrare, ședere și ieșire de către persoane și/ sau de mijloace de transport, precum și reguli de desfășurare a activităților economice și de altă natură în punctele de trecere;

regim al zonei de frontieră – reguli de intrare, ședere și ieșire a persoanelor și a mijloacelor de transport, de evidență, întreținere și utilizare a mijloacelor plutitoare, de vânătoare, pescuit, pășunat și agrement, de desfășurare a activităților economice și de altă natură în zona de frontieră și în spațiul acvatic de frontieră;

securitate frontalieră – nivel de protecție a intereselor individului, societății și statului în zona de frontieră a Republicii Moldova;

[Art.3 noțiunea introdusă prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

semn de frontieră – construcție genistică pentru marcarea frontierei de stat în teren;

spațiu acvatic de frontieră – ansamblu total al apelor interne de frontieră și al apelor de frontieră;

supraveghere a frontierei – supraveghere a frontierei de stat între punctele de trecere și supraveghere a punctelor de trecere în afara orelor fixe de program pentru a preveni evitarea controalelor de trecere a frontierei;

tablou situațional – interfață grafică destinată prezentării, în regim real de timp, a datelor și a informațiilor primite de la diferite autorități, senzori, platforme și alte surse, care sînt distribuite altor autorități prin intermediul canalelor de comunicații și informare în scopul conștientizării situației și sprijinirii capacității de reacție de-a lungul frontierei și în zona prefrontalieră;

[Art.3 noțiunea introdusă prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

zonă de frontieră – teritoriu cu lățimea de 10 km de la frontiera de stat către interior, de-a lungul frontierei pe uscat și pe apele de frontieră;

[Art.3 noțiunea în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

zonă prefrontalieră – regiune geografică situată în afara frontierei de stat a Republicii Moldova.

[Art.3 noțiunea introdusă prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

Articolul 4. Principiile controlului frontierei

Republica Moldova, la organizarea controlului frontierei, se călăuzește de următoarele principii:

a) asigurarea securității naționale și internaționale;
b) colaborarea multilaterală reciproc avantajoasă cu statele străine;
c) respectul reciproc al suveranității, integrității teritoriale a statelor și indestructibilității frontierelor de stat;

d) inviolabilitatea frontierei de stat;

e) soluționarea amiabilă a incidentelor la frontieră;

f) respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Capitolul II

TRASAREA ȘI MARCAREA FRONTIEREI DE STAT

Articolul 5. Trasarea și marcarea frontierei de stat

(1) Frontiera de stat se stabilește în tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine în baza totalurilor activității comisiei mixte de demarcare a frontierei de stat și se marchează în teren cu semne de frontieră clar vizibile. Tratatul privind trasarea și marcarea frontierei de stat în teren se ratifică de către Parlament.

(2) Frontiera de stat se trasează:

a) pe uscat – pe liniile distinctive de relief;

b) pe sectoarele acvatice – pe linie dreaptă, frântă sau curbă, de la un semn de frontieră la altul, precum urmează:

- pe sectoarele navigabile – pe mijlocul rîului ori pe mijlocul brațului său, pe mijlocul șenalului navigabil principal sau pe talvegul rîului;

- pe sectoarele nenavigabile – de regulă, pe axa care unește punctele de ieșire a frontierei de stat la malurile bazinului de apă sau pe mijlocul pînzei de apă a bazinului.

(3) Frontiera de stat care trece pe apele de frontieră nu se modifică nici la schimbarea conturului malurilor lor sau a nivelului apei, nici la devierea albiei acestora într-o parte ori alta, dacă Republica Moldova și statele vecine nu vor conveni altfel.

(4) Pe podurile, construcțiile hidrotehnice care trec peste apele de frontieră, frontiera de stat se trasează prin mijlocul acestor construcții sau pe axa lor tehnologică, indiferent de trecerea frontierei de stat pe apă.

Articolul 6. Semnele de frontieră și fișa de protecție a frontierei

1) Forma, dimensiunile, coloritul semnelor de frontieră și modul de instalare a acestora se stabilesc de către Guvern în baza documentelor de demarcare.

(2) Pentru stabilirea semnelor de frontieră se instituie culoarul de frontieră. Terenurile culoarului de frontieră fac parte din domeniul public al statului. Culoarul de frontieră și lățimea acestuia se convin prin tratate încheiate de către Republica Moldova cu statele vecine.

(3) Fișa de protecție a frontierei de stat se stabilește de la frontiera de stat în interior și are o lățime de 15 metri. În apele de frontieră sau în locurile din imediata apropiere a acestora, în zonele forestiere, precum și acolo unde terenurile sînt mlăștinoase sau supuse erodărilor și alunecărilor de teren, fișa de protecție a frontierei de stat poate fi stabilită de o lățime mai mare. Fișa de protecție a frontierei de stat este proprietate a statului și se acordă în folosință Poliției de Frontieră, pe un termen nelimitat, în conformitate cu legislația în vigoare. Fișa de protecție a frontierei de stat se determină și se marchează de către Poliția de Frontieră. Pe fișa de protecție a frontierei de stat, Poliția de Frontieră are dreptul să instaleze mijloace tehnice de supraveghere a frontierei.

Capitolul III

SISTEMUL DE CONTROL AL FRONTIEREI

Articolul 7. Noțiunea sistemului de control al frontierei

(1) Sistemul de control al frontierei reprezintă totalitatea activităților de coordonare și efectuare a supravegherii frontierei, pe întreg teritoriul Republicii Moldova, și a controlului trecerii frontierei, a activităților de schimb de informații, de cooperare în domeniul combaterii criminalității organizate transfrontaliere, de analiză și constatare a amenințărilor și riscurilor. Sistemul de control al frontierei asigură menținerea ordinii la frontiera de stat, în zona de frontieră și la punctele de trecere pentru a efectua controlul persoanelor, mijloacelor de transport, al mărfurilor și al altor bunuri, precum și pentru a asigura securitatea frontieră, inviolabilitatea frontierei de stat și a infrastructurii acesteia.

[Art.7 al.(1) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(2) Controlul frontierei pe uscat și pe apele de frontieră este efectuat de către Poliția de Frontieră. În limitele stabilite de prevederile prezentei legi și de alte acte legislative relevante, controlul frontierei poate fi efectuat în comun cu Serviciul Vamal.

(3) Regulile suplimentare privind controlul frontierei se stabilesc de Guvern în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative. Regulile specifice privind controlul frontierei se stabilesc de Poliția de Frontieră.

(4) La executarea atribuțiilor de control al frontierei, în caz de necesitate, polițiștii de

frontieră au dreptul să aplice forța fizică, mijloacele speciale și arma de foc din dotare în conformitate cu actele normative în vigoare.

(5) În scop de menținere a securității statului și a ordinii publice, polițistul de frontieră poate transmite organelor securității statului sau organelor de drept datele cu caracter personal referitoare la pasagerii și altă informație pentru prelucrarea acestora în conformitate cu legislația în vigoare.

(6) Poliția de Frontieră poate colecta date cu privire la persoanele și mijloacele de transport supuse controlului la trecerea frontierei, care urmează a fi stocate direct în sistemele de evidență și păstrate în conformitate cu legislația în vigoare. În acest scop pot fi folosite dispozitive tehnice și alte date decât cele înregistrate.

Articolul 8. Supravegherea frontierei

(1) Supravegherea frontierei presupune monitorizarea prin mijloace statice sau dinamice a frontierei de stat pe segmentele dintre punctele de trecere în scop de prevenire, depistare, constatare și cercetare a acțiunilor ilegale la frontiera de stat, precum și de combatere a criminalității transfrontaliere, și constă dintr-un complex de acțiuni operative și de serviciu (pază, urmărire, observație și control), coordonate și planificate în timp, spațiu și conform scopului, care pot fi executate cu folosirea dispozitivelor electronice moderne și a cîinilor de serviciu.

(2) În scop de realizare a supravegherii frontierei sînt folosite unitățile fixe și mobile, care își îndeplinesc atribuțiile prin patrulare sau prin prezența în locuri cu risc sporit. Efectivul și metodele de activitate sînt adaptate riscurilor și amenințărilor existente sau previzibile.

(3) Supravegherea frontierei este efectuată de o manieră care să prevină și să descurajeze activitatea ilegală la frontiera de stat și sustragerea de la control la punctele de trecere.

(4) În baza tratatelor internaționale poate fi autorizată patrularea în comun a frontierei de stat de către subdiviziunile naționale de control al frontierei și de cele ale statelor vecine.

Articolul 9. Controlul la trecerea frontierei

(1) Controlul la trecerea frontierei reprezintă un complex de măsuri efectuate de către Poliția de Frontieră – pentru a autoriza trecerea frontierei de stat de persoane și mijloace de transport, de către Serviciul Vamal – pentru a autoriza trecerea peste frontiera de stat a mărfurilor și a altor bunuri și de către alte organe de control stabilite de lege.

(2) În scop de combatere a migrației ilegale, criminalității organizate, contrabandei, terorismului internațional și a altor infracțiuni, polițiștii de frontieră au dreptul să efectueze controlul mărfurilor și al altor bunuri. Excepție fac punctele de trecere unde aceste activități se efectuează de către organele vamale, în limitele competențelor stabilite de legislația în vigoare.

(3) În timpul desfășurării controlului la trecerea frontierei se pot utiliza mijloace tehnice și dispozitive necesare. De asemenea, la punctele de trecere, în zona de frontieră și în alte sectoare de-a lungul frontierei de stat se pot instala aparate de înregistrare audio, video, fotografice și alte mijloace de înregistrare. Informația obținută cu ajutorul dispozitivelor tehnice și electronice poate fi folosită numai în scop de serviciu.

Articolul 10. Paza frontierei de stat

(1) În caz de agresiune armată împotriva Republicii Moldova, Forțele Armate efectuează paza frontierei de stat în conformitate cu prevederile legislației cu privire la apărarea națională.

(2) Paza frontierei de stat în spațiul aerian se efectuează de către Forțele Aeriene ale Armatei Naționale, în conformitate cu legislația în vigoare, și constă în supravegherea spațiului aerian, pe timp de pace și în situații de criză, în scop de depistare a încălcărilor frontierei de stat în spațiul aerian și de reprimare a acestora. Colaborarea Poliției de Frontieră cu Forțele Aeriene ale Armatei Naționale cuprinde schimbul reciproc de informații privind zborurile tuturor aeronavelor (aparaturilor de zbor) la altitudini joase, precum și zborurile planificate în zona de

frontieră.

(3) Efectuând paza frontierei de stat, Forțele Aeriene ale Armatei Naționale aplică, în modul stabilit de lege, armele și tehnica de luptă asupra aeronavelor care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova.

Capitolul IV

REGIMUL FRONTIEREI DE STAT

Secțiunea 1

Regimul frontierei de stat, întreținerea
frontierei de stat

Articolul 11. Dispoziții generale

(1) Regimul frontierei de stat este format dintr-un ansamblu de reguli și măsuri prevăzute de prezenta lege și stabilite în conformitate cu prevederile prezentei legi, precum și din norme și principii de drept internațional referitoare la:

a) întreținerea frontierei de stat;

b) trecerea peste frontiera de stat a persoanelor, mijloacelor de transport, a mărfurilor și a altor bunuri; decolarea și aterizarea navelor aeriene; intrarea, aflarea și ieșirea navelor și a altor mijloace plutitoare în spațiul acvatic de frontieră;

[Art.11 al.(1), lit.b) modificată prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

c) desfășurarea activităților economice și de altă natură la frontiera de stat;

d) soluționarea incidentelor legate de încălcarea regimului frontierei de stat.

(2) În porturile deschise traficului internațional, suprafața acestora cu platforme, imobile și instalații aferente reprezintă zona supusă regimului frontierei de stat.

[Art.11 al.(2) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(21) În aeroporturile deschise traficului internațional, suprafața acestora cu platforme, imobile și instalații aferente reprezintă zona supusă regimului punctului de trecere.

[Art.11 al.(21) introdus prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(3) Regulile de construcție, exploatare și reparație a căilor de comunicație, inclusiv a celor electronice, a construcțiilor hidrotehnice, care traversează frontiera de stat pe uscat sau pe apele de frontieră se stabilesc de Guvern, respectându-se tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine.

(4) Regimul frontierei de stat poate restricționa activitățile care împiedică supravegherea frontierei sau tulbură ordinea și securitatea la frontiera de stat, cum ar fi utilizarea armelor de foc și a substanțelor explozibile, lucrările în imediata apropiere a frontierei de stat, vânătoarea și pescuitul, pășunatul vitelor, iluminarea și focul deschis. Drepturile, obligațiile și restricțiile regimului frontierei de stat neprevăzute de prezenta lege sau de tratatele internaționale se stabilesc de Guvern.

(5) Nu constituie încălcări ale regimului frontierei de stat trecerea forțată a frontierei de stat de către persoane și mijloace de transport pe uscat, intrarea neintenționată în apele de frontieră a navelor și a altor mijloace plutitoare, zborul forțat în spațiul aerian al Republicii Moldova al aeronavelor și al altor aparate de zbor, efectuate în următoarele cazuri de forță majoră: accident, avarie, calamitate naturală, navigație în condiții de gheață, necesitate de transportare a persoanelor salvate, acordarea de ajutor medical de urgență unor membri ai echipajului sau pasagerilor, precum și în alte cazuri de forță majoră.

(6) În cazul apariției pericolului de răspândire a unor boli infecțioase deosebit de periculoase pe teritoriul Republicii Moldova sau pe teritoriul altui stat, a altui eveniment care poate pune în pericol viața sau sănătatea populației, prin decizia conducătorilor Poliției de Frontieră, ai Serviciului Vamal, precum și ai altor organe de control stabilite de lege, după caz – a administrației porturilor și aeroporturilor, traficul peste frontiera de stat poate fi limitat

temporar sau suspendat. Autoritățile menționate pot institui regim de carantină pentru persoane, animale, material semincer și săditor, precum și pentru alte produse. Autoritățile menționate informează urgent toate punctele de trecere, organele interesate și statele vecine despre situația excepțională creată și despre măsurile luate.

Articolul 12. Întreținerea frontierei de stat

(1) Regulile de întreținere a frontierei de stat se convin în tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine. În acestea sînt specificate măsurile necesare pentru întreținerea corespunzătoare a semnelor de frontieră, de verificare a lor, de întreținere a culoarului de frontieră, de verificare, în comun cu statul vecin, a traseului frontierei de stat. Documentele cu rezultatele verificărilor în comun ale traseului frontierei de stat, care nu prevăd modificarea acesteia, se aprobă de Guvern.

(2) Poliția de Frontieră asigură curățarea de vegetație a culoarului de frontieră și a fișiei de protecție a frontierei de stat, paza, întreținerea și reparația semnelor de frontieră, înlocuirea acestora, conform prevederilor tratatelor încheiate de către Republica Moldova cu statele vecine. Activitățile menționate se desfășoară în termenele stabilite în tratatele respective.

Secțiunea a 2-a

Trecerea frontierei de stat de către persoane, mijloace de transport, trecerea peste frontiera de stat a mărfurilor și a altor bunuri

Articolul 13. Dispoziții generale

(1) Persoanele și mijloacele de transport care intră sau ies în/din Republica Moldova pot trece frontiera de stat, iar mărfurile și alte bunuri care urmează să fie introduse sau scoase din Republica Moldova pot fi transportate peste frontiera de stat doar prin punctele de trecere în timpul programului de lucru.

(2) Procedura stabilită la alin. (1) nu se aplică navelor aeriene care traversează spațiul aerian al Republicii Moldova fără escală.

(3) Prin derogare de la prevederile alin. (1), de către Poliția de Frontieră pot fi permise excepții de la obligația de a trece frontiera de stat doar prin punctele de trecere în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și în cazurile prevăzute de prezenta lege sau de alte acte legislative. De asemenea, pot fi permise excepții de la obligația de a trece frontiera de stat doar prin punctele de trecere:

- a) în cazul navigației de agrement;
  - b) în cazul marinarilor care coboară pe țarm în zona portului în care sînt ancorate navele lor sau în localitățile adiacente;
  - c) pentru persoane sau grupuri de persoane, în cazul în care există o necesitate de natură deosebită și care sînt în posesia documentelor de trecere a frontierei de stat și nu există nici un conflict de interese legate de securitatea statului și de ordinea publică;
  - d) pentru persoane și grupuri de persoane, în situații excepționale.
- (4) În baza tratatelor încheiate de Republica Moldova cu statele vecine, frontiera de stat poate fi trecută prin punctele de mic trafic la frontieră, precum și prin punctele de trecere comune instituite pe teritoriul unuia dintre state.

Articolul 14. Particularitățile de trecere a frontiere de stat

(1) Navele și alte mijloace plutitoare ale Republicii Moldova și ale altor state navighează și trec frontiera de stat pe apele de frontieră în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Aeronavele care sosesc în Republica Moldova și care traversează frontiera de stat pentru a face escală vor naviga spre un aeroport deschis pentru traficul internațional conform procedurii stabilite.

(3) Încărcarea și descărcarea mărfurilor și a altor bunuri și îmbarcarea și debarcarea persoanelor în/din trenuri, nave sau aeronave pe sectorul aflat între punctul de trecere și frontiera de stat sînt interzise. Această interdicție nu se aplică pentru salvarea vieților umane și în situațiile excepționale.

(4) Căpitanul navei, comandantul aeronavei, cetățenii, în caz de trecere forțată a frontierei de stat, sînt obligați să comunice imediat despre aceasta la cea mai apropiată subdiviziune a Poliției de Frontieră și să acționeze conform indicațiilor.

Articolul 15. Condițiile de trecere a frontierei de stat

(1) Autorizarea trecerii frontierei de stat constă în recunoașterea legalității privind trecerea frontierei de stat de către persoane, mijloace de transport, trecerea peste frontiera de stat a mărfurilor și a altor bunuri.

(2) Temei pentru autorizarea trecerii frontierei de stat sînt actele de călătorie valabile prevăzute de legislația cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, privind regimul străinilor în Republica Moldova, precum și alte documente stabilite în actele normative.

(3) Pot fi permise excepții de la prevederile alin. (1) în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. În tratatele încheiate cu statele vecine poate fi stabilită o modalitate simplificată de trecere a frontierei de stat de către cetățenii Republicii Moldova și de către cetățenii statelor vecine.

(4) Autorizarea trecerii frontierei de stat de către persoane, mijloace de transport, trecerii peste frontiera de stat a mărfurilor și a altor bunuri prevede efectuarea controlului la trecerea frontierei, a controlului vamal și a altor tipuri de control instituite de lege.

(5) În caz de apariție a situațiilor excepționale, formațiunile de salvare și de recuperare ale altor state trec frontiera de stat, pentru a localiza și lichida aceste situații, în condițiile stabilite de Guvern și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(6) La trecerea frontierei, controlul trenurilor, garniturilor de tren și al aeronavelor se efectuează în locuri special amenajate, iar al navelor se efectuează în porturi.

Articolul 16. Circulația armelor și munițiilor

(1) Introducerea pe și scoaterea de pe teritoriul Republicii Moldova a armelor și munițiilor de către persoane fizice sau juridice sînt admise numai în baza unui permis sau autorizații speciale eliberate în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Însoșitorii delegațiilor străine, la nivelul șefilor de stat sau de guvern, ai altor demnitari străini care beneficiază de protecție pot introduce, purta și folosi pe teritoriul Republicii Moldova arme de apărare și pază în conformitate cu legislația privind regimul armelor și munițiilor cu destinație civilă.

(3) Autorizarea trecerii frontierei de stat de către unitățile și subunitățile militare ale Republicii Moldova sau ale altui stat, precum și a armelor, munițiilor, tehnicii de luptă și a încărcăturilor militare, se efectuează în temeiul tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și al legislației cu privire la statutul forței militare străine în Republica Moldova.

Articolul 17. Condiții specifice de intrare în Republica Moldova

(1) Polițiștii de frontieră au dreptul să solicite justificarea scopului intrării străinilor în Republica Moldova, care sînt obligați să prezinte următoarele documente:

[Art.17 al.(1) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

a) pentru călătoriile de afaceri:

- o invitație din partea unei întreprinderi, organizații sau a unei instituții;

- documente ce confirmă un interes economic (de exemplu: procură, contract de muncă, bilete sau invitații de participare la expoziții);

b) pentru călătoriile în scop de studiu sau alte tipuri de instruire:

- un document ce atestă înscrierea la o instituție de învățământ sau la alte forme de instruire
- carnet de student sau certificat privind frecventarea cursului;
- c) pentru călătorii turistice sau motive personale:
  - voucher turistic;
  - document justificativ privind cazarea la hotel, invitația din partea gazdei în care se va consemna adresa cazării invitatului;
  - confirmarea privind rezervarea locului pentru o călătorie organizată sau orice alt document corespunzător indicând planurile călătoriei ce va fi întreprinsă;
  - biletul de întoarcere sau de circuit;
- d) pentru călătoriile întreprinse în scopuri politice, științifice, culturale, sportive, cu ocazia unor evenimente religioase sau în alte scopuri: invitații, bilete de intrare, programe în care să fie înscris, acolo unde este posibil, numele organizației-gazdă și durata vizitei sau orice alt document corespunzător care să indice scopul vizitei;
- e) pentru călătoria în scopul îmbarcării la bordul navei, debarcării și repatrierii membrului de echipaj – actul de identitate al personalului navigant.

[Art.17 al.(2) abrogat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

Articolul 18. Efectuarea controlului la trecerea frontierei

(1) Controlul la trecerea frontierei se efectuează de către polițiștii de frontieră în comun cu colaboratorii vamali.

(2) În punctele de trecere portuare și aeroportuare, reprezentanții căpitaniei portului, respectiv administrației aeroportului, acordă sprijin polițiștilor de frontieră la efectuarea controlului la trecerea frontierei.

[Art.18 al.(2) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(3) Controlul la trecerea frontierei este efectuat înainte de trecerea frontierei de stat sau imediat după traversarea acesteia. Pentru direcția de ieșire din țară, controlul la trecere se efectuează pînă la traversarea frontierei de stat, iar pentru direcția de intrare în țară, controlul la trecerea frontierei se efectuează pînă la traversarea frontierei de stat sau imediat după traversarea acesteia. Controlul la trecerea frontierei poate fi efectuat în alt mod, în conformitate cu prevederile tratatelor încheiate de Republica Moldova cu țările vecine.

(4) În temeiul tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, Guvernul poate stabili proceduri simplificate pentru trecerea frontierei de stat unor anumite categorii de persoane.

(5) La identificarea persoanelor și a transportului se utilizează Registrul de stat al populației și Registrul de stat al transporturilor. Identificarea biometrică a cetățenilor Republicii Moldova care pleacă în statele membre ale Uniunii Europene se efectuează în baza datelor electronice ce se conțin în pașapoarte.

Articolul 19. Polițiștii de frontieră și respectarea normelor de etică la efectuarea controlului la trecerea frontierei

(1) Decizia de a autoriza trecerea persoanei peste frontiera de stat o iau polițiștii de frontieră.

(2) Polițiștii de frontieră sînt profesioniști specializați și instruiți corespunzător.

(3) Polițiștii de frontieră poartă uniformă și insigne sau ecusoane, care îi identifică.

(4) Orice măsură întreprinsă în timpul controlului la trecerea frontierei va fi în concordanță cu obiectivele urmărite de aceasta.

(5) Controlul la trecerea frontierei este efectuat cu respectarea deplină a demnității umane, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, sex, religie, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, dizabilități, vîrstă.

[Art.19 al.(5) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

Articolul 20. Controlul în prima linie

[Art.20 titlul în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(1) La efectuarea controlului la trecerea frontierei, toate persoanele și mijloacele de transport trebuie să fie supuse unui control în prima linie pentru stabilirea identității acestora în baza prezentării actelor de călătorie. Controlurile în prima linie presupun verificarea, rapidă și imediată, prin folosirea mijloacelor tehnice corespunzătoare și prin consultarea, în bazele de date relevante, a informațiilor cu privire la documentele furate, deținute fără drept, pierdute sau anulate, a valabilității actelor de călătorie care îl autorizează pe posesorul legitim să traverseze frontiera de stat și a prezenței semnelor de falsificare sau contrafacere.

[Art.20 al.(1) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(2) Controlul în prima linie stabilit la alin. (1) constituie regula în cazul cetățenilor Republicii Moldova și al mijloacelor de transport pe care le conduc. Pe parcursul efectuării controalelor în prima linie, polițiștii de frontieră pot consulta bazele de date naționale pentru a se asigura că acele persoane nu reprezintă o amenințare reală, prezentă și suficient de serioasă la adresa securității naționale, ordinii și sănătății publice.

[Art.20 al.(2) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(3) În caz de necesitate, pentru cetățenii Republicii Moldova, controlul în prima linie va include și controlul amănunțit, care constă în:

a) cercetarea completă a actelor de călătorie în scopul depistării unor semne de falsificare sau contrafacere, precum și a altor documente aflate în posesia persoanelor;

b) examinarea ștampilelor de intrare și ieșire, precum și a altor mențiuni ale autorităților străine aplicate în actele de călătorie ale persoanei;

c) solicitarea informației privind punctul de plecare și de destinație, precum și verificarea actelor însoțitoare care conferă dreptul de intrare sau de ședere într-un stat străin.

[Art.20 al.(3) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(4) Pentru străini, controlul amănunțit la intrare include verificarea îndeplinirii condițiilor de intrare și, când este cazul, a documentelor care autorizează șederea și exercitarea activităților profesionale. Controlul amănunțit include examinarea detaliată care să acopere următoarele aspecte:

a) verificarea faptului că străinul întrunește condițiile de intrare și ședere pe teritoriul Republicii Moldova;

b) cercetarea completă a actelor de călătorie cu scop de depistare a unor semne de falsificare sau contrafacere;

c) examinarea ștampilelor de intrare și ieșire aplicate pe actele de călătorie ale persoanei pentru a verifica dacă nu s-a depășit termenul legal de ședere în Republica Moldova, în acest scop fiind consultat Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră, aprobat de Guvern;

d) verificarea punctului de plecare și de destinație, a scopului intrării și verificarea altor documente însoțitoare;

e) verificarea faptului dacă persoana, mijlocul de transport și obiectele pe care le transportă nu prezintă pericol pentru securitatea statului sau pentru ordinea publică. Această verificare presupune consultarea directă a informațiilor și consemnelor la frontieră referitoare la persoane și, în caz de necesitate, la obiecte, introduse în Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră și în alte baze de date naționale și internaționale, precum și acțiunile care trebuie întreprinse, dacă este indicat, în urma unui consemn la frontieră.

[Art.20 al.(4), lit.e) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(5) Pentru străini, controlul amănunțit la ieșire cuprinde următoarele aspecte:

a) verificarea faptului dacă persoana este în posesia unui act de călătorie valabil pentru trecerea frontierei de stat;

b) verificarea actelor de călătorie, inclusiv a vizei sau permisului legal de ședere, pentru depistarea unor semne de falsificare sau contrafacere;

c) verificarea faptului dacă persoana nu este considerată a fi o amenințare la adresa securității statului și a ordinii publice;

d) examinarea ștampilelor de intrare și ieșire aplicate pe actele de călătorie ale persoanei la verificarea dacă nu a depășit termenul legal de ședere în Republica Moldova, în acest scop fiind consultat Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră;

e) consultarea consemnelor la frontieră cu privire la persoane și obiecte, introduse în sistemele informaționale automatizate naționale și internaționale.

[Art.20 al.(5), lit.e) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

Articolul 21. Controlul în linia a doua

(1) Persoanele supuse controlului în linia a doua sînt informate cu privire la scopul și procedura de efectuare a unui asemenea control. Aceste informații sînt disponibile în limbile de circulație internațională și în limba statului cu care Republica Moldova are frontiera de stat comună și cuprind, de asemenea, mențiunea că persoana poate solicita să i se comunice numele și numărul de identificare ale polițistului de frontieră care efectuează acest control, denumirea punctului de trecere și data la care a fost traversată frontiera de stat.

[Art.21 al.(1) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(2) La decizia polițistului de frontieră sau la cererea persoanei, controlul în linia a doua se efectuează într-o încăpere separată.

[Art.21 al.(2) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

Articolul 22. Controlul și tranzitul persoanelor fără documente

(1) Persoanei care sosește la punctul de trecere fără documente de identitate, se declară cetățean al Republicii Moldova și solicită intrarea în țară i se autorizează trecerea frontierei de stat după identificarea acesteia. Dacă nu este posibilă identificarea persoanei în baza altor documente și a datelor din sistemele informaționale, aceasta este reținută în condițiile Codului contravențional al Republicii Moldova. Persoanei i se autorizează trecerea frontierei de stat dacă se adevărește faptul că aceasta deține cetățenia Republicii Moldova. În caz contrar, persoana este îndepărtată de pe teritoriul Republicii Moldova în condițiile legislației privind regimul străinilor în Republica Moldova, fapt consemnat în Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră. Condițiile și procedura de identificare a persoanei se stabilesc de Poliția de Frontieră.

(2) Persoanelor aflate în tranzit nu li se efectuează controlul actelor de călătorie dacă nu părăsesc zona de tranzit a aeroportului, cu excepția situațiilor deosebite ce impun efectuarea acestui control. Prevederile prezentului alineat se aplică și în porturi, și în transportul maritim.

Articolul 23. Ștampilarea documentelor de trecere a frontierei de stat

(1) Documentele valabile de trecere a frontierei de stat ale străinilor se ștampilează sistematic la intrarea și la ieșirea în/din Republica Moldova. Ștampilele de intrare și de ieșire se aplică pe:

a) documentele de trecere a frontierei de stat care conțin o viză valabilă și care le permit străinilor să traverseze frontiera de stat;

b) documentele de trecere a frontierei de stat care permit străinilor, nesupuși cerinței de a fi în posesia unei vize, să traverseze frontiera de stat.

(2) Ștampilele nu se vor aplica pe:

a) documentele de trecere a frontierei de stat ale șefilor de stat și ale demnitarilor a căror sosire a fost anunțată oficial, anterior, prin intermediul canalelor diplomatice;

b) licențele piloților sau pe certificatele membrilor de echipaj al aeronavelor;

c) documentele de călătorie ale marinarilor și pe documentele de călătorie ale pasagerilor incluși în lista de pasageri ai navelor care urmează un anumit itinerar, potrivit unui program

stabilit în prealabil, care cuprinde activități turistice în diverse porturi și care, în principiu, nu îmbarcă și nu debarcă pasageri în decursul călătoriei;

d) pașapoartele cetățenilor Republicii Moldova;

e) documentele de trecere a frontierei de stat pentru alte categorii de persoane stabilite de Guvern.

(3) În scop de protecție a securității și vieții private, la cererea străinului, se poate renunța la aplicarea ștampilei dacă aceasta i-ar crea dificultăți. În acest caz, intrarea sau ieșirea se înregistrează pe o foaie separată, unde se indică numele persoanei și numărul pașaportului. Foaia se înmânează străinului. Faptul de neaplicare a ștampilei se consemnează în Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră.

(4) Cetățenii Republicii Moldova și străinii pentru care ștampilarea actelor de călătorie nu este obligatorie pot cere polițiștilor de frontieră ștampilarea acestora.

(5) Procedura de aplicare a ștampilei, modelul foii și condițiile și procedura de eliberare a foii sînt stabilite de Poliția de Frontieră.

Articolul 24. Refuzul intrării și ieșirii în/din Republica Moldova

(1) Persoanelor și mijloacelor de transport care nu întrunesc condițiile de intrare sau ieșire în/din Republica Moldova nu li se autorizează trecerea frontierei de stat.

(2) Refuzul intrării sau ieșirii se dispune în conformitate cu legislația în vigoare și se face în baza unei decizii luate de polițistul de frontieră, care trebuie să conțină motivele refuzului. Decizia argumentată se emite conform unui formular standard aprobat de Poliția de Frontieră și completat de polițistul de frontieră care a luat respectiva decizie. Formularul standard completat se înmânează persoanei interesate. Poliția de Frontieră ține Registrul de evidență a persoanelor în privința cărora a fost emisă o decizie de refuz al intrării sau ieșirii în/din Republica Moldova.

(3) Persoana căreia nu i s-a autorizat intrarea sau ieșirea în/din Republica Moldova are dreptul să conteste decizia în instanța de judecată în modul stabilit de lege. În acest scop, persoanei i se oferă datele de contact ale Uniunii Avocaților care poate să ofere informații despre reprezentanții săi competenți să acționeze în interesul persoanei.

(4) Depunerea contestației în instanța de judecată nu suspendă executarea deciziei de refuz. Dacă instanța de judecată anulează decizia de refuz, persoanei i se vor corecta orice modificări aplicate în actele de călătorie în legătură cu executarea deciziei de refuz, fiindu-i autorizată trecerea frontierei de stat.

(5) Persoana căreia nu i-a fost autorizată trecerea frontierei de stat este obligată să părăsească imediat punctul de trecere, acest fapt consemnîndu-se în Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră și în Sistemul informațional integrat automatizat în domeniul migrației și azilului.

(6) Prevederile prezentului articol nu limitează aplicarea dispozițiilor speciale privind dreptul la azil și la protecție internațională.

Secțiunea a 3-a

Desfășurarea activităților economice

și de altă natură la frontiera de stat

Articolul 25. Desfășurarea activităților economice și de altă natură la frontiera de stat

(1) Desfășurarea activităților economice și de altă natură la frontiera de stat, inclusiv folosirea apelor de frontieră, de către persoane fizice și juridice autohtone și ale statelor străine, efectuate la o distanță de 15 metri de la frontiera de stat, precum și legate de trecerea acesteia, nu trebuie:

a) să dăuneze sănătății populației, securității Republicii Moldova și a altor state sau să conțină pericolul unui astfel de prejudiciu;

b) să împiedice întreținerea și supravegherea frontierei.

(2) Activitățile menționate la alin. (1) se efectuează cu acordul Poliției de Frontieră, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu legislația în vigoare și cu regulile de trecere a frontierei de stat. La obținerea acordului vor fi coordonate locurile, după caz, timpul de trecere a frontierei de stat și desfășurarea activităților, numărul și datele de identificare ale participanților, mijloacele de transport, mecanismele și instrumentele de producție.

(3) Întreținerea în stare corespunzătoare a apelor de frontieră și luarea măsurilor necesare pentru prevenirea distrugerii intenționate a malurilor acestora se realizează conform prevederilor tratatelor încheiate de către Republica Moldova cu statele vecine.

(4) Pe apele de frontieră navigabile, navele au dreptul să navigheze fără restricții pe șenalul navigabil principal, indiferent de traseul frontierei de stat pe acesta. Altor mijloace de navigație li se permite să navigheze pe apele de frontieră numai pînă la frontiera de stat și numai pe timp de zi. Pe timp de noapte și în condiții de vizibilitate redusă, acestea trebuie să fie acostate la malul propriu. Navigația în apele de frontieră a navelor militare se efectuează în baza principiilor unanim admise în practica internațională și în legislația în vigoare.

(5) Toate mijloacele de navigație care navighează în apele de frontieră trebuie să dispună: navele – de pavilioane, de denumire sau de numere de înregistrare ale acestora; ambarcațiunile – de pavilioane sau de simboluri ale drapelurilor de stat la pupă sau la proră și de numere de înregistrare ale acestora. Denumirile și numerele trebuie să fie clar vizibile de pe ambele maluri. Pe timp de noapte, navele trebuie să-și semnalizeze prezența cu lumini de navigație.

(6) Regulile de exploatare și întreținere a podurilor, căilor ferate și a drumurilor auto, a liniilor de telecomunicații, apelor care intersectează frontiera de stat ori au axă comună cu aceasta sînt stabilite prin tratate încheiate de Republica Moldova cu statele vecine.

Articolul 26. Regulii specifice cu privire la pescuit, vînătoare, silvicultură, exploatarea subsolului și la protecția mediului

(1) Pescuitul în apele de frontieră este permis pînă la frontiera de stat, în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Vînătoarea la frontiera de stat, pe culoarul de frontieră și în fișia de protecție a frontierei de stat este interzisă. Tragerea cu arma și urmărirea animalelor peste frontiera de stat sînt interzise.

(3) Recoltarea produselor lemnoase în apropierea frontierei de stat se efectuează în conformitate cu legislația în vigoare. Dacă din cauza unor fenomene naturale sau cînd se efectuează tăierea pădurilor copacii cad peste frontiera de stat, Poliția de Frontieră întreprinde măsuri pentru transportul acestora pe teritoriul statului de unde provin.

(4) Lucrările de prospectare și exploatare a subsolului se efectuează în condițiile prevăzute de legislația în vigoare, la o distanță de cel puțin 20 de metri de la frontiera de stat, cu excepția lucrărilor de menținere a șenalului navigabil.

Secțiunea a 4-a

Soluționarea incidentelor la frontiera de stat

Articolul 27. Soluționarea incidentelor la frontier de stat

(1) Pentru asigurarea respectării regimului frontierei de stat și pentru soluționarea incidentelor la frontiera de stat, din cadrul Poliției de Frontieră și al altor autorități se desemnează reprezentanți de frontieră. Regulamentul cu privire la activitatea reprezentanților de frontieră se aprobă de Guvern.

(2) Modul de soluționare a incidentelor de frontieră este stabilit de tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine, de prezenta lege și de alte acte normative.

(3) Problemele și incidentele neaplanate de către reprezentanții de frontieră se soluționează pe cale diplomatică.

(4) Reprezentanții de frontieră pot fi incluși în componența comisiilor interstatale a căror activitate este legată nemijlocit de frontiera de stat.

Capitolul V

REGIMUL ZONEI DE FRONTIERĂ

Articolul 28. Dispoziții generale

(1) Regimul zonei de frontieră se instituie în zona de frontieră în scop de asigurare a supravegherii frontierei. Zona de frontieră se marchează prin semne și panouri cu inscripții informative.

(2) Regimul zonei de frontieră include regulile de:

- a) intrare, ședere și ieșire a persoanelor și mijloacelor de transport;
- b) evidență, întreținere și utilizare a mijloacelor plutitoare;
- c) vânătoare, pescuit, pășunat și agrement;
- d) desfășurare a activităților economice și de altă natură în zona de frontieră și în spațiul acvatic de frontieră.

(3) Regulile specifice ale regimului zonei de frontieră se aprobă de Guvern în condițiile prezentei legi.

(4) În zona de frontieră, poliștii de frontieră se pot deplasa liber pe jos sau cu mijloace de transport din dotare.

Articolul 29. Intrarea, șederea, ieșirea persoanelor și mijloacelor de transport în zona de frontieră

(1) Cetățenii Republicii Moldova și străinii pot intra și pot să se afle în zona de frontieră conform cerințelor prevăzute la art. 30.

[Art.29 al.(1) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(2) În zona de frontieră și în localitățile din apropierea acesteia, poliștii de frontieră au dreptul să controleze mijloacele de transport și actele de înmatriculare a acestora, persoanele și actele lor de identitate, bunurile transportate și documentele însoțitoare.

[Art.29 al.(2) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

[Art.29 al.(3) abrogat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(4) Persoanelor care se deplasează sau desfășoară diferite activități în zona de frontieră le este interzis:

- a) să tragă cu arma în direcția frontierei de stat;
- b) să deterioreze sau să distrugă semnele de frontieră, instalațiile ori mijloacele tehnice de supraveghere și control al frontierei;
- c) să producă sau să extindă incendii în limita fișiei de protecție a frontierei de stat;
- d) să desfășoare activități care pot polua apele, aerul sau solul în zona de frontieră, precum și în apele de frontieră;
- e) să fixeze pe hîrtie sau pe alt suport imagini care să redea porțiuni din teritoriul statelor vecine;
- f) să facă schimb de obiecte sau corespondență peste frontiera de stat în alte puncte decît în cele destinate prin lege în acest scop;
- g) să poarte convorbiri neautorizate peste linia frontierei de stat.

(5) Restricțiile prevăzute la alin. (4) lit. e)–g) se aplică doar în situația în care acestea sînt prevăzute în tratatele privind frontiera de stat încheiate de Republica Moldova cu statele vecine.

(6) În temeiul unei decizii motivate, Poliția de Frontieră poate limita temporar accesul în zona de frontieră, informînd despre aceasta autoritățile administrației publice și persoanele interesate.

Articolul 30. Autorizarea accesului în zona de frontieră

(1) Pentru autorizarea accesului în zona de frontieră, persoanele urmează să dispună de

permis eliberat de Poliția de Frontieră, însoțit de un act de identitate. Permisul nu este necesar pentru:

[Art.30 al.(1) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

a) persoanele care locuiesc permanent în zona de frontieră sau în localitățile ale căror hotare se află în acea zonă;

b) persoanele care călătoresc pe drumurile ce traversează zona de frontieră;

c) angajații autorităților publice centrale și locale care activează în zona de frontieră.

(11) În fișa de protecție a frontierei de stat și pe culoarul de frontieră, pentru persoanele care locuiesc permanent în zona de frontieră sau în localitățile ale căror hotare se află în acea zonă, accesul este permis în baza documentelor de identitate valabile și a informării prealabile (telefonice, verbale sau electronice) a subdiviziunii Poliției de Frontieră.

[Art.30 al.(11) introdus prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(2) Poliția de Frontieră eliberează permise permanente și temporare. Permisul permanent se eliberează pe un termen de cel puțin un an pentru persoanele care activează permanent, precum și pentru persoanele care dispun de imobile în zona de frontieră, însă nu dispun de viză de reședință în acel loc. Permisul temporar se eliberează, pe o perioadă de până la un an, persoanelor care solicită acces în zona de frontieră.

3) Poliția de Frontieră are dreptul să refuze eliberarea permisului:

a) dacă au fost introduse măsuri de intensificare a supravegherii frontierei;

b) în caz de situații excepționale apărute în zona de frontieră;

c) dacă persoana are antecedente penale nestinse ori a încălcat anterior regimul frontierei de stat sau regimul zonei de frontieră.

(4) Condițiile și procedura de anulare și de retragere a permiselor de acces în zona de frontieră se stabilesc de șeful Departamentului Poliției de Frontieră.

[Art.30 al.(4) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

Articolul 31. Evidența, întreținerea și utilizare mijloacelor plutitoare

(1) Mijloacele plutitoare înmatriculate potrivit legislației în vigoare, aflate în spațiul acvatic de frontieră, staționează în locurile stabilite de căpităniile de port sau, după caz, de autoritățile administrației publice locale, cu avizul Poliției de Frontieră, luându-se măsuri de către posesorii acestora pentru a preveni utilizarea ilegală a lor.

(2) Poliția de Frontieră eliberează posesorilor de mijloace plutitoare permise de model stabilit. Ieșirea și revenirea mijloacelor plutitoare din/în punctele de amplasare se efectuează cu înștiințarea Poliției de Frontieră. Modelul permiselor și regulile de aflare a mijloacelor plutitoare în zona de frontieră se aprobă de Poliția de Frontieră.

(3) În cazul navigației de agrement, itinerarul și regulile de deplasare în apele de frontieră se convin cu Poliția de Frontieră.

Articolul 32. Vinătoarea, pescuitul, pășunatul și agrementul în zona de frontieră

(1) Vinătoarea de-a lungul frontierei de stat, pe o adâncime de 1000 metri de la linia frontierei de stat către interior, este interzisă.

[Art.32 al.(1) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(2) Vinătoarea în zona de frontieră până la limita prevăzută la alin. (1) se admite numai în perioada luminoasă a zilei, în baza avizului eliberat de Poliția de Frontieră. Modul și condițiile de avizare a vânătorii de către Poliția de Frontieră se stabilesc de Guvern.

[Art.32 al.(2) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(3) Pescuitul în zona de frontieră este permis numai pe timp de zi, cu avizul prealabil al Poliției de Frontieră, respectându-se regulile și restricțiile prevăzute de legislația în vigoare.

(4) Pășunatul animalelor este permis, conform legislației de mediu, în locurile stabilite de autoritățile administrației publice locale și cu avizul prealabil al Poliției de Frontieră, pe timp de

zi – pînă la fișia de protecție a frontierei de stat, iar pe timp de noapte – la cel puțin 500 metri față de aceasta.

[Art.32 al.(4) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(5) Activitățile sportive și de agrement în apele de frontieră și în apropierea acestora se pot desfășura cu avizul prealabil al Poliției de Frontieră.

[Art.32 al.(5) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(6) În cazurile prevăzute la art. 30 alin. (3), activitățile menționate la alin. (2)–(5) din prezentul articol pot fi temporar interzise de către Poliția de Frontieră.

[Art.32 al.(6) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

Articolul 33. Activități economice și de altă natură în zona de frontieră

(1) Cu excepția localităților, desfășurarea activităților economice și de altă natură în zona de frontieră se coordonează cu Poliția de Frontieră.

(2) Pentru autorizarea accesului în zona de frontieră se prezintă copia de pe certificatul de înregistrare ori de pe un alt act care atestă constituirea agentului economic sau a organizației, copia de pe actul care permite desfășurarea activității, lista lucrătorilor, la care se anexează copiiile de pe actele de identitate ale acestora.

(3) Autorizația poate fi anulată în cazul în care agentul sau angajații acestuia încalcă regulile regimului zonei de frontieră.

Capitolul VI

REGIMUL PUNCTELOR DE TRECERE

Articolul 34. Dispoziții generale

Regimul punctelor de trecere este format din ansamblul regulilor și măsurilor stabilite de lege, care include următoarele componente:

a) instituirea punctelor de trecere și regulile de desfășurare a activităților economice și de altă natură;

b) regulile de intrare, ședere și ieșire din punctele de trecere a persoanelor și mijloacelor de transport.

Articolul 35. Instituirea punctelor de trecere

(1) Decizia de deschidere sau închidere a punctelor de trecere se aprobă de Guvern, în conformitate cu tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine.

(2) Deschiderea punctelor de trecere se efectuează după construcția, înzestrarea și darea în exploatare a construcțiilor, încăperilor și edificiilor conform proiectului aprobat de către Poliția de Frontieră în comun cu Serviciul Vamal și cu alte servicii competente. La elaborarea proiectelor trebuie să fie prevăzute încăperi și edificii, necesare pentru efectuarea controlului la trecerea frontierei, a controlului vamal și a altor tipuri de control.

(3) Punctele de trecere trebuie să fie amenajate astfel încît să permită aplicarea eficientă, simplă și la costuri reduse a controlului la trecerea frontierei.

(4) Cheltuielile de construcție și amenajare a punctelor de trecere internaționale și interstatale sînt suportate de Guvern, iar a celor locale – de autoritățile administrației publice locale.

(5) Lista punctelor de trecere, inclusiv a celor în care controlul la trecerea frontierei se efectuează de una din autoritățile responsabile de control, precum și normele tehnice de înzestrare a lor se aprobă de Guvern.

(6) În punctele de trecere funcționează, în comun, subdiviziunile Poliției de Frontieră și ale Serviciului Vamal, precum și alte organe de control stabilite prin lege, care efectuează controlul și răspund, în limitele competenței, de controlul la trecerea frontierei de către persoane, mijloace de transport, a mărfurilor și a altor bunuri, precum și de desfășurarea în bune condiții a traficului acestora. Poliția de Frontieră și Serviciul Vamal asigură coordonarea activității tuturor

serviciilor în conformitate cu prezenta lege și, în limitele competenței lor, iau decizii definitive privind autorizarea sau neautorizarea trecerii frontierei de stat. Poliția de Frontieră asigură regimul și ordinea publică în punctele de trecere a frontierei de stat, controlul de securitate al pasagerilor, bagajelor, încărcăturilor, personalului aeronautic și naval, precum și protecția zonelor de securitate cu acces limitat în cadrul aeroporturilor și porturilor Republicii Moldova.

[Art.35 al.(6) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(7) Administrația gărilor, porturilor (cheiurilor), aeroporturilor (aerodromurilor), a altor întreprinderi și organizații, prin care se autorizează trecerea frontierei de stat, atribuie, în mod gratuit, autorităților menționate la alin. (6) încăperi necesare și locuri special amenajate, inclusiv comodități, pentru îndeplinirea serviciului, asigură acoperirea cheltuielilor pentru serviciile publice de gospodărie comunală, reparații și întreținere, asigură facilități adecvate și măsuri organizatorice, încât controalele la trecerea frontierei de stat să fie efectuate în conformitate cu prevederile prezentei legi. Punctele de trecere trebuie să fie dotate cu instalații care să permită diferențierea dintre pasagerii curselor interne și ceilalți pasageri. Administrațiile specificate în prezentul alineat trebuie să prevadă pentru angajații Poliției de Frontieră, ai Serviciului Vamal și ai altor organe de control, stabilite de lege, spații adecvate pentru birouri și un număr suficient de parcuri, precum și accesul gratuit la facilitățile respective, dispozitive și transport gratuit pentru realizarea sarcinilor lor în zona de competență a acestei administrații, în timp util și în mod gratuit să furnizeze informații necesare pentru efectuarea controlului la trecerea frontierei de stat.

[Art.35 al.(7) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(8) Poliția de Frontieră și Serviciul Vamal aprobă Normele tehnologice de efectuare a controlului la punctul de trecere. În punctele de trecere situate în limitele gărilor și porturilor, Normele tehnologice se coordonează cu administrația acestora. Denumirea, suprafața, specificul de activitate și orarul de funcționare a punctului de trecere care nu este deschis 24 de ore se afișează la intrare într-un loc vizibil.

(9) Orice activitate la punctele de trecere care nu contravine legislației în vigoare, cu excepția controlului la trecerea frontierei și a controlului vamal, se efectuează cu acordul șefilor subdiviziunilor Poliției de Frontieră și Serviciului Vamal, eliberându-se în acest scop permise. La punctele de trecere situate în gări, aeroporturi și porturi, permisele de acces în zonele cu acces limitat se eliberează de către administrația acestora, cu acordul șefilor subdiviziunilor Poliției de Frontieră și Serviciului Vamal. Condițiile de eliberare a permisului se aprobă de Guvern.

[Art.35 al.(9) în redacția LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(10) Activitatea Poliției de Frontieră și a Serviciului Vamal în aeroporturi nu trebuie să contravină prevederilor actelor normative ce reglementează facilitarea transporturilor aeriene și securitatea aeronautică.

Articolul 36. Culoare de trecere a frontierei de stat

(1) În scop de fluidizare a traficului la frontiera de stat, în punctele de trecere se creează culoare separate. Culoarele vor fi diferențiate prin intermediul indicatoarelor clar vizibile, inclusiv în situația în care se renunță la folosirea culoarelor separate. Condițiile de creare, categoriile de persoane și regulile de trafic prin culoare se stabilesc de Guvern.

(2) În cazul survenirii unui dezechilibru în trafic la un anumit punct de trecere, regulile aplicabile pentru folosirea diferitelor culoare pot fi suspendate de Poliția de Frontieră și de Serviciul Vamal pentru o perioadă de timp necesară eliminării aceluși dezechilibru.

Articolul 37. Regulile de intrare, ședere și ieșire în/din punctele de trecere a persoanelor și mijloacelor de transport

(1) Regulile de intrare, ședere și ieșire în/din punctele de trecere a persoanelor și

mijloacelor de transport se publică și se expun pe panourile informaționale din punctele de trecere. Regulile specifice de regim în cazul controalelor la frontieră pentru anumite tipuri de frontieră de stat, anumite categorii de persoane, mijloace de transport se aprobă de Guvern.

(2) Intrarea în punctele de trecere a persoanelor, mijloacelor de transport, precum și introducerea mărfurilor și a altor bunuri se efectuează cu acordul polițistului de frontieră.

(3) Ieșirea din punctele de trecere a persoanelor, mijloacelor de transport, precum și scoaterea mărfurilor și a altor bunuri se efectuează cu acordul polițistului de frontieră și al colaboratorului vamal după efectuarea controlului la trecerea frontierei și al celui vamal.

(4) Intrarea și ieșirea navelor și a altor mijloace plutitoare din porturi se efectuează cu acordul căpitaniei portului și al șefilor subdiviziunilor Poliției de Frontieră, Serviciului Vamal, precum și al altor organe de control stabilite prin lege.

(5) În punctele de trecere, informația de serviciu și orice alte informații de interes public trebuie să fie înregistrate manual sau electronic. Informația de interes public se expune pe panouri informaționale.

Articolul 38. Staționarea în punctele de trecere a persoanelor și mijloacelor de transport

(1) Locurile și durata de staționare în punctele de trecere a persoanelor și mijloacelor de transport se stabilesc de polițistii de frontieră și de colaboratorii vamali, iar în cele situate în porturi și aeroporturi – și de administrația acestora.

(2) Circulația persoanelor și mijloacelor de transport în punctele de trecere se efectuează cu acordul polițistilor de frontieră și al colaboratorilor vamali.

(3) Accesul persoanelor la mijloacele de transport și în încăperi, pe perioada efectuării controlului trecerii frontierei și a altor tipuri de control, este limitat, iar în caz de necesitate, este interzis.

(4) Îmbarcarea/debarcarea pasagerilor, încărcarea/descărcarea bagajelor, corespondenței, mărfurilor și a altor bunuri în mijloace de transport se efectuează cu acordul polițistului de frontieră, colaboratorului vamal și al reprezentanților altor organe de control stabilite de lege, iar în porturi și aeroporturi – și cu acordul administrației acestora.

(5) Conducătorul mijlocului de transport, precum și alte persoane care traversează frontiera de stat sînt obligate să nu părăsească pista de control și să nu schimbe locul de staționare fără acordul polițistului de frontieră ori al colaboratorului vamal.

(6) Persoanele aflate în punctele de trecere sînt obligate:

a) să dispună și să prezinte, la solicitare, actele de călătorie valabile, precum și alte documente necesare la trecerea frontierei de stat;

b) să asigure, la solicitare, accesul polițistilor de frontieră și al colaboratorilor vamali pentru controlul mijloacelor de transport, navelor, aeronavelor și al documentelor de înmatriculare a acestora;

c) să-i informeze pe polițistii de frontieră și pe colaboratorii vamali despre posesia armelor, munițiilor, substanțelor explozibile, substanțelor stupefiante și psihotrope, radioactive și alte bunuri pentru importul sau exportul cărora este necesar permis special;

[Art.38 al.(6), lit.c) modificată prin LP164 din 20.07.17, MO277-288/04.08.17 art.485]

d) să prezinte, la solicitare, informația, în formă scrisă sau verbală, cu privire la necesitatea aflării în punctul de trecere, precum și justificarea scopului călătoriei;

e) să se deplaseze conform rîndului, semnelor informative și instrucțiunilor polițistilor de frontieră;

f) să îndeplinească alte cerințe legale ale polițistilor de frontieră și ale altor autorități competente.

Articolul 39. Ordinea de trecere a frontierei de stat

Persoanele și mijloacele de transport sînt supuse controlului la trecerea frontierei de stat

conform rîndului. Pot fi supuse controlului fără rînd următoarele categorii de persoane:

- a) minorii pînă la 3 ani și persoanele care îi însoțesc;
- b) persoanele traumatizate sau bolnave care necesită asistență medicală urgentă, persoanele care le însoțesc, inclusiv lucrătorii medicali;
- c) posesorii pașapoartelor diplomatice;
- d) delegațiile oficiale de stat sau departamentale, grupele organizate de copii și turiști, dacă Poliția de Frontieră a fost informată cu 24 de ore înainte de sosirea acestora;
- e) pietonii, cu excepția celor de la punctele de trecere portuare și aeroportuare, dacă în tratatele internaționale nu este prevăzut altfel;
- f) persoanele care trec frontiera de stat cu autobuze de rută internațională; automobilele de asistență medicală urgentă; automobilele care transportă animale sau persoanele care trec frontiera de stat cu bicicleta;
- g) persoanele care transportă mărfuri perisabile și alte bunuri care necesită transportare în regim de urgență. Lista bunurilor este stabilită de Guvern;
- g1) agenții economici autorizați;
[Art.39 lit.g1) introdusă prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]
- h) persoanele care participă la operațiuni de salvare sau căutare;
- i) alte persoane, în cazurile stabilite de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 40. Relaxarea controalelor la trecerea frontierei

(1) Controalele la trecerea frontierei pot fi obiectul unor relaxări produse de circumstanțe excepționale și neprevăzute. Drept circumstanțe excepționale și neprevăzute sînt considerate acele evenimente care provoacă o intensificare a traficului, încît timpul de așteptare la punctul de trecere devine excesiv de îndelungat, iar resursele privind personalul au epuizat posibilitățile și organizarea.

(2) În caz de relaxare a controalelor la trecerea frontierei conform alin. (1), prioritare sînt controalele efectuate la trecerea frontierei la intrare. În caz de relaxare a controalelor la trecerea frontierei, se va efectua cel puțin controlul în prima linie.

[Art.40 al.(2) modificat prin LP243 din 03.11.16, MO416-422/02.12.16 art.855]

(3) Decizia de relaxare a controalelor la trecerea frontierei se ia de către șeful punctului de trecere. Relaxarea controalelor este temporară, adaptată circumstanțelor care au justificat-o și se introduce gradual.

(4) În cazul relaxării controalelor la trecerea frontierei, polițistul de frontieră aplică ștampila pe documentele de călătorie în conformitate cu prevederile art. 23.

Capitolul VII

MĂSURI DE ASIGURARE ÎN DOMENIUL SUPRAVEGHERII ȘI CONTROLULUI LA TRECEREA FRONTIEREI

Articolul 41. Obligațiile specifice ale transportatorilor

(1) Transportatorii sînt obligați să transmită Poliției de Frontieră, pînă la începerea controlului la trecerea frontierei, informațiile privind pasagerii pe care urmează să-i transporte, precum și lista personalului care deservește ruta. Aceste informații trebuie să includă:

- a) numărul și tipul documentului de călătorie;
- b) cetățenia;
- c) numele, prenumele, patronimicul;
- d) data de naștere;
- e) punctul de trecere;
- f) codul transportului;

g) ora de plecare și ora de sosire a transportului;

h) numărul total de persoane transportate;

i) punctul inițial de îmbarcare.

(2) Modul și condițiile de transmitere și procesare a informației de către transportatori se stabilesc de Guvern.

(3) Netransmiterea, transmiterea incompletă sau eronată a informației prevăzute la alin. (1) de către transportatori atrag răspunderea contravențională.

(4) Transportatorul este obligat să distrugă informația colectată și transmisă Poliției de Frontieră în decurs de 24 de ore după sosirea persoanei în Republica Moldova. După intrarea pasagerilor, Poliția de Frontieră distruge datele în decurs de 24 de ore de la transmiterea lor, cu excepția cazului în care aceste date vor fi necesare ulterior pentru a permite exercitarea atribuțiilor legale.

Articolul 42. Răspunderea juridică

Încălcarea regulilor regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră, regimului punctelor de trecere, precum și a altor reguli stabilite de prezenta lege, de alte acte normative din domeniu, atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală conform legislației în vigoare.

Articolul 43. Prelucrarea datelor cu caracter personal

(1) La înregistrarea persoanelor care au trecut frontiera de stat sau procedura de identificare pot fi colectate și păstrate următoarele date cu caracter personal:

a) numele și prenumele;

b) data și locul de naștere;

c) domiciliul;

d) cetățenia;

e) numărul documentului de călătorie și valabilitatea acestuia;

f) numărul de identificare a persoanei conform datelor documentului de călătorie;

g) locul, timpul și direcția de trecere a frontierei de stat.

(2) Datele colectate în conformitate cu alin. (1) se păstrează respectându-se legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal.

(3) Autoritățile administrației publice care prelucrează date cu caracter personal în procesul controlului la trecerea frontierei iau, în conformitate cu legislația în vigoare, măsurile organizatorice și tehnice necesare pentru protecția datelor cu caracter personal împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspîndirii, precum și a altor acțiuni ilicite.

(4) Poliția de Frontieră, Serviciul Vamal și alte organe de control, stabilite prin lege, asigură subiecților de date cu caracter personal, gratuit, realizarea drepturilor pe care le dețin în calitate de subiecți ai datelor cu caracter personal.

LEGE NR. 283 DIN 28.12.2011

CU PRIVIRE LA POLIȚIA DE FRONTIERĂ

Publicat : 20.04.2012 în Monitorul Oficial Nr. 76-80 art Nr : 245 Data intrării în vigoare : 01.07.2012

Poliția de Frontieră este organul administrației publice, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care exercită atribuțiile și implementează politica statului în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, al combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere.

Articolul 2. Cadrul juridic

Poliția de Frontieră activează în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezenta lege și cu alte acte normative în vigoare, precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 3. Principiile de bază ale activității

Principiile de bază ale activității Poliției de Frontieră sînt: legalitatea, imparțialitatea, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, continuitatea, îmbinarea metodelor publice și secrete, îmbinarea metodelor de conducere unipersonale și colegiale, descentralizarea, cooperarea, transparența, răspunderea personală, profesionalismul.

Articolul 4. Competența Ministerului Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Interne exercită controlul și coordonează activitatea Poliției de Frontieră, elaborează și promovează politica statului în activitatea Poliției de Frontieră, în domeniul combaterii migrației ilegale, exercită alte atribuții prevăzute de legislația în vigoare.

Articolul 6. Atribuțiile Poliției de Frontieră

(1) În domeniul supravegherii și controlului trecerii frontierei de stat, Poliția de Frontieră:

- a) asigură neadmiterea schimbării ilegale a frontierei de stat în teren;
- b) asigură menținerea regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră, precum și a regimului și ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat;
- c) efectuează, în colaborare cu alte autorități ale administrației publice, în modul stabilit de legislație, controlul frontierei și autorizează trecerea frontierei de stat a Republicii Moldova de către persoane și mijloace de transport;
- d) asigură evidența, inclusiv automatizată, a persoanelor și mijloacelor de transport care au traversat frontiera de stat;
- e) nu permite intrarea în și ieșirea din Republica Moldova a persoanelor și a mijloacelor de transport cărora, conform legislației, le este interzisă intrarea în Republica Moldova, care nu întrunesc condițiile de intrare în Republica Moldova sau care temporar sînt limitate în dreptul de a ieși din Republica Moldova;
- f) participă, în modul stabilit, la asigurarea ordinii de drept internaționale la frontieră, la încheierea tratatelor în probleme de frontieră, precum și la activitatea reprezentativă de frontieră ;
- g) participă, în limitele competenței, la implementarea Regulamentului sanitar internațional;
- h) eliberează vize, în cazuri de excepție, la punctele de trecere a frontierei de stat în conformitate cu legislația.

(2) În domeniul combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere, Poliția de Frontieră:

- a) realizează, în limitele competențelor, acțiuni de prevenire, depistare și contracarare a migrației ilegale și a altor infracțiuni transfrontaliere legate de circulația ilegală a persoanelor și

mijloacelor de transport, constată contravențiile legate de șederea ilegală a străinilor și de trecerea ilegală a frontierei de stat de către persoane și mijloace de transport, efectuează măsurile speciale de investigație;

b) aplică măsura de nepermisere a intrării în Republica Moldova a străinului, în conformitate cu legislația;

c) asigură controlul asupra migrației în punctele de trecere a frontierei de stat.

(3) În domeniul promovării politicii privind combaterea migrației ilegale, managementul integrat al frontierei de stat și gestionarea sistemelor informaționale de evidență a datelor, Poliția de Frontieră:

a) participă la elaborarea și implementarea politicilor de reformă;

b) participă la elaborarea proiectelor de legi și de alte acte normative ce țin de domeniul de activitate, aprobă acte normative departamentale;

c) gestionează și dezvoltă sisteme informaționale integrate, culege, stochează, prelucrează, valorifică și face schimb de informații cu alte autorități în vederea executării atribuțiilor sale;

d) cooperează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu alte instituții, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare a lor;

e) acordă, în condițiile legii, asistență și servicii cetățenilor, inclusiv prin eliberarea informației cu privire la trecerea frontierei de stat de către persoane și mijloace de transport, precum și alte servicii în domeniile stabilite de Guvern;

f) asigură aplicarea prevederilor convențiilor, tratatelor, acordurilor și protocoalelor în domeniul de competență semnate între Republica Moldova și alte state, comunități de state, organizații internaționale sau regionale;

g) asigură cooperarea, în domeniile specifice de activitate, cu organele similare ale statelor vecine, ale altor state sau comunități de state conform acordurilor la care Republica Moldova este parte;

h) coordonează, în comun cu Serviciul Vamal, activitatea autorităților publice în domeniul managementului integrat al frontierei de stat.

(4) În exercitarea atribuțiilor care îi revin, Poliția de Frontieră are următoarele obligații:

a) să nu permită trecerea frontierei de stat prin punctele de trecere persoanelor care nu dețin acte valabile sau care au încălcat legislația ce reglementează intrarea, ieșirea, tranzitul și șederea pe teritoriul Republicii Moldova;

b) să rețină, la solicitarea autorităților competente, persoanele date în căutare în cazul în care acestea se eschivează de la urmărire sau de la pedeapsa penală, precum și să rețină persoane în alte cazuri prevăzute de legislație;

c) să asigure autorizarea trecerii frontierei de stat, inclusiv în mod simplificat, în condițiile și în modul stabilit de tratatele încheiate cu statele vecine și de legislație;

d) să asigure autorizarea trecerii frontierei de stat de către formațiunile de salvare și de restabilire în cazul situațiilor excepționale, generate de accidente de proporții, catastrofe sau calamități naturale, în condițiile prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și de actele normative în vigoare;

e) să însoțească mijloacele de transport și să plaseze în acestea patrule pentru excluderea posibilității de îmbarcare/debarcare a persoanelor înainte sau după efectuarea controlului;

f) să oprească, să controleze și să rețină mijloacele de transport pentru a împiedica încălcarea regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră sau a regimului în punctele de trecere a frontierei de stat în zona de competență.

(5) Pentru asigurarea realizării sarcinilor de prevenire și combatere a criminalității transfrontaliere, inclusiv traficul de ființe umane, organizarea migrației ilegale, trecerea ilegală a frontierei de stat, contrabanda (în afara teritoriului punctelor de trecere a frontierei de stat),

falsificarea și folosirea frauduloasă a documentelor, Poliția de Frontieră, în limitele stabilite de legislație, constată și examinează contravențiile, întreprinde expertiza judiciară a documentelor, efectuează măsuri speciale de investigație.

(6) Poliția de Frontieră își execută atribuțiile prevăzute în limitele zonei de frontieră și ale punctelor de trecere a frontierei de stat.

Articolul 7. Drepturile Poliției de Frontieră

(1) În exercitarea atribuțiilor care îi revin, Poliția de Frontieră are dreptul:

a) să controleze documentele persoanelor și ale mijloacelor de transport necesare pentru trecerea frontierei de stat și să efectueze în ele însemnările de rigoare. Documentele nevalabile prezentate la control, precum și cele care nu aparțin posesorului sînt ridicate. Documentele ridicate nefolosite la săvîrșirea unei infracțiuni sau contravenții se transmit organelor emitente sau posesorului în condițiile legii. Documentele folosite la săvîrșirea unei infracțiuni sau contravenții sînt ridicate în conformitate cu Codul de procedură penală și cu Codul contravențional;

b) să construiască instalații tehnico-genistice în scop de supraveghere și control la trecerea frontierei de stat, să instaleze rețele speciale de comunicație, să amplaseze și să folosească tehnica, armamentul și alte mijloace pe terenurile atribuite în condițiile legii;

c) să folosească mijloacele electronice de comunicație, precum și mijloacele de transport din posesia persoanelor, cu compensarea ulterioară, în modul stabilit de lege, a cheltuielilor sau a prejudiciului cauzat. Excepție fac mijloacele de telecomunicație și de transport care sînt proprietate a misiunilor diplomatice, oficiilor consulare și ale reprezentanțelor organizațiilor internaționale în Republica Moldova;

d) în cazuri excepționale, să solicite proprietarilor și beneficiarilor de terenuri din zona de frontieră accesul pentru circulația patrulelor;

e) să limiteze temporar executarea oricăror lucrări în zona de frontieră în caz de periclitare a intereselor Republicii Moldova la frontiera de stat, cu excepția lucrărilor legate de înlăturarea consecințelor calamităților naturale sau ale bolilor infecțioase deosebit de periculoase, informînd despre aceasta autoritățile administrației publice locale și alte autorități competente;

f) să aplice temporar restricții ori să interzică circulația persoanelor și a mijloacelor de transport, să nu permită accesul lor pe unele terenuri în timpul operațiunilor de frontieră;

g) să determine, în comun cu unitățile interesate, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare a lor, locul și durata staționării în punctele de trecere a mijloacelor de transport de trafic internațional, care asigură circulația pasagerilor și a mărfurilor;

h) să țină evidența persoanelor, a mijloacelor de transport și a datelor reale necesare pentru asigurarea regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră și a regimului în punctele de trecere a frontierei de stat și să dețină în acest scop sisteme informaționale;

i) să solicite de la transportatori, în modul stabilit de Guvern, efectuarea controlului prealabil al documentelor de trecere a frontierei de stat și transmiterea prealabilă a informației cu privire la pasageri în conformitate cu legislația cu privire la frontiera de stat;

j) să solicite și să primească gratuit din partea autorităților publice, persoanelor fizice și juridice informații care prezintă interes pentru activitatea sa;

k) să utilizeze, în interes de serviciu, în conformitate cu legislația, mijloacele statale de informare în masă pentru transmiterea informației;

l) să organizeze serviciul de cifrare și rețelele departamentale de transmisiuni cifrate, să participe la crearea și asigurarea funcționării rețelelor interstatale și interdepartamentale de transmisiuni cifrate;

m) să conlucreze cu cetățenii pentru a obține informații despre încălcarea regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră și a regimului în punctele de trecere a frontierei de stat;

n) să organizeze și să efectueze operațiuni de frontieră, precum și să desfășoare activități

informațional-analitice, măsuri profilactice pentru asigurarea managementului integrat al frontierei de stat;

o) să rețină în sectorul Republicii Moldova al apelor de frontieră și să escorteze la cel mai apropiat port (chei) sau la un alt punct navele nemilitare străine care au încălcat regimul frontierei de stat dacă acestea comit un act de ostilitate față de Republica Moldova, efectuează ilegal îmbarcarea/debarcarea persoanelor, încărcarea/descărcarea mărfurilor și a altor bunuri în locuri interzise, practică ilicit pescuitul, recoltarea produselor lemnoase și a produselor accesorii ale pădurii, alte activități interzise, efectuează deversări de substanțe nocive, de deșeuri și de materiale, dacă membrii echipajului sau alte persoane de pe nave deteriorează semnele de frontieră, instalațiile de navigație, alte obiecte de suprafață sau obiecte submersibile proprietate a Republicii Moldova. Navele nemilitare străine reținute sînt predate, în modul stabilit de legislație, reprezentanților împuterniciți ai statelor respective ori sînt expulzate din sectorul Republicii Moldova al apelor de frontieră, ori sînt confiscate conform unei hotărîri judecătorești;

p) să poarte și să folosească armele din dotare și mijloacele speciale, să aplice forța fizică, să folosească animalele de serviciu în cazul și în modul stabilit de legislație;

q) să întreprindă măsuri de contracarare la trecerea ilegală a frontierei de stat a mărfurilor și a altor bunuri interzise sau cu acces limitat de trecere, conform legislației;

r) să efectueze cercetări științifice, să formeze grupuri de lucru din colaboratori și din experți invitați pentru desfășurarea acestora, precum și pentru elaborarea de acte în probleme prioritare;

s) să expedieze, în modul stabilit, autorităților publice, persoanelor fizice și juridice propuneri de înlăturare a cauzelor și a condițiilor care favorizează săvîrșirea contravențiilor ce țin de competența sa;

t) să atragă, pe principii benevole, la executarea atribuțiilor sale persoane fizice și juridice, precum și să le stimuleze conform legislației privind activitatea specială de investigație. Criteriile și modul de stimulare se stabilesc de ministrul afacerilor interne în conformitate cu legislația;

u) să negocieze și să încheie, în condițiile legii, contracte și acorduri cu persoane fizice și juridice în probleme ce țin de competența sa.

(2) Folosirea de către Poliția de Frontieră a drepturilor stabilite pentru îndeplinirea unor funcții neprevăzute de legislație nu se permite.

Articolul 8. Drepturile profesionale ale polițistului de frontieră

În corespundere cu atribuțiile și competențele Poliției de Frontieră, polițistul de frontieră aflat în exercițiul funcțiunii are următoarele drepturi:

a) să-și cunoască drepturile și obligațiile de serviciu;

b) să ia decizii și să participe la elaborarea proiectelor de decizii în limitele competenței;

c) să utilizeze, în conformitate cu legislația, mijloace și metode specifice activității Poliției de Frontieră în scop de obținere a informațiilor pentru asigurarea executării atribuțiilor de serviciu ;

d) să dispună, în limitele competenței, de acces la registre, bănci de date, sisteme informaționale și la alte informații documentate, direct sau printr-o interfață corespunzătoare;

e) să folosească acte de identitate și alte documente de acoperire eliberate de către Departamentul Poliției de Frontieră;

f) să-și perfecționeze pregătirea profesională din contul mijloacelor Poliției de Frontieră prevăzute în acest scop;

g) să avanseze în serviciu corespunzător pregătirii profesionale, capacităților intelectuale, rezultatelor evaluării și altor criterii de apreciere a activității polițistului de frontieră;

h) să ia cunoștință de avize și de alte documente referitoare la activitatea sa, cu excepția materialelor aferente verificărilor de securitate și a altor documente a căror cunoaștere poate prejudicia securitatea Poliției de Frontieră sau interesele persoanelor cu care aceasta colaborează confidențial, să prezinte explicații pentru a fi anexate la dosarul personal;

i) să conteste informațiile care îi lezează drepturile, onoarea, demnitatea și reputația profesională, inclusiv să solicite efectuarea unei anchete de serviciu în acest sens;

j) să beneficieze de protecție și de asistență prevăzute de prezenta lege.

Articolul 9. Colaborarea

(1) Pentru asigurarea executării eficiente a atribuțiilor, Poliția de Frontieră colaborează cu organele centrale de specialitate ale administrației publice, cu autoritățile administrației publice locale, cu organele de drept și cu alte instituții, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare a lor, în modul stabilit de legislație.

(2) Poliția de Frontieră acordă, în zona de frontieră, asistența necesară organelor împuternicite cu activitate de control în domeniul protecției sănătății publice, mediului înconjurător, precum și în domeniul de asigurare a securității ecologice.

(3) Poliția de Frontieră colaborează cu organele cu atribuții în domeniul de combatere a migrației ilegale, de supraveghere și control al trecerii frontierei de stat, de schimb de informații ale statelor străine, precum și cu organizațiile internaționale, în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

(4) Poliția de Frontieră cooperează, în limitele competenței, cu misiunile diplomatice și oficiile consulare, cu autoritățile respective ale altor state, delegă reprezentanți oficiali sau polițiști de frontieră de legătură la acestea în modul stabilit de legislație.

(5) Poliția de Frontieră încheie acorduri de colaborare cu autoritățile și instituțiile cu atribuții în domeniul managementului integrat al frontierei de stat.

(6) Poliția de Frontieră poate participa la misiuni și operațiuni speciale în conformitate cu tratatele internaționale încheiate de Republica Moldova. Participarea Poliției de Frontieră la misiunile și operațiunile internaționale se aprobă de Guvern.

(7) Pe lângă Poliția de Frontieră pot fi create centre de coordonare la nivel național, regional și local, care să asigure organizarea în comun a operațiunilor de frontieră, schimbul de informații, alte activități necesare pentru executarea atribuțiilor.

Articolul 10. Dispoziții speciale privind utilizarea și protecția informației, inclusiv a datelor cu caracter personal

(1) Pentru executarea eficientă a atribuțiilor sale, Poliția de Frontieră are dreptul de a colecta, prelucra și păstra informațiile despre persoanele și mijloacele de transport care traversează frontiera de stat, de a crea și utiliza baze de date informaționale proprii, de a utiliza bazele de date ale altor unități în conformitate cu prevederile legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal.

(2) Poliția de Frontieră, în limitele stabilite de legislație, are dreptul să prelucreze date cu caracter personal.

(3) Poliția de Frontieră asigură protecția informației împotriva nimicirii, pierderii, accesului neautorizat la aceasta.

Articolul 11. Transparența activității

(1) Poliția de Frontieră acordă informații oficiale persoanelor fizice și juridice în condițiile legii. Dreptul de acces la informație poate fi limitat în conformitate cu legislația privind accesul la informație.

(2) Transparența activității Poliției de Frontieră se asigură prin colaborarea cu societatea civilă, prin plasarea informației de utilitate publică în mass-media și pe pagina-web oficială a Departamentului Poliției de Frontieră, precum și în conformitate cu legislația privind transparența în procesul decizional.

Obligații, restricții și interdicții

Articolul 12. Obligații

(1) Polițistul de frontieră are următoarele obligații:

- a) să respecte Constituția și legile Republicii Moldova, drepturile și libertățile fundamentale ale omului;
- b) să acționeze cu competență, responsabilitate și devotament pentru asigurarea ordinii și liniștii publice, protejarea și promovarea valorilor și intereselor naționale ale Republicii Moldova, inclusiv în condițiile unei amenințări pentru viața, sănătatea și proprietatea sa;
- c) să respecte jurământul depus și normele deontologice;
- d) să fie disciplinat și vigilent, să manifeste inițiativă și perseverență, să-și consacre activitatea profesională îndeplinirii competente, integre, corecte și conștiincioase a îndatoririlor de serviciu prevăzute de lege;
- e) să respecte principiile, normele și regulile specifice activității;
- f) să asigure protecția secretului de stat și a altor informații cu accesibilitate limitată, a secretului surselor de obținere a acestora, să păstreze secretul activității desfășurate;
- g) să-și perfecționeze în permanență pregătirea profesională;
- h) să depună declarație cu privire la venituri și proprietate în modul și în condițiile prevăzute de lege;
- i) să declare orice donație, directă sau indirectă, primită în legătură cu exercitarea funcției;
- j) să cunoască și să întrețină în stare regulamentară tehnica și mijloacele din dotare, să păstreze și să administreze eficient patrimoniul încredințat;
- k) să demonstreze solicitudine și respect față de orice persoană, în special față de grupurile vulnerabile;
- l) să fie respectuos, cuviincios și corect în raporturile cu șefii, colegii, subalternii;
- m) să acorde sprijin colegilor în executarea atribuțiilor de serviciu;
- n) să informeze pe șeful ierarhic superior și autoritățile competente cu privire la faptele de corupție săvârșite de alți polițiști de frontieră, fapte de care a luat cunoștință;
- o) să se manifeste cu demnitate în raport cu considerația și încrederea impuse de profesia de polițist de frontieră;
- p) să asigure, potrivit competențelor, informarea corectă a cetățenilor cu privire la informațiile de utilitate publică și de interes personal ale acestora.
- (2) Polițistul de frontieră este obligat să se prezinte la serviciu conform programului de lucru, precum și în afara acestuia, în situații temeinic justificate, pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu, cu compensarea timpului lucrat potrivit legislației.
- (3) În situații de catastrofă, calamitate sau tulburări de amploare ale ordinii și liniștii publice ori de alte asemenea situații, polițistul de frontieră este obligat să se prezinte imediat la unitatea Poliției de Frontieră, anunțând nemijlocit pe șeful acesteia.
- (4) La instituirea stării de urgență sau a stării de asediu ori în caz de mobilizare și de război, polițistul de frontieră acționează conform legii;
- (5) În cazul producerii vreuncea dintre situațiile prevăzute la alin. (3) și (4), polițistul de frontieră care se află într-o altă localitate se prezintă la cea mai apropiată unitate a Poliției de Frontieră, informând despre aceasta pe superiorii săi.
- (6) După eliberarea din serviciu, persoana este obligată să păstreze secretul de stat și alte informații de accesibilitate limitată, secretul surselor de informații și al activităților desfășurate. Această obligație se menține pe durata de secretizare a informației, stabilită de legislație.
- (7) Polițistul de frontieră își desfășoară activitatea profesională în interesul și în sprijinul persoanei, comunității și al instituțiilor statului, exclusiv pe baza și în executarea legii, cu respectarea principiilor imparțialității, nediscriminării, proporționalității și gradualității.
- (8) Relațiile dintre polițistul de frontieră și reprezentanții autorităților care își desfășoară activitatea la frontieră se bazează pe colaborarea și sprijinul reciproc în vederea exercitării calitative a atribuțiilor lor de serviciu.

(9) În cazul adresării către participanții la trafic ori către alte persoane, polițistul de frontieră are obligația de a se prezenta. Polițistul de frontieră de la punctul de trecere a frontierei de stat deține legitimație care conține informații cu privire la nume, prenume, funcție, precum și fotografia acestuia. Condițiile de purtare a legitimației sînt stabilite de către Departamentul Poliției de Frontieră.

Articolul 13. Restricții și interdicții

(1) Polițistul de frontieră poate prezenta în public, numai în condițiile stabilite de Departamentul Poliției de Frontieră, informații și date obținute în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau poate face comentarii referitoare la astfel de informații și date dacă prin acestea nu este încălcat principiul prezumției de nevinovăție, nu este lezat dreptul la propria imagine, demnitate, viață intimă, familială ori privată a persoanei și nu sînt afectate interesele și/sau securitatea statului.

(2) Polițistul de frontieră nu trebuie să utilizeze în scopuri personale datele confidențiale obținute în calitatea sa oficială.

(3) Autoritatea funcției polițistului de frontieră nu poate fi exercitată în interes personal.

(4) Polițistul de frontieră nu trebuie să abuzeze de calitatea oficială și să compromită, prin activitatea sa publică ori privată, prestigiul funcției sau al autorității din care face parte.

**LEGE NR. 219
DIN 08.11.2018**

**CU PRIVIRE LA INSPECTORATUL GENERAL DE
CARABINIERI**

Publicat : 12.12.2018 în Monitorul Oficial Nr. 462-466 art Nr : 770 Data intrării în vigoare :
12.12.2018

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Obiectul și sfera de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește cadrul juridic și principiile de activitate, organizarea și funcționarea, atribuțiile și împuternicirile, finanțarea și asigurarea tehnico-materială a Inspectoratului General de Carabinieri, precum și statutul carabinierului.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică carabinierilor – persoanelor care își îndeplinesc serviciul militar în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri.

Articolul 2. Inspectoratul General de Carabinieri

(1) Inspectoratul General de Carabinieri este o autoritate specializată a statului, cu statut militar, aflată în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin executarea atribuțiilor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, de prevenire și descoperire a infracțiunilor și contravențiilor, de protecție a obiectivelor de importanță deosebită, de prevenire și combatere a terorismului, de asigurare a regimului stării de urgență, de asediu sau de război.

(2) Inspectoratul General de Carabinieri exercită, pe timp de pace, atribuții polițienești, iar pe timp de asediu sau de război, atribuțiile specifice Forțelor Armate în condițiile prevăzute de prezenta lege și actele normative în vigoare.

(3) Inspectoratul General de Carabinieri face parte din sistemul național de ordine și securitate publică și din sistemul național de apărare.

(4) Inspectoratul General de Carabinieri dispune de simbolică proprie, aprobată în modul stabilit de lege.

Articolul 3. Cadrul juridic

Inspectoratul General de Carabinieri activează în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezenta lege și cu alte acte normative în vigoare, precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. Principiile de activitate

Inspectoratul General de Carabinieri își desfășoară activitatea în interesul persoanei și al comunității, în baza principiilor legalității, imparțialității, profesionalismului, responsabilității, nediscriminării, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, răspunderii personale, integrității profesionale, transparenței și cooperării.

Articolul 5. Cooperarea și colaborarea

(1) În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin potrivit legii, Inspectoratul General de Carabinieri cooperează cu structurile organizaționale competente ale Ministerului Afacerilor Interne, cu structuri ale sistemului de apărare și securitate națională, de asemenea cu autorități ale administrației publice centrale și locale, cu alte persoane juridice de drept public și cu persoanele

juridice de drept privat.

(2) Inspectoratul General de Carabinieri cooperează, în domenii specifice de activitate, cu instituțiile omoloage ale altor state și cu organizații internaționale în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 6. Atribuțiile ministrului afacerilor interne

Ministrul afacerilor interne are următoarele atribuții în domeniul de activitate al Inspectoratului General de Carabinieri:

- a) exercită controlul și coordonează activitatea Inspectoratului General de Carabinieri;
- b) asigură implementarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte în activitatea subdiviziunilor Inspectoratului General de Carabinieri;
- c) prezintă Guvernului propuneri cu privire la numirea în funcție și încetarea raporturilor de serviciu ale Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri;
- d) la propunerea Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri, numește în funcții și eliberează din funcții pe adjuncții acestuia;
- e) aplică proceduri de personal în privința personalului Inspectoratului General de Carabinieri în conformitate cu competențele stabilite de Guvern;
- f) exercită și alte atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 7. Controlul asupra activității Inspectoratului General de Carabinieri

Controlul asupra activității Inspectoratului General de Carabinieri este exercitat de către Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Afacerilor Interne și de alte autorități publice, în limita competențelor cu care acestea sînt învestite prin lege.

Capitolul II

ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA INSPECTORATULUI GENERAL DE CARABINIERI

Articolul 8. Competența teritorială

Inspectoratul General de Carabinieri își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 9. Structura și efectivul-limită

(1) Inspectoratul General de Carabinieri are următoarea structură:

- a) Comandamentul General;
- b) direcții regionale;
- c) unități militare;
- d) subdiviziuni cu destinație specială;
- e) subdiviziuni de suport operațional.

(2) Efectivul-limită al Inspectoratului General de Carabinieri se aprobă de către Guvern.

(3) Regulamentul de organizare și funcționare a Comandamentului General al Inspectoratului General de Carabinieri se aprobă de către Guvern.

(4) Regulamentele de activitate ale subdiviziunilor structurale ale Inspectoratului General de Carabinieri se aprobă de către Comandantul general al acestuia.

(5) Unitățile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) sînt persoane juridice și dispun de conturi trezoreriale.

Articolul 10. Comandamentul General

(1) Comandamentul General este unitatea centrală de administrare și control a Inspectoratului General de Carabinieri, avînd statut de persoană juridică și competență teritorială generală, care planifică, organizează, conduce, coordonează și controlează activitatea structurilor din subordine, asigură cooperarea și colaborarea cu celelalte instituții ale statului, organisme și organizații guvernamentale și neguvernamentale din țară și din străinătate, de asemenea exercită alte atribuții date în competența sa prin lege.

(2) Comandamentul General este condus de Comandantul general al Inspectoratului General de Carabinieri, numit în funcție prin hotărâre de Guvern, pe un termen de 5 ani, la propunerea ministrului afacerilor interne.

(3) În îndeplinirea atribuțiilor sale, Comandantul general al Inspectoratului General de Carabinieri este asistat de adjuncți, numiți și eliberați din funcții de către ministrul afacerilor interne, la propunerea Comandantului general.

(4) În cadrul Comandamentului General funcționează Consiliul Militar, în calitate de organ consultativ, ale cărui componență, organizare și funcționare se aprobă de către ministrul afacerilor interne, la propunerea Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri.

Articolul 11. Comandantul general al Inspectoratului General de Carabinieri

(1) Comandantul general al Inspectoratului General de Carabinieri are următoarele atribuții:

a) conduce, coordonează și controlează activitatea Inspectoratului General de Carabinieri în conformitate cu prevederile legislației în vigoare;

b) aprobă sau modifică statul de personal și schema de încadrare ale Comandamentului General al Inspectoratului General de Carabinieri și ale subdiviziunilor subordonate, în limitele fondului de retribuire a muncii și ale structurii și efectivului-limită stabilite de Guvern;

c) organizează sistemul de management financiar și control intern al Inspectoratului General de Carabinieri;

d) emite ordine și dispoziții obligatorii pentru personalul din subordine;

e) organizează asigurarea logistică a subdiviziunilor Inspectoratului General de Carabinieri;

f) propune ministrului afacerilor interne proiectul bugetului anual al Inspectoratului General de Carabinieri și proiectele de rectificare a acestuia;

g) asigură gestionarea alocațiilor bugetare și administrarea patrimoniului public în conformitate cu principiile bunei guvernări;

h) numește în funcții, trece la dispoziție, modifică, suspendă și dispune încetarea raporturilor de serviciu ale personalului Inspectoratului General de Carabinieri în conformitate cu prevederile legislației în vigoare;

i) angajează și eliberează din funcții personalul angajat pe bază de contract în condițiile stabilite de Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor;

j) aprobă regulamentele de activitate ale subdiviziunilor interne ale Comandamentului General;

k) stabilește atribuțiile adjuncților;

l) conferă categorii de calificare personalului Inspectoratului General de Carabinieri în conformitate cu prevederile art. 21 din prezenta lege;

m) acordă stimulări și aplică sancțiuni disciplinare personalului în conformitate cu prevederile Regulamentului disciplinei militare;

n) propune ministrului afacerilor interne atribuirea de denumiri cu semnificații sau conotații istorice unităților de carabinieri;

o) exercită alte atribuții în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

(2) Pentru a fi numit în funcție, Comandantul general al Inspectoratului General de Carabinieri trebuie să întrunească cumulativ următoarele condiții:

a) să dețină cetățenia Republicii Moldova;

b) să aibă studii superioare în domeniul dreptului sau al științelor militare;

c) să dețină cel puțin gradul militar de locotenent-colonel sau echivalentul acestuia;

d) să aibă vechime în funcții manageriale de cel puțin 5 ani;

e) să cunoască limba de stat și o limbă de circulație internațională;

f) să fie apt din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției, conform deciziei Comisiei medicale a Ministerului Afacerilor Interne;

g) să nu aibă, în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrieri privind un rezultat negativ la testul de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.

(3) Raporturile de serviciu ale Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri încetează prin hotărâre de Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne, în condițiile stabilite de Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor.

Articolul 12. Executarea atribuțiilor funcționale de către subdiviziunile Inspectoratului General de Carabinieri în alte zone ale țării decât cea de responsabilitate permanentă

Subdiviziunile Inspectoratului General de Carabinieri, după aprobarea prealabilă a ministrului afacerilor interne, la ordinul Comandantului general, pot executa atribuțiile prevăzute de lege în orice zonă a țării, alta decât cea de responsabilitate permanentă, în funcție de situația operativă existentă, în condițiile legii.

Capitolul III

STATUTUL JURIDIC AL CARABINIERULUI

Articolul 13. Statutul juridic al carabinierului și modul de îndeplinire a serviciului în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri

(1) Statutul juridic al carabinierului și modul de îndeplinire a serviciului în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri sînt reglementate de prezenta lege, de Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor, de Legea nr. 1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, de Legea nr. 52/2007 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare și de alte acte normative în vigoare.

(2) Carabinierul aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu se află sub protecția statului.

(3) În limita competențelor stabilite prin legislație, carabinierul este investit cu împuterniciri pe timpul și în legătură cu exercitarea atribuțiilor sale de serviciu.

(4) Raporturile de serviciu ale carabinierilor cad sub incidența prevederilor Codului muncii al Republicii Moldova în măsura în care nu sînt reglementate de legi speciale.

Articolul 14. Personalul Inspectoratului General de Carabinieri

(1) Personalul Inspectoratului General de Carabinieri se constituie din carabinieri încadrați în serviciul militar în condițiile Legii nr.162/2005 cu privire la statutul militarilor, de asemenea din funcționari publici și personal auxiliar.

(2) Carabinierul este persoana care îndeplinește serviciul militar în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și exercită atribuțiile prevăzute de prezenta lege și de alte acte normative în vigoare.

Secțiunea a 2-a

Formarea profesională a carabinierilor

Articolul 17. Formarea profesională a carabinierilor

(1) Formarea profesională a carabinierilor se organizează și se realizează în conformitate cu actele administrative ale Ministerului Afacerilor Interne, pe baza standardelor ocupaționale și de formare profesională aferente.

(2) Dezvoltarea propriei pregătiri profesionale este o obligație de serviciu a carabinierului.

(3) Nivelul de formare profesională a carabinierului se consemnează în evaluarea anuală a performanței sale profesionale, iar rezultatele pregătirii sale sînt utilizate la fundamentarea unor decizii privind evoluția în carieră a acestuia.

Articolul 18. Formarea profesională inițială a carabinierilor

(1) Formarea profesională inițială a carabinierilor se efectuează în cadrul instituțiilor de învățămînt din domeniul milițariei, securității și ordinii publice sau, după caz, în alte instituții de învățămînt.

(2) În cazul angajării în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri a persoanelor care au

absolvit alte instituții de învățământ decît cele ale Ministerului Afacerilor Interne, cu excepția persoanelor care s-au format profesional la comanda Ministerului Afacerilor Interne, acestea urmează un curs de formare inițială înainte de exercitarea atribuțiilor funcționale conform fișei postului, în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne.

(3) Carabinierii delegați la cursuri de formare inițială sau la programe de dezvoltare profesională în instituțiile de învățământ ale Ministerului Afacerilor Interne ori în alte instituții de învățământ care pregătesc personal pentru acest minister, inclusiv la studii superioare de licență și de master în țară sau în străinătate, semnează un angajament prin care își asumă obligația de a activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne după absolvirea formelor de dezvoltare profesională respective, în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne.

(4) În cazul în care carabinierul a absolvit o instituție de învățământ a Ministerului Afacerilor Interne din banii bugetului de stat și a încetat raportul de serviciu în primii 5 ani de activitate în condițiile specificate la art. 35 alin. (11) din Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor, acesta restituie cheltuielile pentru studii proporțional cu perioada rămasă din cei 5 ani, în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne.

Articolul 19. Formarea profesională continuă

(1) Formarea profesională continuă a carabinierilor se realizează prin următoarele modalități :

a) la locul de serviciu;

b) în cadrul instituțiilor de învățământ ale Ministerului Afacerilor Interne;

c) în alte instituții de învățământ din țară sau din străinătate

(2) Schimbarea specialității se face ca urmare a absolvirii unor cursuri organizate în acest scop.

(3) Formele de pregătire, tipul, durata programelor și modul de organizare a activităților de formare profesională continuă sînt stabilite de Ministerul Afacerilor Interne, iar particularizarea acestora se realizează prin actele administrative ale Inspectoratului General de Carabinieri.

(4) Carabinierul delegat la studii de formare profesională continuă în străinătate beneficiază, pe timpul studiilor, de toate drepturile garantate prin Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor și prin prezenta lege.

Capitolul IV CADRUL FUNCȚIONAL AL INSPECTORATULUI GENERAL DE CARABINIERI

Secțiunea 1

Atribuțiile și împuternicirile Inspectoratului General de Carabinieri

Articolul 22. Atribuțiile (1) În domeniul menținerii, asigurării și restabilirii ordinii și securității publice, al protecției drepturilor și libertăților legitime ale persoanei și comunității, Inspectoratul General de Carabinieri:

a) apără, prin mijloacele și metodele prevăzute de lege, viața, integritatea corporală și libertatea personală, proprietatea publică și privată, interesele legitime ale cetățenilor, ale comunității și ale statului;

b) execută misiuni de asigurare a ordinii și securității publice cu ocazia întrunirilor, a manifestațiilor sportive, cultural-artistice, a întrunirilor cu caracter religios, sub formă de oficiere a unor servicii divine, sau cu ocazia altor evenimente publice care implică aglomerări de persoane;

c) execută, în condițiile legii, misiuni de restabilire a ordinii publice atunci cînd aceasta a fost tulburată prin orice fel de acțiuni sau fapte ce contravin legislației în vigoare;

d) execută, la solicitarea Inspectoratului General al Poliției, în baza planurilor comune de activitate sau a planurilor speciale, a ordinelor sau dispozițiilor ministrului afacerilor interne,

misiuni de menținere a ordinii și securității publice pe întreg teritoriul țării, precum și misiuni aferente domeniului circulației rutiere;

e) execută, la solicitarea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, în baza planurilor de cooperare, misiuni de asigurare și restabilire a ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat;

f) execută misiuni de asigurare și restabilire a ordinii publice în timpul vizitelor oficiale sau al altor activități la care participă înalți demnitari de stat;

g) limitează sau interzice temporar circulația transportului și a pietonilor pe străzi și pe drumuri, precum și accesul persoanelor pe anumite porțiuni de teren sau spre anumite locuri, cu ocazia desfășurării misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii publice în timpul desfășurării unor întruniri sau a altor evenimente publice care implică aglomerări de persoane;

(2) În domeniul prevenirii și descoperirii infracțiunilor și a contravențiilor, Inspectoratul General de Carabinieri:

a) asigură, potrivit competențelor atribuite, reacționarea la sesizările și comunicările cu privire la infracțiuni și contravenții;

b) desfășoară, potrivit competențelor atribuite, activități de constatare a infracțiunilor;

c) asigură culegerea de informații necesare pentru prevenirea și combaterea criminalității, asigurarea ordinii și securității publice, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor;

d) execută, în condițiile legii, la solicitarea autorităților competente, misiuni de căutare a persoanelor care se eschivează de la urmărirea penală și de la judecată, a persoanelor dispărute, precum și a bunurilor care au servit la comiterea infracțiunii, au păstrat asupra lor urme ale acțiunilor criminale ori au constituit obiectul acestor acțiuni;

e) reține și escortează persoane în condițiile stabilite de legislația în vigoare;

f) constată contravenții și aplică sancțiuni contravenționale potrivit competențelor atribuite prin lege.

(3) În domeniul pazei și protecției obiectivelor de importanță deosebită, Inspectoratul General de Carabinieri:

a) asigură, în condițiile legii, paza, protecția și apărarea obiectivelor diplomatice, a altor obiective, a bunurilor și valorilor de importanță deosebită, a căror listă se aprobă de către Guvern;

b) în situația în care obiectivele a căror pază o asigură în mod permanent sau temporar sînt în pericol ori atunci cînd există informații că se intenționează organizarea unor acțiuni ce le-ar putea pune în pericol, subdiviziunea competentă a Inspectoratului, împreună cu autoritățile publice și cu alte structuri abilitate în domeniu, stabilește zona de protecție a obiectivelor respective și, la necesitate, interzice sau limitează, după caz, accesul; zonele de protecție ale obiectivelor sînt delimitate cu semne vizibile cu sprijinul de specialitate al autorităților publice și al altor autorități abilitate, acestea avînd același regim ca și obiectivele pentru care au fost stabilite.

(4) În domeniul pazei și protecției transporturilor, Inspectoratul General de Carabinieri asigură, în condițiile legii, paza și protecția transporturilor de valori, a transporturilor de arme, de muniții, de materiale explozive, de substanțe stupefiante, psihotrope și precursori, de substanțe toxice sau radioactive ori de alte materii sau substanțe periculoase.

(5) În domeniul prevenirii și combaterii terorismului, Inspectoratul General de Carabinieri:

a) participă la asigurarea regimului juridic în zona de desfășurare a operației antiteroriste;

b) asigură participarea unității cu destinație specială la desfășurarea intervenției contrateroriste, la solicitarea Comandamentului Operațional Antiterorist;

c) asigură asistența logistică și operațională necesară și pune la dispoziție mijloacele și tehnica specială, la solicitarea Comandamentului Operațional Antiterorist;

d) asigură, la solicitarea Comandamentului Operațional Antiterorist, regimul sporit de pază a

obiectivelor de importanță deosebită și a obiectivelor cu statut diplomatic, pe timpul desfășurării operației antiteroriste;

e) organizează și asigură, în condițiile legislației în vigoare, securitatea personalului, paza armamentului, munițiilor, substanțelor explozive și a obiectivelor ce asigură capacitatea de apărare, aflate în administrarea sa.

(6) În domeniul asigurării regimului stării de urgență, declarată în condițiile legii, Inspectoratul General de Carabinieri:

a) asigură realizarea măsurilor legate de regimul stării de urgență, potrivit prevederilor legislației în vigoare;

b) participă la diminuarea și lichidarea consecințelor situațiilor excepționale;

c) asigură măsuri de ordine și de protecție a zonelor în care s-au produs ori există pericolul iminent de producere a unor incendii, explozii ori a altor situații de urgență ce pun în pericol viața și integritatea fizică a persoanelor sau bunurile acestora;

d) asigură paza sediilor autorităților publice, a misiunilor diplomatice, a stațiilor de alimentare cu apă, energie electrică și gaze, a stațiilor de radio și televiziune, precum și a altor obiective de importanță națională;

e) ridică arme, muniții și materiale explozive în conformitate cu legislația în vigoare;

f) interzice sau limitează, în baza ordinului ministrului afacerilor interne, circulația persoanelor în anumite localități și la anumite ore, de asemenea eliberează, în cazuri justificate, permise de liberă circulație, cu respectarea limitelor prevăzute de legislație;

g) asigură îndepărtarea din zona supusă regimului stării de urgență a persoanelor a căror prezență poate afecta asigurarea ordinii publice și a securității în zona respectivă;

h) execută măsuri de interzicere privind înființarea și activitatea formațiunilor paramilitare.

(7) Inspectoratul General de Carabinieri participă, în condițiile legii, la operații și misiuni internaționale.

(8) Inspectoratul General de Carabinieri participă la planificarea utilizării subdiviziunilor din subordine în operațiile de apărare a țării (acțiunile de luptă) desfășurate de Statul Major General al Forțelor Armate și efectuează pregătirea subdiviziunilor în vederea executării misiunilor de apărare a țării în baza unor programe de pregătire aprobate.

(9) Inspectoratul General de Carabinieri poate crea, deține și gestiona registre și sisteme informaționale, baze și fișiere de date în vederea îndeplinirii atribuțiilor sale funcționale, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și privind registrele.

(10) Inspectoratul General de Carabinieri execută și alte atribuții prevăzute de legislația în vigoare.
Articolul 23. Atribuții pe timpul declarării stării de asediu sau a stării de război

(1) La declararea stării de asediu sau a stării de război, Inspectoratul General de Carabinieri funcționează în condițiile prevăzute de Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război și de prezenta lege.

(2) În timpul acțiunii regimului juridic al stării de asediu sau al stării de război, Inspectoratul General de Carabinieri, în calitate de componentă a Forțelor Armate, exercită următoarele atribuții:

a) asigură respectarea regimului juridic stabilit pentru starea de asediu sau starea de război;

b) participă la executarea misiunilor în conformitate cu planul operației (acțiunilor de luptă) de apărare a țării, elaborat de Statul Major General al Forțelor Armate;

c) execută paza, protecția și apărarea obiectivelor stabilite de către autoritățile militare, altele decât cele pentru care se asigură pază militară pe timp de pace;

d) participă la descoperirea, capturarea sau neutralizarea inamicului desantat ori debarcat pe teritoriul țării, în locurile de dislocare a subdiviziunilor Inspectoratului General de Carabinieri;

e) participă la apărarea localităților;

f) asigură paza bunurilor ce aparțin domeniului public sau privat în cazurile de evacuare impuse de acțiunile inamicului;

g) participă la acțiunile de înlăturare a efectelor lovirilor executate de către inamic din aer, cu mijloace de nimicire în masă, incendiere sau convenționale;

h) execută, în cooperare cu alte forțe abilitate, acțiuni pentru descoperirea, capturarea sau neutralizarea elementelor paramilitare ce activează pe teritoriul țării;

i) participă la acțiuni de evacuare a populației, de control și dirijare a circulației, de escortare a prizonierilor de război și de pază a acestora în obiective aflate în zona interioară, la acțiuni de dirijare și îndrumare a refugiaților, de pază și apărare a unor zone cu destinație specială;

j) cooperează cu celelalte componente ale sistemului de apărare și securitate națională pentru a asigura și proteja mobilizarea și participă la asigurarea punerii în aplicare a actelor normative cu incidență în domeniul respectiv, potrivit legii;

k) execută orice alte atribuții și misiuni privind apărarea țării, potrivit legii.

(3) La declararea stării de asediu sau a stării de război, subdiviziunile Inspectoratului General de Carabinieri participă la operații/acțiuni de apărare a țării sub conducerea Statului Major General al Forțelor Armate.

(4) Comandamentul General al Inspectoratului General de Carabinieri efectuează conducerea unităților (subunităților) militare din subordine în vederea executării atribuțiilor ce le revin conform prezentei legi, organizează și asigură pregătirea acestora pentru participarea la operații/acțiuni de luptă și de apărare a țării în conformitate cu Planul de întrebuintare a Forțelor Armate (al operației, al acțiunilor de luptă și de apărare).
Articolul 24. Împuternicirile carabinierului

(1) În exercitarea atribuțiilor de serviciu, carabinierul are următoarele împuterniciri:

a) să solicite persoanelor respectarea ordinii publice și încetarea acțiunilor ilegale, iar în caz de necesitate, pentru a asigura respectarea cerințelor legale, să intervină cu utilizarea forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armei de foc din dotare, în condițiile stabilite de lege;

b) să constate infracțiunile atribuite prin lege în competența sa;

c) să constate contravenții, să examineze cauze contravenționale și să aplice sancțiuni în limita competențelor sale stabilite prin lege;

d) să stabilească identitatea persoanelor care încalcă dispozițiile legale ori în privința cărora sînt indicii că acestea fie pregătesc, fie au comis o faptă ilegală;

e) să ceară legitimarea persoanelor care solicită intrarea într-un perimetru restricționat;

f) să efectueze, în condițiile legislației în vigoare, examinarea bagajului de mînă și a bagajului pasagerilor din transportul auto, feroviar, aerian și naval, iar în caz de necesitate, să efectueze examinarea corporală a pasagerilor;

g) să efectueze, în condițiile legislației în vigoare, examinarea corporală preventivă a persoanei participante la întruniri publice sau aflate în alte locuri în care este interzis accesul cu arme, produse ori cu substanțe periculoase, precum și a bagajului acesteia;

h) să efectueze, în condițiile legislației în vigoare, examinarea corporală preventivă a persoanelor aflate în stare de inconștiență și a căror identificare este necesară, precum și a bagajului acestora;

i) să fotografieze, să facă înregistrări audio și video în scop de asigurare a îndeplinirii atribuțiilor Inspectoratului General de Carabinieri, fără încălcarea inviolabilității vieții private a persoanei, garantată de legislația în vigoare;

j) să folosească gratuit mijloacele de informare în masă în scop de prevenire a tulburărilor grave ale ordinii publice sau a altor situații excepționale;

k) să utilizeze mijloacele speciale sonore și luminescente, instalate pe unitățile de transport, conform normelor stabilite;

- l) să rețină persoane în condițiile stabilite de lege, cu explicarea drepturilor acestora;
- m) să invite, la sediul subdiviziunilor Inspectoratului General de Carabinieri destinate activităților cu cetățenii, persoane a căror prezență este necesară pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, aducându-le la cunoștință, în formă scrisă, scopul și motivul invitației;
- n) să intre ori să pătrundă, în modul stabilit de lege și utilizând, în caz de necesitate, mijloace speciale, în orice încăpere sau proprietate în scop de curmare a infracțiunilor, de urmărire a unor persoane suspectate de comiterea infracțiunilor sau care se ascund de organele de urmărire penală, sau care se sustrag de la executarea unei pedepse penale ori de la arestul contravențional, sau atunci când se știe, în baza unor date suficiente, că în această locație a fost comisă ori se comite o infracțiune, precum și în cazul unei calamități naturale ori în alte împrejurări excepționale ce pun în pericol securitatea publică și siguranța persoanelor;
- o) să limiteze ori să interzică temporar circulația transportului și/sau a pietonilor pe străzi și pe drumuri, precum și accesul persoanelor pe anumite porțiuni de teren sau spre anumite locuri, cu ocazia executării misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii publice pe timpul desfășurării întrunirilor sau a altor evenimente publice care implică aglomerări de persoane, în scopul ocrotirii vieții, sănătății și a bunurilor persoanelor;
- p) să stopeze mijloacele de transport și să efectueze controlul actelor cu caracter permisiv pe timpul executării misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii publice, a operațiunilor speciale de combatere a terorismului în scop de prevenire și contracarare a dezordinii în masă, de identificare a persoanelor participante ori vehiculelor utilizate la destabilizarea ordinii de drept, precum și de identificare a vehiculelor sau persoanelor aflate în căutare;
- q) să folosească orice mijloc de transport și comunicații, indiferent de voința proprietarului sau posesorului acestuia, pentru luarea unor măsuri legale ce nu pot fi amânate și nu pot fi îndeplinite altfel, exceptând mijloacele de transport și comunicații ce aparțin misiunilor diplomatice, oficiilor consulare și reprezentanțelor organizațiilor internaționale acreditate în Republica Moldova, precum și membrilor personalului acestora, acreditat în Republica Moldova și având însemne speciale;
- r) să solicite și să primească gratuit, în condițiile stabilite de lege, informația și materialele ce sînt păstrate de autoritățile publice, de agenții și companii, de întreprinderile de stat și cele private, de alte persoane juridice și care sînt necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor Inspectoratului General de Carabinieri;
- s) să utilizeze registre informaționale, fișiere, baze de date, sisteme informaționale și registre de stat în scop de a asigura îndeplinirea atribuțiilor Inspectoratului General de Carabinieri, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și privind registrele;
- t) să intervină în forță pentru dispersarea participanților și restabilirea ordinii publice în cadrul unor întruniri sau al altor evenimente publice, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare;
- u) să aducă din locuri publice ori aglomerate într-o instituție medico-sanitară persoanele presupuse a fi sub influența alcoolului, a substanțelor toxice, a substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor acestora ori sub influența altor substanțe care acționează grav asupra stării fizice și psihice a persoanei, de asemenea persoanele care sînt incapabile să se miște sau sînt susceptibile de a dăuna sieși ori celor din jur;
- v) să-i rețină pe străinii care au intrat clandestin, se află ilegal și sînt supuși expulzării de pe teritoriul Republicii Moldova, și să-i transmită organelor competente;
- w) să prelucreze date cu caracter personal în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.
- (2) În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, carabinierii folosesc armele de foc din dotare și munițiile aferente, mijloacele speciale pentru apărare pasivă, pentru apărare activă și cele auxiliare din dotare, în condițiile și în modul prevăzute de legislația în vigoare.
- (3) În îndeplinirea atribuțiilor sale, personalul Inspectoratului General de Carabinieri are

competența teritorială corespunzătoare zonei de responsabilitate a structurii de carabinieri din care face parte.

(4) În caz de realizare a unor măsuri sau activități specifice, personalul Inspectoratului General de Carabinieri poate acționa și în zonele de responsabilitate ale altor unități de carabinieri, comunicând despre aceasta structurii competente teritorial.

(5) Carabinierul poate dispune și de alte împuterniciri prevăzute de legislație.

Secțiunea a 2-a

Obligații, interdicții și restricții

Articolul 25. Obligațiile carabinierului

(1) Carabinierul își desfășoară activitatea profesională în interesul și în sprijinul persoanei, al comunității și al instituțiilor statului exclusiv în baza și într-o executare a legii, fiind obligat:

- a) să respecte cu strictețe drepturile, libertățile omului și demnitatea umană, să aibă un comportament demn și respectuos pentru persoane, o atitudine fermă față de cei care încalcă legile;
- b) să se conducă de legislația în vigoare în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- c) să-și execute atribuțiile de serviciu conform funcției deținute;
- d) să manifeste inițiativă și perseverență, obiectivitate și imparțialitate în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- e) să execute ordinele, dispozițiile și indicațiile legale ale superiorilor săi;
- f) să păstreze secretul de stat și să protejeze informațiile privind datele cu caracter personal de care ia cunoștință în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu;
  - g) să-și perfecționeze în permanență nivelul de pregătire profesională;
  - h) să-și depună declarația de avere și interese personale în modul și în condițiile prevăzute de legislația în vigoare;
  - i) să nu admită acte de corupție și să denunțe imediat, la organele competente, orice tentativă de a fi implicat în acestea;
    - j) să nu aplice tortura sau alte rele tratamente;
    - k) să se adreseze unei persoane doar după ce s-a prezentat, cu indicarea funcției, gradului militar și a numelui, legitimându-se în acest scop cu legitimația de serviciu, cu excepția situațiilor în care rezultatul intervenției sau siguranța carabinierului ar fi periclitată;
    - l) să informeze persoana căreia i se adresează cu privire la scopul și motivul adresării;
    - m) în cazul aplicării unor măsuri de natură să restrângă drepturile și libertățile persoanei, să aducă la cunoștința acesteia cauza și temeiurile de aplicare a măsurilor de rigoare, precum și drepturile și obligațiile apărute în aceste condiții;
    - n) să cunoască și să întrețină în stare regulamentară tehnica și mijloacele din dotare, să păstreze și să administreze eficient bunurile ce i-au fost încredințate pentru uz în activitatea de serviciu;
    - o) la eliberarea din serviciu, în cazul trecerii la dispoziția comandantului, precum și în cazul suspendării din funcție sau al efectuării unei anchete de serviciu în privința sa, să predea arma din dotare și muniția aferentă în modul stabilit de legislația în vigoare;
    - p) să informeze neîntârziat subdiviziunea de resurse umane a entității din care face parte și autoritatea specializată a Ministerului Afacerilor Interne cu privire la dobândirea calității procesuale de bănuț, învinuit sau inculpat, precum și cu privire la măsurile procesuale penale dispuse ori hotărârile penale pronunțate împotriva sa.

(2) În cazul în care există o bănuială rezonabilă privind unele circumstanțe sau fapte ce periclitează ordinea de drept, viața persoanelor sau alte valori sociale, fiecare carabinier, indiferent de funcția pe care o deține, de locul în care se află în timpul sau în afara orelor de program, este obligat să comunice acest fapt la cea mai apropiată subdiviziune de poliție sau de carabinieri și să întreprindă toate măsurile posibile pentru prevenirea și curmarea infracțiunii

sau contravenției, pentru acordarea primului ajutor persoanelor aflate în pericol, pentru reținerea și identificarea făptuitorilor, pentru identificarea martorilor și paza locului în care s-a produs evenimentul.

(3) După eliberarea din serviciu, carabinierul este obligat să păstreze, în condițiile prevăzute de legislație, secretul de stat și alte informații cu accesibilitate limitată, secretul surselor de informații și al activităților desfășurate, această obligație fiind menținută pe toată durata de secretizare a informației, stabilită de legislație.

Articolul 26. Inadmisibilitatea imixtiunii în activitatea carabinierului

(1) În exercițiul funcțiunii, carabinierul se supune doar legii și execută doar indicațiile superiorilor.

(2) Nicio persoană, în afara cadrului de relații ierarhice și competențe legale, nu are dreptul să intervină în activitatea profesională a carabinierului.

(3) Carabinierul este persoană inviolabilă. Împiedicarea îndeplinirii obligațiilor sale de serviciu, atingerea onoarei și demnității sale, opunerea de rezistență, amenințarea, aplicarea violenței, atentatul la viața, la sănătatea, la bunurile sale ori ale membrilor săi de familie atrag răspundere prevăzută de lege.

(4) Cerințele legitime ale carabinierului sînt executorii. Cerințele carabinierului și acțiunile întreprinse de acesta sînt considerate legitime atîta timp cît organul sau persoana cu funcție de răspundere investită cu controlul activității sale și legalității acesteia nu stabilește contrariul.

Articolul 27. Interdicții și restricții în activitatea carabinierului

Pe perioada exercitării serviciului, carabinierul se supune regimului de interdicții și restricții prevăzute de Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor.

Secțiunea a 3-a

Răspunderea juridică a carabinierului

Articolul 28. Răspunderea juridică a carabinierului

(1) Carabinierii, indiferent de gradele militare sau funcțiile pe care le dețin, sînt egali în fața legii și poartă răspundere pentru săvîrșirea de fapte ilicite, luîndu-se în considerare particularitățile statutului lor juridic.

(2) Carabinierii poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală în condițiile stabilite de legislația în vigoare.

e) dreptul la ocrotirea sănătății și la asistență medicală;

f) dreptul la supliment de hrană pentru efectivul Inspectoratului General de Carabinieri care participă la misiuni de asigurare și restabilire a ordinii publice, de intervenție antiteroristă, în condițiile stabilite de Guvern;

g) dreptul la indemnizații;

h) alte drepturi prevăzute de legislația în vigoare.

LEGEA NR. 93 DIN 05. 04. 2007
INSPECTORATULUI GENERAL PENTRU SITUAȚII DE
URGENȚĂ

Publicat : 08.06.2007 în Monitorul Oficial Nr. 78-81 art Nr : 358 Data intrării în vigoare : 08.09.2007

Articolul 1. Obiectul legii și noțiunile de bază

(1) Prezenta lege stabilește cadrul juridic, structura și organizarea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, precum și competența, drepturile și obligațiile acestuia.

[Art.1 al.(1) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

(2) În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

situație de urgență – eveniment excepțional cu caracter nonmilitar, care, prin amploare și intensitate, amenință viața sau sănătatea persoanelor, mediul înconjurător, valorile materiale și culturale importante, care poate genera situații excepționale, iar pentru restabilirea stării de normalitate este necesară întreprinderea unor măsuri și acțiuni urgente, alocarea resurselor de intervenție sau, după caz, suplimentarea acestora;

[Art.1 al.(2), noțiunea introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

situație excepțională - întreruperea condițiilor normale de viață și activitate a populației la un obiectiv sau pe un anumit teritoriu în urma unei avarii, catastrofe, calamități cu caracter natural sau biologic-social, care au condus sau pot conduce la pierderi umane și materiale;

protecție civilă - un sistem de măsuri și acțiuni întreprinse, pe scara întregului stat, pe timp de pace și de război, în scopul asigurării protecției populației, a proprietății în condițiile calamităților naturale și ecologice, avariilor și catastrofelor, epifitotiilor, epizootiilor, incendiilor și în cazul aplicării mijloacelor de nimicire moderne;

(2) *stare de urgență* - ansamblu de măsuri cu caracter politic, economic, social și de menținere a ordinii publice, care se instituie provizoriu în unele localități sau pe întreg teritoriul țării;

primul ajutor calificat – acțiuni salvatoare de viață realizate de către personalul paramedical față de persoanele care au suferit o accidentare sau o îmbolnăvire acută;

[Art.1 al.(2), noțiunea introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

personal paramedical – personal fără pregătire medicală, instruit special la diferite niveluri privind acordarea primului ajutor calificat, care utilizează

echipamente specifice, inclusiv defibrilatoare semiautomate externe, și care activează în echipă, într-un cadru instituționalizat;

[Art.1 al.(2), noțiunea introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17] activități de salvare-deblocare – acțiuni de salvare a persoanelor, a bunurilor materiale și culturale, de protejare a mediului înconjurător, de decontaminare în cazul situațiilor de urgență sau al situațiilor excepționale, precum și acțiuni de localizare și lichidare, pînă la nivelul minim admisibil, a influenței factorilor periculoși caracteristici pentru situațiile respective;

[Art.1 al.(2), noțiunea introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare

07.07.17] activități de căutare – complex de măsuri întreprinse în scopul localizării victimelor în cazul situațiilor de urgență sau al situațiilor excepționale.

[Art.1 al.(2), noțiunea introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

Articolul 2. Sistemul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență

Sistemul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (în continuare - *Inspectorat*) reprezintă un complex de instituții specializate ale statului, ce intră în componența Ministerului Afacerilor Interne, care execută, în condițiile legii, sarcini în domeniul protecției populației, teritoriului, mediului înconjurător și proprietății în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale.

Articolul 3. Efectivul Inspectoratului

(1) Corpul de comandă și efectivul de trupă ale Inspectoratului se constituie din funcționari publici cu statut special, cărora li s-au conferit grade speciale (în continuare – *funcționari*), și din angajați civili.

[Art.3 al.(1) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

(2) Efectivul de angajați civili ai Inspectoratului este compus din funcționari publici, supuși reglementărilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și personal contractual, care desfășoară activități auxiliare, supus reglementărilor legislației muncii.

[Art.3 al.(2) în redacția LP222 din 17.09.10, MO210/26.10.10 art.696]

Articolul 4. Cadrul juridic

Cadrul juridic al Inspectoratului îl constituie Constituția Republicii Moldova, prezenta lege, alte acte normative, precum și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

[Art.5 abrogat prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

Articolul 6. Colaborarea regională și internațională

- (1) Inspectoratul, în conformitate cu activitatea de profil, reprezintă Guvernul peste hotare, stabilește și menține relații de colaborare cu instituțiile similare din alte state și cu organizațiile internaționale de

profil.

- (2) Inspectoratul este punct național de contact în relația cu instituțiile similare din alte state și cu organizațiile internaționale de profil.
- (3) În calitate de punct național de contact, Inspectoratul asigură transmiterea și primirea cererilor de asistență internațională în situații de urgență și în situații excepționale.
  - (4) Inspectoratul încheie acorduri de colaborare cu autoritățile și instituțiile cu atribuții în domeniul gestionării situațiilor excepționale.
- (5) Inspectoratul participă la misiuni și operațiuni speciale în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Participarea Inspectoratului la misiunile și operațiunile internaționale se aprobă în modul stabilit de legislația în vigoare.

[Art.6 în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

Capitolul II

Structura și organizarea activității Inspectoratului

Articolul 7. Structura Inspectoratului

- (1) Inspectoratul constituie un sistem unic și centralizat, care include:
  - a) organul central al Inspectoratului;
  - b) organele teritoriale ale Inspectoratului.

(2) Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, efectivul-limită și structura organizatorică ale acestuia se aprobă de Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne.

[Art.7 al.(2) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

- (3) Statul de personal al Inspectoratului se aprobă de ministrul afacerilor interne, la propunerea șefului Inspectoratului.

Articolul 8. Sarcinile de bază

- (1) Sarcinile de bază ale Inspectoratului sînt:
  - a) conducerea nemijlocită a sistemului protecției civile;
  - b) organizarea și executarea activităților de căutare, de salvare-deblocare, de acordare a primului ajutor calificat, a altor activități de urgență în cazul declanșării situațiilor de urgență, situațiilor excepționale, incendiilor și al lichidării acestora;

[Art.8 al.(1), lit.b) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

- b¹) organizarea și desfășurarea activităților de căutare, de salvare-deblocare în situații de urgență, în caz de pericol sau de declanșare a situațiilor excepționale pentru prevenirea sau lichidarea consecințelor acestora;

[Art.8 al.(1), lit.b¹) introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

- c) organizarea pregătirii prealabile și multilaterale a populației, a obiectivelor economiei naționale și a forțelor Protecției Civile, care

includ formațiunile Protecției Civile, Direcția serviciului de salvatori și pompieri, formațiunile specializate ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice, instituțiile și organizațiile speciale, pentru acțiuni în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și a incendiilor;
[Art.8 al.(1), lit.d) abrogată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

e) efectuarea măsurilor în regimul stării de urgență, de asediu sau de război.
(2) Antrenarea forțelor și mijloacelor Inspectoratului în acțiuni neprevăzute de prezenta lege se interzice.

Articolul 9. Organizarea activității

(1) Inspectoratul este condus de un șef, numit și eliberat din funcție de Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne, pe un termen de 5 ani, cu posibilitatea numirii acestuia pe un nou termen. Șeful Inspectoratului este asistat de către șefi adjuncți, care sînt numiți și eliberați din funcție de ministrul afacerilor interne, la propunerea șefului Inspectoratului.

[Art.9 al.(1) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

(2) Șeful Inspectoratului este vicepreședinte al Comisiei pentru situații excepționale a Republicii Moldova.

(3) Șeful Inspectoratului:

- a) exercită conducerea generală a activității Inspectoratului;
- b) elaborează structura organizatorică și statul de personal ale Inspectoratului în limitele personalului și fondurilor stabilite
- c) aprobă regulamentele subdiviziunilor Inspectoratului;
- d) repartizează obligațiile de serviciu între adjuncții săi, stabilește împuternicirile altor persoane cu funcție de răspundere și sarcinile subdiviziunilor;
- e) emite directive, ordine și dispoziții în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor;
- f) reprezintă Inspectoratul în relațiile cu autoritățile administrației publice și în acțiunile de colaborare interstatală în domeniul protecției civile, apărării împotriva incendiilor și lichidării consecințelor situațiilor excepționale;
- g) organizează cooperarea forțelor și mijloacelor țării destinate lichidării consecințelor situațiilor excepționale cu forțele și mijloacele similare din alte țări;
- h) creează organele de conducere, formațiunile de intervenție, le menține în stare permanentă de pregătire pentru soluționarea optimă a sarcinilor de prevenire a situațiilor excepționale și lichidare a consecințelor acestora;
- i) prezintă, în modul stabilit, proiecte de acte legislative și de alte acte normative în probleme ce țin de competența Inspectoratului;
- j) organizează pregătirea și supravegherea funcționării sistemelor de transmisiuni și înștiințare;
- k) organizează planificarea măsurilor de protecție civilă și apărare împotriva incendiilor, conduce nemijlocit forțele antrenate în vederea prevenirii

situațiilor excepționale și lichidării consecințelor acestora;

l) organizează instruirea autorităților administrației publice și agenților economici, indiferent de tipul de proprietate, pentru derularea acțiunilor de protecție civilă și de apărare împotriva incendiilor;

m) organizează și implementează sistemul de management financiar și control intern și poartă răspundere pentru administrarea alocațiilor bugetare și a patrimoniului public aflat în gestiune;

[Art.9 al.(3), lit.m) în redacția LP172 din 27.07.18, MO321-332/27.08.18 art.529; în vigoare 24.08.18]

m¹) elaborează și înaintează propuneri de buget și, după caz, propuneri de modificare a bugetului, precum și prezintă rapoarte financiare, rapoarte de performanță și alte informații necesare în procesul bugetar;

[Art.9 al.(3), lit.m¹) introdus prin LP172 din 27.07.18, MO321-332/27.08.18 art.529; în vigoare 24.08.18]

n) angajează și eliberează efectivul Inspectoratului.

[Art.9 al.(3), lit.n) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

Articolul 10. Controlul asupra activității

(1) Controlul asupra activității Inspectoratului este exercitat de Guvern în conformitate cu legislația.

(2) Auditul public extern al utilizării mijloacelor bugetare alocate pentru întreținerea Inspectoratului este exercitat de Curtea de Conturi.

[Art.10 al.(2) modificat prin LP63 din 23.04.10, MO75-77/18.05.10 art.213]

Articolul 11. Interacțiunea Inspectoratului cu autoritățile administrației publice, cu persoane juridice și fizice

(1) Inspectoratul își desfășoară activitatea în cooperare cu organele centrale de specialitate ale administrației publice și autoritățile administrației publice locale, cu persoanele juridice, indiferent de forma juridică de organizare, și cu cetățenii.

(2) Organele centrale de specialitate ale administrației publice și autoritățile administrației publice locale, persoanele juridice, indiferent de forma juridică de organizare, și persoanele cu funcție de răspundere din cadrul acestora sînt obligate să asigure necondiționat, în limitele competenței lor, acces liber în orice timp la obiectivele subordonate și să acorde sprijin Inspectoratului în activitatea ce ține de prevenirea și lichidarea consecințelor situațiilor excepționale.

Capitolul III

Competența, drepturile și obligațiile Inspectoratului

Articolul 12. Competența Inspectoratului

(1) Inspectoratul:

a) planifică, organizează, coordonează și execută măsurile de protecție civilă;

b) coordonează activitatea autorităților administrației publice în domeniul prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor excepționale;

c) coordonează și realizează investigații științifice, cercetări și certificări de stat în domeniul prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor excepționale;

[Art.12 al.(1), lit.d) abrogată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

[Art.8 al.(1), lit.e) abrogată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

f) organizează efectuarea expertizei de stat în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor;

g) coordonează activitatea privind crearea rezervelor de resurse tehnico-materiale, depozitarea, păstrarea, renovarea și utilizarea acestora în cazul situațiilor excepționale;

[Art.8 al.(1), lit.h) abrogată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

i) cercetează cauzele avariilor, catastrofelor, calamităților care au condus la declanșarea situațiilor excepționale;

j) înaintează autorităților administrației publice, persoanelor juridice, indiferent de forma juridică de organizare, propuneri referitor la prevenirea și/sau lichidarea consecințelor situațiilor excepționale și exercită controlul asupra executării deciziilor adoptate pe marginea acestora;

k) editează literatură tehnică, informativă și altă literatură privind prevenirea situațiilor excepționale;

l) asigură propagarea informațiilor privind prevenirea, lichidarea și limitarea consecințelor situațiilor de urgență și situațiilor excepționale, participă și coordonează pregătirea populației și a angajaților prin centre de pregătire, conform legislației în vigoare;

[Art.12 al.(1), lit.l) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

m) efectuează, în conformitate cu legislația, verificarea cunoștințelor cetățenilor în domeniul ce ține de metodele de bază de protecție a populației și teritoriului în cazul pericolului declanșării situațiilor excepționale, de asigurarea apărării împotriva incendiilor, de securitatea chimică și radiativă, precum și de cunoașterea regulilor de utilizare a mijloacelor colective și individuale de protecție;

n) coordonează și organizează măsurile subdiviziunilor de ramură, a căror activitate ține de lichidarea consecințelor situațiilor excepționale și de pregătirea specialiștilor în domeniu, create în modul stabilit de lege pentru îndeplinirea sarcinilor Inspectoratului;

o) coordonează activitatea autorităților administrației publice locale în problemele ce țin de prevenirea și lichidarea consecințelor situațiilor excepționale, de asigurarea apărării împotriva incendiilor, a securității chimice și radiative;

p) desfășoară activități de căutare, de salvare-deblocare, de cercetare inginerască, chimică, bacteriologică și radiologică, de decontaminare, de acordare a primului ajutor calificat, precum și întreprinde alte măsuri de protecție a populației care a avut de suferit în urma unor accidente sau a unor situații care le-au pus viața și sănătatea în pericol;

[Art.12 al.(1), lit.p) introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

q) participă cu forțe și mijloace la lichidarea consecințelor situațiilor de urgență și ale situațiilor excepționale în afara teritoriului țării în conformitate cu angajamentele Republicii Moldova la nivel internațional.

[Art.12 al.(1), lit.q) introdusă prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

(2) Organele teritoriale ale Inspectoratului sînt învestite cu dreptul de a realiza activitățile prevăzute la alin.(1), cu excepția lit.a) și c) ale căror prevederi se extind numai asupra organului central.

(3) Inspectoratul deține dreptul exclusiv de informare a populației despre situațiile excepționale prognozate ori deja produse, despre consecințele acestora, precum și despre asigurarea apărării împotriva incendiilor, securității chimice și radiative, protecției medico-biologice și genistice.

Articolul 13. Drepturile Inspectoratului

În scopul realizării sarcinilor ce îi revin, Inspectoratul este în drept:

a) să ceară de la organele centrale de specialitate ale administrației publice și de la autoritățile administrației publice locale, de la persoanele juridice, indiferent de forma juridică de organizare, informații despre starea protecției civile și apărării împotriva incendiilor în localități, la obiectivele economiei naționale și despre pregătirea populației pentru acțiuni în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor;

b) să elaboreze și să aprobe acte normative departamentale privind protecția civilă și apărarea împotriva incendiilor;

c) să negocieze și să încheie, în condițiile legii, contracte și acorduri cu persoane juridice și fizice, atît din țară, cît și de peste hotare, în probleme ce țin de competența sa;

d) să examineze, în orice împrejurare, starea protecției genistice, chimice, radiative, medico-biologice și de apărare împotriva incendiilor în localități;

[Art.13 lit.d) modificată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

e) să verifice nivelul de cunoștințe în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor, cu atestarea persoanelor cu funcție de răspundere, a specialiștilor de la obiectivele economiei naționale;

f) să verifice, în localități și la obiectivele economiei naționale, nivelul de pregătire a formațiunilor protecției civile și a formațiunilor benevole de pompieri pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin;

[Art.13 lit.f) modificată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

[Art.13 lit.g) abrogată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

h) să emită, în limitele competenței, decizii necesare pentru organizarea și coordonarea lucrărilor de prevenire și lichidare a situațiilor excepționale, a incendiilor și consecințelor acestora, obligatorii pentru autoritățile administrației publice, persoanele juridice, indiferent de forma juridică de organizare, precum și pentru cetățeni; i) să utilizeze mijloace de transport speciale cu semne distinctive, cu

dispozitive de semnalizare și mijloace de comunicații;

j) să solicite și să primească de la autoritățile administrației publice, de la persoanele juridice, indiferent de forma juridică de organizare, informații necesare pentru organizarea și coordonarea lucrărilor de prevenire sau lichidare a consecințelor situațiilor excepționale, incendiilor, precum și rapoarte statistice anuale despre activitatea laboratoarelor și instituțiilor Rețelei naționale de observare și control de laborator;

k) să antreneze, pe bază legală, specialiști din cadrul unităților de cercetări științifice și de proiectare, specialiști practicieni și alți angajați din cadrul agenților economici la elaborarea măsurilor de protecție civilă și apărare împotriva incendiilor, la efectuarea expertizelor respective;

[Art.13 lit.k) modificată prin LP185 din 21.09.17, MO371-382/27.10.17 art.632; în vigoare 27.10.17]

l) să examineze și să coordoneze programe de instruire în instituțiile de învățământ în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor;

m) în cazul declanșării situațiilor excepționale și a incendiilor, să limiteze temporar sau să interzică accesul cetățenilor și circulația transportului pe un anumit teritoriu;

n) în cazul declanșării situațiilor excepționale, a incendiilor, să solicite, în modul stabilit de legislație, de la autoritățile administrației publice și de la persoanele juridice asigurarea cu mijloace de transport, cu tehnică, combustibil, lubrifianți, utilaj, mijloace de comunicare și cu resurse umane;

o) să acorde, în bază de contract, servicii cu plată persoanelor juridice și populației.

Lista serviciilor cu plată se aprobă de Guvern.

Articolul 14. Obligațiile Inspectoratului

Inspectoratul este obligat:

a) să participe la elaborarea și realizarea politicii de stat în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor, asigurării securității chimice și radiative;

b) să elaboreze și să aplice acte normative ce țin de asigurarea protecției populației și teritoriilor în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor;

c) să contribuie la elaborarea normelor și regulilor în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor, să facă avize asupra proiectelor de standarde, de condiții tehnice, de norme și reguli ce conțin reglementări în acest domeniu;

b) d) să desfășoare activități de lichidare și de limitare a consecințelor situațiilor de urgență și ale celor excepționale prin misiuni de informare, de cercetare inginerească, chimică, bacteriologică și radiologică, de decontaminare, de evacuare, de adăpostire, de căutare, de salvare-deblocare, de descarcerare, de acordare a primului ajutor calificat, de stingere a incendiilor, de transportare, de asigurare cu apă potabilă, precum și să întreprindă alte măsuri de protecție a populației și bunurilor materiale, cu forțe proprii sau în cooperare cu alte structuri;

[Art.14 lit.d) în redacția LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în

vigoare 07.07.17]

e) să realizeze programe tehnico-științifice cu destinație specială, orientate spre prevenirea situațiilor excepționale;

f) să informeze autoritățile administrației publice, alte instituții și populația despre problemele ce țin de prevenirea sau lichidarea consecințelor situațiilor excepționale, incendiilor, de asigurarea securității chimice și radiative; g) să mențină în stare permanentă de pregătire forțele Inspectoratului;

h) să consolideze baza tehnico-materială a Inspectoratului; i) să participe la lucrările comisiilor de recepție finală a construcțiilor și a instalațiilor aferente finanțate din bugetul de stat sau bugetele locale.

[Art.14 lit.i) în redacția LP153 din 30.07.15, MO223/14.08.15 art.443]

Articolul 15. Răspunderea Inspectoratului

(1) Inspectoratul poartă răspundere penală, administrativă și materială, în conformitate cu legislația, pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile incorecte în timpul lichidării consecințelor situațiilor excepționale și/sau incendiilor.

(2) Inspectoratul nu poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat prin acțiuni justificate în timpul lichidării consecințelor situațiilor excepționale și/sau incendiilor, ca urmare a activității în stare de extremă necesitate pentru înlăturarea pericolului la declanșarea situației excepționale.

Articolul 16. Asigurarea financiară, tehnico-materială și de altă natură a Inspectoratului

(1) Asigurarea financiară a Inspectoratului se realizează din contul mijloacelor bugetului de stat și din alte surse prevăzute de legislație.

(2) Inspectoratul se asigură cu echipament, tehnică specială, utilaj și cu alte bunuri necesare în

conformitate cu normele aprobate de Guvern.

(3) Inspectoratul dispune de fond locativ de serviciu, creat în modul stabilit de legislație.

(4) Organele centrale de specialitate ale administrației publice și autoritățile administrației publice locale repartizează gratuit Inspectoratului, în conformitate cu legislația, clădiri și încăperi necesare pentru desfășurarea activității acestuia.

[Capitolele IV-XIII abrogate prin LP94 din 02.06.17, MO229-243/07.07.17 art.366; în vigoare 07.07.17]

LEGE NR. 753 DIN 23.12.1999

PRIVIND SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

Publicat: 31.12.1999 Monitorul Oficial Nr. 156 art. № : 764

Articolul 1. Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova

(1) Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (denumit în continuare Serviciu) este organul de stat specializat în domeniul asigurării securității de stat.

(2) Activitatea Serviciului este coordonată de către Președintele Republicii Moldova, în limitele competenței sale, și este supusă controlului parlamentar.

(3) Serviciul reprezintă un organ unitar centralizat, constituit din subunitățile aparatului central al Serviciului și organele lui teritoriale.

(4) Efectivul Serviciului este stabilit și aprobat de Parlament la propunerea directorului Serviciului.

(5) Organele teritoriale sînt subordonate direct conducerii Serviciului. Amplasarea lor poate să nu corespundă cu împărțirea administrativ-teritorială a Republicii Moldova.

(6) Serviciul este persoană juridică, are denumire oficială și convențională, dispune de alte atribute necesare, conturi în bănci, inclusiv valutare.

Articolul 2. Cadrul juridic al activității Serviciului

(1) Cadrul juridic al activității Serviciului îl constituie Constituția Republicii Moldova, prezenta lege, alte acte legislative, decretele Președintelui Republicii Moldova și hotărârile Guvernului.

(2) Activitatea Serviciului se desfășoară și în conformitate cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 3. Principiile de activitate a Serviciului

Serviciul își desfășoară activitatea conform principiilor:

- legalității;
- respectării drepturilor și libertăților omului;
- umanismului;
- nonpartidismului;
- oportunității;
- conspirației, îmbinării metodelor și mijloacelor de activitate deschisă și acoperită;
  - centralizării conducerii Serviciului, îmbinării conducerii unipersonale și colegiale.

Articolul 4. Respectarea drepturilor și libertăților omului în activitatea Serviciului

(1) În activitatea sa, Serviciul asigură respectarea drepturilor și libertăților omului. Nu se admite limitarea drepturilor și libertăților omului, cu excepția cazurilor prevăzute de Constituție și de alte acte legislative.

(2) Cetățenii ale căror drepturi și libertăți au fost încălcate de către persoane cu funcții de răspundere ale Serviciului sînt în drept să reclame acțiunile persoanelor în cauză în organul ierarhic superior al Serviciului, la procuratură sau în instanța judecătorească. Conducătorul organului respectiv al Serviciului, procurorul sau judecătorul este obligat să întreprindă măsuri pentru repunerea în aceste drepturi și libertăți, pentru repararea prejudiciului cauzat și tragerea la răspundere a celor vinovați, conform legislației.

(3) Autoritățile administrației publice, precum și întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de tipul de proprietate, formațiunile politice, obștești și cetățenii au dreptul, în conformitate cu legislația, să obțină explicații și informații de la Serviciu, în cazul lezării

drepturilor și libertăților lor, și să ceară de la acesta repararea prejudiciului cauzat de acțiunile ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere ale Serviciului aflate în exercițiul funcțiunii.

(4) Datele privind viața particulară care aduc atingere onoarei și demnității cetățeanului sau de natură să-i lezeze interesele legitime, obținute în procesul activității Serviciului, nu pot fi făcute publice decât cu consimțământul cetățeanului, cu excepția cazurilor prevăzute de legislație.

(5) Persoanele cu funcții de răspundere ale Serviciului vinovate de abuz de putere sau de abuz de serviciu, fie de excesul de putere sau de depășirea atribuțiilor de serviciu poartă răspunderea prevăzută de legislație.

Articolul 5. Dreptul cetățenilor la informație privind activitatea Serviciului

(1) Cetățenii sînt informați despre activitatea Serviciului prin intermediul mass-media și prin alte forme, în modul stabilit de legislație.

(2) Informațiile privind drepturile și obligațiile, direcțiile principale de activitate ale Serviciului sînt prezentate integral.

(3) Se interzice de a face publice informațiile ce constituie secret de stat, secret comercial, precum și alte informații oficiale cu accesibilitate limitată, a căror divulgare ar putea prejudicia securitatea de stat, onoarea și demnitatea persoanei sau ar putea leza drepturile și libertățile acesteia, cu excepția cazurilor prevăzute de legislație în interesul justiției.

Articolul 6. Apărarea informațiilor referitoare la activitatea Serviciului

(1) Cetățenii angajați în Serviciu, precum și cei admiși la informațiile referitoare la activitatea Serviciului, sînt supuși procedurii de acces la informațiile ce constituie secret de stat, dacă altă modalitate nu este prevăzută de legislație.

(2) Cetățenii admiși, în condițiile legii, la informațiile referitoare la activitatea Serviciului ce constituie secret de stat poartă răspundere pentru divulgarea lor conform legislației.

(3) Documentele și materialele ce conțin informații referitoare la efectivul Serviciului, persoanele ce îi acordă sau i-au acordat în secret sprijin, precum și informațiile despre organizarea, tactica, metodele și mijloacele de desfășurare a activității operative de investigații de către Serviciu, constituie secret de stat și se păstrează în arhiva Serviciului. Materialele din arhiva Serviciului care prezintă valoare istorică și științifică sînt scoase de la secret și sînt remise spre păstrare la Arhiva Națională a Republicii Moldova în modul stabilit de legislație.

ATRIBUȚIILE ȘI DIRECȚIILE DE ACTIVITAT ALE SERVICIULUI

Articolul 7. Atribuțiile Serviciului

Serviciului îi revin atribuțiile:

a) elaborarea și realizarea, în limita competenței sale, a unui sistem de măsuri orientate spre descoperirea, prevenirea și contracararea următoarelor acțiuni care, conform legislației, periclitează securitatea de stat, publică și a persoanei:

- acțiunile îndreptate spre schimbarea prin violență a orînduirii constituționale, subminarea sau lichidarea suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării. (Aceste acțiuni nu pot fi interpretate în detrimentul pluralismului politic, realizării drepturilor și libertăților constituționale ale omului.);

- activitatea ce contribuie, în mod direct sau indirect, la desfășurarea de acțiuni militare împotriva țării sau la declanșarea războiului civil;

- acțiunile militare sau alte acțiuni violente care subminează temeliile statului;

- acțiunile care au ca scop răsturnarea prin violență a autorităților publice legal alese;

- acțiunile care favorizează apariția de situații excepționale în transport, telecomunicații, la unitățile economice și cele de importanță vitală;

- spionajul, adică transmiterea informațiilor ce constituie secret de stat altor state, precum și obținerea ori deținerea ilegală a informațiilor ce constituie secret de stat în vederea transmiterii

lor unor state străine sau structuri anticonstituționale;

- trădarea manifestată prin acordarea de ajutor unui stat străin în desfășurarea de activități ostile împotriva Republicii Moldova;

- acțiunile care lezează drepturile și libertățile constituționale ale cetățenilor și pun în pericol securitatea de stat;

- pregătirea și comiterea atentatelor la viața, sănătatea și inviolabilitatea persoanelor oficiale supreme ale țării, a oamenilor de stat și fruntașilor vieții publice din alte state aflați în Republica Moldova;

- sustragerea de armament, muniții, tehnică de luptă, substanțe explozive, radioactive, otrăvitoare, narcotice, toxice și de altă natură, contrabanda cu acestea, producerea, folosirea, transportarea și păstrarea lor ilegală, dacă prin aceasta se aduce atingere intereselor de asigurare a securității de stat;

- constituirea de organizații sau grupări ilegale care periclitează securitatea de stat sau participarea la activitatea acestora;

b) protecția secretului de stat, exercitarea controlului privind asigurarea păstrării și prevenirii scurgerii informațiilor ce constituie secret de stat și altor informații importante pentru stat;

c) crearea, asigurarea funcționării și securității sistemelor guvernamentale de telecomunicații, elaborarea strategiei și realizarea politicii naționale în domeniul creării, administrării și asigurării funcționării și securității sistemelor speciale de telecomunicații;

d) desfășurarea activității de combatere a terorismului, finanțării și asigurării materiale a actelor teroriste;

e) asigurarea tehnică a interceptării comunicărilor efectuate prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, cu utilizarea unor mijloace tehnice speciale, conectate, în caz de necesitate, la echipamentul furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice.

Articolul 8. Direcțiile de activitate ale Serviciului

(1) Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce țin de asigurarea securității de stat, Serviciul desfășoară:

a) activități informative;

b) activități contrainformative;

c) combaterea infracțiunilor ale căror urmărire penală sînt atribuite, conform legislației, Serviciului. Alte atribuții în domeniul combaterii criminalității pot fi acordate Serviciului prin legi și alte acte normative.

(2) Modul de desfășurare a măsurilor informative și contrainformative, precum și condițiile de utilizare a metodelor și mijloacelor secrete în desfășurarea activității informative și contrainformative sînt stabilite de legislație.

OBLIGAȚIILE ȘI DREPTURILE SERVICIULUI ȘI ALE COLABORATORILOR SĂI

Articolul 9. Obligațiile Serviciului

Serviciul este obligat:

a) să informeze Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul și alte autorități publice asupra problemelor ce țin de interesele securității de stat;

b) să obțină date informative în interesul asigurării securității Republicii Moldova, sporirii potențialului ei economic, tehnico-științific și defensiv, creării condițiilor pentru promovarea politicii ei externe și interne;

c) să descopere, să prevină și să contracareze activitatea informativă și subversivă a serviciilor și organizațiilor speciale străine, precum și a unor persoane aparte, orientată spre prejudicierea securității Republicii Moldova;

d) să descopere, să prevină și să contracareze infracțiunile ale căror urmărire penală țin,

conform legislației, de competența Serviciului, să caute persoanele care au comis ori sînt suspectate de comitere a unor atare infracțiuni;

e) să întreprindă măsuri de asigurare contrainformativă a Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne, altor formațiuni militare, create în condițiile legii, precum și a organelor de control și vamale;

f) să asigure conducerea țării, a ministerelor, departamentelor și a altor autorități publice, inclusiv și în străinătate, conform Nomenclatorului întocmit de Guvern, cu legătură guvernamentală, cifrată, secretă și cu alte tipuri de telecomunicații; să organizeze și să asigure siguranța exploataării lor;

g) să asigure, în limita competenței sale, siguranța obiectivelor complexului defensiv, sistemului financiar-bancar, energetic, de transport și telecomunicații și a obiectivelor de importanță vitală, a sistemelor informaționale și de telecomunicații, a cercetărilor științifice;

h) să exercite controlul privind asigurarea păstrării informațiilor ce constituie secret de stat; să participe la elaborarea și realizarea măsurilor de protejare a informațiilor ce constituie secret de stat în autoritățile publice, formațiunile militare, la întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate; să întreprindă, în modul stabilit, măsuri legate de accesul cetățenilor la informațiile ce constituie secret de stat;

i) la cererea conducătorilor autorităților publice, în condițiile legii, să verifice și să ofere date cu privire la persoanele ce urmează a fi încadrate în autoritățile publice;

j) să întreprindă, în comun cu alte autorități publice, măsuri de asigurare a securității instituțiilor Republicii Moldova situate pe teritoriul altor state și a cetățenilor ei aflați în străinătate;

k) să participe, în limita competenței sale și în colaborare cu Poliția de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, la asigurarea controlului frontierei de stat a Republicii Moldova;

l) să acorde, prin forțe și mijloace disponibile, inclusiv tehnice, sprijin organelor afacerilor interne și altor organe de drept la combaterea criminalității;

m) să depisteze emiterile radio ale mijloacelor radioelectronice emițătoare a căror activitate periclitează securitatea de stat;

n) să participe, în conformitate cu legislația, la soluționarea problemelor ce țin de acordarea și retragerea cetățeniei Republicii Moldova, intrarea/ieșirea în/din țară a cetățenilor republicii, și a străinilor, precum și de respectarea regimului de ședere a străinilor în țară;

o) să mențină în stare bună pregătirea de mobilizare a Serviciului, să formeze necesitățile și să țină evidența rezervelor efectivului.

p) în limita competenței sale, să planifice, să desfășoare activități și să prezinte organelor abilitate informațiile necesare pentru asigurarea securității militare a statului;

q) la declararea stării de asediu sau de război, în limita competenței sale, să coordoneze cu Statul Major General al Forțelor Armate măsurile de menținere a regimului stării de asediu sau de război și să participe la asigurarea operațiilor de apărare a țării.

Articolul 10. Drepturile Serviciului

(1) Serviciul are dreptul:

a) să efectueze, în conformitate cu legislația, măsuri operative de investigații;

b) să întreprindă măsuri de profilaxie a infracțiunilor, care, conform legislației, țin de competența Serviciului;

c) să antreneze, în condițiile prevăzute de legislație, în mod deschis sau secret (inclusiv și în calitate de colaboratori netitulari), persoane, cu acordul acestora, în vederea contribuției la îndeplinirea atribuțiilor ce-i revin Serviciului. Împuternicirile colaboratorilor netitulari sînt stabilite prin actele departamentale ale Serviciului;

d) să folosească, în bază de contract sau înțelegere verbală, în limitele necesare pentru

efectuarea măsurilor operative de investigații, încăperile de serviciu, alte bunuri ale întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor de stat, ale formațiunilor militare, precum și încăperile și alte bunuri ale cetățenilor;

e) să utilizeze, în caz de extremă necesitate, în interes de serviciu, mijloacele de telecomunicații ale întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate, precum și ale asociațiilor obștești și cetățenilor, cu consimțământul acestora;

f) să utilizeze, în cazurile care nu suferă amănare, mijloacele de transport ale întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate, precum și ale asociațiilor obștești, cetățenilor, cu excepția celor ce aparțin instituțiilor străine și persoanelor cu imunitate diplomatică. La cererea proprietarilor mijloacelor de transport, Serviciul le compensează, în modul stabilit de legislație, cheltuielile sau prejudiciile pricinuite;

g) să efectueze reținerea administrativă a persoanelor care au comis delictive ce țin de tentativa de pătrundere și de pătrunderea pe teritoriul pus sub pază specială al obiectivelor cu regim special și al altor obiective păzite, precum și să controleze actele de identitate ale acestor persoane, să le ceară explicații, să efectueze percheziția lor corporală, controlul și ridicarea obiectelor și actelor ce le aparțin; să întocmească procese-verbale cu privire la contravenții administrative;

h) să înainteze autorităților publice, administrației întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate, precum și asociațiilor obștești, indicații executorii privind înlăturarea cauzelor și condițiilor care contribuie la realizarea amenințărilor securității de stat.

i) să obțină, pe gratis, de la autoritățile publice, întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate, informații necesare pentru exercitarea atribuțiilor ce revin Serviciului;

j) să elaboreze coduri de stat și mijloace tehnice de cifrare, să execute lucrări de cifru în cadrul Serviciului, precum și să exercite controlul asupra respectării regimului de secretizare la manipularea informațiilor cifrate în cadrul subdiviziunilor de cifru ale autorităților publice, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate;

k) să creeze, în modul stabilit de legislație, întreprinderi, instituții, organizații și subdiviziuni necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor ce revin Serviciului și pentru asigurarea activității lui;

l) să antreneze, de comun acord cu Ministerul Afacerilor Interne, forțele și mijloacele acestuia la acțiuni de asigurare a securității de stat;

m) să creeze subdiviziuni publice și acoperite cu destinație specială în scopul executării atribuțiilor ce revin Serviciului;

n) să efectueze expertize criminalistice și de altă natură, precum și cercetări ce țin de competența Serviciului;

o) să detașeze în autoritățile publice, la întreprinderi, instituții și organizații de stat, în modul prevăzut de Guvern, și în cele private cu acordul conducătorilor acestora, ofițeri de informații și securitate pentru a ocupa funcții în cadrul lor, aceștia continuând să îndeplinească serviciul special;

p) să stabilească relații cu serviciile speciale și organele de drept străine; să încheie, în modul stabilit și în limitele competenței sale, acorduri internaționale;

q) să dispună de reprezentanți oficiali ai Serviciului în țări străine, de comun acord cu serviciile speciale sau cu organele de drept ale acestor țări, în scopul combaterii mai eficiente a infracțiunilor cu caracter internațional;

r) să întreprindă măsuri pentru asigurarea securității proprii;

s) să se folosească, în scop conspirativ, de acte care codifică identitatea persoanelor cu funcții de răspundere, apartenența departamentală a subdiviziunilor, organizațiilor, încăperilor și mijloacelor de transport ale organelor care exercită activitate operativă de investigații, precum și identitatea persoanelor care colaborează cu aceste organe în mod confidențial;

t) să desfășoare cercetări științifice pe probleme ce țin de securitatea de stat;

u) să creeze grupuri de lucru în componența ofițerilor de informații și securitate și specialiștilor invitați

de la alte autorități publice pentru desfășurarea cercetărilor pe probleme importante ce țin de asigurarea securității de stat;

v) să efectueze pregătirea și reciclarea personalului Serviciului, inclusiv în străinătate, să pregătească, în bază de compensare sau gratuit, cadre pentru serviciile speciale străine.

(2) Nu este admisă utilizarea drepturilor acordate Serviciului pentru îndeplinirea unor obligații care nu sînt prevăzute de legislație.

Articolul 11. Dreptul la aplicarea forței fizice, a armei de foc, a munițiilor și a mijloacelor speciale

Ofițerul de informații și securitate are dreptul la aplicarea forței fizice, a armei de foc, a munițiilor și a mijloacelor speciale în condițiile Legii nr. 170-XVI din 19 iulie 2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate.

Articolul 12. Conlucrarea Serviciului cu instituții din țară și din străinătate

(1) Serviciul își desfășoară activitatea în conlucrare cu autoritățile publice din Republica Moldova, cu întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate.

(2) Modul și condițiile conlucrării Serviciului cu alte autorități ale administrației publice se stabilesc în baza acordurilor între ele sau în baza unor acte normative comune.

(3) Serviciul poate utiliza disponibilitățile altor organe din sistemul organelor de securitate ale Republicii Moldova în condițiile prevăzute de legislație.

(4) Autoritățile publice, precum și întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de tipul de proprietate, sînt obligate să acorde sprijin Serviciului în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin, inclusiv să ofere, potrivit listei aprobate de Guvern, funcții pentru încadrarea ofițerilor de informații și securitate angajați în rezolvarea sarcinilor de asigurare a

(5) Organele de drept și de urmărire penală sînt obligate să comunice Serviciului orice date și informații, rezultate din activitatea lor de serviciu, ce țin de asigurarea securității de stat.

(6) Cetățenii, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de tipul de proprietate, prestatoare de servicii poștale, de telecomunicații de toate tipurile, inclusiv de servicii în sistemul de legătură cifrată, confidențială, prin satelit, prin rețelele informaționale globale, regionale și departamentale, sînt obligate, în conformitate cu legislația, să creeze condițiile necesare pentru efectuarea de către Serviciu a măsurilor operative de investigații.

(7) Conlucrarea Serviciului cu serviciile și organizațiile speciale străine, cu organele de drept și alte organizații din străinătate are loc în baza acordurilor internaționale.

Articolul 20. Controlul asupra activității Serviciului

(1) Controlul asupra activității Serviciului este exercitat de Parlament, Procuratură și instanțele judecătorești, în limita competenței lor.

(2) Serviciul prezintă, în modul stabilit, anual și în caz de necesitate la cerere, Parlamentului, în ședință plenară, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului rapoarte privind desfășurarea activității sale.

(3) Auditul public extern al parlamentar asupra activității Serviciului se efectuează de către Comisia pentru securitatea națională, conform regulamentului acesteia.

(4) Controlul activității financiare a Serviciului este exercitat de Curtea de Conturi.

Articolul 21. Supravegherea exercitată de procuror

(1) Supravegherea respectării legislației Republicii Moldova de către Serviciu este exercitată de Procuratura Generală.

(2) Activitatea persoanelor care au acordat sau acordă, în modul stabilit, sprijin Serviciului se află în supravegherea Procurorului General sau a unui procuror împuternicit special prin ordin al Procurorului General.

(3) Informațiile privind organizarea, tactica, metodele și mijloacele de desfășurare a activității Serviciului nu fac obiectul supravegherii procurorului.

LEGE NR. 134

DIN 13.06.2008

CU PRIVIRE LA SERVICIUL DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ DE STAT

PUBLICAT : 08.07.2008 ÎN MONITORUL OFICIAL NR. 120-121 ART. № : 470

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Serviciul de Protecție și Pază de Stat

Articolul 1. Serviciul de Protecție și Pază de Stat

(1) Serviciul de Protecție și Pază de Stat (denumit în continuare Serviciu) este un organ de stat cu atribuții speciale în domeniul securității statului, specializat în asigurarea protecției demnitarilor Republicii Moldova, a demnitarilor străini pe timpul șederii lor în Republica Moldova, a membrilor lor de familie, în limitele competențelor legale, precum și în asigurarea pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestora.

(2) Îndeplinirea serviciului în funcția de ofițer de protecție cu grad special (denumit în continuare ofițer de protecție) în cadrul Serviciului este o formă specială a serviciului public prin care se exercită drepturile și obligațiile Serviciului în domeniul securității statului.

(3) Serviciul este subordonat Guvernului Republicii Moldova.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

măsuri de securitate – totalitate a măsurilor organizatorice, de protecție, de pază, de regim control-acces, tehnico-operative, de investigație, realizate de către Serviciu în scop de îndeplinire a obligațiilor ce îi revin;

misiune de protecție – ansamblu de măsuri și teste de securitate necesare pentru asigurarea stării de siguranță a persoanelor beneficiare de protecție de stat;

persoane beneficiare de protecție de stat – demnitari ai Republicii Moldova, demnitari străini pe timpul șederii lor în Republica Moldova, membrii lor de familie, cărora li se asigură protecție în conformitate cu prezenta lege;

sedii de lucru și reședințe aflate în pază – clădiri în care își desfășoară activitatea și locuiesc, permanent sau temporar, persoanele beneficiare de protecție de stat, precum și teritoriile aferente;

test de securitate – totalitate a acțiunilor de examinare, verificare sau de probare a obiectelor (piese, aparate, utilaje, dispozitive, instalații, construcții, unități de transport) aflate în folosință sau pentru a fi folosite de către persoanele beneficiare de protecție de stat, desfășurate în scop de determinare a inofensivității sanitaro-igienice, epidemice, ecologice, de radiație ionizantă și de altă natură asupra vieții și sănătății acestora.

Articolul 3. Cadrul juridic

Cadrul juridic al activității Serviciului îl constituie Constituția Republicii Moldova, Legea securității statului, Legea privind organele securității statului, prezenta lege, alte acte normative, precum și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. Principiile de bază

Serviciul își desfășoară activitatea pe principiile:

- a) legalității;
- b) egalității în fața legii;
- c) respectării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale omului;
- d) interacțiunii și cooperării;
- e) îmbinării metodelor de activitate deschise cu cele secrete;
- f) răspunderii personale;
- g) conducerii unice;
- h) nepărtinirii;
- i) controlului și supravegherii.

Articolul 5. Cooperarea la nivel național și internațional

(1) Pentru îndeplinirea obligațiilor ce îi revin, Serviciul colaborează cu Ministerul Afacerilor Interne, cu Serviciul de Informații și Securitate, cu Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, cu alte autorități ale administrației publice centrale și locale, cu societăți și instituții având orice formă juridică de organizare, cu persoane fizice, precum și cu instituții similare din alte țări, inclusiv organizații internaționale de profil.

(2) Instituțiile prevăzute la alin.(1) acordă Serviciului, în limitele competențelor legale, sprijin necesar îndeplinirii obligațiilor prevăzute de lege.

Capitolul II

PERSOANELE BENEFICIARE DE PROTECȚIE DE STAT. SEDIILE DE LUCRU ȘI REȘEDINȚELE AFLATE ÎN PAZĂ

Articolul 6. Persoanele beneficiare de protecție de stat

(1) Din categoria demnitarilor Republicii Moldova care beneficiază de protecție de stat fac parte: Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului, Prim-ministrul, ex-Președintele Republicii Moldova, ex-Președintele Parlamentului, ex-Prim-ministrul, pe perioada stabilită de legislație.

(2) Pe durata mandatului Președintelui Republicii Moldova, al Președintelui Parlamentului și al Prim-ministrului se acordă protecție și membrilor lor de familie.

(3) Prim-ministrul Republicii Moldova dispune acordarea protecției și altor demnitari sau membrilor lor de familie, la solicitarea scrisă a instituțiilor interesate sau din inițiativă proprie, dacă se constată o stare de pericol sau dacă există informații despre organizarea de acțiuni prin care s-ar atenta la viața, integritatea fizică, libertatea de acțiune și sănătatea lor.

(4) În afara teritoriului național, protecția demnitarilor Republicii Moldova prevăzuți în prezenta lege se asigură de către personalul Serviciului în cooperare cu serviciile speciale cu atribuții în domeniul din țara gazdă.

(5) Demnitarilor străini și membrilor lor de familie li se asigură protecție pe durata șederii în Republica Moldova în conformitate cu legislația națională, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. La solicitarea scrisă a instituțiilor interesate, directorul Serviciului poate dispune acordarea protecției altor demnitari străini, aflați în vizită pe teritoriul Republicii Moldova, pe o perioadă ce nu va depăși 30 de zile calendaristice, cu informarea Prim-ministrului Republicii Moldova.

(6) Persoanele menționate la alin.(1)–(5) pot refuza pe un termen limitat protecția acordată, informind în scris despre refuz directorul Serviciului, cu excepția timpului pentru care a fost declarată starea de urgență, de asediu sau de război.

Articolul 7. Sediile de lucru, reședințele și obiectele aflate în pază

Lista sediilor de lucru, a reședințelor și obiectelor aflate în paza Serviciului este stabilită prin hotărâre de Guvern.

Capitolul III

CONDUCEREA ȘI ORGANIZAREA SERVICIULUI

Articolul 8. Conducerea Serviciului

(1) Serviciul este condus de un director, numit și eliberat din funcție de către Guvern, la propunerea Prim-ministrului.

(2) Directorul Serviciului este asistat de un director adjunct, care este numit și eliberat din funcție de către Guvern, la propunerea directorului Serviciului.

(3) Directorul Serviciului și adjunctul lui dețin funcții de demnitate publică, obținute prin numire.

(4) În cadrul Serviciului se constituie și funcționează Colegiul Serviciului, care este un organ consultativ în organizarea activității lui.

(5) Colegiul Serviciului este compus din 11 membri. Componența Colegiului se aprobă prin hotărâre de Guvern, la propunerea directorului Serviciului.

(6) Ședința Colegiului este deliberativă dacă la ea participă cel puțin 2/3 din membrii acestuia. Modul de activitate al Colegiului este prevăzut în regulamentul intern, care este aprobat de directorul Serviciului.

(7) Deciziile Colegiului se adoptă cu votul majorității membrilor acestuia. Deciziile se înregistrează și se fac publice prin ordin al directorului Serviciului.

Articolul 9. Organizarea Serviciului

(1) Structura și limita personalului Serviciului se stabilesc de către Guvern.

(2) Serviciul este persoană juridică și dispune de cont trezorerial, de ștampilă cu imaginea Stelei de Stat a Republicii Moldova și de simboluri corporative.

Articolul 10. Obligațiile directorului Serviciului

Directorul Serviciului are următoarele obligații:

a) organizează și conduce activitatea Serviciului și îl reprezintă în relațiile cu autoritățile administrației publice, cu instituții și organizații din țară, precum și cu instituții și organizații similare din străinătate;

b) elaborează și prezintă Guvernului propuneri privind structura și limita personalului Serviciului; c) stabilește modul de utilizare a alocațiilor bugetare, a mijloacelor materiale și tehnice destinate întreținerii și funcționării Serviciului, încheie contracte privind achiziționarea de tehnică, de mijloace speciale și de mărfuri industrial-tehnice privind efectuarea unor lucrări necesare activității acestuia, stabilește cuantumul sporurilor, adaosurilor și altor plăți suplimentare pentru personalul Serviciului, în conformitate cu legislația în vigoare;

d) stabilește obligațiile directorilor adjuncți și ale personalului Serviciului, determină gradul lor de responsabilitate;

e) încadrează și eliberează din serviciu, conform legislației;

f) stimulează și aplică sancțiuni disciplinare, conform legislației;

g) emite ordine, dispoziții și instrucțiuni;

h) este responsabil de îndeplinirea obligațiilor Serviciului;

i) detașează ofițerii de protecție în misiuni de serviciu peste hotare, inclusiv la studii;

j) negociază și încheie, în condițiile legii, contracte și acorduri cu persoane juridice și fizice din țară și străinătate în probleme ce țin de competența Serviciului;

k) aprobă devizul de cheltuieli al Serviciului;

l) îndeplinește alte obligații stabilite de legislație.

Capitolul IV

OBLIGAȚIILE ȘI DREPTURILE SERVICIULUI

Articolul 11. Obligațiile Serviciului

Serviciul are următoarele obligații:

- a) să prevină, să depisteze și să anihileze orice acțiune, risc sau amenințare prin care s-ar atenta la viața, integritatea fizică, libertatea de acțiune și la sănătatea persoanelor beneficiare de protecție de stat, indiferent de locul lor de aflare, să asigure paza sediilor de lucru și a reședințelor acestor persoane;
- b) să întreprindă acțiunile prevăzute la art.2, necesare asigurării securității persoanelor beneficiare de protecție de stat și pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestor persoane;
- c) să mențină, în limitele competenței, ordinea publică în locurile de aflare permanentă sau temporară a persoanelor beneficiare de protecție de stat și să excludă cauzele ce împiedică asigurarea acestei ordini;
- d) să asigure însoțirea sau escortarea mijloacelor de transport auto cu care se deplasează persoanele beneficiare de protecție de stat;
- e) să întreprindă, în limitele competenței, măsuri de asigurare a fiabilității, securității informaționale și operativității sistemelor de telecomunicații;
- f) să organizeze și să coordoneze, pe timpul misiunilor de protecție, activitatea tuturor părților participante din instituțiile prevăzute la art.5 alin.(1);
- g) să participe, în limitele competenței, la combaterea terorismului;
- h) să întreprindă, în colaborare cu Serviciul de Informații și Securitate, acțiuni pentru prevenirea scurgerii de informații care nu sînt destinate publicității;
- i) să execute, independent sau în cooperare cu alte organe specializate, acțiuni de căutare, identificare și neutralizare a obiectelor suspecte care ar periclita persoanele beneficiare de protecție de stat, sediile de lucru sau reședințele aflate în pază;
- j) să asigure propria securitate și activitate;
- k) la declararea stării de urgență, de asediu sau de război, să coordoneze, în limitele competenței, cu Statul Major General al Forțelor Armate acțiunile de menținere a regimului stării de urgență, de asediu sau de război;
- l) să organizeze, potrivit legii, activitatea de apărare a secretului de stat și a altor informații oficiale cu accesibilitate limitată;
- m) să îndeplinească alte obligații în conformitate cu legislația.

Articolul 12. Drepturile Serviciului

Serviciul are următoarele drepturi:

- a) să desfășoare, în conformitate cu legislația, activități speciale de investigații pentru culegerea, verificarea și valorificarea informațiilor necesare îndeplinirii obligațiilor prevăzute la art. 11 lit. a); să informeze în mod obligatoriu, printr-un act de sesizare, cu remiterea materialelor confirmative, alte autorități care desfășoară activități speciale de investigații despre faptele ilicite devenite cunoscute ce țin de competența acestor autorități;
- b) să solicite și să primească, în modul stabilit de legislația în vigoare, de la autoritățile publice, agențiile și companiile de la întreprinderile de stat și de la întreprinderile private, precum și de la alte persoane juridice, informații necesare pentru îndeplinirea obligațiilor Serviciului;
- c) să efectueze verificarea specială a locurilor de aflare permanentă sau temporară a persoanelor beneficiare de protecție de stat și să supună testelor de securitate obiectele aflate în folosința acestora, utilizînd în acest scop cîini detectori și mijloace speciale din dotare;
- d) să rețină și să predea organelor competente persoanele care comit sau care au comis

fapte ilegale în locurile de aflare permanentă sau temporară a persoanelor beneficiare de protecție de stat ori care au intenția de a pătrunde sau care au pătruns ilegal în zonele cu acces interzis;

e) să înainteze autorităților publice, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor propuneri de înlăturare a cauzelor și a situațiilor ce pun în pericol securitatea persoanelor beneficiare de protecție de stat;

f) să pătrundă pe teritoriile și în incintele întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor pentru prevenirea și combaterea acțiunilor ilegale ce pun în pericol securitatea persoanelor beneficiare de protecție de stat, precum și pentru urmărirea persoanelor suspecte de comiterea acestor acțiuni, aducând neîntârziat la cunoștință organelor competente toate cazurile de pătrundere în aceste teritorii și incinte contrar voinței proprietarului;

g) să utilizeze unități de transport cu numere de înmatriculare speciale, dotate cu mijloace speciale de comunicații, de protecție, de semnalizare sonoră și luminoasă;

h) să întreprindă, după caz, măsuri în vederea limitării sau interzicerii temporare a circulației vehiculelor și a accesului persoanelor în anumite zone din localitate și în imobile de orice natură, precum și în vederea eliberării zonelor respective de mijloacele de transport care împiedică întreprinderea măsurilor de securitate, prin remorcarea acestora;

i) să efectueze schimb de informații și de tehnică specială și să coopereze cu alte instituții cu atribuții în domeniu din Republica Moldova și din alte țări pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la art. 11 lit.a);

j) să antreneze, în limitele competenței, cu acordul Serviciului de Informații și Securitate, al Ministerului Afacerilor Interne, forțele și mijloacele acestora, necesare stabilirii și realizării măsurilor de securitate;

k) să legitimeze și să efectueze cu ajutorul mijloacelor speciale din dotare examinarea corporală și controlul bunurilor persoanelor aflate în perimetrul desfășurării misiunii de protecție;

l) să poarte armă, să dețină, să aplice și să folosească arma și munițiile din dotare, să aplice forța fizică și mijloacele speciale, în cazurile și în modul prevăzute de legislație;

m) în executarea unor misiuni care nu pot fi amânate și care nu pot fi aduse la îndeplinire altfel, să folosească orice mijloc de transport și de telecomunicație proprietate publică sau privată, cu excepția celor care aparțin corpului diplomatic, cheltuielile de folosire urmînd să fie suportate de Serviciu sau, după caz, de persoanele care au provocat intervenția.

Capitolul VII

ACTIVITATEA ÎN CADRUL SERVICIULUI

Articolul 21. Personalul Serviciului

(1) Personalul Serviciului se constituie din persoane cu funcții de demnitate publică, ofițeri de protecție, funcționari publici și personal care desfășoară activități auxiliare.

(2) Ofițerii de protecție ai Serviciului sînt persoane cu funcții de demnitate publică și funcționari publici cu statut special și se conduc de prezenta lege, de instrucțiunile și actele normative ce reglementează activitatea lor.

(3) Raporturile de serviciu ale persoanelor cu funcții de demnitate publică sînt reglementate de Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, ale funcționarilor publici sînt reglementate de Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, iar raporturile de muncă ale personalului care desfășoară activități auxiliare sînt reglementate de Codul muncii al Republicii Moldova.

(4) În exercițiul funcției, ofițerii de protecție ai Serviciului sînt reprezentanți ai autorității publice și se află sub protecția legilor Republicii Moldova.

(5) Cerințele legitime ale ofițerilor de protecție ai Serviciului sînt executorii.

Impedimentele care nu permit ofițerilor de protecție ai Serviciului să-și îndeplinească obligațiile de serviciu, acțiunile prin care s-ar atenta la viața, integritatea fizică, libertatea de acțiune și la sănătatea lor, la bunurile acestora atrag răspunderea prevăzută de legislație.

(6) În exercițiul funcției, ofițerii de protecție ai Serviciului se supun legii și se subordonează ordinilor conducerii Serviciului și șefilor direcți. Antrenarea acestora, de către orice persoană, în exercitarea unor activități ce nu țin de obligațiile lor de serviciu este interzisă.

(7) Ofițerii de protecție ai Serviciului pot fi detașați, cu menținerea lor în funcție, în organizații internaționale și autorități ale administrației publice pentru executarea unor funcții în interesul statului, beneficiind de toate drepturile și înlesnirile prevăzute de legislație.

LEGE NR. 1104 DIN 06.06.2002
CU PRIVIRE LA CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE
PUBLICAT: 05.10.2012 ÎN MONITORUL OFICIAL NR. 209-211
ART.№ : 683

Articolul 1. Centrul Național Anticorupție

- (1) Centrul Național Anticorupție (denumit în continuare Centru) este un organ specializat în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional.
- (2) Centrul este persoană juridică de drept public, finanțat integral din bugetul de stat, dispune de conturi trezoreriale, de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova și de alte atribute necesare.
- (3) Centrul este un organ apolitic, nu acordă asistență și nu sprijină niciun partid politic.
- (4) Centrul este independent în activitatea sa și se supune doar legii. Centrul dispune de independență organizațională, funcțională și operațională în condițiile stabilite de lege.

Articolul 2. Cadrul juridic

- (1) Cadrul juridic al activității Centrului îl constituie Constituția Republicii Moldova, prezenta lege, alte acte normative, precum și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.
- (2) Prezenta lege se completează cu prevederile Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, ale Legii nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, ale legislației muncii, cu reglementările de drept comun civile, administrative sau penale, după caz, în măsura în care nu contravin legislației speciale ce reglementează activitatea angajaților Centrului.

Articolul 3. Principiile de activitate

Centrul își desfășoară activitatea pe principiile:

- a) legalității;
- b) independenței;
- c) imparțialității;
- d) aplicării prioritare a metodelor de prevenire a corupției față de cele de combatere;
- e) respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- f) oportunității;
- g) îmbinării metodelor și mijloacelor publice și secrete de activitate;
- h) îmbinării conducerii unipersonale și colegiale;
- i) colaborării cu alte autorități publice, cu organizații obștești și cu cetățeni.

ATRIBUȚIILE, OBLIGAȚIILE ȘI DREPTURILE CENTRULUI

Articolul 4. Atribuțiile Centrului

(1) În atribuțiile Centrului intră:

- a) prevenirea, depistarea, cercetarea și curmarea contravențiilor și infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, precum și a faptelor de comportament corupțional;
- c) prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, în condițiile Legii nr. 190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și

finanțării terorismului;

- d) efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului, precum și a altor inițiative legislative prezentate în Parlament, în vederea corespunderii lor cu politica statului de prevenire și combatere a corupției.
- e) asigurarea desfășurării evaluării riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice prin instruire și consultare, monitorizare și analiză a datelor referitoare la evaluarea riscurilor de corupție, precum și coordonarea elaborării și executării planurilor de integritate.
- f) efectuarea analizei operaționale și strategice a actelor de corupție, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, a informației privind studiile analitice ale fenomenului corupției.

(2) Atribuțiile Centrului sînt exhaustive și nu pot fi modificate sau completate decît prin lege.

Articolul 5. Obligațiile Centrului

În executarea atribuțiilor, Centrul este obligat:

- a) să activeze în strictă conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezenta lege și cu alte acte normative;
- b) să întreprindă acțiuni speciale de investigații în conformitate cu legislația;
- c) să întreprindă acțiuni de prevenire și combatere a corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, date în competența sa, inclusiv prin efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului, precum și a altor inițiative legislative prezentate în Parlament, cu respectarea principiilor, criteriilor și procedurii de efectuare a acestora;
- d) să efectueze urmărire penală în cazul infracțiunilor a căror contracarare ține de competența sa;
- e) să efectueze proceduri în cazul contravențiilor administrative, atribuite competenței sale;
- f) să întreprindă acțiuni în vederea reparării prejudiciilor cauzate statului prin infracțiuni a căror contracarare ține de competența sa;
- g) să primească și să înregistreze declarații, comunicări, sesizări și alte informații privind infracțiunile, să le verifice în conformitate cu legislația;
- h) să asigure securitatea activității și protecția angajaților săi în executarea obligațiilor de serviciu;
- i) să asigure pregătirea, reciclarea și perfecționarea cadrelor;
- j) să țină, în conformitate cu legislația, evidența persoanelor supuse serviciului militar care sînt în serviciul Centrului în calitate de colaboratori;
- k) să asigure protecția și păstrarea informației care constituie secret de stat, bancar și comercial, precum și a altor secrete apărute prin lege, care au devenit cunoscute în executarea atribuțiilor. Această informație poate fi prezentată altor autorități publice în condițiile legii.
- l) să prezinte anual Parlamentului și Guvernului, pînă la data de 31 martie, raportul privind desfășurarea activității sale. Raportul anual se publică pe pagina web a Centrului cu o lună înainte de a fi transmis Parlamentului și Guvernului. În caz de necesitate, Parlamentul sau Guvernul poate cere prezentarea unor rapoarte suplimentare privind activitatea Centrului.

Articolul 6. Drepturile Centrului

În exercitarea atribuțiilor și obligațiilor, Centrul are dreptul:

- c) să dispună de izolator de urmărire penală în condițiile legii;
- d) să întocmească procese-verbale privind contravențiile ce țin de competența sa;
- e) să solicite și să primească de la autoritățile publice, de la persoanele juridice și fizice documente, înscrisuri, informații și date necesare pentru exercitarea atribuțiilor de

- prevenire și analiză a actelor de corupție și a celor conexe, precum și de examinare a cererii sau a comunicării despre contravențiile sau infracțiunile ce țin de competența sa, înregistrate în modul stabilit;
- f) să efectueze expertize criminalistice și de altă natură, precum și cercetări ce țin de competența sa, să solicite autorităților publice, întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor de stat antrenarea de specialiști și experți la verificări sau expertize, la elucidarea unor probleme de specialitate;
  - g) să efectueze fotografierea, înregistrarea audio și video, dactiloscopia și înregistrarea persoanelor reținute sau ținute sub arest, conform legislației;
  - h) să inițieze acțiuni de citare în fața instanței de judecată în conformitate cu legislația;
  - i) să participe la elaborarea și perfecționarea cadrului legislativ vizînd prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție, a celor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional;
  - j) să solicite și să primească din partea autorităților publice suportul informațional și consultativ necesar pentru efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului, precum și a altor inițiative legislative prezentate în Parlament;
  - k) să înainteze, conform legii, sesizări privind înlăturarea cauzelor și condițiilor care au favorizat comiterea de infracțiuni a căror contracarare ține de competența sa;
  - l) să folosească mijloacele de informare în masă pentru stabilirea circumstanțelor în care s-au comis infracțiunile, precum și pentru urmărirea persoanelor care se eschivează de la urmărire penală și judecată;
  - m) să prelucreze date cu caracter personal, inclusiv în scop de analiză informațională și strategică, în conformitate cu legislația;
  - n) să creeze și să administreze registre instituționale, sisteme informaționale și baze de date în limita competențelor sale.

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII CENTRULUI

Articolul 7. Organizarea activității Centrului

- (1) Centrul este un organ unitar, centralizat și ierarhic, constituit din aparat central și subdiviziuni teritoriale.
- (2) Centrul este independent în elaborarea programului de activitate și în exercitarea funcțiilor sale.
- (3) Structura și efectivul-limită ale Centrului, numărul și reședința subdiviziunilor teritoriale și raza lor de activitate se aprobă de către Parlament la propunerea directorului Centrului.
- (4) Centrul este persoană juridică, dispune de un cont trezorerial și de alte atribute necesare.

Articolul 8. Numirea și eliberarea din funcție a directorului Centrului

- (1) Centrul este condus de un director. Directorul Centrului (denumit în continuare director) este numit în funcție de Parlament cu votul majorității deputaților aleși, pentru un mandat de 5 ani, fără posibilitatea numirii pentru un alt mandat.
- (2) Funcția de director este incompatibilă cu orice altă activitate remunerată, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.
- (3) Candidatul la funcția de director este selectat pe bază de concurs organizat de Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului, cu atragerea în calitate de observatori a reprezentanților societății civile sau a reprezentanților mediului academic.
- (4) Candidatul la funcția de director trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:
  - a) deține cetățenia Republicii Moldova și este domiciliat pe teritoriul ei;
  - b) are capacitate deplină de exercițiu;

- c) are studii superioare juridice;
- d) are o vechime în muncă în domeniul juridic de cel puțin 10 ani;
- e) se bucură de o reputație ireproșabilă;
- f) nu este și nu a fost în ultimii 2 ani membru al vreunui partid politic, nu este și nu a fost angajat în cadrul organelor permanente ale vreunui partid politic;
- g) nu are antecedente penale;
- h) cunoaște limba de stat;
- i) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor.

Directorul este inamovibil pe perioada exercitării mandatului.

Mandatul directorului încetează în caz de:

- a) demisie;
- b) incompatibilitate;
- c) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;
- d) imposibilitate a exercitării mai mult de 4 luni consecutiv a atribuțiilor ce îi revin în legătură cu starea sănătății, constatată prin examen medical;
- e) atingere a plafonului de vîrstă;
- f) pronunțare a unei sentințe definitive de condamnare;
- g) nedepunere a declarației de interese personale și a declarației cu privire la venituri și proprietate în modul și în termenele prevăzute de lege;
- h) emitere/adoptare a unui act administrativ sau încheiere a unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv;
- i) deces;
- j) revocare.

Temeiurile prevăzute la alin. (7) lit. a)–i) se constată în ședință plenară a Parlamentului, în baza raportului Comisiei juridice, numiri și imunități, prin adoptarea unei hotărîri prin care se ia act de apariția cauzei ce determină încetarea mandatului.

Revocarea din funcție a directorului ca urmare a necorespunderii cu cerințele de numire în funcție sau a obținerii unui rezultat negativ la testarea integrității profesionale în condițiile prevăzute la art. 14 se adoptă de Parlament cu votul majorității deputaților aleși, la inițiativa a cel puțin 20 de deputați. În exercitarea atribuțiilor sale, directorul este asistat de doi adjuncți, numiți în funcție de Parlament la propunerea directorului pe perioada mandatului directorului. Selectarea candidaților la funcția de director adjunct se face în bază de concurs organizat de către director, în procesul de evaluare fiind atrași reprezentanți ai societății civile sau ai mediului academic.

Articolul 9. Atribuțiile directorului și ale adjuncților lui

[\[Art.9 titlul în redacția LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546\]](#)

(1) Directorul:

- a) organizează și asigură activitatea Centrului, inclusiv a subdiviziunilor lui teritoriale și a Colegiului, și este responsabil de exercitarea atribuțiilor Centrului;
- b) stabilește și repartizează atribuțiile adjuncților, șefilor de subdiviziuni din aparatul central și teritoriale;
  - c) participă la ședințele Guvernului și ale Parlamentului, în baza invitației sau la cerere, atunci cînd examinarea unor probleme prezintă interes pentru Centru;
    - [\[Art.9 al.\(1\), lit.c\) în redacția LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546\]](#)
    - [\[Art.9 lit.c\) în redacția LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342\]](#)
  - d) aprobă schema de încadrare a aparatului central și a subdiviziunilor teritoriale în conformitate cu structura și în limitele efectivului aprobate de Parlament;

[Art.9 al.(1), lit.d) modificată prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.9 lit.d) modificată prin LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342]

d¹) organizează și implementează sistemul de management financiar și control intern și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune;

[Art.9 al.(1), lit.d¹) introdusă prin LP172 din 27.07.18, MO321-332/27.08.18 art.529; în vigoare 24.08.18]

e) elaborează proiectul bugetului Centrului pentru anul următor și îl înaintează Parlamentului spre aprobare;

[Art.9 al.(1), lit.e) în redacția LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.9 lit.e) în redacția LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342]

f) aprobă regimul de ordine interioară al Centrului;

g) emite, în temeiul și în vederea executării legii, ordine, dispoziții și instrucțiuni;

h) organizează selectarea, repartizarea și instruirea cadrelor;

i) asigură regimul de conspirație și confidențialitate;

j) acordă grade angajaților Centrului;

k) emite ordine de numire și de eliberare din funcție;

l) stimulează și sancționează disciplinar angajații conform actelor legislative;

m) reprezintă Centrul în relațiile cu alte autorități publice din țară și cu organe similare din alte state, inițiază și semnează, în condițiile legii, acorduri de cooperare cu instituții similare din alte state;

[Art.9 lit.m) modificată prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

n) abrogă sau modifică ordinele, deciziile, hotărârile și dispozițiile conducătorilor de subdiviziuni teritoriale în cazul necorespunderii lor legii și altor acte normative.

(2) Adjuncții directorului se subordonează nemijlocit directorului și organizează activitatea în cadrul Centrului în limitele împuternicirilor ce le sînt atribuite. În lipsa directorului, atribuțiile acestuia sînt exercitate de către adjunctul desemnat prin ordinul directorului.

[Art.9 al.(2) introdus prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546; alineatul unic devine al.(1)]

Articolul 10. Colegiul Centrului

- c) (1) Conducerea colegială a Centrului este exercitată de către Colegiul Centrului. Din componența Colegiului Centrului fac parte: directorul, adjuncții lui, șefii subdiviziunilor Centrului (cu statut de direcție generală), procurorul-șef al Procuraturii Anticorupție sau adjunctul acestuia, conform competențelor, președintele Comisiei Naționale de Integritate, un reprezentant al comisiei parlamentare de profil care este și reprezentant al fracțiunii de opoziție, un reprezentant desemnat de Guvern, un reprezentant al sindicatului Centrului, un reprezentant al societății civile selectat prin concurs public de către comisia parlamentară de profil, un reprezentant al Consiliului Civil.

[Art.10 al.(1) modificat prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

[Art.10 al.(1) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(2) Colegiul Centrului se întrunește trimestrial în ședințe ordinare sau, după caz, în ședințe extraordinare, care pot fi convocate la propunerea membrilor săi.

(3) Atribuțiile Colegiului Centrului sînt:

- a) aprobarea Regulamentului de activitate al Colegiului Centrului, avizat de Comisia juridică, numiri și imunități și de comisia de profil;

[Art.10 al.(3), lit.a) modificată prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.10 al.(3), lit.a) modificată prin LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342]

b) aprobarea politicilor de dezvoltare strategică a Centrului;

c) aprobarea indicatorilor de performanță în activitatea Centrului;

d) aprobarea planurilor de activitate și aprecierea periodică a rezultatelor activității Centrului;

e) emiterea avizului asupra raportului de activitate a Centrului, care se anexează la raport;

[Art.10 al.(3), lit.f) abrogată prin LP160 din 26.07.18, MO309-320/17.08.18 art.488]

[Art.10 al.(3), lit.f) modificată prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.10 al.(3), lit.f) modificată prin LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342]

g) elaborarea recomandărilor cu privire la modul de organizare a activității Centrului;

g¹) aprobarea Regulamentului de desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de șef al Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale;

[Art.10 al.(3), lit.g¹) introdusă prin LP49 din 30.03.17, MO155-161/19.05.17 art.253]

h) exercitarea altor atribuții prevăzute de prezenta lege.

Articolul 11. Finanțarea Centrului

(1) Centrul se finanțează din bugetul de stat în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală.

(2) Bugetul Centrului se elaborează, se aprobă și se administrează în conformitate cu principiile, regulile și procedurile prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

[Art.11 în redacția LP172 din 27.07.18, MO321-332/27.08.18 art.529; în vigoare 24.08.18]

[Art.11 în redacția LP49 din 22.03.13, MO82/12.04.13 art.260]

Capitolul IV ANGAJAREA ÎN CADRUL CENTRULUI

Articolul 12. Angajații Centrului

(1) Colaborator al Centrului este persoana angajată în funcție prin concurs în organele acestuia, investită cu drepturi și obligații pentru exercitarea atribuțiilor Centrului, căreia i se acordă grad special, în modul stabilit de prezenta lege. Colaboratorul Centrului este funcționar public cu statut special.

[Art.12 al.(1) modificat prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.12 al.(1) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(2) În cadrul Centrului activează persoane cu funcții de demnitate publică, supuse reglementărilor Legii nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu excepțiile prevăzute de lege, funcționari publici, supuși reglementărilor Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și personal contractual, care desfășoară activități auxiliare, supus reglementărilor legislației muncii.

[Art.12 al.(2) modificat prin LP314 din 22.12.17, MO464-470/29.12.17 art.812]

[Art.12 al.(2) modificat prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.12 al.(2) modificat prin LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342]

[Art.12 al.(2) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(3) La încadrarea în serviciu și ulterior în fiecare an, colaboratorul Centrului este obligat să prezinte, în condițiile legii, declarație de avere și interese personale.

[Art.12 al.(3) modificat prin LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

Articolul 13. Condițiile de angajare

- (1) Pot fi angajați în cadrul Centrului cetățeni ai Republicii Moldova care posedă limba de stat, sînt apți după calitățile individuale și profesionale, au studii superioare economice, juridice sau alte studii superioare conform specificului de activitate al subdiviziunii în care urmează să activeze, a căror stare a sănătății le permite să exercite obligațiile conform funcțiilor deținute. Pentru funcționarii publici și angajații Centrului, cu excepția efectivului de subofițeri, este obligatorie posedarea studiilor superioare corespunzătoare activității subdiviziunii în care urmează a fi angajați.

[Art.13 al.(1) modificat prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.13 al.(1) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

- (2) Nu poate fi angajată într-o funcție pentru care se conferă grad special persoana în vîrstă de peste 40 de ani, cu excepția celei care, la data angajării, deține grad special.

[Art.13 al.(2) modificat prin LP305 din 21.12.17, MO7-17/12.01.18 art.66]

[Art.13 al.(3) abrogat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 ar

- (4) Pentru a fi angajat în cadrul Centrului, candidatul trece un control special, o testare a aptitudinilor psihologice pentru exercitarea atribuțiilor și o testare la detectorul comportamentului simulat (poligraf) în conformitate cu prevederile Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008.

(5) La angajare în serviciu, colaboratorii sînt supuși înregistrării dactiloscopice de stat obligatorii, în conformitate cu legislația.

(6) Candidatul care a susținut concursul urmează să fie angajat în funcție numai după exprimarea în scris a acordului cu privire la:

a) testarea integrității sale profesionale și monitorizarea stilului său de viață în conformitate cu prevederile art.14 din prezenta lege;

b) testarea periodică a menținerii aptitudinilor psihologice necesare exercitării atribuțiilor;

c) testarea la detectorul comportamentului simulat (poligraf) în timpul efectuării controlului periodic sau selectiv al activității de serviciu, în conformitate cu prevederile Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

Articolul 13¹. Perioada de probă

- (1) La angajarea unei persoane în cadrul Centrului, acesteia i se poate stabili o perioadă de probă de 6 luni. Perioada de probă nu va include perioada aflării angajatului în concediu medical sau alte perioade în care acesta a absentat de la serviciu din motive întemeiate, confirmate documentar.

(2) Clauza privind perioada de probă trebuie să fie prevăzută în ordinul de angajare. În lipsa acestei clauze, se consideră că angajatului nu i s-a stabilit o perioadă de probă.

(3) Pe durata activității angajatului nu poate fi stabilită decît o singură perioadă de probă.

(4) Perioada de probă are drept scop integrarea angajatului în activitatea Centrului, formarea sa profesională sub aspect practic, cunoașterea specificului și a exigențelor Centrului, precum și verificarea cunoștințelor, abilităților și aptitudinilor sale profesionale în procesul de exercitare a funcției.

(5) Nu se aplică perioada de probă persoanei numite într-o funcție de conducere.

(6) În perioada de probă, activitatea angajatului se desfășoară sub îndrumarea unui mentor. În calitate de mentor este desemnat un angajat experimentat din cadrul aceleiași subdiviziuni în care a fost angajat debutantul.

(7) Cu cel puțin 18 zile lucrătoare înainte de expirarea perioadei de probă, se inițiază procedura de evaluare a activității angajatului, care constă în evaluarea nivelului de

cunoaștere a specificului și a exigențelor din activitatea Centrului, a experienței practice obținute, a comportamentului manifestat în îndeplinirea sarcinilor și atribuțiilor stipulate în fișa de post pentru a se determina dacă acesta a susținut sau nu perioada de probă.

(8) Procedura de evaluare a activității angajatului privind susținerea perioadei de probă se stabilește printr-un act normativ al Centrului.

[\[Art.13¹ introdus prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154\]](#)

Articolul 14. Testarea integrității profesionale

- (1) Testarea integrității profesionale reprezintă o metodă de verificare periodică a modului de respectare a obligațiilor profesionale sau de conduită de către angajații Centrului, precum și de identificare, evaluare și înlăturare a vulnerabilităților și a riscurilor care determină angajatul Centrului să comită acte de corupție, acte conexe corupției sau fapte de comportament corupțional ori să admită influențe necorespunzătoare în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, constând în crearea situațiilor virtuale, similare celor cu care se confruntă personalul în exercitarea atribuțiilor de serviciu, materializate prin operațiuni disimulate, circumstanțiate de comportamentul acestuia, în vederea stabilirii reacției și conduitei adoptate.
- (2) Testarea integrității profesionale este efectuată de Serviciul de Informații și Securitate în condițiile Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale.

[\[Art.14 al.\(2\) modificat prin LP102 din 21.07.16, MO256-267/12.08.16 art.547; în vigoare 12.11.16\]](#)

(3) Rezultatul testării integrității profesionale se remite Colegiului disciplinar al Centrului, care va examina comportamentul angajatului Centrului manifestat în cadrul testului de integritate profesională și, după caz, va lua o decizie de aplicare a sancțiunii disciplinare prevăzute la art. 33 alin. (9). Rezultatul testării integrității profesionale a directorilor adjuncți se remite comisiei parlamentare de profil, care va examina comportamentul manifestat în cadrul testului de integritate profesională și va decide asupra existenței motivului de demitere din funcție.

[\[Art.14 al.\(3\) modificat prin LP93 din 19.04.13, MO91/20.04.13 art.300\]](#)

(4) Materialele care fixează comportamentul angajaților Centrului pe parcursul desfășurării testului de integritate profesională se păstrează:

- a) în cazul rezultatului pozitiv al testului de integritate profesională – pînă la constatarea rezultatului testului de către Colegiul disciplinar;
- b) în cazul rezultatului negativ al testului de integritate profesională – pînă la rămînerea irevocabilă a hotărîrii instanței de judecată, dacă decizia Colegiului disciplinar este contestată, sau pînă la expirarea termenului de prescripție de contestare în instanța de judecată.

Articolul 15. Monitorizarea stilului de viață

- (1) Monitorizarea stilului de viață al angajatului Centrului se efectuează de către subdiviziunea de securitate internă a Centrului pentru identificarea corespunderii:
  - a) nivelului de trai al angajatului Centrului cu nivelul legal de remunerare a acestuia și a persoanelor împreună cu care duce un trai comun;
  - b) conduitei angajatului Centrului cu exigențele de conduită ireproșabilă, stabilite în Codul de conduită al angajatului Centrului, aprobat de Parlament.

[\[Art.15 al.\(1\), lit.b\) modificată prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546\]](#)

[\[Art.15 al.\(1\), lit.b\) modificată prin LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342\]](#)

(2) Procedura de desfășurare a monitorizării stilului de viață al angajatului Centrului se stabilește prin act departamental al Centrului.

(3) Rezultatul monitorizării stilului de viață al angajatului Centrului se remite Colegiului disciplinar al Centrului, care va examina materialele prezentate și, după caz, va lua o decizie de aplicare a sancțiunii disciplinare prevăzute la art. 33 alin. (8).

Articolul 16. Incompatibilități și interdicții

[Art.16 titlul în redacția LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

(1) Nu poate fi angajată în organele Centrului persoana cu antecedente penale, inclusiv stinse, fie absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie, persoana în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară, care are interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate, precum și persoana care în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, are înscrisuri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale.

[Art.16 al.(1) modificat prin LP238 din 08.11.18, MO441-447/30.11.18 art.709]

[Art.16 al.(1) modificat prin LP74 din 26.04.18, MO235-244/29.06.18 art.368]

[Art.16 al.(1) modificat prin LP305 din 21.12.17, MO7-17/12.01.18 art.66]

[Art.16 al.(1) modificat prin LP102 din 21.07.16, MO256-267/12.08.16 art.547; în vigoare 12.11.16]

(2) Calitatea de angajat al Centrului este incompatibilă cu:

a) o altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice și de creație;

b) activitatea de întreprinzător, desfășurată personal sau prin intermediul unui terț;

c) calitatea de membru al organului de conducere al unei societăți comerciale;

d) calitatea de împuternicit sau reprezentant al unui terț în organele Centrului.

[Art.16 al.(2) în redacția LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

[Art.16 al.(2) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(2¹) Angajatului Centrului îi este interzis:

a) să utilizeze în alte scopuri decât cele de serviciu mijloacele financiare, tehnice, materiale și informaționale, alte bunuri ale statului, precum și informația de serviciu;

b) să facă uz de serviciu în interesul unor partide politice, asociații obștești, inclusiv sindicale, și comunități religioase;

c) să fie membru al unui partid politic sau să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea acestuia, să acorde sprijin logistic candidaților la funcții de demnitate publică.

[Art.16 al.(2¹) introdus prin LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

(3) Angajatul Centrului este obligat să transmită în administrare fiduciară unei alte persoane, pe perioada serviciului în organele Centrului, cota sa (pachetul de acțiuni) în capitalul social al întreprinderii, în modul stabilit de lege.

(4) În cazul în care a încălcat prevederile prezentului articol și a comis vreo acțiune incompatibilă cu funcția deținută în Centru, angajatul este concediat, indiferent de vechimea acțiunii.

Articolul 17. Legitimația de serviciu și uniforma

(1) Angajatul Centrului primește legitimație de serviciu, jeton și sigiliu personal de un model și în ordinea stabilită de Centru.

[Art.17 al.(1) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(2) Legitimația de serviciu confirmă dreptul colaboratorului de port și deținere a armei

din dotare și a mijloacelor speciale, alte drepturi și împuterniciri acordate prin legislație. Colaboratorii Centrului poartă uniformă care se atribuie gratuit. Modelul uniformei, însemnele, normele de asigurare cu uniformă sînt aprobate de Parlament. Regulile de port al uniformei sînt stabilite de directorul Centrului.

[Art.17 al.(2) modificat prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

[Art.17 al.(2) modificat prin LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342]

[Art.17 al.(2) în redacția LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

Capitolul VI

SERVICIUL ÎN CADRUL CENTRULUI

Articolul 25. Drepturile angajatului

(1) În exercitarea obligațiilor de serviciu, angajatul Centrului, în limita împuternicirilor funcției pe care o deține, are dreptul:

a) să primească informația și materialele necesare îndeplinirii obligațiilor, avînd autorizația conducătorului structurii specializate;

[Art.25 al.(1), lit.a) modificată prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

b) să ia cunoștință de documentele care stabilesc drepturile și obligațiile sale, de criteriile de apreciere a calității serviciului;

c) să ia decizii și/sau să participe la elaborarea proiectelor de hotărîri;

d) să înainteze propuneri de perfecționare a activității Centrului;

e) să participe la concurs pentru a ocupa o funcție vacantă în cadrul Centrului;

f) să ia cunoștință de materialele din dosarul personal, de avize și de alte documente referitoare la activitatea sa și să prezinte lămuriri pentru a fi anexate la acest dosar;

g) să-și ridice nivelul de profesionalitate din mijloacele Centrului prevăzute în acest scop;

h) să solicite efectuarea unei anchete de serviciu pentru a contesta informațiile care îl lezează în demnitate și în drepturi;

i) să participe la adunările din cadrul Centrului;

j) să dispună de armă din dotare și să aplice forța fizică, mijloacele speciale și arma din dotare în modul și în cazurile prevăzute de prezenta lege;

k) să beneficieze de asigurare financiară, materială, medicală, de pensie și de alte tipuri de asigurări prevăzute de legislație.

(2) Angajatul Centrului beneficiază și de alte drepturi prevăzute de lege.

Articolul 26. Obligațiile angajatului Centrului

(1) Angajatul Centrului este obligat:

a) să respecte Constituția Republicii Moldova, prezenta lege și alte acte normative;

b) să asigure respectarea și apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

c) să execute ordinele și dispozițiile legale ale șefilor;

d) să respecte Regulamentul de ordine interioară al Centrului, modul de utilizare a informației de serviciu, instrucțiunile, alte regulamente și acte normative;

e) să păstreze secretul de stat, alte secrete apărute de lege și să nu divulge informația care i-a devenit cunoscută în exercițiul funcțiunii, inclusiv informația referitoare la viața personală, la onoarea și demnitatea persoanei.

f) să consemneze în registrul special ținut de subdiviziunea de securitate internă încercările terților de a-l influența în exercitarea atribuțiilor de serviciu și să informeze în scris directorul;

g) să asigure integritatea tuturor documentelor și materialelor primite și gestionate în exercițiul funcției;

[Art.26 al.(1), lit.g) introdusă prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

h) să nu se lase influențat în luarea deciziilor de către persoane sau structuri din interiorul sau din afara instituției, iar comportamentul său, atît în timpul serviciului cît și în viața privată, să fie legal, rezervat, respectuos și să demonstreze disponibilitate.

[Art.26 al.(1), lit.h) introdusă prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(2) Obligațiile de serviciu ale angajatului sînt prevăzute în instrucția de serviciu aprobată de director.

(3) Se consideră exercițiu al funcțiunii:

a) executarea prevederilor actelor normative ale Centrului și ale autorităților publice care țin de activitatea acestuia;

b) executarea ordinelor și dispozițiilor emise de superiori, în limitele competenței, cu excepția celor evident nelegitime;

c) îndeplinirea obligațiilor de serviciu în timpul sau în afara orelor de program în caz de necesitate stringentă, studiul în instituții de învățămînt cu îndreptare din partea Centrului;

d) participarea la întruniri, exerciții, competiții și la alte activități al căror inițiator ori participant este Centrul;

e) participarea la acțiunile de prevenire și lichidare a consecințelor calamităților naturale, avariilor sau catastrofelor;

f) apărarea vieții, sănătății, onoarei și demnității proprii și ale altor persoane;

g) deplasarea (tur-retur) la serviciu, executarea misiunii de serviciu sau aflarea la tratament;

h) aflarea în calitate de ostatic în legătură cu executarea atribuțiilor de serviciu;

i) dispariția fără veste - pînă la declararea dispariției fără veste sau declararea morții în modul stabilit de legislație;

j) alte acțiuni declarate de instanța de judecată ca fiind săvîrșite în executarea atribuțiilor de serviciu.

Articolul 27. Atestarea

(1) Atestarea colaboratorilor Centrului se efectuează în scopul evaluării performanțelor profesionale ale acestora prin determinarea nivelului de realizare a obiectivelor trasate, de manifestare a abilităților profesionale, în scopul sporirii calității și a eficienței muncii prestate, prin determinarea responsabilității în exercitarea atribuțiilor de serviciu în vederea aprecierii rezultatelor obținute, a corespunderii cu funcția deținută și a identificării necesităților de dezvoltare profesională și de promovare.

(2) Atestarea se efectuează în baza următoarelor criterii:

a) cunoștințe și aptitudini folosite în exercitarea funcției deținute;

b) activism și spirit de inițiativă;

c) perfecționare pe plan profesional și implementarea practicilor avansate;

d) elaborarea și implementarea metodelor performante de lucru;

e) nivel adecvat de cultură juridică;

f) posedarea limbilor de circulație internațională;

g) manifestarea inițiativei personale și principialitate în luarea deciziilor;

h) creativitate și comunicare;

i) capacitate de organizare eficientă a muncii și de asumare a răspunderii pentru rezultatele ei;

j) impactul acțiunilor lor, în timpul exercitării atribuțiilor, asupra drepturilor și libertăților persoanelor, în vederea atingerii unei eficiențe maxime și a micșorării constante a impactului negativ asupra acestora.

[Art.27 al.(2), lit.j) introdusă prin LP179 din 26.07.18, MO309-320/17.08.18 art.498; în

[vigoare 17.08.18\]](#)

(3) Atestarea colaboratorilor se efectuează o dată la 4 ani.

(4) Nu se supun atestării colaboratorii care au comis acțiuni ce fac obiectul unei cercetări de serviciu sau care se află sub urmărire penală. Atestarea acestora se va efectua după finalizarea cercetării de serviciu sau după pronunțarea deciziei organului competent privind încetarea urmăririi penale sau achitarea.

(5) Pentru organizarea procesului de atestare, prin ordinul directorului Centrului se creează Comisia de atestare care are statut permanent. Ședințele Comisiei sînt deliberative dacă la ele sînt prezenți 2/3 din membrii ei. Deciziile Comisiei se adoptă în lipsa colaboratorilor supuși atestării, în mod deschis, luîndu-se în considerare fișele de atestare și interviurile, cu majoritatea simplă a voturilor membrilor prezenți la ședință.

(6) În funcție de rezultatele atestării, Comisia decide asupra corespunderii sau necorespunderii colaboratorului cu funcția deținută. Decizia Comisiei se aduce la cunoștință colaboratorului vizat imediat după adoptare.

(7) Modul și condițiile de atestare a colaboratorilor Centrului se stabilesc printr-un act normativ al Centrului.

(8) Procedura de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici este stabilită prin Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

[\[Art.27 în redacția LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154\]](#)

Articolul 27¹. Detașarea

(1) Colaboratorul Centrului poate fi detașat la o organizație internațională, misiune diplomatică, autoritate publică, organizație, întreprindere sau instituție pentru o perioadă de cel mult 2 ani, care poate fi prelungită prin acordul părților.

(1¹) Colaboratorul Centrului poate fi detașat, cu acordul scris al acestuia, în procuraturile specializate pentru o perioadă mai mare de 2 ani în condițiile legislației speciale.

[\[Art.27¹ al.\(1¹\) introdus prin LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16\]](#)

(2) Colaboratorul poate refuza detașarea ce implică schimbarea localității de domiciliu dacă se află în una dintre următoarele situații:

- a) detașarea se face pe o funcție inferioară celei deținute;
- b) detașarea se face într-o localitate în care nu i se asigură condiții de trai;
- c) graviditate;
- d) își crește singur copilul minor;
- e) starea de sănătate, dovedită cu certificat medical, face contraindicată detașarea;
- f) este singurul întreținător de familie;
- g) la expirarea perioadei prevăzute la alin. (1);
- h) în alte situații temeinic justificate.

(3) În perioada detașării, colaboratorul își păstrează locul de muncă și beneficiază de drepturile stabilite de prezenta lege și de alte acte normative.

(4) Dacă drepturile salariale aferente funcției pentru care este detașat colaboratorul sînt inferioare celor deținute anterior, diferența va fi plătită de Centru.

(5) Colaboratorul care refuză detașarea ce implică schimbarea localității de domiciliu fără a avea motivele specificate la alin. (2) poate fi eliberat din funcție din cadrul Centrului.

[\[Art.27¹ introdus prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154\]](#)

Articolul 28. Condițiile și limitele aplicării forței fizice, mijloacelor speciale și armei din dotare

(1) Colaboratorii Centrului au dreptul, după o pregătire corespunzătoare, să dețină și să folosească arme din dotare și mijloace speciale în limita și în modul stabilit de lege.

[Art.28 al.(1) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

[Art.28 al.(2) -(12) abrogate prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

Articolul 29. Responsabilitatea angajaților

Pentru activități nelegale, angajații Centrului poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală în conformitate cu legislația.

Articolul 30. Contestarea acțiunilor angajaților

Contestările acțiunilor întreprinse de angajații Centrului prin care cetățenii sînt lezați în drepturile, libertățile și interesele lor legitime sînt examinate și soluționate conform legislației.

Articolul 31. Repararea daunei cauzate de angajați

În cazul în care angajații Centrului încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanelor juridice și fizice, Centrul trebuie să ia măsuri pentru restabilirea lor în drepturi și pentru repararea daunei în conformitate cu legislația.

Articolul 32. Stimularea angajaților

(1) Pentru îndeplinirea conștiincoasă a obligațiilor de serviciu, angajații pot fi stimulați prin:

a) exprimare de mulțumiri;

b) premiere;

c) dar de preț;

d) acordare a Diplomei de Onoare a Centrului Național Anticorupție;

e) decorare cu insignele: „Eminent al Centrului Național Anticorupție” sau „Colaborator de onoare al Centrului Național Anticorupție”;

f) anulare, înainte de termen, a unei sancțiuni disciplinare.

(2) Pentru merite deosebite în exercitarea atribuțiilor de serviciu, pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter deosebit, angajatului Centrului i se poate acorda gradul special ulterior înainte de termen sau un grad mai înalt decît cel prevăzut pentru funcția deținută, în condițiile stabilite la art. 19 alin. (7).

(3) Pentru vitejie în exercițiul funcțiunii în vederea asigurării securității economice a Republicii Moldova, pentru alte merite deosebite față de Patrie, angajații pot fi propuși spre decorare cu distincții de stat sau spre acordare de titluri onorifice ale Republicii Moldova în conformitate cu legislația.

(4) Regulamentul privind conferirea Diplomei de Onoare a Centrului Național Anticorupție, a insinelor „Eminent al Centrului Național Anticorupție”, „Colaborator de Onoare al Centrului Național Anticorupție” și a altor însemne faleristice se aprobă de directorul Centrului, conform legislației.

[Art.32 al.(4) în redacția LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

Articolul 33. Răspunderea disciplinară

(1) Încălcarea obligațiilor profesionale, disciplinei de serviciu, conduitei profesionale a angajaților Centrului se examinează de către Colegiul disciplinar.

(2) Colegiul disciplinar este constituit din:

a) un reprezentant al subdiviziunii securitate internă;

b) un reprezentant al subdiviziunii resurse umane;

c) un reprezentant al sindicatului Centrului;

d) un reprezentant al serviciului juridic al Centrului;

e) doi reprezentanți ai Consiliului Civil;

f) un reprezentant al mediului academic.

(3) Colegiul disciplinar își desfășoară activitatea în baza unui regulament aprobat de director. Colegiul disciplinar raportează semestrial directorului despre activitatea sa.

(4) Directorul Centrului intențiază procedura disciplinară la cererea subdiviziunii securitate internă sau a șefului direct al angajatului Centrului.

[Art.33 al.(4) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(5) În timpul examinării cauzei disciplinare, participarea angajatului Centrului în privința căruia s-a intentat o procedură disciplinară este obligatorie. Dacă angajatul lipsește în mod nejustificat, Colegiul disciplinar poate să decidă examinarea cauzei disciplinare în lipsa lui.

(6) Angajatul Centrului în privința căruia s-a intentat o procedură disciplinară are dreptul ori i se poate solicita să dea explicații în fața Colegiului disciplinar personal sau asistat de un avocat.

(7) Sancțiunea disciplinară se aplică prin ordin al directorului, în baza deciziei majorității membrilor Colegiului disciplinar, în termen de 6 luni de la constatarea faptei, dar nu mai târziu de un an de la comiterea ei.

(8) Pentru încălcarea obligațiilor profesionale, a disciplinei de serviciu, a conduitei profesionale, angajatului Centrului îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni:

a) avertisment;

b) muștrare;

c) retrogradare în grad special ori în funcție;

d) preîntâmpinare asupra corespunderii parțiale serviciului;

e) eliberare din serviciu.

(9) În cazul în care cauza disciplinară s-a intentat în legătură cu faptele, circumstanțele constatate ca urmare a testării integrității profesionale, efectuată în conformitate cu art.

14, Colegiul disciplinar propune ca sancțiune eliberarea din serviciu.

Capitolul VII

ÎNCETAREA SERVICIULUI ÎN CADRUL CENTRULUI

Articolul 34. Temeiurile încetării serviciului

(1) Serviciul în cadrul Centrului încetează în caz de eliberare ori deces.

(2) Eliberarea poate avea loc:

a) în caz de demisie;

[Art.34 al.(2), lit.a) în redacția LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

b) pentru limită de vîrstă;

c) la expirarea contractului individual de muncă;

d) în caz de transfer în o altă autoritate publică;

e) în cazul alegerii într-o funcție electivă în o altă autoritate publică;

f) în cazul lichidării subdiviziunii Centrului sau reducerii statelor de funcție în cadrul subdiviziunii Centrului;

g) în cazul incapacității de îndeplinire a atribuțiilor constatate prin examen medical de specialitate;

h) din cauza necorespunderii funcției deținute constatate de comisia de atestare, în cazul lipsei unei funcții inferioare vacante sau respingerii funcției propuse;

h¹) în cazul nesușinerii perioadei de probă;

[Art.34 al.(2), lit.h¹) introdusă prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

i) pentru încălcarea gravă sau încălcarea sistematică a disciplinei;

j) în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 14;

k) în legătură cu tănuirea unor fapte care împiedică angajarea în serviciu;

l) pentru comiterea unei infracțiuni și condamnare prin sentință judecătorească

definitivă;

m) în cazul rămînerii definitive a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către angajatul Centrului a unui act administrativ, încheierea directă sau prin intermediul unei terțe persoane a unui act juridic, luarea sau participarea la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

[Art.34 al.(2), lit.m) modificată prin LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

m¹) în cazul stabilirii, prin actul de constatare rămas definitiv, a încălcării prevederilor art. 16 alin. (2) și (3);

[Art.34 al.(2), lit.m¹) introdusă prin LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

m²) în cazul nedeunerii declarației de avere și interese personale sau refuzului de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

[Art.34 al.(2), lit.m²) introdusă prin LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

m³) în cazul dispunerii de către instanța de judecată, prin hotărîre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate;

[Art.34 al.(2), lit.m³) introdusă prin LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16]

n) în cazul retragerii cetățeniei Republicii Moldova;

o) în alte cazuri prevăzute de legislație.

(3) Nu se admite eliberarea angajatului în timpul aflării lui în concediu de odihnă sau concediu medical, cu excepția cazului prevăzut la alin.(2) lit.h).

Articolul 35. Indemnizațiile în cazul eliberării din serviciu

(1) În cazul eliberării din serviciu în temeiul art.34 alin.(2) lit.b), g) sau în cazul pensionării, colaboratorul primește o indemnizație unică pentru vechime în muncă în cadrul Centrului, după cum urmează:

[Art.35 al.(1) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

a) de la 2 la 10 ani - 5 salarii medii lunare;

b) de la 10 la 15 ani - 10 salarii medii lunare;

c) de la 15 la 20 de ani - 15 salarii medii lunare;

d) de peste 20 de ani - 20 de salarii medii lunare.

(2) Indemnizația unică a colaboratorului decorat cu distincție de stat în perioada serviciului din cadrul Centrului se majorează cu 2 salarii medii lunare.

Capitolul VIII

PROTECȚIA DE STAT JURIDICĂ ȘI SOCIALĂ

Articolul 36. Protecția juridică

(1) Angajatul Centrului este persoană inviolabilă și se află sub protecția statului. Persoana, onoarea și demnitatea lui sînt ocrotite de lege.

(2) Urmărirea penală a angajaților Centrului se exercită de către procuror.

[Art.36 al.(2) modificat prin LP106 din 03.05.13, MO109/10.05.13 art.342]

(3) Pentru a-și apăra drepturile și interesele, angajatul are dreptul să se adreseze în instanță judecătorească.

(4) Colaboratorul nu poartă răspundere pentru dauna materială și fizică adusă infractorului din cauza nesubordonării sau opunerii de rezistență din partea acestuia în timpul reținerii.

Articolul 37. Inadmisibilitatea imixtiunii în activitatea angajatului

(1) În exercitarea atribuțiilor, angajatul se subordonează numai șefului său nemijlocit și direct. Nimeni altcineva nu are dreptul de a interveni în activitatea angajatului.

[Art.37 al.(1) modificat prin LP319 din 27.12.12, MO49-55/08.03.13 art.154]

(2) În caz de primire din partea șefului sau a altor persoane cu funcție de răspundere a unor ordine sau indicații ce vin în contradicție cu legea, angajatul este dator să se călăuzească de lege.

(3) Cerințele angajatului Centrului adresate cetățenilor și persoanelor cu funcție de răspundere și acțiunile întreprinse de el se consideră legitime atît timp cît organul sau persoana cu funcție de răspundere, împuternicite să exercite controlul asupra activității lui și asupra respectării legalității în timpul acestei activități, nu demonstrează contrariul. Articolul 38. Dreptul la risc profesional

(1) Nu constituie infracțiune acțiunea colaboratorului săvîrșită într-o situație de risc profesional justificat, chiar și în prezența elementelor constitutive pentru care este prevăzută răspundere disciplinară, administrativă sau penală.

(2) Riscul este considerat justificat dacă acțiunea decurge în mod obiectiv din informația, faptele și circumstanțele cunoscute colaboratorului, iar scopul legitim nu poate fi atins prin acțiuni ce nu ar implica riscul, iar colaboratorul a întreprins toate măsurile posibile pentru a preveni consecințele negative.

Capitolul IX CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA

Articolul 44. Controlul și supravegherea activității Centrului

(1) Activitatea Centrului este supusă monitorizării din partea societății, supravegherii parlamentare și controlului autorității judiciare în limitele competențelor stabilite.

(2) Controlul modului de realizare de către colaboratorii Centrului a atribuțiilor în cadrul procesului penal, precum și a activității speciale de investigații, este exercitat de către procuror, conform competenței, în condițiile legii.

[Art.44 al.(2) în redacția LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16]

(3) Auditul public extern al utilizării mijloacelor bugetare alocate pentru întreținerea Centrului îl efectuează Curtea de Conturi.

Articolul 44¹. Controlul parlamentar asupra activității Centrului

(1) Controlul parlamentar asupra activității Centrului este exercitat de către Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia juridică, numiri și imunități.

(2) Centrul prezintă anual, pînă la data de 31 martie, raportul privind desfășurarea activității sale. La solicitarea deputaților, directorul poate fi audiat pe marginea raportului de activitate al Centrului în ședință plenară a Parlamentului.

(2) Deputații pot solicita audierea directorului în ședință plenară a Parlamentului, la ședințele comisiilor permanente, ale comisiilor speciale sau ale comisiilor de anchetă pe marginea chestiunilor ce țin de activitatea Centrului, altele decît cele menționate la alin. (2). Directorul este în drept să refuze participarea sa la ședințele respective dacă oferirea informațiilor solicitate lezează interesul urmăririi penale, principiile legalității, prezumției nevinovăției, protecției datelor cu caracter personal și confidențialitatea urmăririi penale.

[Art.44¹ introdus prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

Articolul 44². Controlul activității Centrului de către societatea civilă

(1) Activitatea Centrului este supusă controlului din partea societății civile în baza legislației ce reglementează transparența în procesul decizional, accesul la informație și activitatea

asociațiilor obștești. Controlul suplimentar al activității Centrului din partea societății civile are loc în baza prezentei legi, prin intermediul Consiliului Civil, care:

- a) participă cu drept de vot în Colegiul Centrului;
- b) participă cu drept de vot în Colegiul disciplinar al Centrului;
- c) analizează rapoartele de activitate ale Centrului;
- d) monitorizează ședințele de judecată pe dosarele instrumentate de Centru și procesele de judecată intentate de foști angajați ai Centrului, eliberați prin deciziile Colegiului disciplinar al Centrului;
- e) examinează plîngerile cetățenilor împotriva angajaților Centrului.

(2) Consiliul Civil este format din trei membri. Calitatea de membru al Consiliului Civil o poate avea doar asociația obștească. Societatea civilă delegă doi membri și Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului, în urma unui concurs public, delegă un membru al Consiliului Civil pentru o perioadă de 3 ani.

(3) Asociațiile obștești care participă la concursul pentru selectarea membrilor Consiliului Civil trebuie să-și desfășoare activitățile statutare în unul sau în câteva dintre următoarele domenii: justiție, drepturile omului, transparentă, integritate în sectorul public, prevenire și combatere a corupției, participare civică.

(4) Consiliul Civil este în drept:

- (2) a) să adopte și să modifice regulamentul său de activitate;
- b) să creeze și să administreze propria pagină web;
- c) să comunice public rapoartele de monitorizare și alte informații de interes public, constatate în urma desfășurării activității sale, cu respectarea prevederilor legislației privind protecția datelor cu caracter personal, privind informațiile atribuite la secret de stat și cele atribuite la categoria de informație oficială cu accesibilitate limitată;
- d) să propună recomandări de îmbunătățire a activității Centrului;
- e) să propună subiecte pentru a fi discutate la ședințele ordinare și extraordinare ale Colegiului Centrului;
- f) să transmită subdiviziunii de securitate internă sau procuraturii plîngerile adresate de cetățeni împotriva angajaților Centrului;
- g) să efectueze sondaje de opinie cu privire la fenomenul corupției și la percepția societății față de activitatea Centrului;
- h) să atragă fonduri din surse neinterzise de lege în vederea realizării activităților sale;
- i) să solicite Centrului informații privind activitatea sa, în conformitate cu legislația;
- j) să întreprindă alte activități ce țin nemijlocit de monitorizarea activității Centrului.

(5) Persoanele care reprezintă membrii Consiliului Civil în cadrul Colegiului Centrului și al Colegiului disciplinar al Centrului trebuie să întrunească următoarele cerințe:

- a) să aibă studii superioare;
- b) să nu dețină o funcție publică;
- c) să nu fi fost angajați ai Centrului pe parcursul ultimilor 2 ani;
- d) să nu fie membri ai vreunui partid politic și/sau să nu fi făcut agitație pentru vreun concurent electoral în ultimii 2 ani;
- e) să nu aibă antecedente penale nestinse;
- f) să nu aibă calitatea procesuală de bănuit, învinuit sau inculpat în cadrul unui proces penal instrumentat de către Centru în ultimii 3 ani.

(6) Dacă, ulterior, se constată că persoana desemnată să reprezinte membrul Consiliului Civil în cadrul Colegiului Centrului și al Colegiului disciplinar al Centrului nu întrunește condițiile prevăzute la alin. (5), aceasta este înlocuită, în termen de 10 zile, cu un alt reprezentant, din inițiativa membrului Consiliului Civil care l-a desemnat, în baza

propunerii motivate a Centrului sau a unui alt membru al Consiliului Civil.

(7) Calitatea de membru al Consiliului Civil se revocă de către entitatea care l-a selectat în conformitate cu prevederile alin. (2) dacă:

- a) asociația obștească se desființează;
- b) asociația obștească refuză expres să fie membru al Consiliului Civil înainte de expirarea termenului pentru care a fost desemnată în această calitate;
- c) asociația obștească nu asigură desfășurarea nici a uneia dintre activitățile prevăzute la alin. (1) mai mult de un an.

(8) În cazurile prevăzute la alin. (7) lit. a) și b), entitatea care a desemnat asociația obștească în calitate de membru al Consiliului Civil selectează, în termen de 3 luni, un nou membru al Consiliului Civil în urma desfășurării concursului public prevăzut la alin. (2) și (3).

(9) În cazul prevăzut la alin. (7) lit. c), entitatea care a selectat asociația obștească în calitate de membru al Consiliului Civil îi revocă această calitate și îi comunică în scris decizia de revocare. Revocarea poate avea loc din inițiativa entității, la propunerea motivată a Centrului sau a unui alt membru al Consiliului Civil. În termen de 3 luni de la comunicarea revocării, entitatea selectează un nou membru al Consiliului Civil în urma desfășurării concursului public prevăzut la alin. (2) și (3).

[Art.44² introdus prin LP180 din 22.10.15, MO297-300/30.10.15 art.546]

LEGE Nr. 619 din 31.10.1995
PRIVIND ORGANELE SECURITĂȚII STATULUI

Publicat : 13.02.1997 în Monitorul Oficial Nr. 10-11 art. Nr : 115 Data intrării în vigoare : 13.02.1997

Articolul 1. Menirea organelor securității statului

Organele securității statului sînt structuri specializate ale puterii executive, menite să asigure, în limita competenței lor, securitatea statului Republica Moldova.

Articolul 2. Cadrul juridic al activității organelor securității statului

Cadrul juridic al activității organelor securității statului îl constituie Constituția, prezenta lege, alte acte legislative, decretele Președintelui Republicii Moldova și hotărârile Guvernului care reglementează relațiile în domeniul asigurării securității statului.

Articolul 3. Atribuțiile organelor securității statului

(1) Organele securității statului au următoarele atribuții:

a) apărarea independenței și integrității teritoriale a Republicii Moldova, asigurarea pazei frontierei de stat, apărarea regimului constituțional, a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei de atentate ilegale;

b) desfășurarea activității informative pentru asigurarea securității statului;

c) desfășurarea activității de contrainformații pentru descoperirea, prevenirea și contracararea tentativelor și acțiunilor informative și subversive întreprinse de serviciile speciale și de organizațiile altor state, asigurarea unui sistem de măsuri de apărare a secretelor de stat;

d) asigurarea Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Guvernului cu informații, necesare soluționării problemelor asigurării securității statului (în domeniul activității economice și politice externe, al afacerilor interne ale țării), dezvoltării social-economice, progresului tehnico-științific;

e) asigurarea, în limita competenței lor, a protecției economiei de atentate criminale; prevenirea evenimentelor extraordinare în transporturi, telecomunicații și la unitățile de importanță vitală;

f) combaterea terorismului, a crimei organizate, a corupției, care subminează securitatea statului, precum și descoperirea, prevenirea și contracararea altor infracțiuni, a căror urmărire penală este de competența organelor securității statului;

g) asigurarea în condițiile legii a pazei de stat a persoanelor oficiale supreme din republică și a oamenilor de stat și fruntașilor vieții publice din alte state aflați în Republica Moldova;

h) participarea, în limitele competenței sale și în colaborare cu Poliția de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, la asigurarea controlului frontierei de stat a Republicii Moldova.

(2) Alte atribuții pot fi acordate organelor securității statului exclusiv prin legislație.

Articolul 4. Principiile de activitate ale organelor securității statului

(1) Organele securității statului își desfășoară activitatea conform principiilor legalității, egalității tuturor în fața legii, respectării drepturilor și libertăților omului, nepartinității, corelării metodelor de lucru deschise și acoperite, conspirației profesionale și transparenței.

(2) Organele de securitate a statului colaborează cu alte organe de stat, asociații obștești și cetățeni în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 5. Activitatea organelor securității statului și respectarea drepturilor și libertăților omului

(1) Organele securității statului își desfășoară activitatea, respectînd cu strictețe drepturile și libertățile constituționale ale omului.

(2) Organele securității statului pot limita exercitarea drepturilor și libertăților omului numai

în cazuri și în modul expres prevăzute de legislație și numai în interesul asigurării securității statului.

(3) La cererea cetățenilor persoanele cu funcții de răspundere din organele securității statului sînt obligate să dea, în termen de o lună, explicații în scris asupra motivului limitării drepturilor și libertăților lor.

(4) Organele securității statului au obligația să ia măsuri exhaustive în fiecare caz în care lucrătorii lor au încălcat drepturile și libertățile legitime ale omului, pentru a restabili aceste drepturi și libertăți, a repara prejudiciul cauzat și a trage vina asupra celor în cauză.

(5) Acțiunile ilegale ale lucrătorilor organelor securității statului sau ale organului respectiv al securității statului pot fi atacate în justiție conform legislației. Articolul 6. Dreptul cetățenilor la informație privind activitatea organelor securității statului

(1) Cetățenii sînt informați asupra activității organelor securității statului prin mijloacele de informare în masă și prin alte forme, în modul stabilit de legislație.

(2) Informația privitoare la drepturile și obligațiile, la direcțiile principale de activitate ale organelor securității statului este prezentată integral.

(3) Se interzice a face publice informații ce constituie secret de stat, secret comercial, precum și alte informații oficiale cu accesibilitate limitată, a căror divulgare ar putea prejudicia securitatea statului, onoarea și demnitatea persoanei sau ar putea leza drepturile și libertățile acesteia, cu excepția cazurilor prevăzute de legislație în interesul justiției.

Articolul 7. Nepartinitatea organelor securității statului

(1) În organele securității statului este interzisă activitatea partidelor și a altor organizații social-politice. Lucrătorilor din organele securității statului (militari și colaboratori, salariați civili) le este interzis să facă parte din partide, mișcări și alte asociații obștești care urmăresc scopuri politice.

(2) Se admite ca angajații civili să facă parte din sindicate.

OBLIGAȚIILE ȘI DREPTURILE ORGANELOR SECURITĂȚII STATULUI ȘI ALE LUCRĂTORILOR LOR

Articolul 8. Obligațiile organelor securității statului

Organele securității statului sînt obligate:

a) să descopere, să prevină și să contracareze, în limita competenței lor, activitățile orientate împotriva regimului constituțional al Republicii Moldova și care urmăresc răsturnarea prin violență a organelor legal constituite ale puterii;

b) să creeze premisele necesare întreținerii optime a relațiilor internaționale ale Republicii Moldova;

c) să informeze regulat autoritățile publice despre problemele securității statului;

d) să apere, în limita competenței lor, drepturile și libertățile constituționale ale cetățenilor Republicii Moldova, să-și dea concursul la reabilitarea persoanelor supuse represiunilor în mod ilegal;

e) să ia măsuri, în comun cu alte autorități ale administrației publice, pentru asigurarea pazei de stat a persoanelor oficiale supreme din republică și a oamenilor de stat și frunțașilor vieții publice din alte state aflați în Republica Moldova;

f) să efectueze acțiuni de contrainformații în vederea descoperirii, prevenirii și contracarării activității informative și subversive împotriva Republicii Moldova și a cetățenilor ei;

g) să elaboreze și să întreprindă măsuri de asigurare a securității statului în cadrul Forțelor Armate precum și în organele de control, vamale și ale afacerilor interne;

h) să ia măsuri, în comun cu Ministerul Afacerilor Interne, pentru asigurarea securității misiunilor diplomatice ale statelor străine în Republica Moldova;

- i) să acționeze în vederea asigurării securității instituțiilor Republicii Moldova situate pe teritoriul altor state și a cetățenilor republicii angajați în aceste instituții;
- j) în comun cu alte organe de stat, să elaboreze și să întreprindă măsuri de asigurare a securității transporturilor speciale și a liniilor speciale de telecomunicații;
- k) să-și dea concursul la elaborarea modalităților de apărare a secretului de stat și de contracarare a serviciilor de informații străine și să întreprindă măsuri în acest sens;
  - l) să acorde, în condițiile legii, asistență unităților în păstrarea secretului comercial;
  - m) să combată terorismul, crima organizată, corupția care subminează securitatea statului;
  - n) să descopere, să prevină și să contracareze tentativele de capturare și răpire de nave aeriene și capturare de ostatici;
  - o) să efectueze urmărire penală în cauzele infracțiunilor a căror urmărire penală ține de competența organelor securității statului; să efectueze căutarea persoanelor care au comis asemenea infracțiuni sau sînt suspectate de comiterea lor;
  - p) să elaboreze modalități de asigurare a funcționalității optime a centrelor de dirijare a statului în situații excepționale și să întreprindă acțiuni în acest sens;
  - q) să participe, în limita prevederilor legale, la acțiunile de normalizare a situației în condițiile stării de urgență;
  - r) să-și dea concursul, în comun cu alte organe de stat, la asigurarea respectării regimului de intrare și ieșire din Republica Moldova, de aflare pe teritoriul ei a străinilor;
  - s) la cererea organelor de stat, să pună la dispoziția lor informații despre cunoașterea de către unele persoane a informațiilor ce constituie secret de stat, în legătură cu plecarea lor în străinătate;
  - t) să asigure conducerea republicii, a ministerelor, departamentelor și a altor organizații de stat cu legătură guvernamentală, cifrată, secretă și cu alte tipuri de telecomunicații, conform nomenclatorului întocmit de Guvern, să organizeze și să asigure exploatarea și siguranța lor;
  - u) să efectueze pregătirea și reciclarea cadrelor pentru organele securității statului;
  - v) să-și dea concursul la proiectarea și producerea de mijloace tehnice speciale;
  - w) să emită, în limita competenței lor, în baza și pentru executarea prevederilor Constituției, ale altor legi și hotărâri adoptate de Parlament, ale decretelor emise de Președintele Republicii Moldova, ale hotărârilor și dispozițiilor Guvernului acte normative privind asigurarea securității statului și să controleze executarea lor;
  - x) să asigure, în limita competenței lor, protecția împotriva divulgării informațiilor privind sprijinul acordat în mod acoperit de către cetățeni.

Articolul 9. Drepturile organelor securității statului

Organele securității statului au dreptul:

- a) să participe la elaborarea programelor de stat privind asigurarea securității țării și să controleze realizarea acestora;
- b) să înainteze autorităților administrației publice, unităților propunerii privind lichidarea deficiențelor constatate în problemele de asigurare a securității statului, să ceară luarea măsurilor de rigoare și prezentarea de informații privind executarea lor;
- c) să întreprindă, deschis sau acoperit, în condițiile legii, acțiuni operative de investigații;
- d) să recurgă, întru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, la sprijinul deschis sau acoperit al cetățenilor;
- e) să folosească, în interesul activității operative, încăperile unităților, precum și locuințele sau încăperile de altă natură ale cetățenilor, cu consimțământul lor;
- f) să efectueze, cu mandat emis de procuror, controlul corespondenței și interceptarea convorbirilor telefonice și a altor tipuri de comunicații, atunci cînd există probe suficiente a indiciilor infracțiunilor, a căror urmărire penală ține de competența organelor securității statului; să execute măsuri operativ-tehnice, expertize și investigații criminalistice și de altă natură; să

execute și să folosească, din rațiuni operative, acte ce cifrează identitatea persoanelor cu funcții de răspundere și apartenența departamentală a subunităților, organizațiilor, a încăperilor și mijloacelor de transport, precum și identitatea persoanelor care acordă sprijin organelor securității statului în mod deschis sau acoperit; să acorde, în modul stabilit, organelor Ministerului Afacerilor Interne și ale Procuraturii asistență cu mijloace tehnice și operative necesare;

g) să antreneze, cu acordul Ministerului Afacerilor Interne, forțele și mijloacele acestuia la acțiuni de asigurare a securității statului;

h) să controleze actele de identitate ale cetățenilor, alte documente, dacă aceștia sînt suspecți de comiterea unor infracțiuni;

i) să exercite observarea operativă, în mod deschis sau acoperit, inclusiv cu mijloace tehnice speciale, pentru a descoperi și a documenta faptele și indiciile infracțiunilor;

j) să obțină de la unități informația necesară îndeplinirii atribuțiilor ce le revin;

k) să utilizeze, în cazuri care nu suferă amănare, pentru realizarea sarcinilor operative de serviciu, orice mijloc de transport, cu excepția mijloacelor de transport ale instituțiilor străine și ale persoanelor cu imunitate diplomatică. La cererea proprietarilor de mijloace de transport, organele securității statului le compensează, în condițiile legii, cheltuielile sau le repară prejudiciile cauzate;

l) să utilizeze liber, în scopuri de serviciu, mijloacele de telecomunicații aparținînd unităților ori cetățenilor, cu excepția mijloacelor de telecomunicații ale instituțiilor străine și persoanelor cu imunitate diplomatică;

m) să pătrundă în incintele unităților, în locuințele sau încăperile de altă natură ale cetățenilor în timpul urmăririi nemijlocite a infractorilor;

n) să invite persoanele suspectate la organul de securitate respectiv în scopul prevenirii unor acțiuni ilicite, a căror urmărire penală ține de competența organelor securității statului, precum și în alte cazuri prevăzute de legislația de procedură penală;

o) să exercite controlul asupra păstrării secretelor de stat în organele administrației publice, în unități;

p) să întreprindă măsuri de profilaxie a infracțiunilor; să avertizeze oficial cetățenii asupra inadmisibilității comiterii acțiunilor ilicite, a căror urmărire penală ține de competența organelor securității statului, înștiințînd ulterior procurorul;

q) să dispună de un izolator de urmărire penală și de alte localuri pentru deținerea, în condițiile prevăzute de legislație, a persoanelor suspectate de comiterea unor infracțiuni și a persoanelor asupra cărora este aplicat arestul ca măsură de reprimare;

r) să creeze, în conformitate cu legislația, în scopul îndeplinirii eficiente a atribuțiilor ce le revin, creării și perfecționării mijloacelor și tehnicii speciale, instituții de învățămînt, cluburi și societăți sportive, precum și unități care să-și desfășoare activitatea conform legislației;

s) să păstreze în arhivă materialele operative, materialele de urmărire penală și de altă natură, ce țin de activitatea lor; să creeze sisteme informative; să desfășoare activități analitico-informative.

Articolul 10. Drepturile și obligațiile persoanelor care acordă sprijin organelor securității statului

(1) Persoanele care acordă sprijin organelor securității statului au dreptul:

a) să încheie contract cu organele securității statului asupra condițiilor de colaborare confidențială;

b) să primească de la colaboratorii organelor securității statului explicații privitoare la atribuțiile, drepturile și obligațiile lor;

c) să utilizeze în scopuri conspirative acte de identitate cifrate;

d) să primească recompense în cazurile prevăzute de contract;

e) să fie despăgubite pentru daunele aduse sănătății sau bunurilor lor în procesul de acordare a sprijinului organelor securității statului.

(2) Persoanele care acordă sprijin organelor securității statului sînt obligate:

- a) să îndeplinească misiunile date de organele securității statului;
- b) să respecte clauzele contractului încheiat cu organele securității statului;
- c) să nu divulge informațiile ocrotite prin lege, de care au luat cunoștință în procesul de acordare a sprijinului organelor securității statului;
- d) să nu admită prezentarea premeditată de informații false sau calomnioase.

(3) Pentru prezentarea premeditată de informații false sau calomnioase persoanele care acordă sprijin organelor securității statului poartă răspundere în conformitate cu legislația.

Articolul 11. Dreptul militarilor și colaboratorilor organelor securității statului de portarmă, deținere, aplicare și folosire a armei

(1) Militarii și colaboratorii din organele securității statului au dreptul de portarmă, deținere, aplicare și folosire a armei și munițiilor.

(2) Militarii și colaboratorii din organele securității statului au dreptul să aplice arma pentru:

a) apărarea persoanelor împotriva unor atacuri ce constituie pericol pentru viața sau sănătatea lor;

b) respingerea atacurilor asupra persoanelor, a căror pază este încredințată militarilor și colaboratorilor din organele securității statului, în cazul în care viața sau sănătatea celor păziți este expusă pericolului;

c) respingerea atacurilor în grup sau armate asupra clădirilor, încăperilor, construcțiilor, mijloacelor de transport, păzite de organele securității statului, în cazurile în care se pune în pericol viața sau sănătatea persoanelor care se află în ele;

d) respingerea atacurilor asupra militarilor și colaboratorilor organelor securității statului, precum și asupra persoanelor antrenate în acțiunile de asigurare a securității statului, în cazul în care viața sau sănătatea lor este expusă pericolului; e) reținerea persoanei care opune rezistență armată sau a persoanei surprinse în flagrant delict de crimă gravă, sau a criminalului evadat de sub arest, precum și a persoanei înarmate care refuză să se conformeze somației legale de a depune arma; f) eliberarea ostaticilor, dacă viața sau sănătatea lor se află în pericol. (3) Aplicarea armei înseamnă efectuarea de împușcături la țintă.

(4) Aplicarea armei trebuie să fie precedată de avertismentul privind intenția de aplicare a ei.

(5) Arma poate fi aplicată fără avertisment în caz de atac prin surprindere, de atac cu folosirea tehnicii de luptă, a mijloacelor de transport, a aparatelor de zbor, a navelor fluviale, precum și în caz de reținere a criminalului evadat de sub arest.

(6) Se interzice aplicarea armei împotriva femeilor și minorilor, persoanelor de vîrstă înaintată, cu excepția cazurilor în care aceștia săvîrșesc un atac în grup sau armat ori opun rezistență armată ce periclitează viața oamenilor.

(7) Militarii și colaboratorii din organele securității statului pot folosi arma pentru a da semnal de alarmă, a chema ajutor, pentru a face inofensiv un animal care periclitează viața sau sănătatea oamenilor.

(8) În toate cazurile de aplicare și folosire a armei, militarii și colaboratorii din organele securității statului sînt obligați să ia toate măsurile posibile pentru a asigura securitatea persoanelor neimplicate, pentru ca dauna cauzată sănătății, onoarei, demnității și bunurilor lor să fie cît mai mică, precum și pentru a acorda victimelor asistență medicală urgentă.

(9) Despre fiecare caz de aplicare sau de folosire a armei procurorul va fi informat în decursul a 24 de ore.

Articolul 12. Dreptul militarilor și colaborator din organele securității statului de a aplica mijloace speciale și procedee de luptă

(1) Militarii și colaboratorii din organele securității statului au dreptul să aplice cătușe, bastoane

de cauciuc, substanțe lacrimogene și substanțe colorante speciale, dispozitive audiovizuale cu efect psihologic, dispozitive de deschidere a încăperilor, de oprire forțată a mijloacelor de transport, alte mijloace speciale, forța fizică, inclusiv procedee de luptă, să folosească mijloace tehnice speciale și alte mijloace din dotarea organelor securității statului, precum și cîini de serviciu pentru:

- a) respingerea atacurilor împotriva militarilor și colaboratorilor și altor cetățeni;
- b) respingerea atacurilor împotriva persoanelor a căror pază este încredințată militarilor și colaboratorilor din organele securității statului, în cazul în care viața sau sănătatea celor păziți este expusă pericolului;

- c) respingerea atacurilor asupra clădirilor, încăperilor, construcțiilor, mijloacelor de transport păzite de organele securității statului, precum și pentru degajarea acestor obiecte în cazul ocupării lor;

- d) reținerea contravenienților care nu se supun militarilor și colaboratorilor din organele securității statului aflați în exercițiul funcțiunii;

- e) eliberarea ostaticilor.

- (2) Aplicarea mijloacelor speciale trebuie să fie precedată de avertismentul privind intenția de aplicare a lor.

- (3) Mijloacele speciale se aplică fără avertisment pentru respingerea atacurilor prin surprindere și pentru eliberarea ostaticilor.

- (4) Se interzice aplicarea mijloacelor speciale împotriva femeilor cu semne vizibile de sarcină, minorilor, persoanelor de vîrstă înaintată și împotriva persoanelor cu semne vădite de invaliditate.

- (5) Tipurile de mijloace speciale și gradul lor de aplicare se stabilesc de militarii și colaboratorii din organele securității statului, în funcție de situația creată, de caracterul contravenției și de individualitatea contravenientului.

- (6) Nomenclatorul mijloacelor speciale și regulile de aplicare a acestora sînt aprobate de Guvern.

SISTEMUL ORGANELOR SECURITĂȚII STATULUI ȘI ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII ACESTORA

Articolul 13. Sistemul organelor securității statului

- (1) Sistemul organelor securității statului se constituie din Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Poliția de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, care își desfășoară activitatea în conformitate cu legile respective, precum și din instituțiile de învățămînt și alte instituții și organizații nemilitarizate ale organelor securității statului.

- (2) Nu se admite constituirea organelor securității statului neprevăzute de prezenta lege.

- (3) Structura organizatorică a organelor securității statului este stabilită de Guvern.

- (4) Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, alte organe, subunități, instituții și organizații din sistemul organelor securității statului, precum și subdiviziunile Poliției de Frontieră aflată în subordinea Ministerului Afacerilor Interne sînt persoane juridice, au ștampilă cu imaginea stemei de stat și cu denumirea proprie, alte atribute necesare, conturi în bănci, inclusiv valutare.

Articolul 14. Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova

- (1) Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova este organul de stat specializat în domeniul asigurării securității statului.

- (2) Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova emite ordine, dispoziții, instrucțiuni, dă indicații privind asigurarea securității statului a căror executare este obligatorie pentru sistemul organelor securității statului.

- (3) Regulamentul Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova este aprobat de Guvern.

Articolul 15. Serviciul de Protecție și Pază de Stat

Serviciul de Protecție și Pază de Stat este un organ de stat cu atribuții speciale în domeniul securității statului, specializat în asigurarea protecției demnitarilor Republicii Moldova, a demnitarilor străini pe timpul șederii lor în Republica Moldova, precum și în asigurarea pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestora.

Articolul 16. Poliția de Frontieră

Poliția de Frontieră este organul administrației publice, aflat în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care exercită atribuțiile și implementează politica statului privind managementul integrat al frontierei de stat, combaterea migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere.

Articolul 16¹. Serviciul Vamal

(1) Serviciul Vamal, fiind un organ specializat al puterii executive, contribuie, în limitele competenței sale, la asigurarea securității economice a statului, la combaterea terorismului internațional, a contrabandei, a traficului ilicit de droguri, armament și muniții.

(2) Regulamentul Serviciului Vamal este aprobat de Guvern.

Articolul 17. Organele serviciului militar de contra informații

(1) Organele serviciului militar de contrainformații sînt create pentru asigurarea cu contrainformații a Forțelor Armate.

(2) Structura și funcționarea organelor serviciului militar de contrainformații se reglementează în baza regulamentului, aprobat de Guvern.

Articolul 18. Personalul organelor securității statului

(1) Personalul organelor securității statului se constituie din militari și colaboratori care îndeplinesc serviciul militar sau special în sistemul organelor securității statului, precum și din salariați civili. În funcție de atribuțiile ce le revin, militarii și colaboratorii fac parte din personalul scriptic sau din personalul criptic.

(2) Efectivul de militari și colaboratori și salariați civili angajați în organele securității statului se stabilește și se aprobă prin legile organice care reglementează activitatea acestora.

(3) Pentru soluționarea problemelor de asigurare a securității statului, la ministere, departamente, precum și la unități, indiferent de tipul lor de proprietate, pot fi detașați, cu acordul conducătorilor acestora, în modul prevăzut de Guvern, militari și colaboratori din organele securității statului, pentru a ocupa funcții în cadrul lor, continuînd să îndeplinească serviciul militar sau special.

(4) În organele securității statului sînt angajați în serviciu cetățeni ai Republicii Moldova, în baza obligațiunii militare și benevol prin contract, în conformitate cu actele normative.

(5) Militarii și colaboratorii din organele securității statului îndeplinesc serviciul militar sau special, în condițiile legii, regulamentelor militare și altor acte normative. Militarii și colaboratorii depun jurămîntul de credință poporului Moldovei, aprobat de Parlament.

(6) Personalul organelor securității statului este supus înregistrării dactiloscopice de stat obligatorii, în conformitate cu legislația.

(7) Militarilor și colaboratorilor încadrați benevol în serviciu în organele securității statului li se calculează un an de serviciu militar sau special pentru doi ani de vechime în muncă, dar cel mult 10 ani.

(8) În cazuri excepționale conducătorii organelor securității statului este în drept să decidă asupra includerii în stagiul militar sau special a vechimii în muncă a cetățenilor Republicii Moldova încadrați în serviciu militar sau special în organele securității statului, calculîndu-se pentru un an de muncă - un an de serviciu militar.

(9) Pregătirea cadrelor pentru organele securității statului și perfecționarea acestora se efectuează în instituțiile de învățămînt din republică și din alte țări, în conformitate cu acordurile interguvernamentale.

(10) Activitatea de muncă a salariaților civili din organele securității statului este reglementată de legislația muncii și de alte acte normative.

COD NR. 1149 DIN 20.07.2000
CODUL VAMAL AL REPUBLICII MOLDOVA

Publicat: 01.01.2007 în Monitorul Oficial Nr. ed.special.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE
Secțiunea 1
Activitatea vamală

Articolul 1. Noțiuni principale

În sensul prezentului cod, următoarele noțiuni semnifică:

1) mărfuri - orice bun mobil: obiecte și alte valori, inclusiv valori valutare (valută străină și monedă națională în numerar, instrumente de plată și valori mobiliare materializate exprimate în valută străină și monedă națională), gaze naturale, energie electrică, energie termică, alt fel de energie, precum și mijloace de transport (care fac obiectul unei tranzacții economice externe), cu excepția celor prevăzute la pct.4);

[Art.1 pct.1) modificat prin LP33 din 06.05.12, MO99-102/25.05.12 art.330]

[Art.1 pct.1) modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

2) mărfuri autohtone – mărfuri:

a) obținute integral pe teritoriul vamal al Republicii Moldova în condițiile prevăzute la art. 20 din Legea cu privire la tariful vamal, care nu încorporează mărfurile importate din afara teritoriului vamal al Republicii Moldova. Mărfurile obținute din mărfurile plasate sub un regim vamal suspensiv nu se consideră a avea caracter autohton;

b) importate din afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, care au fost puse în liberă circulație;

c) obținute sau produse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova fie din mărfuri menționate la lit. b), fie din mărfuri menționate la lit. a) și b);

d) obținute integral sau transformate suficient în zona liberă, în condițiile prevăzute la art. 7 alin. (41) din Legea nr. 440-XV din 27 iulie 2001 cu privire la zonele economice libere;

[Art.1 pct.2), lit.d) introdusă prin LP64 din 11.04.14, MO110-114/09.05.14 art.286; în vigoare 09.05.14]

[Art.1 pct.2) în redacția LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

[Art.1 pct.2) modificat prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

3) mărfuri străine - altele decât cele definite la pct.2);

4) mijloc de transport - orice mijloc de transport (care nu face obiectul unei tranzacții externe) folosit pentru transportul internațional de pasageri și mărfuri, inclusiv containere și alte instalații de transport;

[Art.1 pct.4) modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

4¹) vehicul – sistem mecanic, cu sau fără autopropulsie, destinat transportului de persoane și bunuri sau echipat cu mecanisme care pot executa anumite lucrări;

[Art.1 pct.4¹) introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]

5) trecere a frontierei vamale - introducerea și scoaterea de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova de mărfuri și mijloace de transport, inclusiv prin expedieri poștale internaționale, prin conducte și prin linii de transport electric. Acțiunile menționate prevăd:

- în cazul introducerii de mărfuri și mijloace de transport pe teritoriul vamal al Republicii

- Moldova sau în cazul introducerii lor pe cealaltă parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova de pe teritoriul antrepozitelor vamale, are loc trecerea de facto a frontierei vamale;
- în cazul scoaterii de mărfuri și mijloace de transport de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova sau în cazul introducerii lor pe teritoriul antrepozitelor vamale de pe cealaltă parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova, depunerea declarației vamale sau efectuarea altor operațiuni vamale denotă intenția de a introduce sau scoate mărfuri și mijloace de transport; [\[Art.1 pct.5\) modificat prin LP307 din 26.12.12, MO26/04.02.13 art.95\]](#)
  - 6) persoană - orice persoană juridică și persoană fizică, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod;
  - 7) persoană stabilită în Republica Moldova - întreprinderile, instituțiile, organizațiile care se află pe teritoriul Republicii Moldova, create conform legislației; persoanele juridice și persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător în conformitate cu legislația și care sînt înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova; cetățenii Republicii Moldova;
  - 8) persoană străină - persoanele neprevăzute la pct.7);
  - 9) persoană care trece mărfuri peste frontiera vamală - proprietarul mărfurilor, deținătorul de mărfuri, alte persoane prevăzute de prezentul cod;
  - 10) birou vamal; post vamal - unități ale organului vamal în care pot fi îndeplinite, în totalitate sau în parte, formalitățile prevăzute de reglementările vamale;
  - 11) colaborator vamal - persoana căreia i se acordă, permanent sau provizoriu, în virtutea legii, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării atribuțiilor organului vamal sau acțiunilor administrative de dispoziție, organizatorice și economice;
  - 12) ofițer de urmărire penală din Serviciul Vamal - colaboratorul vamal abilitat cu dreptul de a efectua urmărire penală în cazul infracțiunilor care țin de competența organului vamal;
  - 13) declarant – orice persoană care are dreptul de a dispune de mărfuri și/sau de mijloace de transport, care întocmește declarația vamală în numele său sau în al cărei nume este întocmită declarația vamală; [\[Art.1 pct.13\) în redacția LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)
  - 13¹) reprezentare directă – raportul în care brokerul vamal acționează în numele și pe contul unei alte persoane; [\[Art.1 pct.13¹\) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)
  - 13²) reprezentare indirectă – raportul în care brokerul vamal acționează în nume propriu, dar pe contul unei alte persoane; [\[Art.1 pct.13²\) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)
  - 14) transportator - persoana care trece de facto mărfurile peste frontiera vamală sau care este responsabilă de folosirea mijlocului de transport;
  - 15) punere în liberă circulație – acțiunea prin care organul vamal lasă necondiționat și fără restricții la dispoziția persoanei mărfurile și mijloacele de transport după vămuire; [\[Art.1 pct.15\) în redacția LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)
  - 16) punere condiționată în circulație - punerea în liberă circulație a mărfurilor și mijloacelor de transport, condiționată de îndeplinirea unor restricții, cerințe sau condiții; [\[Art.1 pct.16\) modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)
  - 17) regim vamal - totalitatea reglementărilor vamale care determină statutul mărfurilor și al mijloacelor de transport în funcție de scopul operațiunii și de destinația mărfurilor; [\[Art.1 pct.17\) modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)
  - 18) liber de vamă - actul prin care organul vamal lasă la dispoziția persoanei mărfurile sau mijloacele de transport vămuite, în scopul prevăzut de regimul vamal sub care acestea au fost

plasate;

19) vămuire - procedeul de plasare a mărfurilor și mijloacelor de transport într-un anumit regim vamal și încheierea acestui regim, în condițiile prezentului cod;

19¹) operațiuni de validare – ansamblul operațiunilor care trebuie îndeplinite de către organul vamal în vederea încheierii operațiunii de vămuire și care pot fi efectuate și cu utilizarea tehnicilor de prelucrare electronică a datelor;

[Art.1 pct.19¹) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

20) supraveghere vamală – acțiunile întreprinse, în general, de organele vamale pentru a asigura respectarea reglementărilor vamale și, după caz, a altor dispoziții aplicabile mărfurilor aflate sub supraveghere vamală;

[Art.1 pct.20) în redacția LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]

21) control vamal – ansamblu de acțiuni întreprinse de organele vamale pentru aplicarea și respectarea legilor și a reglementărilor pe care organele vamale au sarcina să le aplice;

[Art.1 pct.21) în redacția LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]

[Art.1 pct.21) modificat prin LP114 din 17.06.10, MO121-123/16.07.10 art.378]

21¹) control ulterior – verificarea informațiilor din declarația vamală și din documentele însoțitoare, verificarea existenței și conformității documentelor prevăzute pentru derularea unei destinații vamale sau regim vamal, examinarea contabilității și a tuturor documentelor și datelor sub orice formă, inclusiv computerizată, care se raportează la operațiunile privind mărfurile provenite din comerțul internațional ori la alte operațiuni comerciale anterioare sau ulterioare implicând aceste mărfuri, verificarea mărfurilor, în cazul în care acestea pot fi identificate, a mijloacelor de transport, încăperilor și spațiilor de depozitare;

[Art.1 pct.21¹) modificat prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

[Art.1 pct.21¹) în redacția LP71 din 12.04.15, MO102-104/28.04.15 art.170; în vigoare 01.05.15]

[Art.1 pct.21¹) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

21²) control fizic – un set de acțiuni de verificare a mărfurilor, mijloacelor de transport, trimiterilor poștale internaționale și bagajelor persoanelor fizice, care se efectuează în scopul de a confirma informațiile despre natura, originea, starea și cantitatea de mărfuri aflate sub control vamal, prezența de bunuri, mijloace de transport și spații de depozitare, starea sigiliilor, ștampilelor și altor mijloace de identificare;

[Art.1 pct.21²) modificat prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

22) operațiuni vamale - controlul mărfurilor și al mijloacelor de transport, controlul corporal, verificarea documentelor contabile, controlul antrepozitelor vamale, magazinelor, barurilor și restaurantelor duty-free, zonelor libere, vămuirea, perceperea drepturilor de import și drepturilor de export, alte acțiuni, efectuate în domeniul vamal de către organul vamal;

[Art.1 pct.22) modificat prin LP288 din 15.12.17, MO464-470/29.12.17 art.808]

[Art.1 pct.22) modificat prin LP281 din 16.12.16, MO472-477/27.12.16 art.947; în vigoare 01.01.17]

23) declarație vamală - actul unilateral prin care o persoană manifestă, în formele și modalitățile prevăzute de legislația vamală, voința de a plasa mărfurile sub o anumită destinație vamală;

- 24) măsuri de politică economică - restricțiile la introducerea și la scoaterea din Republica Moldova a mărfurilor și mijloacelor de transport, stabilite din considerente
- 26) drepturi de import; drepturi de export - taxa vamală, taxa pentru procedurile vamale, taxa pe valoarea adăugată, accizele și orice alte sume care se cuvin statului la importul de mărfuri, încasate de organul vamal în conformitate cu legislația; taxa pentru procedurile vamale, orice alte sume care se cuvin statului la exportul de mărfuri, încasate de organul vamal în conformitate cu legislația;
[\[Art.1 pct.26\) modificat prin LP114 din 17.06.10, MO121-123/16.07.10 art.378\]](#)
- 27) taxă vamală - impozitul încasat de organul vamal conform Nomenclaturii combinate a mărfurilor;
[\[Art.1 pct.27\) modificat prin LP172 din 25.07.14, MO231-237/08.08.14 art.529; în vigoare 01.01.15\]](#)
- 28) taxă pentru proceduri vamale - taxa pentru serviciile acordate de organul vamal; lista acestor servicii și cuantumul taxei pentru prestarea lor sînt prevăzute de legislație;
- 29) impozit - impozitele a căror percepere este pusă în sarcina organului vamal;
- 30) legislație vamală - totalitatea actelor normative din domeniul importului, exportului, tranzitului de mărfuri și punerii lor sub orice altă destinație vamală, inclusiv măsurile de prohibiție, restricție și control, precum și actele normative emise de Serviciul Vamal în limitele competenței;
- 31) reglementări vamale - dispozițiile cuprinse în prezentul cod, în regulamentul vamal de aplicare a acestuia, precum și în alte acte normative referitoare la domeniul vamal;
- 32) destinație vamală - plasarea mărfurilor sub un regim vamal, plasarea lor într-o zonă liberă, într-un magazin, bar și restaurant duty-free, reexportul, reimportul, distrugerea sau abandonul lor în favoarea statului;
[\[Art.1 pct.32\) modificat prin LP288 din 15.12.17, MO464-470/29.12.17 art.808\]](#)
[\[Art.1 pct.32\) modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)
- 33) elemente de taxare - cota procentuală sau tariful stabilit la o unitate de marfă, prevăzute în Nomenclatura combinată a mărfurilor, precum și metodele de determinare a valorii în vamă și regulile de origine stabilite de legislație;
[\[Art.1 pct.33\) modificat prin LP172 din 25.07.14, MO231-237/08.08.14 art.529; în vigoare 01.01.15\]](#)
- 34) titular al operațiunii - persoana în numele căreia s-a făcut declarația vamală (declarantul) sau persoana căreia i-au fost transferate, în privința destinației vamale, drepturile și obligațiile persoanei menționate anterior (declarantului);
- 35) obligație vamală - obligația de plată a drepturilor de import și de export (inclusiv a amenzilor, contravalorii corpurilor delictive și penalităților) apărute conform legislației, precum și a celor constatate ulterior operațiunilor vamale;
[\[Art.1 pct.35\) modificat prin LP281 din 16.12.16, MO472-477/27.12.16 art.947; în vigoare 01.01.17\]](#)
- 36) plătitor vamal - persoana obligată să achite o obligație vamală;
- 37) produse compensatoare - toate mărfurile (produsele) ce rezultă din plasarea lor sub regimul vamal de perfecționare activă sau de perfecționare pasivă;
- 38) produse transformate - toate mărfurile (produsele) ce rezultă din plasarea lor sub regimul de transformare sub control vamal;
- 39) mărfuri echivalente - mărfuri autohtone utilizate în locul mărfurilor de import pentru fabricarea produselor compensatoare;
- 40) rată de randament - cantitatea sau procentul de produse compensatoare obținute din prelucrarea sau transformarea unei anumite cantități de mărfuri;

41) mărfuri prohibite - mărfurile a căror plasare sub orice destinație vamală este interzisă;
42) mărfuri restricționate - mărfurile a căror plasare sub o destinație vamală este condiționată de îndeplinirea anumitor condiții prevăzute de legislație;

43) declarare prin acțiune - formă de declarare expresă (vădită) a mijlocului de transport auto, care scutește persoana fizică de completarea unor acte vamale cu condiția prezentării organelor vamale amplasate în punctele de trecere a frontierei de stat a actelor de înmatriculare a mijlocului de transport auto (respectând condițiile prevăzute la art.10 alin.(3) și (14) din Legea cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice), cu înregistrarea ulterioară a acestuia în sistemul informațional al Serviciului Vamal. În cazul aplicării formei de declarare prin acțiune, acte vamale nu se eliberează.

[Art.1 pct.43) modificat prin LP64 din 11.04.14, MO110-114/09.05.14 art.286; în vigoare 09.05.14]

[Art.1 pct.43) modificat prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]

[Art.1 pct.43) modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

44) declarație a titularului de drept – declarație prin care titularul dreptului de proprietate intelectuală își asumă responsabilitatea față de persoanele implicate, în cazul în care instanța de judecată stabilește că mărfurile nu aduc atingere nici unui drept de proprietate intelectuală, și acceptă să suporte toate cheltuielile ocazionate de păstrarea mărfurilor și de alte operațiuni efectuate sub supraveghere vamală, inclusiv cheltuielile pricinuite de distrugerea mărfurilor;

[Art.1 pct.44) introdus prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

45) drept de proprietate intelectuală – dreptul de autor, drepturile conexe, dreptul asupra mărcilor de produs sau de serviciu protejate, dreptul asupra desenelor și modelelor industriale, dreptul asupra indicațiilor geografice, dreptul asupra brevetelor de invenție, dreptul asupra certificatelor suplimentare de protecție, dreptul asupra soiurilor de plante;

[Art.1 pct.45) introdus prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

46) drept de autor – drept de proprietate intelectuală recunoscut persoanei fizice sau persoanei juridice care a creat o operă originală în domeniul literar, artistic sau științific, independent de modalitatea de creație, de modul sau de forma concretă de exprimare, precum și independent de valoarea și destinația ei, ori recunoscut altor titulari legali (persoane fizice sau persoane juridice);

[Art.1 pct.46) introdus prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

47) drepturi conexe – drepturi de proprietate intelectuală, altele decât drepturile de autor, de care beneficiază artiștii interpreți sau executanți pentru propriile interpretări sau execuții, producătorii de înregistrări sonore și producătorii de înregistrări audiovizuale pentru propriile înregistrări și organizațiile de radiodifuziune și televiziune pentru propriile emisiuni și programe;

[Art.1 pct.47) introdus prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

48) obiect al proprietății intelectuale – rezultate ale activității intelectuale, confirmate prin drepturile respective ale titularilor asupra utilizării lor, ce includ: obiectele de proprietate industrială (invenții, modele de utilitate, soiuri de plante, topografiile ale circuitelor integrate, denumiri de origine ale produselor, mărci de produse și mărci de servicii, desene și modele industriale), obiectele dreptului de autor și ale drepturilor conexe (opere literare, de artă, de știință etc., inclusiv programe pentru calculator și baze de date), secretul comercial (know-how) etc.;

[Art.1 pct.48) introdus prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

49) titular de drept – deținătorul unui drept de proprietate intelectuală ori reprezentantul acestuia sau orice altă persoană autorizată să utilizeze acest drept ori reprezentantul acesteia;
[Art.1 pct.49) introdus prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

50) mărfuri contrafăcute:

- a) orice marfă, inclusiv ambalajul acesteia, care poartă, fără autorizație, o marcă identică ori care nu se deosebește în aspectele sale esențiale de o marcă de produs legal înregistrată pentru același tip de marfă și care, din acest motiv, încalcă drepturile titularului mărcii legale;
- b) orice simbol al unei mărci de produs sau de serviciu (inclusiv logo, etichetă, autoadeziv, broșură, instrucțiuni de utilizare sau document de garanție care poartă un astfel de simbol), chiar dacă este prezentat separat, care se află în aceeași situație cu mărfurile definite la lit.a);
- c) orice ambalaj care poartă mărci de produse contrafăcute, chiar dacă sînt prezentate separat, care se află în aceeași situație ca și mărfurile definite la lit.a);

[Art.1 pct.50) introdus prin LP103-XVI din 16.05.08, MO117-119/04.07.08 art.459]

51) mărfuri care aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală:

- a) mărfuri contrafăcute;
- b) opere pirat;
- c) mărfuri care aduc atingere drepturilor asupra unui brevet de invenție, unui certificat suplimentar de protecție, unei denumiri de origine sau unei indicații geografice, sau unui brevet de soi de plante.

Se asimilează mărfurilor sus-menționate orice tipar sau matriță destinată ori adaptată fabricării unor astfel de mărfuri care aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală, cu condiția că folosirea acestor tipare sau matrițe să aducă atingere titularului de drept;

52) fișă de evidență a plătitorului vamal – fișă individuală a persoanei fizice sau juridice de reflectare a apariției, modificării, stingerii sau anulării obligației vamale aferente tranzacțiilor economice externe efectuate;

[Art.1 pct.52) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

53) citație de audit postvămuire/reverificare – înscris prin care persoana este invitată la organul vamal ca să depună documente, mărturii, să prezinte alte informații relevante pentru efectuarea controlului ulterior sau să ia act de rezultatele controlului ulterior;

[Art.1 pct.53) în redacția LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

[Art.1 pct.53) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

54) citație bancară – cerere specifică, scrisă, prin care se solicită instituției financiare (sucursalei sau filialei acesteia) să prezinte informații despre persoana controlată ori pasibilă de control ulterior și despre operațiunile din conturile bancare ale persoanei respective;

[Art.1 pct.54) modificat prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

[Art.1 pct.54) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

55) informație obligatorie privind originea mărfurilor – informație privind originea preferențială a mărfurilor, emisă de Serviciul Vamal, care este obligatorie pentru birourile (posturile) vamale;

[Art.1 pct.55) modificat prin LP302 din 30.11.18, MO462-466/12.12.18 art.778; în vigoare 12.12.18]

[Art.1 pct.55) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

- 56) solicitant de informație obligatorie privind originea mărfurilor – orice persoană care solicită în scris o informație obligatorie privind originea mărfurilor;
[Art.1 pct.56) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]
- 57) titular al informației obligatorii privind originea mărfurilor – persoană pe al cărei nume se eliberează informația obligatorie privind originea mărfurilor.
[Art.1 pct.57) introdus prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]
- 58) executare silită – întreprinderea de către organul vamal a acțiunilor pentru încasarea silită a obligației vamale ajunsă la scadență;
[Art.1 pct.58) introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]
- 59) obligație ajunsă la scadență – obligația de plată care devine executorie după expirarea termenelor stabilite de legislația în vigoare;
[Art.1 pct.59) introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]
- 60) risc – probabilitatea apariției unui eveniment care:
- a) împiedică aplicarea corectă a legislației;
  - b) compromite interesele financiare ale Republicii Moldova;
  - c) constituie o amenințare pentru securitatea și siguranța Republicii Moldova, pentru sănătatea publică, a mediului sau a consumatorilor;
- [Art.1 pct.60) introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]
- 61) administrarea riscurilor – determinarea sistematică a riscurilor și punerea în aplicare a tuturor măsurilor necesare pentru a limita expunerea la riscuri. Aceasta include activități cum ar fi colectarea de date și informații, analiza și evaluarea riscurilor, determinarea și luarea măsurilor necesare, respectiv supravegherea și reexaminarea periodică a procesului și a rezultatelor obținute, pe baza surselor și a strategiilor naționale și internaționale;
[Art.1 pct.61) introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]
- 61¹) analiza riscurilor – utilizarea sistematică a informațiilor disponibile pentru a determina cauzele și condițiile apariției riscurilor, identificarea lor, evaluarea frecvenței și gravitatea impactului acestora;
[Art.1 pct.61¹) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]
- 61²) evaluarea riscului – procesul general de identificare, analiză, estimare și prioritarizare a riscului;
[Art.1 pct.61²) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]
- 61³) tolerarea riscului – predispunerea organului vamal de a accepta riscul, după evaluarea acestuia, în vederea atingerii obiectivelor sale;
[Art.1 pct.61³) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]
- 61⁴) profil de risc – descrierea oricărui grup de riscuri, inclusiv combinații determinate ale indicatorilor de risc, bazate pe informațiile acumulate, analizate și clasificate, precum și propuneri în vederea prevenirii sau minimizării riscului;
[Art.1 pct.61⁴) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

61⁵) indicatori de risc – anumite criterii care, luate împreună, servesc ca un instrument practic pentru determinarea și selectarea spre control a operațiunilor vamale care prezintă risc de încălcare a legislației vamale. Aceste criterii au parametri prestabiliți, devierea de la care sau corespunderea cu care permite selectarea spre control;

[Art.1 pct.61⁵) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

61⁶) selectivitatea în controlul vamal – proces de selectare spre control a operațiunilor vamale, bazat pe analiza riscurilor;

[Art.1 pct.61⁶) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

61⁷) criteriu de selectivitate/consemn – un ansamblu de date recunoscute de sistemul informațional al Serviciului Vamal, care informează despre anumite evenimente și/sau riscuri și poate institui proceduri de lucru obligatorii sau de recomandare asupra operațiunilor vamale;

[Art.1 pct.61⁷) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

61⁸) parametri aleatorii – componentă a sistemului informațional al Serviciului Vamal care distribuie declarațiile vamale pe culoare de control vamal în lipsa criteriilor de selectivitate/consemn;

[Art.1 pct.61⁸) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

62) culoar de control vamal – circuitul automatizat bazat pe analiza de risc, care trebuie urmat de declarația vamală pe durata procesului de control vamal. Fiecare culoar reprezintă un nivel de control care trebuie aplicat unei declarații vamale, după cum urmează:

- culoarul verde – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă fără efectuarea controlului documentar și fizic, aplicînd validarea automată a declarației vamale;
- culoarul galben – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă după efectuarea controlului documentar, fără efectuarea controlului fizic;
- culoarul roșu – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă după efectuarea controlului documentar și fizic;
- culoar albastru – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă fără efectuarea controlului documentar și fizic, aplicînd validarea automată a declarației vamale, cu efectuarea în baza principiului selectivității a controlului ulterior prin reverificarea declarației vamale;

[Art.1 pct.62) modificat prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

[Art.1 pct.62) modificat prin LP71 din 12.04.15, MO102-104/28.04.15 art.170; în vigoare 01.05.15]

[Art.1 pct.62) introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]

[Art.1 pct.69) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

70) principalul obligat – persoană juridică înregistrată la organul vamal, care își exprimă voința de a efectua o operațiune de tranzit național prin depunerea declarației de tranzit prevăzute în acest scop și care își asumă responsabilitatea și garantarea financiară sau alt tip de garantare, prevăzut de legislație, a operațiunii de tranzit.

[Art.1 pct.70) introdus prin LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16]

Articolul 2. Activitatea vamală

(1) Activitatea vamală se constituie din implementarea politicii vamale, asigurarea respectării reglementărilor vamale la trecerea mărfurilor, mijloacelor de transport și persoanelor peste frontiera vamală a Republicii Moldova, perceperea drepturilor de import și drepturilor de export, vămuirea, controlul și supravegherea vamală. [\[Art.2 al.\(2\) modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)

(2) Activitatea vamală se desfășoară în conformitate cu normele și cu practica internațională. Republica Moldova participă la colaborarea internațională în domeniul activității vamale.

[\[Art.3 abrogat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12\]](#)

Articolul 4. Teritoriul vamal și frontiera vamală a Republicii Moldova

(1) Teritoriul Republicii Moldova reprezintă un teritoriu vamal unic ce include teritorii terestru, apele interioare, apele teritoriale și spațiul aerian de deasupra acestora.

(2) Pe teritoriul Republicii Moldova se pot afla zone libere și antrepozite vamale. Zonele libere și antrepozitele vamale sînt parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova (denumit în continuare teritoriu vamal), în care se aplică regimul vamal respectiv.

(3) Frontiera de stat a Republicii Moldova, perimetrul antrepozitelor vamale constituie frontiera vamală a Republicii Moldova (denumită în continuare frontieră vamală).

[\[Art.4 al.\(3\) modificat prin LP307 din 26.12.12, MO26/04.02.13 art.95\]](#)

Articolul 5. Integrarea economică internațională

În scopul extinderii integrării economice internaționale, Republica Moldova înființează, împreună cu alte state, uniuni vamale, zone ale comerțului liber, încheie cu ele acorduri în domeniul colaborării vamale.

Articolul 6. Legislația vamală

(1) Legislația vamală este constituită din prezentul cod, din Legea cu privire la tariful vamal, din alte acte normative și acorduri internaționale în domeniul vamal la care Republica Moldova este parte.

(2) Activitatea vamală se desfășoară în conformitate cu legislația care este în vigoare la data la care organul vamal a primit declarația vamală și alte documente, cu excepția cazurilor prevăzute de legislație. În cazul trecerii ilegale de mărfuri și mijloace de transport peste frontiera vamală, se aplică legislația vamală în vigoare la momentul trecerii de facto a acestor bunuri peste frontiera vamală.

[\[Art.6 al.\(2¹\) abrogat prin LP229 din 01.11.18, MO441-447/30.11.18 art.705; în vigoare 30.11.18\]](#)

[\[Art.6 al.\(2¹\) introdus prin LP281 din 16.12.16, MO472-477/27.12.16 art.947; în vigoare 01.01.17\]](#)

(3) La elaborarea proiectelor de acte legislative și normative din domeniul vamal care reglementează activitatea de întreprinzător, Guvernul întocmește actul de analiză a impactului de reglementare. În cazul inițiativelor legislative înaintate de către deputați, actul de analiză a impactului de reglementare este întocmit de Guvern în procesul de avizare, conform unei metodologii aprobate de acesta.

[\[Art.6 al.\(3\) introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14\]](#)

Articolul 6¹. Apărarea drepturilor și intereselor persoanelor
Apărarea drepturilor și intereselor plătitorilor vamali se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative. Toate îndoielile apărute la aplicarea legislației vamale se vor interpreta în favoarea plătitorului vamal.

[\[Art.6¹ introdus prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14\]](#)

Articolul 7. Acordurile internaționale

Dacă acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte stabilesc alte norme decît cele prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul vamal ale Republicii Moldova, prioritate au acordurile internaționale.

Secțiunea a 2-a

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII VAMALE

Articolul 8. Conducerea activității vamale

Autoritatea publică de specialitate care exercită conducerea efectivă a activității vamale în Republica Moldova este Serviciul Vamal.

[Art.8 modificat prin LP109 din 04.06.10, MO131-134/30.07.10 art.443]

[Art.8¹ abrogat prin LP324 din 23.12.13, MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14]

[Art.8¹ introdus prin LP108-XVIII din 17.12.09, MO193-196/29.12.09 art.609; în vigoare 01.01.10]

Articolul 9. Organele vamale

(1) Activitatea vamală este desfășurată de organele vamale.

(2) Organele vamale sînt organe de drept care constituie un sistem unic al Serviciului Vamal, format din aparatul central al Serviciului Vamal, birouri vamale și posturi vamale.
[Art.9 al.(2) în redacția LP288 din 15.12.17, MO464-470/29.12.17 art.808]

(3) Statutul, funcțiile și competența Serviciului Vamal sînt determinate de prezentul cod și de Guvern.

(4) Unitățile subordonate (birourile vamale și posturile vamale) sînt create, reorganizate și lichidate de către Serviciul Vamal.

(5) Nici o autoritate publică, cu excepția Parlamentului și a Guvernului, nu este în drept să emită decizii cu privire la competența organelor vamale, să le modifice atribuțiile, să le impună alte funcții sau să intervină în activitatea lor. Articolul 9¹. Principiile generale de organizare a Serviciului Vamal

(1) Serviciul Vamal este autoritatea administrativă care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Finanțelor, fiind o structură organizațională separată în sistemul administrativ al acestui minister, constituită pentru prestarea serviciilor publice administrative plătitorilor vamali, pentru exercitarea și perfecționarea controlului vamal, inclusiv asupra legalității introducerii/scoaterii mărfurilor în/din teritoriul vamal, efectuarea formalităților vamale, crearea condițiilor pentru accelerarea traficului de mărfuri peste frontiera vamală.

(2) Ministerul Finanțelor exercită dirijarea metodologică a Serviciului Vamal prin acordarea asistenței metodologice în activitatea acestuia și prin exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin. (4).

(3) În vederea realizării sarcinilor, Serviciul Vamal dispune de autonomie administrativă și decizională, cu respectarea prevederilor legislației în vigoare. Nicio autoritate națională sau internațională nu va admite ingerințe în activitatea Serviciului Vamal.

(4) Ministerul Finanțelor are următoarele atribuții:

- a) aprobă structura Serviciului Vamal;
- b) stabilește obiectivele Serviciului Vamal și indicatorii de performanță;
- c) evaluează performanța directorului și a directorilor adjuncți;
- d) aprobă bugetul Serviciului Vamal;
- e) solicită informația relevantă privind monitorizarea administrării vamale, inclusiv rapoarte privind drepturile de import încasate și administrarea vamală, rapoarte trimestriale și anuale privind mărfurile introduse/scoase în/din teritoriul vamal;
- f) exercită alte acțiuni prevăzute de prezentul cod.

(5) În cazul recepționării unor semnale de încălcare a legislației vamale de către angajații Serviciului Vamal, Ministerul Finanțelor informează conducerea Serviciului Vamal despre aceasta. Conducerea Serviciului Vamal ia măsuri față de situația semnalată, fapt despre care informează Ministerul Finanțelor și persoana (entitatea) care a semnalat încălcarea.

(6) În cazul în care conducerea Serviciului Vamal nu ia măsuri față de situația creată

conform alin. (5), Ministerul Finanțelor examinează acțiunile/inacțiunile conducerii Serviciului Vamal prin prisma răspunderii disciplinare prevăzute în Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

[Art.9¹ introdus prin LP288 din 15.12.17, MO464-470/29.12.17 art.808]

Articolul 10. Laboratoarele vamale, instituțiile de învățământ, întreprinderile subordonate Serviciului Vamal

(1) Laboratoarele vamale sînt create de Serviciul Vamal pentru expertiza și examinarea în scopuri vamale a mărfurilor.

(2) În sistemul Serviciului Vamal sînt create instituții de învățământ pentru pregătirea cadrelor vamale și perfecționarea profesionalistă a efectivului vamal.

(3) Serviciul Vamal înființează centre de calcul, întreprinderi de poligrafie, de construcții și exploatare, a căror activitate contribuie la îndeplinirea funcțiilor organelor vamale.

(4) Bunurile organelor vamale, ale laboratoarelor vamale, ale instituțiilor de învățământ, ale întreprinderilor subordonate Serviciului Vamal sînt proprietate de stat și nu pot fi privatizate. Serviciul Vamal are dreptul să administreze aceste bunuri.

Articolul 11. Atribuțiile organului vamal

Organul vamal are următoarele atribuții de bază:

a) participă la elaborarea politicii vamale a statului și implementează această politică;
b) asigură respectarea legislației vamale și fiscale; apără drepturile și interesele legitime ale persoanei în cadrul activității vamale;

c) contribuie, în limitele competenței, la asigurarea securității economice a statului;

d) apără interesele economice ale statului;

e) aplică procedeele vamale de reglementare a relațiilor economice și comerciale;

f) încasează drepturile de import și drepturile de export;

g) participă la elaborarea măsurilor de politică economică referitor la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală și aplică aceste măsuri;

h) luptă împotriva contrabandei, a încălcării reglementărilor vamale și legislației fiscale care se referă la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală, curmă trecerea ilegală peste frontiera vamală a substanțelor narcotice, armamentului, obiectelor de artă, obiectelor de valoare istorică și arheologică, obiectelor proprietate intelectuală, speciilor de animale și plante (derivate și părți ale lor) pe cale de dispariție, altor mărfuri;

i) contribuie la prevenirea și combaterea spălării banilor, precum și a terorismului internațional;

j) exercită și perfecționează controlul vamal, efectuează vămuirea, creează condiții pentru accelerarea traficului de mărfuri peste frontiera vamală;

k) contribuie și participă la elaborarea statisticii vamale a comerțului exterior și a statisticii vamale speciale;

l) contribuie la realizarea măsurilor de apărare a securității statului, de asigurare a ordinii publice și morale, de apărare a vieții și sănătății oamenilor, de ocrotire a florei și faunei, a întregului mediu înconjurător, de protecție a pieței interne;

m) exercită controlul vamal asupra valorilor valutare, în limitele competenței;

n) asigură îndeplinirea obligațiilor internaționale ale statului în domeniul vamal; participă la elaborarea acordurilor internaționale în domeniul vamal, la colaborarea cu organele vamale, cu alte autorități publice din străinătate, cu organizațiile internaționale în domeniul vamal;

o) efectuează cercetări științifice, oferă consultații în domeniu;

p) dezvoltă baza tehnico-materială și socială a organelor vamale, creează condiții pentru activitatea colaboratorilor vamali;

r) gestionează sistemul de certificare a originii, în cazurile stabilite de Guvern, inclusiv

- certifică originea mărfurilor și eliberează contra plată certificate de origine la exportul mărfurilor;
- s) desfășoară activitățile necesare pentru administrarea riscurilor;
  - t) asigură diseminarea legislației vamale și accesul la informații de interes public;
- u) dezvoltă parteneriatul public-privat în domeniul vamal și colaborează cu mediul de afaceri;
- v) exercită alte atribuții stabilite de legislație.

Articolul 12. Actele normative ale Serviciului Vamal

(1) Serviciul Vamal emite, în limitele competenței, acte normative în domeniul vamal, executorii pentru organele vamale, pentru alte autorități publice și pentru persoane.

(2) Actele normative emise de Serviciul Vamal intră în vigoare în conformitate cu legislația.

Articolul 14. Colaborarea organului vamal cu alte organe de drept și cu persoane

(1) Organul vamal, în exercitarea atribuțiilor, colaborează cu alte organe de drept și cu persoane, care sînt obligate să-i acorde asistență.

(2) Organul vamal poate împuternici, în limitele competenței, alte persoane să îndeplinească anumite activități vamale, cu condiția supravegherii lor.

Articolul 15. Efectuarea operațiunilor de vămuire în alte locuri decît în cele stabilite de organul vamal

Persoanele interesate în efectuarea operațiunilor de vămuire pe teritorii și în încăperi în afara locurilor stabilite în acest scop sînt obligate să asigure gratuit organul vamal cu încăperile, utilajele și mijloacele de comunicație necesare.

Articolul 16. Atribuirea de terenuri organului vamal

Organului vamal i se atribuie terenuri în scopuri vamale pe un termen nelimitat.

Articolul 17. Folosirea informațiilor

(1) Informațiile puse de către persoane la dispoziția organului vamal pot fi folosite numai în scopuri vamale.

(2) Informațiile cuprinse în declarațiile vamale, autorizațiile și/sau formularele tipizate emise de organul vamal unor persoane fizice sau juridice, precum și cele cuprinse în documentele în baza cărora aceste acte vamale au fost emise sînt considerate informații oficiale cu accesibilitate limitată (informația cu caracter confidențial sau secretul comercial) și nu pot fi divulgate, nici folosite de colaboratorul vamal în scop

Articolul 219. Organul vamal ca subiect al activității operative de investigații

(1) Organul vamal desfășoară activitate operativă de investigații în conformitate cu Legea privind activitatea operativă de investigații.

(2) Organul vamal desfășoară activitate operativă de investigații în scopul depistării persoanelor culpabile de pregătirea și comiterea de contravenții vamale, de contrabandă și de alte infracțiuni care țin de competența organului de urmărire penală al Serviciului Vamal.

Articolul 220. Acțiunile operative de investigații care asigură securitatea organelor vamale

Acțiunile operative de investigații care asigură securitatea organelor vamale se efectuează în modul prevăzut de legislație.

Articolul 221. Obiectul urmăririi penale

Obiectul urmăririi penale în cauzele ce țin de competența organelor vamale îl constituie colectarea de probe privind infracțiunea, identificarea făptuitorului ei și punerea lui sub învinuire în conformitate cu legislația.

Articolul 222. Organele de urmărire penală în domeniul vamal

(1) Urmărirea penală în domeniul vamal se efectuează de organul de urmărire penală din Serviciul Vamal și de subdiviziunile lui teritoriale.

(2) Ofițerii de urmărire penală din Serviciul Vamal sînt independenți, se supun indicațiilor legale, scrise și verbale, ale conducerii organului de urmărire penală în domeniul vamal și ale

procurorului.

Articolul 223. Competența organelor de urmărire penală în domeniul vamal

Organele de urmărire penală în domeniul vamal efectuează cercetarea penală și ancheta preliminară în toate cazurile de contrabandă și de alte infracțiuni a căror cercetare este atribuită de Codul de procedură penală competenței organelor vamale.

Articolul 224. Contrabanda

Trecerea peste frontiera vamală de mărfuri, eludându-se controlul vamal sau tăinuindu-le de el, săvârșită în proporții mari sau deosebit de mari, fie în mod repetat, fie de un grup de persoane care s-au organizat pentru activitate de contrabandă, fie de o persoană cu funcție de răspundere care face uz de situația de serviciu, fie prin folosirea frauduloasă de documente vamale și de alte documente, fie însoțită de nedeclarare sau de declararea lor neautentică în documentele vamale sau în alte documente, o astfel de trecere de substanțe narcotice, psihotrope, cu efecte puternice, toxice, otrăvitoare, radioactive și explozive, de deșeuri nocive, de armament, de dispozitive de explodare, de arme de foc și de muniții, cu excepția armelor de vânătoare cu țeavă lisă și a cartușelor la ele, de valori culturale, precum și nereturnarea pe teritoriul vamal a valorilor culturale scoase din țară în cazul în care returnarea lor este obligatorie se consideră contrabandă și se pedepsește în conformitate cu Codul penal.

LEGE NR. 26 DIN 22.02.2008

PRIVIND ÎNTRUNIRILE

Publicat: 22.04.2008 în Monitorul Oficial Nr. 80 art.№ : 261

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

întrunire - prezență temporară și intenționată a unui grup de persoane, aflate împreună cu scopul exprimării unor idei sau atitudini;

întrunire cu un număr redus de participanți - întrunire la care iau parte cel mult 50 de persoane;

întrunire spontană - întrunire ale cărei inițiere și desfășurare reprezintă un răspuns direct și imediat la evenimentele din societate și care, din punctul de vedere al participanților la aceasta, nu poate fi amînată, motiv pentru care procedura ordinară de notificare nu este posibilă;

întruniri simultane - întruniri care se desfășoară în același loc și în același timp, care pot avea sau nu aceleași motive sau scopuri, ai căror organizatori pot avea opinii similare, diferite sau contradictorii.

Articolul 5. Locul desfășurării întrunirilor

(1) Întrunirile se pot desfășura în orice loc deschis publicului în afara clădirilor sau în afara altor spații închise accesului liber.

(2) Întrunirile se pot desfășura într-un singur loc sau prin deplasarea participanților.

(3) În cazul desfășurării unor acțiuni oficiale sau a unor lucrări de reparație, autoritatea administrației publice locale, la cererea autorităților interesate, poate declara închise temporar accesului publicului anumite locuri care, în mod obișnuit, sînt deschise accesului nelimitat al tuturor persoanelor.

Articolul 6. Organizatorii întrunirilor

(1) Organizatori ai întrunirilor pot fi persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu, grupuri de persoane, precum și persoane juridice.

(2) Minorii care au împlinit vîrsta de 14 ani, precum și persoanele declarate incapabile, pot organiza întruniri doar împreună cu o persoană cu capacitate deplină de exercițiu.

Articolul 7. Participanții la întrunire

(1) Oricine este liber să participe activ sau să asiste la o întrunire.

(2) Nimeni nu poate fi obligat să participe sau să asiste la o întrunire.

Articolul 10. Procedura notificării

(1) Orice persoană care intenționează să desfășoare o întrunire notifică în scris, printr-o declarație prealabilă, autoritatea administrației publice locale din unitatea administrativ-teritorială respectivă cu cel puțin 5 zile înainte de data desfășurării întrunirii.

(2) În declarația prealabilă se indică numele sau (în cazul unei persoane juridice) denumirea organizatorului, datele de contact ale organizatorului, scopul întrunirii, locul, data, ora începerii și durata întrunirii, traseele întrunirii (după caz), forma de desfășurare a întrunirii, numărul aproximativ de participanți, serviciile solicitate din partea autorității administrației publice locale.

(3) Autoritatea administrației publice locale înregistrează declarația prealabilă și eliberează organizatorului o copie ștampilată a acesteia, care trebuie să conțină numărul, data și ora de înregistrare a declarației.

(4) Autoritățile publice vor întreprinde acțiunile necesare pentru asigurarea serviciilor solicitate de către organizator, care sînt în mod obișnuit prestate prin intermediul organelor din subordine și al întreprinderilor pe care le administrează.

Articolul 11. Declararea desfășurării întrunirilor simultane

(1) Dacă mai mulți solicitanți au depus declarații prealabile cu privire la organizarea unor întruniri în același loc și în același timp, organul abilitat al autorității administrației publice locale organizează o ședință, cu participarea tuturor solicitanților, pentru a găsi soluția potrivită privind desfășurarea tuturor întrunirilor simultane.

(2) Dacă, ținînd cont de locul desfășurării și de numărul preconizat de participanți la întrunire, participanții la ședință ajung la concluzia că este posibilă desfășurarea tuturor întrunirilor simultane, se vor da recomandări organizatorilor cu privire la repartizarea spațiului din locul de organizare a întrunirilor, precum și indicații organelor de poliție privind menținerea ordinii publice.

(3) În cazul în care, în urma discuțiilor dintre organul abilitat și organizatorii întrunirilor, se ajunge la concluzia că nu este posibilă desfășurarea tuturor întrunirilor simultane declarate în locul solicitat și cu numărul preconizat de participanți, organul în cauză propune organizatorilor modificarea orei, a locului sau a formei de desfășurare a întrunirilor. Această propunere se face oral în cadrul ședinței pentru organizatorii prezenți și se trimite în scris, în cel mult 24 de ore de la încheierea ședinței, celor care nu au participat la ea.

(4) În cazul în care, în urma discuțiilor menționate la alin.(3), nici unul dintre solicitanți nu acceptă să modifice ora, locul sau forma de desfășurare a întrunirii, prioritate la desfășurarea întrunirii are organizatorul care a depus primul declarația prealabilă.

Articolul 12. Excepții de la procedura de notificare

(1) În cazul întrunirii spontane, notificarea este admisă și fără respectarea formei scrise sau a termenului prevăzut la art.10 alin.(1), fiind suficientă furnizarea informației cu privire la locul, data, ora, scopul și organizatorul întrunirii, precum și cu privire la serviciile solicitate din partea autorității administrației publice locale.

(2) Organizatorul exercită dreptul la întrunire menționat la alin.(1) cu bună-credință și informează autoritatea administrației publice locale despre intenția de a desfășura întrunirea de îndată ce această intenție este cunoscută, pentru a facilita acordarea serviciilor solicitate din partea autorității administrației publice locale.

(3) Autoritatea administrației publice locale va lua măsurile necesare pentru desfășurarea în siguranță a întrunirii spontane.

(4) Autoritatea administrației publice locale poate iniția proceduri judiciare pentru a contesta condițiile de desfășurare a întrunirii spontane.

(5) Nu este obligatoriu de a notifica autoritatea administrației publice locale prin declarație prealabilă în cazul întrunirilor cu un număr redus de participanți. Dacă organizatorii unei astfel de întruniri solicită anumite servicii din partea autorității administrației publice locale sau doresc să monteze construcții temporare, ei depun în acest sens o declarație prealabilă în scris, cu cel puțin o zi lucrătoare înainte de data desfășurării întrunirii.

Articolul 13. Înștiințarea publicului

Orice persoană are dreptul, chiar și înainte de a depune declarația prealabilă, de a răspîndi informații cu privire la desfășurarea întrunirii, locul, data, ora și scopul acesteia sau orice altă informație relevantă, de a încuraja publicul să participe la întrunire prin adresări verbale, foi volante, anunțuri, campanii de informare, prin alte metode legale.

Articolul 16. Modul de desfășurare a întrunirilor

(1) Întrunirile se desfășoară numai în mod pașnic.

(2) Organizatorul trebuie să asigure accesul în clădirile din imediata apropiere a locului de

desfășurare a întrunirii.

(3) În timpul întrunirilor este interzisă deținerea de arme, de explozive, de orice substanțe interzise sau alte obiecte ce pot pune în pericol viața sau sănătatea oamenilor.

(4) În timpul întrunirilor desfășurate între orele 23.00 și 7.00 este interzisă utilizarea mijloacelor sonore și a echipamentului de amplificare a sunetului.

Articolul 17. Înregistrarea întrunirilor

(1) Orice persoană poate să facă înregistrări audio și/sau video ale întrunirilor.

(2) Accesul presei la întruniri este asigurat de către organizatorul întrunirii și de autoritățile publice.

(3) Ridicarea mijloacelor tehnice, precum și a înregistrărilor audio și/sau video ale întrunirilor, este posibilă numai în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 18. Obligațiile organizatorului

(1) Organizatorul întrunirii are următoarele obligații:

a) să desfășoare întrunirea doar în forma, în locul și în termenul indicate în declarația prealabilă și să nu admită abateri semnificative de la acestea;

b) să desemneze un coordonator al întrunirii și să comunice, în timp util, autorității administrației publice locale numele acestuia.

(2) Organizatorul poate să creeze un aparat propriu de menținere a ordinii în timpul desfășurării întrunirii, ai cărui membri vor purta însemne distinctive pentru a fi ușor identificați.

Articolul 19. Obligațiile participanților

Participanții la întrunire au următoarele obligații:

a) să respecte legislația, ordinea publică și cererile legitime ale organizatorului;

b) să se abțină de la acțiuni care pot împiedica desfășurarea întrunirii și de la incitarea la astfel de acțiuni;

c) să părăsească întrunirea la cererea organizatorului și/sau a reprezentantului autorității administrației publice locale ori a organului de poliție, în condițiile prevăzute la art.21 și 22.

Articolul 20. Drepturile și obligațiile autorității administrației publice locale

(1) Autoritatea administrației publice locale are următoarele obligații:

a) să creeze toate condițiile pentru desfășurarea pașnică a întrunirii;

b) să desemneze un responsabil de desfășurarea legală a întrunirii și să comunice organizatorului și organului de poliție numele și datele de contact ale acestuia.

(2) Autoritatea administrației publice locale poate să interzică, pe durata întrunirii, comercializarea și consumarea băuturilor alcoolice în locul de desfășurare a întrunirii și/sau în imediata apropiere a acestuia.

(3) Autoritatea administrației publice locale nu poate solicita plăți pentru acordarea serviciilor care, în mod obișnuit, sînt prestate, în scopul desfășurării întrunirilor, prin intermediul organelor din subordine și al întreprinderilor pe care le administrează.

Articolul 21. Asigurarea ordinii publice. Sistarea întrunirii

(1) Dacă în timpul desfășurării întrunirii unii participanți încalcă ordinea publică sau prevederile art.8, organizatorul, în caz de necesitate împreună cu poliția, îi va îndepărta pe aceștia.

(2) Dacă în timpul desfășurării întrunirii au loc acțiuni prin care se încalcă grav prevederile art.8, reprezentantul autorității administrației publice locale va cere organizatorului sistarea imediată a întrunirii. Aceasta este o măsură excepțională, ce poate fi folosită doar dacă alte măsuri nu sînt suficiente pentru asigurarea desfășurării întrunirii în mod legal.

(3) Lipsa declarației prealabile nu constituie temei pentru sistarea întrunirii.

Articolul 22. Dispersarea forțată a întrunirii

(1) Dacă organizatorul întrunirii nu se supune cererii reprezentantului autorității administrației publice locale sau nu reușește sistarea întrunirii, reprezentantul în cauză va cere

dispersarea participanților.

(2) În cazul în care, după cererea reprezentantului autorității administrației publice locale, participanții la întrunire nu părăsesc locul întrunirii, poliția va avertiza participanții asupra posibilității aplicării mijloacelor speciale și a dispersării forțate a întrunirii, acordând un termen rezonabil conformării acestei cereri, după care va repeta cererea de dispersare a participanților.

(3) În cazul în care, după cererea repetată de dispersare, participanții la întrunire nu părăsesc locul întrunirii, la solicitarea reprezentantului autorității administrației publice locale, poliția va întreprinde măsurile legale pentru dispersarea întrunirii.

(4) În cazul dispersării forțate a întrunirii, organul de poliție întocmește un proces-verbal, în care indică motivul și temeiul dispersării.

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREZENTEI LEGI

Articolul 23. Răspunderea organizatorilor și a participanților

(1) Participanții răspund, după caz, civil, administrativ sau penal pentru acțiunile lor, în conformitate cu legea.

(2) Organizatorul poate fi tras la răspundere administrativă pentru desfășurarea întrunirii fără depunerea declarației prealabile în modul stabilit de prezenta lege sau pentru desfășurarea întrunirii contrar prevederilor declarației.

(3) Organizatorul poartă răspundere pentru acțiunile participanților doar dacă în instanța de judecată se dovedește că participanții au acționat la chemarea sau instigarea organizatorului.

**LEGE NR. 218
DIN 19.10.2012**

**PRIVIND MODUL DE APLICARE A FORȚEI FIZICE, A
MIJLOACELOR SPECIALE
ȘI A ARMELOR DE FOC**

Publicat: 14.12.2012 în Monitorul Oficial Nr. 254-262 art. № : 836

Articolul 1. Scopul și domeniul de reglementare

Prezenta lege stabilește temeiurile, condițiile și limitele (restricțiile) aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc de către subiecții prezentei legi în scopul unificării cadrului juridic și instituțional de aplicare a acestora, precum și în scopul protejării statului de drept.

Articolul 2. Noțiuni generale

(1) Aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, pornind de la natura juridică și de la menirea lor, reprezintă acțiuni concrete de constrângere administrativă cu caracter represiv (de stopare), iar în funcție de modalitatea de realizare a acestor acțiuni, reprezintă mijloace violente de influență asupra persoanei care a săvârșit ori care săvârșește fapte prejudiciabile, asupra unui animal ori asupra unui mijloc de transport, în condițiile și în limitele legii.

(2) În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni utilizate semnifică:

aplicare a armei de foc – efectuare a unei împușcături asupra țintei;

atentat la securitatea personală – apropiere a presupusului delincvent, după ce a fost somat să se oprească și/sau să ocupe o poziție inofensivă ori în cazul unui atac armat, de subiectul legii la o distanță care, potrivit circumstanțelor apărute, generează un pericol real pentru viața și sănătatea acestuia;

rezistență armată – împotrivire activă a persoanei sau a unui grup de persoane față de îndeplinirea de către subiecții legii a atribuțiilor funcționale, efectuată cu aplicarea armei de foc sau cu alte obiecte folosite în calitate de armă, ce pot constitui, potrivit circumstanțelor apărute, un pericol real pentru viață și sănătate, precum și rezistența opusă cu o armă defectată dacă, în situația creată, aceasta nu a putut și nici nu putea fi percepută ca fiind defectată;

pericolul aplicării armei de foc – aducerea de către o persoană a armei de foc în poziție de pregătire pentru tragere, avertizarea verbală privind aplicarea acesteia sau efectuarea gesturilor caracteristice care permit a presupune intenția recurgerii la armă de foc, cum ar fi tentativa de a scoate obiecte din buzunare, din genți, dulapuri, sertare etc. după somarea de a ține mâinile la vedere sau de a ocupa o poziție inofensivă;

atac – acțiuni directe, imediate, materiale și reale, îndreptate împotriva subiecților legii sau împotriva unei terțe persoane, asupra clădirilor, încăperilor, obiectivelor și mijloacelor de transport, acțiuni care, în mod evident, pot pune în pericol viața și sănătatea oamenilor, precum și integritatea bunurilor atacate;

atac armat – atac sau rezistență efectuată cu ajutorul armelor de orice construcție, al mijloacelor speciale ori al obiectelor, substanțelor și mecanismelor care realmente pot cauza decesul, pot dăuna sănătății oamenilor ori pot provoca pagube materiale considerabile;

mijloace speciale – obiecte, muniții, echipament, substanțe chimice, substanțe lacrimogene și colorante, dispozitive audiovizuale de influență psihologică, mijloace de stopare forțată a unităților de transport, mijloace de transport, utilaje și tehnică de luptă, animale dresate, utilizate

pentru apărarea pasivă sau activă, fără efecte cu caracter letal, destinate înfringerii rezistenței opuse, imobilizării și dezorientării persoanei sau distrugerii obstacolelor;

forță fizică – măsuri de constrângere realizate exclusiv prin încordarea mușchilor, a puterii fizice a persoanei, inclusiv prin aplicarea procedeele speciale de luptă;

principiul proporționalității – utilizarea de către subiecții legii a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc în așa mod încît această utilizare să fie adecvată, necesară și corespunzătoare scopului urmărit.

Articolul 3. Subiecții prezentei legi

Subiecți ai prezentei legi sînt:

a) personalul, care deține grade și statut special, din cadrul Serviciului de Informații și Securitate, Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Protecție și Pază de Stat, Ministerului Finanțelor, Serviciului Vamal, Serviciului de Stat de Curieri Speciali, Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, precum și procurorii;

b) personalul special împuternicit al Inspectoratului Ecologic de Stat și al Serviciului Piscicol ale Ministerului Mediului, al serviciilor specializate din cadrul autorităților publice centrale, create în scopul transportării purtătorilor materiali de informații atribuite la secret de stat, a mijloacelor financiare și a obiectelor de preț;

c) cetățenii străini angajați ai serviciilor speciale care au sosit în Republica Moldova în scopul asigurării protecției și pazei demnitarilor de stat și care au fost notificați în conformitate cu legislația în vigoare, avînd dreptul temporar de portarmă.

Articolul 4. Condițiile aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc

(1) Subiecții legii au dreptul să aplice forța fizică, mijloacele speciale și armele de foc în caz de legitimă apărare, în stare de extremă necesitate sau de reținere a persoanelor în condițiile și în situațiile prevăzute de prezenta lege.

(2) Aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale ori a armelor de foc, precum și intensitatea aplicării se determină de către subiectul legii în dependență de circumstanțele situației concrete, de tipul și gradul de pericol, precum și de caracteristicile individuale și identitatea persoanei împotriva căreia urmează a fi aplicate, cu respectarea principiului proporționalității.

(3) Autoritățile specificate la art. 3 sînt obligate să organizeze cursuri de pregătire specială a subiecților legii. Cel puțin o dată pe an subiecții legii vor fi supuși testării periodice privind abilitățile de a acționa în condiții legate de aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.

(4) În toate cazurile cînd aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale ori a armelor de foc nu poate fi evitată, subiecții legii sînt obligați:

a) să avertizeze despre intenția de a recurge la ele, acordînd timp suficient pentru îndeplinirea cerințelor lor legale, cu excepția cazurilor cînd tergiversarea aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc generează un pericol direct pentru viața și sănătatea subiecților legii și a altor oameni, cînd poate conduce la alte urmări grave sau cînd, în situația creată, un astfel de avertisment este nepotrivit sau imposibil;

b) să ia toate măsurile posibile, prevăzute de prezenta lege, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, de identitatea delincventului care o săvîrșește, de intensitatea rezistenței opuse, pentru ca dauna cauzată sănătății, onoarei, demnității și bunurilor oamenilor să fie cît mai mică;

c) să acorde imediat primul ajutor, să asigure acordarea asistenței medicale urgente victimelor și să ia măsuri pentru a înștiința în cel mai scurt timp rudele victimelor;

d) să comunice imediat conducătorului lor direct despre toate cazurile de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale ori a armelor de foc;

e) în caz de rănire sau de deces al persoanei ca urmare a aplicării forței fizice, a mijloacelor

speciale ori a armei de foc, să informeze personal sau prin intermediul conducătorului lor direct organul de poliție ori, după caz, procurorul în a cărui rază de jurisdicție a fost aplicată forța fizică, mijloacele speciale sau arma de foc;

f) în caz de aplicare a armelor de foc, să întreprindă acțiunile posibile pentru a asigura păstrarea probelor și a stabili identitatea martorilor oculari ai evenimentului.

(5) În cazurile specificate la alin. (4) lit. e), subiectul legii va depune personal, în termen de cel mult 24 de ore, un raport în scris organului de poliție sau procurorului în a cărui rază de jurisdicție a fost aplicată forța fizică, mijloacele speciale sau arma de foc.

(6) Se interzice dotarea subiecților legii cu arme de foc și muniții aferente a căror aplicare cauzează urmări excesiv de grave sau care servesc drept sursă de risc nejustificat ori cu arme de foc și muniții interzise în temeiul tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

(7) Nomenclatorul mijloacelor speciale, al tipurilor de arme de foc, al munițiilor aferente și regulile de aplicare a acestora se aprobă de către Guvern, în funcție de particularitățile activității, de atribuțiile și domeniile de responsabilitate ale autorităților specificate la art. 3.

(8) Nici o circumstanță excepțională, nici un alt caz extrem nu pot fi invocate de către subiecții legii pentru justificarea aplicării contrar prevederilor prezentei legi a forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armelor de foc.

(9) Subiecții legii se vor abține de la executarea ordinelor evident ilegale în raport cu prezenta lege, date de superiori privind aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armelor de foc, și vor depune imediat o sesizare în acest sens la organele specificate la art. 21.

(10) În cazul când nu dispune de mijloace speciale necesare sau de armă de foc din dotare, subiectul legii este în drept să folosească și să aplice orice alte mijloace sau obiecte, cu respectarea condițiilor și a restricțiilor stabilite de prezenta lege.

PARTICULARITĂȚILE ȘI TEMEIURILE APLICĂRII FORȚEI FIZICE ȘI A MIJLOACELOR SPECIALE

Articolul 5. Aplicarea forței fizice

(1) Subiecții legii aplică forța fizică, inclusiv procedee speciale de luptă, pentru autoapărare, pentru respingerea atacurilor asupra cetățenilor, asupra reprezentanților legii, asupra altor persoane antrenate în asigurarea ordinii și siguranței publice și în combaterea criminalității, pentru curmarea încălcărilor de lege, pentru reținerea delincvenților, pentru înfrângerea rezistenței opuse cerințelor legale în cazul când metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea obligațiilor ce le revin.

(2) Forța fizică poate fi aplicată în orice situație în care legea permite aplicarea mijloacelor speciale sau a armelor de foc.

Articolul 6. Restricții la aplicarea forței fizice

(1) Se va evita, pe cât este posibil, aplicarea forței fizice împotriva minorilor, în cazul când vârsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate.

(2) Forța fizică nu se aplică împotriva femeilor cu semne vizibile de graviditate, cu excepția cazurilor când acestea atacă subiectul legii ori altă persoană, inclusiv în grup, când opun rezistență periculoasă pentru viața și sănătatea oamenilor, dacă acțiunile de acest gen nu pot fi curmate pe alte căi și cu alte mijloace nonviolente.

Articolul 7. Aplicarea mijloacelor speciale

În exercițiul funcției, subiecții legii aplică mijloace speciale, conform nomenclatorului, în următoarele cazuri:

a) pentru respingerea atacurilor asupra oamenilor, asupra propriei persoane și a altor persoane antrenate în asigurarea ordinii și siguranței publice și în combaterea criminalității;

- b) pentru eliberarea ostaticilor, a persoanelor răpite sau deținute ilegal;
  - c) în timpul asigurării și restabilirii ordinii publice, pentru curmarea dezordinilor în masă și a încălcărilor în grup a ordinii publice;
  - d) pentru respingerea atacurilor asupra unor clădiri, încăperi, obiective sau mijloace de transport, indiferent de apartenența lor, sau în timpul eliberării obiectelor deja ocupate;
  - e) în timpul urmăririi, reținerii și predării către organele competente a persoanelor care au săvârșit infracțiuni și contravenții, în timpul escortării și deținerii persoanelor reținute, persoanelor supuse arestului și celor condamnate, dacă acestea nu se subordonează sau dacă opun rezistență, precum și în cazul în care ele întreprind tentative de evadare, de cauzare de daune persoanelor din preajmă sau lor înseși, de distrugere a bunurilor materiale;
  - f) în timpul curmării acțiunilor de neexecutare premeditată a cerințelor legale adresate de ei și de alte persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii de drept, dacă metodele nonviolente nu asigură executarea cerințelor;
  - g) pentru reținerea persoanelor care au evadat de sub arest, din instituțiile penitenciare, pentru prevenirea evadării, precum și în cazul participării deținuților la încălcarea în grup a regimului de deținere și la dezordini în masă;
  - h) pentru oprirea forțată a mijloacelor de transport în care se află persoane evadate de sub arest sau cu care se știe cu certitudine că se deplasează infractori, sau despre care se știe că au fost răpite, sau în cazul când conducătorul auto execută manevre periculoase pentru viața și sănătatea altor persoane, când acesta nu reacționează sau ignoră gesturile și semnalele de stopare a unității de transport;
  - i) pentru curmarea tentativei ilegale de a pune stăpânire pe arme de foc, pe mijloace de comunicații speciale, pe mijloace de apărare pasivă ori activă, pe purtători materiali de informații atribuite la secret de stat sau pe orice altă proprietate importantă în asigurarea securității naționale și a secretului de stat, precum și pentru recuperarea acestora;
  - j) în orice situație în care legea permite aplicarea armei de foc.
- Articolul 8. Restricții la aplicarea mijloacelor speciale
- (1) Se interzice:
- a) aplicarea mijloacelor speciale împotriva minorilor, în cazul când vârsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, cu excepția cazurilor când aceștia atacă subiectul legii ori altă persoană, inclusiv în grup ori cu utilizarea armelor, când opun rezistență periculoasă pentru viața și sănătatea oamenilor, dacă acțiunile de acest gen nu pot fi curmate pe alte căi și cu alte mijloace;
  - b) aplicarea mijloacelor speciale în clădirile și în încăperile în care se produc sau se păstrează substanțe ușor inflamabile, toxice sau explozive ori substanțe care, intrând în contact cu componentele mijloacelor speciale, generează un pericol sporit pentru viața și sănătatea oamenilor;
  - c) aplicarea mijloacelor speciale în încăperile reprezentanțelor misiunilor diplomatice fără acordul reprezentanților misiunilor sau autorităților statului respectiv;
  - d) aplicarea împotriva persoanelor a dispozitivelor explozive destinate deschiderii încăperilor, spargerii ușilor sau pereților;
  - e) aplicarea tunurilor de apă la temperaturi mai joase de zero grade;
  - f) aplicarea dispozitivelor destinate stopării forțate a transportului auto pentru oprirea forțată a transportului public în timpul transportării pasagerilor pe poduri, pe treceri la nivel de căi ferate, pe estacade, în tuneluri și pe porțiuni de drum cu pante abrupte;
  - g) aplicarea cartușelor cu glonte de cauciuc sau de plastic, a mijloacelor cu efect iritant sau lacrimogen cu încălcarea restricțiilor și caracteristicilor tehnice prescrise acestora.
- (2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a), excepție fac mijloacele de protecție a subiecților

legii, de amplificare a vocii și cătușele.

(3) În regulamentele interne ale autorităților administrației publice, ale instituțiilor și organizațiilor investite cu dreptul de a aplica forța fizică, mijloacele speciale și armele de foc pot fi impuse și alte restricții, pornind de la specificul atribuțiilor exercitate, de la tipul și caracteristicile mijloacelor speciale aflate în dotare conform nomenclatorului.

PARTICULARITĂȚILE ȘI TEMEIURILE APLICĂRI ARMELOR DE FOC

Articolul 9. Aplicarea armelor de foc

(1) Subiecții legii sînt în drept să dețină, să aibă asupra lor în permanență și să aplice arme de foc din dotare.

(2) Subiecții legii sînt în drept să descopere și să pregătească arma de foc dacă consideră că în situația în care vor interveni este posibilă apariția temeiurilor pentru aplicarea ei.

(3) În cazul în care aplicarea armei de foc nu poate fi evitată, subiectul legii care o aplică este obligat:

a) să evite utilizarea arbitrară sau abuzivă a armei de foc;

b) să acționeze proporțional cu gravitatea atacului și cu obiectivele legitime ce se urmăresc a fi atinse;

c) îndată ce aplicarea armei de foc și-a atins scopul, să renunțe imediat la acest mijloc.

Articolul 10. Temeiul aplicării armelor de foc

(1) Subiecții legii pot aplica armele de foc, ca măsură extremă, în următoarele situații :

a) pentru autoapărare ori pentru apărarea oamenilor împotriva unor atacuri ce prezintă un pericol real pentru viața și sănătatea acestora;

b) pentru respingerea unui atac în grup sau a unui atac armat asupra clădirilor, încăperilor, mijloacelor de transport ale autorităților și instituțiilor publice, pentru curmarea tentativei de a pune stăpînire pe mijloace de comunicații speciale, pe mijloace de apărare pasivă ori activă, pe purtători materiali de informații atribuite la secret de stat sau pe orice altă proprietate importantă în asigurarea securității naționale și a secretului de stat, precum și pentru recuperarea acestora;

c) pentru asigurarea executării unui mandat de arestare preventivă în cazul cînd persoana respectivă încearcă să evadeze, iar aflarea acesteia în stare de libertate poate pune în pericol viața și sănătatea oamenilor;

d) pentru reținerea persoanei care refuză să execute cerințele legale de depunere a armei sau care opune rezistență armată;

e) în caz de atentat la securitatea personală sau pentru prevenirea capturării prin violență a armei de foc;

f) pentru imobilizarea persoanelor în a căror privință sînt probe sau indici temeinici privind comiterea unei infracțiuni și care, după săvîrșirea crimei, încearcă să se eschiveze de la reținere, dacă aflarea lor în stare de libertate poate pune în pericol viața și sănătatea oamenilor, precum și pentru imobilizarea persoanelor care, prin acțiuni violente, periculoase pentru viața și sănătatea oamenilor, împiedică reținerea delincvenților;

g) pentru împiedicarea evadării de sub escortă sau evadării persoanelor aflate în stare legală de detenție, precum și pentru curmarea tentativelor de eliberare forțată a acestora ;

h) împotriva persoanelor sau a grupurilor de persoane care încearcă să pătrundă forțat în clădirile, în încăperile sau în perimetrele instituțiilor, în unitățile de transport aflate sub pază sau care devastază ori distrug clădiri și alte bunuri de interes public sau privat, punînd în pericol viața și sănătatea oamenilor;

i) împotriva oricărui mijloc de transport folosit de persoane care prezintă pericol pentru viața și sănătatea subiecților legii sau a altor oameni ori a cărui deplasare prezintă pericol pentru viața și sănătatea subiecților legii sau a altor oameni, precum și împotriva conducătorului acestui mijloc

de transport care, fiind somat, refuză să oprească la semnalele regulamentare;

j) pentru neutralizarea animalelor care pun în pericol viața și sănătatea subiecților legii sau a altor persoane.

(2) Pentru eliberarea ostaticilor și neutralizarea persoanelor care comit un act terorist, subiecții legii angajați ai subunităților speciale de combatere a terorismului din cadrul autorităților publice pot aplica arme albe, cu excepția celor care pot cauza urmări excesiv de grave sau pot servi drept sursă de risc nejustificat.

(3) În condițiile și în situațiile prevăzute în prezentul articol, armele de foc se aplică astfel încât să condiționeze imobilizarea persoanelor împotriva cărora au fost aplicate.

Articolul 11. Ordinea aplicării armelor de foc

(1) Armele de foc se aplică numai după somația: „Stai! ...”, urmînd denumirea autorității pe care o reprezintă persoana. În caz de nesupunere, se somează din nou prin cuvintele: „Stai că trag!”. Dacă persoana somată nu se supune nici de această dată, se somează prin tragerea focului de armă în plan vertical. În încăperi, somarea prin efectuarea de împușcături nu se permite.

(2) În cazul în care persoana avertizată nu se supune somației legale executate potrivit alin. (1), împotriva ei poate fi aplicată arma.

(3) În cazurile prevăzute la art.10 alin. (1) lit. h), arma se aplică numai după ce s-a repetat de trei ori, la intervale de timp suficiente pentru dispersarea participanților, somația: „Părășiți..., vom aplica arma de foc!”.

(4) În cazurile prevăzute la art.10 alin. (1) lit. i), somația se face prin tragerea focului de armă în plan vertical, apoi, în scopul imobilizării mijlocului de transport, se trage în componentele ce asigură deplasarea acestuia.

(5) Armele de foc pot fi aplicate fără somație doar în următoarele situații și condiții:

a) în caz de atac prin surprindere, în stare de legitimă apărare sau de extremă necesitate;

b) în caz de atac cu utilizarea tehnicii de luptă, a mijloacelor de transport, a aparatelor de zbor sau a navelor fluviale;

c) în cazul eliberării ostaticilor, a persoanelor răpite sau deținute ilegal;

d) în cazul evadării de sub arest, cu armă sau cu ajutorul mijloacelor de transport, a infractorilor sau a deținuților din instituțiile penitenciare, precum și în cazul evadării acestora din mijloacele de transport în timpul deplasării lor;

e) împotriva animalelor care pun în pericol viața și sănătatea subiectului legii sau a altor oameni.

Articolul 12. Restricții la aplicarea armelor de foc

Se interzice aplicarea armelor de foc:

a) împotriva minorilor, dacă vîrsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, cu excepția cazurilor cînd acestea atacă subiectul legii ori altă persoană în grup sau cu utilizarea armelor, cînd opun rezistență periculoasă pentru viața și sănătatea oamenilor, dacă acțiunile de acest gen nu pot fi curmate pe alte căi și cu alte mijloace;

b) în situațiile cînd ar putea fi pusă în pericol viața altor persoane;

c) în timpul acțiunilor de restabilire a ordinii publice în cazul dezordinilor în masă, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. a) și h);

d) asupra aeronavelor, navelor fluviale și asupra altor mijloace de transport cu pasageri, cu excepția cazurilor cînd ar putea fi cauzate pagube sau urmări vădit mai grave decît cele ce s-ar produce dacă pericolul nu ar fi înlăturat;

e) asupra persoanelor care au trecut sau încearcă să treacă ilegal frontiera de stat dacă faptul se produce fie vădit întîmplător, fie în legătură cu un accident sau cu o calamitate naturală;

f) pentru reținerea contravenienților sau pentru curmarea tentativei acestora de a evada de

la locul reținerii dacă acțiunile lor nu pun în pericol viața și sănătatea oamenilor sau dacă ei nu opun rezistență armată;

g) în situațiile în care ar putea fi violat teritoriul, spațiul aerian sau apele teritoriale ale unui stat vecin, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 10 alin. (1) lit. a).

Articolul 13. Folosirea armelor de foc

Pentru a da un semnal de alarmă sau pentru a solicita ajutor, subiecții legii pot trage focul de armă în plan vertical, cu excepția cazurilor când aceștia se află în încăperi.

APLICAREA FORȚEI FIZICE, A MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A ARMELOR DE FOC LA RESTABILIREA ORDINII PUBLICE

Articolul 14. Condițiile de aplicare a forței fizice și a mijloacelor speciale la restabilirea ordinii publice

În scopul restabilirii ordinii publice în cazul tulburărilor în masă, subiecții legii aplică forța fizică și mijloacele speciale, conform nomenclatorului, în următoarele situații:

a) pentru contracararea acțiunilor agresive ale persoanelor care tulbură grav securitatea publică și ordinea de drept, acțiuni ce nu au putut fi înlăturate sau anihilate prin utilizarea altor mijloace legale;

b) pentru separarea grupului sau a grupurilor agresive de participanții unei demonstrații pașnice sau pentru separarea a două grupuri care manifestă elemente de agresiune reciprocă;

c) pentru dispersarea și reținerea persoanelor care au pătruns ilegal în sediile autorităților publice sau ale instituțiilor publice ori private, inclusiv în domeniul comunicațiilor de masă, în zonele de protecție a instituțiilor diplomatice și care, fiind avertizate și somate, au refuzat să părăsească imediat aceste sedii, precum și pentru curmarea tentativelor de pătrundere ilegală prin orice mijloace în aceste sedii;

d) pentru contracararea acțiunilor și reținerea persoanelor sau a grupurilor de persoane care tulbură grav ordinea publică prin acte de violență, întreprind acțiuni ce pun în pericol viața și sănătatea oamenilor, proprietatea publică sau privată, care ultragiază forțele de ordine sau persoanele investite cu exercițiul autorității publice;

e) în cazul în care participanții la întruniri sau la manifestații în masă părăsesc locul întrunirii sau manifestației și pătrund în zona de protecție a sediilor sau a obiectivelor autorităților publice centrale și locale, ale organelor de drept, ale instituțiilor penitenciare și de reabilitare socială, ale unităților militare, ale unităților economice cu instalații, utilaje sau mașini cu un grad sporit de pericol în exploatare, precum și ale instituțiilor diplomatice, dacă participanții manifestă agresivitate și tendințe de a pătrunde în aceste localuri;

f) pentru reținerea participanților la întruniri care sînt înarmați (au asupra lor, la vedere sau ascunse, arme de foc sau arme albe, obiecte destinate cauzării de leziuni corporale sau pricinuirii de pagube materiale, substanțe explozive, inflamabile, substanțe toxice iritante ori alte obiecte și substanțe care pot fi folosite în acțiuni violente sau care, deși nu au o astfel de menire, realmente ar putea fi utilizate în aceste scopuri), sînt mascați ori își ascund fața în alt mod, care nu s-au conformat cerințelor legale ale subiecților legii de a-și descoperi fața.

Articolul 15. Somarea privind aplicarea mijloacelor speciale

Mijloacele speciale se aplică la ordinul comandantului dispozitivului de luptă sau la ordinul șefilor superiori ai acestuia numai după a doua somație făcută participanților pentru a se dispersa.

(2) După a doua somație de aplicare a mijloacelor speciale, efectivul dispozitivului de luptă aplică îndată mijloacele speciale active și auxiliare pentru dispersarea mulțimii și reținerea participanților activi și a organizatorilor care au admis încălcări ale ordinii publice.

(3) Somarea nu este necesară în cazul cînd asupra subiecților legii se exercită acte de violență

ce pun în pericol iminent viața și sănătatea lor.

Articolul 16. Procedura de avertizare și de somare

(1) Avertizarea și somarea constau în aplicarea de semnale sonore și/sau luminoase și în atenționarea, prin mijloace de amplificare sonoră, a persoanelor aflate în situațiile specificate la art. 14 asupra obligației de a se dispersa și de a respecta prevederile legale.

(2) În cazul în care, după avertizarea privind întreruperea întrunirii sau a manifestației, participanții nu s-au dispersat, aceștia sînt atenționați prin mijloacele de amplificare sonoră, făcîndu-se prima somație: „Atenție, vă rugăm să părăsiți ... , se va folosi forța!”, urmată, după caz, de semnale sonore și/sau luminoase.

(3) În cazul în care, la expirarea timpului acordat pentru dispersare, se constată că prima somație a rămas fără rezultat, se face ultima somație: „Părăsiți... , se va folosi forța!”, urmată, după caz, de semnale sonore și/sau luminoase.

(4) Pentru ca toți participanții să perceapă somațiile, înainte de aplicarea mijloacelor de imobilizare sau de constrîngere, se emite un semnal luminos prin cartușe de semnalizare de culoare roșie, trase în plan vertical.

(5) Aplicarea mijloacelor speciale, de regulă, este documentată prin înregistrări video, efectuate de către autoritatea abilitată cu dreptul de aplicare a mijloacelor speciale.

Articolul 17. Gradualitatea aplicării mijloacelor speciale

Mijloacele speciale se aplică în mod gradual conform principiului proporționalității. Aplicarea lor nu va depăși necesitățile reale pentru imobilizarea persoanelor turbulente sau agresive ori pentru neutralizarea acțiunilor ilegale și va înceta de îndată ce scopul misiunii se va realiza.

Articolul 18. Decizia de aplicare a mijloacelor speciale

(1) În cazul acțiunilor individuale, decizia de aplicare a mijloacelor speciale din dotare aparține subiectului legii, iar în cazul acțiunilor sau operațiunilor executate de un grup, de o patrulă sau de o subunitate, decizia aparține superiorului acesteia.

(2) În cazul aplicării mijloacelor speciale la restabilirea ordinii publice în timpul tulburărilor în masă, decizia de aplicare a mijloacelor speciale aparține conducătorului operațiunii (șefului statului major operativ).

(3) În cazul incidentelor la frontiera de stat, decizia de aplicare a tuturor mijloacelor speciale și a tehnicii de luptă din dotare aparține ministrului afacerilor interne. Șeful Departamentului Poliției de Frontieră, șefii-adjuncți ai Departamentului Poliției de Frontieră și șefii direcțiilor regionale ale Poliției de Frontieră dispun de același drept de decizie, cu excepția cazurilor de utilizare a elicopterelor și a tehnicii blindate.

Articolul 19. Aplicarea armelor de foc la restabilirea ordinii publice

(1) În cadrul acțiunilor de restabilire a ordinii publice în cazul tulburărilor în masă, armele de foc se aplică ca măsură extremă doar în privința persoanei care a comis un atac armat și care nemijlocit pune în pericol viața subiectului legii sau a altor oameni.

(2) Pentru a evita cauzarea de vătămări unor terțe persoane, persoanele responsabile de asigurarea intervenției pentru restabilirea ordinii de drept vor întreprinde măsuri în vederea dotării subiecților legii cu arme de foc de alternativă (arme cu glonte de plastic sau de cauciuc).

HOTĂRÎRE NR. 474 DIN 19.06.2014

CU PRIVIRE LA APROBAREA NOMENCLATORULUI MIJLOACELOR SPECIALE, AL TIPURILOR DE ARME DE FOC ȘI AL MUNIȚIILOR AFERENTE, PRECUM ȘI A REGULILOR DE APLICARE A ACESTORA

REGULILE de aplicare a mijloacelor speciale și a armelor de foc

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulile de aplicare a mijloacelor speciale și a armelor de foc (în continuare – Reguli) se aplică și sînt obligatorii pentru personalul care deține grade și statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Serviciului Vamal din subordinea Ministerului Finanțelor, Serviciului de Stat de Curieri Speciali, Departamentului Instituțiilor Penitenciare din subordinea Ministerului Justiției, pentru procurori, precum și pentru personalul special împuternicit al Inspectoratului Ecologic de Stat și al Serviciului Piscicol ale Ministerului Mediului, serviciilor specializate din cadrul autorităților publice centrale, create în scopul transportării purtătorilor materiali de informație atribuită la secret de stat, a mijloacelor financiare și a obiectelor de preț (în continuare – colaboratori).

2. Mijloacele speciale se aplică în cazurile prevăzute de Legea nr. 218 din 19 octombrie 2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, precum și de prezentele Reguli.

3. Se interzice repartizarea mijloacelor speciale colaboratorilor care nu cunosc modul de aplicare și acțiunea lor.

4. La folosirea mijloacelor speciale și a armelor de foc, colaboratorii sînt obligați să țină cont de datele tehnice și tactice, precum și să se conducă de prezentele Reguli.

5. În exercițiul funcțiunii, colaboratorii decid de sine stătător modul de aplicare a mijloacelor speciale de care dispun, în funcție de circumstanțe, caracterul infracțiunii și identitatea delincvenților.

II. CONDIȚIILE ȘI LIMITELE DE APLICARE A FORȚEI FIZICE ȘI A MIJLOACELOR SPECIALE

6. Colaboratorii aplică forța fizică, inclusiv procedeele speciale de luptă, pentru autoapărare, respingerea atacurilor asupra cetățenilor, a reprezentanților legii, a altor persoane antrenate în asigurarea ordinii și siguranței publice și în combaterea criminalității, precum și pentru curmarea încălcărilor de lege, reținerea delincvenților, înfrîngerea rezistenței opuse cerințelor legale, în cazul în care metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea obligațiilor ce le revin.

7. Forța fizică poate fi aplicată în orice situație în care legea permite aplicarea mijloacelor speciale sau a armelor de foc.

8. Aplicarea forței fizice se va evita, pe cît posibil, împotriva minorilor, în cazul în care vîrsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate.

9. Forța fizică nu se aplică împotriva femeilor cu semne vizibile de graviditate, cu excepția

cazurilor în care acestea atacă subiectul legii ori altă persoană, inclusiv în grup, opun rezistență într-un mod care prezintă pericol pentru viața și sănătatea oamenilor, dacă aceste acțiuni nu pot fi curmate pe alte căi și cu mijloace nonviolente.

10. În exercițiul funcției, colaboratorii aplică mijloace speciale, conform Nomenclatorului prevăzut în anexa nr. 1, în următoarele cazuri:

a) pentru respingerea atacurilor asupra oamenilor, a propriei persoane și a altor persoane antrenate în asigurarea ordinii și siguranței publice și în combaterea criminalității;

b) pentru eliberarea ostaticilor, a persoanelor răpite sau deținute ilegal;

c) în timpul asigurării și restabilirii ordinii publice, pentru curmarea dezordinilor în masă și a încălcărilor în grup a ordinii publice;

d) pentru respingerea atacurilor asupra unor clădiri, încăperi, obiective sau mijloace de transport, indiferent de apartenența lor, ori în timpul eliberării obiectelor deja ocupate;

e) în timpul urmăririi, reținerii și predării către organele competente a persoanelor care au săvârșit infracțiuni și contravenții, în timpul escortării și deținerii persoanelor reținute, persoanelor supuse arestului și celor condamnate, dacă acestea nu se subordonează sau dacă opun rezistență ori întreprind tentative de evadare, de cauzare a daunelor persoanelor din preajmă sau lor înseși, de distrugere a bunurilor materiale;

f) în timpul curmării acțiunilor de neexecutare premeditată a cerințelor legale adresate de el sau de alte persoane aflate în exercițiul funcțiunii ori la datoria obștească de menținere a ordinii de drept, dacă metodele nonviolente nu asigură executarea cerințelor;

g) pentru reținerea persoanelor care au evadat de sub arest, din instituțiile penitenciare, pentru prevenirea evadării, precum și în cazul participării deținuților la încălcarea în grup a regimului de deținere și la dezordini în masă;

h) pentru oprirea forțată a mijloacelor de transport în care se află persoane evadate de sub arest sau cu care se știe cu certitudine că se deplasează infractori, sau despre care se știe că au fost răpite ori în cazul în care conducătorul auto execută manevre periculoase pentru viața și sănătatea altor persoane sau nu reacționează ori ignoră gesturile și semnalele de stopare a unității de transport, ori încearcă să pătrundă cu mijlocul de transport în cortegiul persoanei beneficiare de protecție de stat;

i) pentru curmarea tentativei ilegale de a pune stăpânire pe arme de foc, pe mijloace de comunicații speciale, pe mijloace de apărare pasivă ori activă, pe purtători materiali de informație atribuită la secret de stat sau pe orice altă proprietate importantă în asigurarea securității naționale și a secretului de stat, precum și pentru recuperarea acestora;

j) în orice situație în care legea permite aplicarea armei de foc.

Se interzice:

a) aplicarea mijloacelor speciale împotriva minorilor, în cazul în care vârsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, cu excepția cazurilor în care aceste persoane atacă subiectul legii ori altă persoană, inclusiv în grup ori cu utilizarea armelor, opun rezistență într-un mod care prezintă pericol pentru viața și sănătatea oamenilor, dacă acțiunile de acest gen nu pot fi curmate pe alte căi și cu alte mijloace;

b) aplicarea mijloacelor speciale în clădirile și în încăperile în care se produc sau se păstrează substanțe ușor inflamabile, toxice sau explozive ori substanțe care, intrând în contact cu componentele mijloacelor speciale, generează un pericol sporit pentru viața și sănătatea oamenilor;

c) aplicarea mijloacelor speciale în încăperile reprezentanțelor misiunilor diplomatice, fără acordul reprezentanților misiunilor sau autorităților statului respectiv;

d) folosirea împotriva persoanelor a dispozitivelor explozive destinate deschiderii încăperilor,

spargerii ușilor sau pereților;

e) aplicarea tunurilor de apă la temperaturi mai joase de zero grade;

f) utilizarea dispozitivelor destinate stopării forțate a transportului auto pentru oprirea forțată a transportului public în timpul transportării pasagerilor pe poduri, pe treceri la nivel cu calea ferată, pe estacade, în tuneluri și pe porțiuni de drum cu pante abrupte;

g) aplicarea cartușelor cu gloanțe de cauciuc sau de plastic, a mijloacelor cu efect iritant sau lacrimogen cu încălcarea restricțiilor și caracteristicilor tehnice ale acestora.

12. În cazurile prevăzute la pct. 11 lit.a), excepție fac mijloacele de protecție a subiecților legii, de amplificare a vocii și cătușele.

13. Particularitățile aplicării unor mijloace speciale

1) Bastoanele speciale de cauciuc și plastic

Se interzice aplicarea loviturilor în zona capului, gâtului și claviculelor, abdomenului și organelor genitale.

2) Cătușele Dispozitivul de închidere trebuie verificat periodic. La aplicarea cătușelor mâinile delicventului trebuie să se aplece la spate. Cătușele se scot pe timpul servirii mesei, somnului, satisfacerii necesităților fiziologice, examinării medicale, îmbolnăvirii subite, în caz de apariție a pericolului pentru viața și sănătatea acestuia etc., cu excepția cazurilor prevăzute de legislație.

3) Gazele lacrimogene

Se interzice tragerea directă asupra infractorilor și aruncarea grenadelor în mulțime, precum și folosirea repetată a grenadelor în limitele zonei afectate în timpul acțiunii nemijlocite a gazelor.

În cazul aplicării gazelor lacrimogene împotriva delicventului aflat într-o încăpere închisă în care se găsesc și persoane străine, a căror prezență era necunoscută sau care nu au putut fi evacuate în prealabil, colaboratorii sînt obligați să comunice imediat șefilor.

4) Cartușele cu gloanțe de cauciuc și plastic

Se interzice aplicarea lor în zona capului.

5) Grenadele și dispozitivele audiovizuale.

Se folosesc pentru a influența persoanele care încălcă legea prin impulsuri luminescente și sonore puternice (la o distanță de cel puțin 2 metri), mai ales în timpul operațiunilor speciale.

6) Dispozitivele explozive speciale pentru deschiderea încăperilor, neaplicabile împotriva oamenilor

Pentru spargerea ușilor și a pereților, eliminarea altor obstacole, deschiderea vehiculelor se utilizează dispozitive de explozare de dimensiuni mici.

7) Dispozitivele pentru oprirea forțată a vehiculelor

Se interzice folosirea lor la oprirea forțată a mijloacelor de transport public și a remorcilor în timpul transportărilor pasagerilor, a motocicletelor, pe poduri, pe trecerile la nivel cu calea ferată, pe estacade, în tuneluri.

8) Cisternele auto blindate cu tun de apă

Se recurge la utilizarea lor pentru dispersarea participanților la încălcarea în masă și în grup a ordinii publice. Se interzice folosirea jeturilor de apă la o temperatură a aerului mai joasă de 0°C.

PARTICULARITĂȚILE ȘI TEMEIURILE APLICĂRII ARMELOR DE FOC

14. Colaboratorii:

a) sînt în drept să dețină, să aibă asupra lor în permanență și să aplice armele de foc din dotare;

b) sînt în drept să scoată și să pregătească arma de foc dacă consideră că în situația în care vor interveni este posibilă apariția temeiurilor pentru aplicarea ei.

15. În cazul în care aplicarea armei de foc nu poate fi evitată, este obligatoriu:

a) să se evite utilizarea arbitrară sau abuzivă a armei de foc;

b) să se acționeze proporțional cu gravitatea atacului și cu obiectivele legitime propuse;

c) odată ce aplicarea armei de foc și-a atins scopul, să se renunțe la acest mijloc.

16. Arma de foc poate fi aplicată ca măsură extremă în următoarele situații:

a) pentru autoapărare sau pentru apărarea oamenilor împotriva unor atacuri ce prezintă un pericol real pentru viața și sănătatea acestora;

b) pentru respingerea unui atac în grup sau a unui atac armat asupra clădirilor, încăperilor, mijloacelor de transport ale autorităților și instituțiilor publice, pentru curmarea tentativei de a pune stăpânire pe mijloace de comunicații speciale, pe mijloace de apărare pasivă sau activă, pe purtători materiali de informație atribuită la secret de stat sau pe orice altă proprietate importantă în asigurarea securității naționale și a secretului de stat, precum și pentru recuperarea acestora;

c) pentru asigurarea executării unui mandat de arestare preventivă în cazul în care persoana respectivă încearcă să evadeze, iar aflarea acesteia în stare de libertate poate pune în pericol viața și sănătatea oamenilor;

d) pentru reținerea persoanei care refuză să execute cerințele legale de depunere a armei sau care opune rezistență armată;

e) în caz de atentat la securitatea personală sau pentru prevenirea capturării prin violență a armei de foc;

f) pentru imobilizarea persoanelor în privința cărora sînt probe sau indici temeinici privind comiterea unei infracțiuni și care, după săvîrșirea crimei, încearcă să se eschiveze de la reținere, dacă aflarea lor în stare de libertate poate pune în pericol viața și sănătatea oamenilor, precum și pentru imobilizarea persoanelor care, prin acțiuni violente, periculoase pentru viața și sănătatea oamenilor, împiedică reținerea delincvenților;

g) pentru împiedicarea evadării de sub escortă sau evadării persoanelor aflate în stare legală de detenție, precum și pentru curmarea tentativelor de eliberare forțată a acestora;

h) împotriva persoanelor sau a grupurilor de persoane care încearcă să pătrundă forțat în clădirile, încăperile sau în perimetrele instituțiilor, în unitățile de transport aflate sub pază sau care devastează ori distrug clădiri și alte bunuri de interes public sau privat, punînd în pericol viața și sănătatea oamenilor;

i) împotriva oricărui mijloc de transport folosit de persoanele care pun în pericol viața și sănătatea subiecților legii sau altor oameni ori a cărui deplasare prezintă pericol pentru viața și sănătatea subiecților legii sau altor oameni, precum și împotriva conducătorului acestui mijloc de transport care, fiind somat, refuză să oprească la semnalele regulamentare;

j) pentru neutralizarea animalelor care pun în pericol viața și sănătatea subiecților legii sau altor persoane.

17. Pentru eliberarea ostaticilor și neutralizarea persoanelor care comit un act terorist, subiecții legii – angajați ai subunităților speciale de combatere a terorismului din cadrul autorităților publice pot aplica arme albe, cu excepția celor ce pot cauza urmări excesiv de grave sau pot servi drept sursă de risc nejustificat.

18. În condițiile și în situațiile prevăzute la pct. 16 și 17, armele de foc se folosesc pentru imobilizarea persoanelor împotriva cărora au fost utilizate.

19. Armele de foc se folosesc numai după somația: „Stai!”, urmată de denumirea autorității pe care o reprezintă colaboratorul. În caz de nesupunere, se somează din nou prin cuvintele: „Stai că trag!” Dacă persoana somată nu se supune nici de această dată, se trage un foc de armă în plan vertical. În încăperi, somarea prin efectuarea de împușcături nu se permite.

20. În cazul în care persoana avertizată nu se supune somației legale, executate potrivit pct. 19, împotriva ei poate fi folosită arma.

21. În cazurile prevăzute la pct. 16 lit.h), arma se aplică numai după ce s-a repetat de trei ori, la intervale de timp suficiente pentru dispersarea participanților, somația: „Părăsiți..., vom aplica

arma de foc!?”.

22. În cazurile prevăzute la pct. 16 lit.i), somația se face prin tragerea unui foc de armă în plan vertical, apoi, în scopul opririi mijlocului de transport, se trage în componentele ce asigură deplasarea acestuia.

23. Armele de foc pot fi aplicate fără somație doar în următoarele situații:

- a) în caz de atac prin surprindere, în stare de legitimă apărare sau de extremă necesitate;
- b) în caz de atac cu utilizarea tehnicii de luptă, a mijloacelor de transport, a aparatelor de zbor sau a navelor fluviale;
- c) în caz de atac pe timp de noapte sau vizibilitate redusă;
- d) în timpul acțiunii de eliberare a ostaticilor, a persoanelor răpite sau deținute ilegal;
- e) în cazul evadării de sub arest, cu armă sau cu ajutorul mijloacelor de transport, a infractorilor sau a deținuților din instituțiile penitenciare, precum și în cazul evadării acestora din mijloacele de transport în timpul deplasării lor;
- f) împotriva animalelor care pun în pericol viața și sănătatea subiectului legii sau a altor persoane.

24. Se interzice aplicarea armelor de foc:

a) împotriva minorilor, dacă vârsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, cu excepția cazurilor în care acestea atacă subiectul legii ori altă persoană în grup sau utilizează arme, opun rezistență într-un mod care prezintă pericol pentru viața și sănătatea oamenilor, precum și în cazul în care acțiunile de acest gen nu pot fi curmate prin alte căi și mijloace;

b) în situațiile în care ar putea fi pusă în pericol viața altor persoane;

c) în timpul acțiunilor de restabilire a ordinii publice în cazul dezordinilor în masă, cu excepția cazurilor prevăzute la pct. 16 lit.a) și h);

d) asupra aeronavelor, navelor fluviale și asupra altor mijloace de transport cu pasageri, cu excepția cazurilor în care ar putea fi cauzate pagube sau urmări mai grave decât cele ce s-ar produce dacă pericolul nu ar fi înlăturat;

e) asupra persoanelor care au trecut sau încearcă să treacă ilegal frontiera de stat, dacă faptul se produce fie vădit întâmplător, fie în legătură cu un accident sau cu o calamitate naturală;

f) pentru reținerea contravenienților sau pentru curmarea tentativei acestora de a evada de la locul reținerii, dacă acțiunile lor nu pun în pericol viața și sănătatea oamenilor sau dacă ei nu opun rezistență armată;

g) în situațiile în care ar putea fi violat teritoriul, spațiul aerian sau apele teritoriale ale unui stat vecin, cu excepția cazurilor prevăzute la pct. 16 lit.a).

25. Pentru a da un semnal de alarmă sau pentru a solicita ajutor, colaboratorii pot trage un foc de avertisment în plan vertical, cu excepția cazurilor în care aceștia se află în încăperi.

26. La restabilirea ordinii publice, conform domeniului de competență, colaboratorii aplică forța fizică, mijloacele speciale și armele de foc în condițiile legii.

27. Controlul asupra legalității aplicării de către colaboratori a mijloacelor speciale și a armelor de foc se efectuează în condițiile legii.

LEGE NR. 283 DIN 04.07.2003
PRIVIND ACTIVITATEA PARTICULARĂ DE DETECTIV ȘI
DE PAZĂ
PUBLICAT : 19.09.2003 ÎN MONITORUL OFICIAL NR. 200-203
ART. № : 769

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni principale:

activitate particulară de detectiv - gen de activitate licențiat de acordare a serviciilor de investigare, desfășurat de către persoane specializate în domeniu, în bază de contract, conform condițiilor de licențiere;

activitate particulară de pază - gen de activitate licențiat de acordare a serviciilor de pază întru apărarea vieții, sănătății și bunurilor de către persoane specializate în domeniu, în bază de contract, conform condițiilor de licențiere;

subdiviziune specializată de pază - subunitate interioară de pază care nu dispune de statut de persoană juridică, înființată de o persoană juridică sau de un întreprinzător individual pentru asigurarea securității vieții și sănătății lucrătorilor și bunurilor sale;

gardian (paznic) - persoană care a absolvit cursuri de pregătire specială pentru a activa în calitate de paznic, a susținut prin examen dreptul de păstrare și de port-armă de serviciu și de mijloace speciale, încadrată în bază de contract în serviciu într-o organizație de pază;

gardian (paznic) particular - persoană licențiată pentru a desfășura activitate de întreprinzător în acordarea de servicii pentru asigurarea securității vieții, sănătății și bunurilor împotriva unor atentate criminale;

Articolul 4. Principiile activității particulare de detectiv și de pază

(1) Activitatea particulară de detectiv și de pază se întemeiază pe principiile legalității, umanismului, echității sociale, respectării drepturilor și libertăților persoanei și se desfășoară în interacțiune cu autoritățile publice și asociațiile obștești în vederea asigurării ordinii de drept.

(2) Activitatea particulară de detectiv și de pază se desfășoară în conformitate cu legislația.

Articolul 5. Licențierea și restricția activității particulare de detectiv și de pază

(1) Activitatea particulară de detectiv și de pază se desfășoară în bază de licență, eliberată, în coordonare cu Ministerul Afacerilor Interne, în modul stabilit de legislație, luându-se în considerare particularitățile stipulate în prezenta lege. Persoanelor fizice și juridice care nu dispun de licență pentru activitatea de detectiv și de pază li se interzice prestarea serviciilor prevăzute la art.(6).

(2) Pregătirea și perfecționarea cadrelor pentru activitatea de detectiv și de pază se efectuează în centre specializate de învățămînt, stabilite de Guvern.

(3) Se interzice desfășurarea pe teritoriul Republicii Moldova a activității organizațiilor de detectiv și de pază străine.

(4) Organizațiilor de detectiv și de pază străine, cetățenilor străini și apatrizilor li se interzice:

- a) să desfășoare activitate de detectiv și de pază în calitate de întreprinzător individual;
- b) să fondeze ori să participe ca asociat la constituirea de organizație de detectiv și de pază;
- c) să aibă în subordine organizație particulară de detectiv și de pază ori subdiviziune specializată de pază.

Articolul 6. Genurile de activități particulare de detectiv și de pază

(1) În activitatea particulară de detectiv este permisă prestarea următoarelor servicii:

- a) colectarea, în bază de contract, a informațiilor, importante pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice;
- b) colectarea de probe în cauze civile în bază de contract încheiat cu participanții la proces;
- c) studierea pieței, colectarea de informații pentru negocieri, depistarea partenerilor de afaceri insolubili sau care nu însuflă încredere;
- d) protejarea întreprinderilor și a firmelor contra spionajului industrial;
- e) colectarea de date biografice sau de altă natură pentru persoana cu care se încheie contractul, cu acordul ei scris;
- f) identificarea autorilor sau a expeditorilor de scrisori anonime, a colportorilor;
- g) identificarea locului de aflare a persoanelor dispărute;
- h) căutarea bunurilor pierdute;
- i) colectarea de date în cauze penale pentru acordarea de ajutor organelor de drept în bază de contract încheiat cu participanții la proces.

(2) În activitatea particulară de pază este permisă prestarea următoarelor servicii:

- a) ocrotirea vieții și sănătății, paza bunurilor, executarea gărzii de corp;
- b) paza fizică și tehnică a localurilor și a teritoriilor;
- c) proiectarea, instalarea și întreținerea sistemelor de alarmare, a componentelor acestora, precum și exploatarea dispeceratelor de monitorizare a alarmelor;
- d) paza și însoțirea încărcăturilor importante, a bunurilor personale;
- e) patrularea, în comun cu organele de drept, a zonelor criminogene;
- f) acordarea de ajutor organelor de drept la menținerea ordinii publice, la asigurarea securității oamenilor;
- g) informarea publicului în probleme de protecție contra acțiunilor ilicite.

Articolul 7. Drepturile persoanelor care practică activitate particulară de detectiv și de pază

(1) Persoanele care practică activitate particulară de detectiv și de pază au dreptul:

- a) să presteze în bază de contract servicii de investigare și de pază în conformitate cu legislația;
- b) să obțină în modul stabilit informații și copii de pe documente din partea persoanelor fizice și juridice, cu acordul lor;
- c) să inspecteze, după caz, cu participarea și cu acordul proprietarului (al reprezentantului lui) teritoriul, localurile, bunurile ce îi aparțin;
- d) să solicite, cu acordul clientului, concluzia specialistului în problemele care necesită cunoștințe speciale;
- e) să elucideze cauzele și condițiile care au condus la comiterea infracțiunilor și să ia măsuri, în limitele competenței, pentru lichidarea lor.

(2) Nu se admite utilizarea drepturilor acordate persoanelor fizice și juridice care practică activitate particulară de detectiv și de pază la îndeplinirea unor obligații care nu sînt prevăzute de legislație.

Articolul 8. Obligațiile persoanelor care practică activitate particulară de detectiv și de pază

(1) Persoana care practică activitate particulară de detectiv și de pază este obligată:

- a) să respecte prevederile legislației și clauzele contractuale;
- b) să presteze întregul pachet de servicii prevăzute în contract;
- c) să repare prejudiciile cauzate prin încălcarea clauzelor contractuale;
- d) să desfășoare activitatea cu personal atestat pentru executarea serviciilor de investigare și de pază;
- e) să păstreze confidențialitatea informației pe care o cunoaște în procesul activității, să nu o utilizeze în scopuri personale și să nu o transmită terților;

f) să comunice imediat organelor de drept cazurile de infracțiune depistate, să rețină la locul infracțiunii persoanele care au săvârșit-o și să le predea imediat organelor competente;

g) să ia măsuri urgente pentru salvarea oamenilor, pentru ajutorarea lor în protecția bunurilor periclitate și în alte situații excepționale;

h) să prezinte comisarariatului teritorial de poliție dare de seamă statistică în termenul și de modelul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne;

i) să plătească în termen impozitele și taxele prevăzute de lege.

(2) Obligațiile personalului de pază, ale conducătorilor de organizații, condițiile de pază a transportului unor valori importante se stabilesc prin hotărâre de Guvern.

Articolul 9. Interdicția desfășurării activității particulare de detectiv și de pază

(1) Persoanele care practică activitate particulară de detectiv și de pază nu sînt învestite cu împuterniciri de organe de drept. Organizațiile particulare de detectiv nu au atribuții de urmărire penală și nici atribuții judecătorești, acestea fiind de competența exclusivă a organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești.

(2) Lucrătorii din organele de drept nu pot practica și activitate în organizațiile particulare de detectiv și de pază și în serviciile de pază interioară.

(3) Persoanele care practică activitate particulară de detectiv, de pază și prestează servicii de pază interioară nu au dreptul să le cumuleze cu serviciul de stat.

Articolul 11. Competența Ministerului Afacerilor Interne

De competența Ministerului Afacerilor Interne în domeniul controlului asupra activității particulare de detectiv și de pază ține:

a) prezentarea de propuneri Guvernului în vederea stabilirii echipamentului de protecție, însemnelor distinctive pentru dotarea personalului din paza particulară, precum și a baremului;

b) aprobarea regulamentelor activității particulare de pază;

c) acordarea ajutorului de specialitate în organizarea pazei, în pregătirea personalului de pază;

d) exercitarea controlului asupra executării legislației și modului de desfășurare a serviciilor la paza obiectivelor, bunurilor și valorilor, precum și asupra modului de executare a gărzii de corp;

e) organizarea conlucrării cu persoanele care desfășoară activitate de detectiv și de pază în vederea prevenirii, curmării, descoperirii infracțiunilor, urmăririi făptuitorilor, căutării persoanelor declarate dispărute și menținerii ordinii publice;

f) prezentarea, în comun cu Camera de Licențiere, a propunerilor privind stabilirea condițiilor de licențiere a activității particulare de detectiv și de pază și întocmirea listei de documente suplimentare pe care trebuie să le prezinte solicitantul de licență care se adoptă prin lege;

g) elaborarea regulamentului-tip al activității particulare de detectiv și de pază care se aprobă prin lege;

h) exercitarea controlului asupra subdiviziunilor de pază internă ori asupra altor subdiviziuni care exercită atribuțiile acestora;

i) trimiterea, în adresa conducătorilor organizațiilor particulare de detectiv și de pază și subdiviziunilor de pază internă, a prescripțiilor executorii cu privire la înlăturarea neajunsurilor depistate.

(2) Colaborarea persoanelor care practică activitate particulară de detectiv și de pază cu organizații internaționale nestatale se face în temeiul unor acorduri bilaterale.

ACTIVITATEA PARTICULARĂ DE DETECTIV

Articolul 18. Detectivul particular

(1) Este detectiv particular persoana care prestează serviciile stipulate la art.6 alin.(1).

(2) Pot practica activitate particulară de detectiv numai cetățenii Republicii Moldova care au studii juridice sau pregătire specială în domeniu.

(3) Detectivul particular poate activa în cadrul unei organizații sau independent.

(4) Detectivii particulari se pot asocia, în condițiile legii, în uniuni cu statut de persoană juridică.

Articolul 19. Activitatea detectivului particular

(1) Detectivul particular desfășoară activitate în conformitate cu art.5 și 6.

(2) În activitatea de detectiv particular se admite audierea persoanelor fizice, inclusiv a celor cu funcție de răspundere, cu acordul lor, culegerea de informații, studierea obiectelor și a documentelor, cu acordul scris al posesorilor, controlul exterior al construcțiilor, localurilor și altor obiective, pentru obținerea de informații, necesare îndeplinirii misiunilor, conform clauzelor contractuale.

(3) În desfășurarea activității de detectiv particular se permite utilizarea mijloacelor de comunicație, dispozitivelor tehnice de fixare a informației (aparate foto, video, audio), care nu dăunează sănătății omului și mediului înconjurător, fiind interzisă utilizarea mijloacelor tehnice speciale destinate pentru obținerea ascunsă a informației.

(4) La îndeplinirea misiunii, detectivul particular este obligat să aibă asupra sa legitimația.

(5) În 24 de ore de la încheierea contractului cu clientul privind selectarea informației, detectivul este obligat să înștiințeze în scris despre faptul acesta ofițerul de urmărire penală, procurorul sau instanța judecătorească în a cărei procedură se află dosarul penal.

Articolul 20. Restricții în activitatea detectivului particular

(1) Se interzice încadrarea persoanei în activitatea particulară de detectiv dacă aceasta:

a) nu a împlinit vârsta de 21 de ani;

b) este cunoscută ca o persoană care încalcă sistematic ordinea publică, consumă stupefiante și a fost condamnată pentru infracțiune săvârșită cu intenție;

c) nu a fost atestată în modul stabilit pentru practicarea activității de detectiv sau nu a absolvit cursurile de calificare;

d) se află sub urmărire penală.

(2) Detectivului particular se interzice:

a) să tăinuiască de organele de drept datele pe care le cunoaște despre pregătirea sau săvârșirea de infracțiuni;

b) să întreprindă acțiuni prevăzute de legi și de alte acte normative care reglementează activitatea operativă de investigații a organelor de urmărire penală;

c) să se prezinte drept lucrător al organelor de drept;

d) să culegă date despre convingerile politice, religioase, despre viața privată sau date de altă natură despre oameni;

e) să instige la acțiuni ilicite;

f) să recurgă la acțiuni care atentează la drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanelor fizice, inclusiv ale celor cu funcție de răspundere;

g) să întreprindă acțiuni care atentează la viața, onoarea, demnitatea, sănătatea și averea persoanelor fizice;

h) să falsifice materiale ori să creeze situații artificiale pentru a obține profit sau a induce în eroare clientul;

i) să divulge informația culeasă, să o folosească împotriva intereselor clientului său, în scop de profit sau în interesul unor terți;

j) să transmită altor persoane licența sa.

(3) Săvârșirea acțiunilor consemnate la alin.(1) și (2) are ca urmare retragerea

ACTIVITATEA PARTICULARĂ DE PAZĂ

Articolul 22. Organizațiile particulare de pază

(1) Organizația particulară de pază este organizație comercială care prestează servicii de ocrotire a vieții, sănătății și bunurilor persoanelor fizice, precum și a bunurilor persoanelor juridice, împotriva unor acțiuni ilicite.

(2) Organizația particulară de pază nu are dreptul de a practica o altă activitate de întreprinzător.

(3) Pot fi conducători ai organizațiilor particulare de pază, cu avizul Ministerului Afacerilor Interne, cetățenii Republicii Moldova domiciliați în țară care au împlinit vârsta de 21 de ani, posedă studii superioare, certificat de absolvire a cursurilor de calificare, organizate de Ministerul Afacerilor Interne, nu se află la evidență la medicul narcolog sau psihiatru, nu încalcă sistematic ordinea publică și nu au fost condamnați pentru infracțiune săvârșită cu intenție.

(4) În categoria de conducător al organizației particulare de pază intră fondatorii ei, precum și persoanele care asigură conducerea operativă a activităților de pază sau care îndeplinesc funcții de administrator, director executiv sau alte funcții similare.

(5) În exercițiul funcțiunii, lucrătorul organizației particulare de pază trebuie să aibă asupra sa legitimație.

(6) Gardianul (paznicul) din organizația de pază își îndeplinește atribuțiile fără licență de prestare a serviciilor de pază.

Articolul 23. Organizarea și efectuarea pazei particulare

(1) Paza particulară se organizează și se efectuează potrivit unui plan întocmit în comun cu beneficiarul serviciilor de pază.

(2) În planul de pază se stabilește în principal numărul de posturi și amplasarea lor, componența numerică a personalului de pază, amenajările, instalațiile și mijloacele tehnice de pază și de alarmare, măsurile de asigurare a transportului valorilor importante, consemnul posturilor, documentele specifice serviciului de pază.

(3) Modelul documentelor specifice necesare executării și evidenței serviciilor de pază se stabilește prin lege.

(4) Conducătorii organizațiilor particulare de pază sînt obligați să asigure respectarea legislației și a regulamentelor proprii în organizarea și funcționarea pazei particulare, în angajarea, pregătirea și controlul personalului, în portul uniformei și al însemnelor distinctive, precum și în dotarea cu mijloace de intervenție și de apărare individuală.

(5) Echipamentul personalului de pază se inscripționează numai cu denumirea și sigla organizației, aprobate o dată cu eliberarea licenței.

(6) Pe autovehiculele din dotarea organizațiilor particulare de pază se inscripționează numai denumirea, sigla și numerele lor de telefon. Folosirea de girofaruri sau sirene pe autovehiculele acestor organizații este interzisă.

(7) Portul uniformei de către lucrătorii organizațiilor particulare de pază se permite numai în incinta și în raza amplasării obiectivului păzit.

(8) Regulile de port-armă și de păstrare a armamentului se stabilesc de legislația în vigoare.

(9) Plata serviciilor de pază se efectuează în bază de contract, încheiat cu beneficiarul.

(10) Activitatea particulară de pază nu poate fi practică la obiectivele de importanță majoră, la obiectivele de asigurare vitală a localităților, la întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, a căror listă este stabilită prin lege.

Articolul 24. Pregătirea personalului pentru activitatea de pază

(1) Pregătirea și perfecționarea personalului pentru activitatea de pază a obiectivelor, bunurilor și altor valori și gardă de corp se efectuează în cadrul unor cursuri de calificare, organizate de

instituții de învățământ acreditate conform legii.

2) Sint scutite de absolvirea cursurilor de calificare persoanele care posedă pregătire specială în domeniu și care au activat în organizații specializate de pază cel puțin 3 ani.

(3) Condițiile de pregătire, perfecționare și atestare a personalului organizațiilor particulare de pază și de acordare acestuia a certificatelor de atestare se stabilesc în regulamentul, aprobat prin lege.

Articolul 27. Restricții ale activității particulare de pază

(1) Se interzice încadrarea în activitatea particulară de pază a cetățenilor străini și apatrizilor.

(2) Se interzice încadrarea persoanei în activitatea particulară de pază care:

a) nu a împlinit vârsta de 18 ani;

b) este cunoscută ca o persoană care încalcă sistematic ordinea publică, consumă stupefiante și a fost condamnată pentru infracțiune săvârșită cu intenție;

c) nu a fost atestată în modul stabilit pentru executarea activității de pază;

d) se află în urmărire penală.

(3) Se interzice:

a) comercializarea în orice mod, instalarea sau folosirea mijloacelor de alarmare împotriva efracției, a componentelor acestora fără prezentarea certificatului de calitate a standardului național sau internațional și fără precizarea clasei de siguranță conform normelor europene în care se încadrează;

b) acordarea serviciilor de proiectare, instalare și întreținere a sistemelor de alarmare împotriva efracției, a componentelor acestora fără avizarea proiectelor de către organul de poliție competent;

c) înființarea și exploatarea dispeceratelor pazei centralizate fără avizul prealabil, fără documentele ce atestă aflarea în proprietate a acestora și dispunerea de programe licențiate pentru funcționarea dispeceratelor;

d) continuarea serviciului de către persoana care a săvârșit o infracțiune;

e) folosirea accesoriilor de echipament, însemnelor și uniformelor de modelul celor stabilite pentru organele de drept, a armelor de foc și animalelor de serviciu neautorizate, folosirea cagulelor, măștilor de protecție a feței și cătușelor;

f) implicarea de către conducătorii organizațiilor particulare de pază a personalului propriu în acțiuni de forță, în executări silite, recuperări de mijloace bănești, în litigii individuale și conflicte colective de muncă sau în opunere acțiunilor de restabilire a ordinii de drept ale autorităților publice competente.

(4) Săvârșirea acțiunilor consemnate la alin.(1), (2) și (3) are ca urmare retragerea licenței și răspunderea stabilită de lege.

(5) Camera de Licențiere, în termen de 3 zile, înștiințează Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și Ministerul Afacerilor Interne despre decizia de retragere sau de suspendare a licenței.

PAZA INTERNĂ

Articolul 27¹. Prevederi generale

Paza internă este o subdiviziune în statele de organizare a unei persoane juridice, ce dispune de un efectiv numeric de cel puțin 10 gardieni, având funcție de asigurare a securității vieții și sănătății lucrătorilor, securității bunurilor aflate în proprietate.

Articolul 27². Obligațiile persoanelor încadrate în subdiviziunile de pază internă

Persoana încadrată în subdiviziunile de pază internă este obligată:

a) să respecte prevederile legislației;

b) să păstreze confidențialitatea informației comerciale de care ia cunoștință în procesul activității, să nu o utilizeze în scopuri personale și să nu o transmită terților;

c) să comunice imediat organelor de drept cazurile de infracțiune depistate, să rețină persoanele prinse în flagrant delict și să le predea imediat organelor competente;

d) să ia măsuri urgente pentru salvarea oamenilor, pentru ajutorarea lor în asigurarea securității bunurilor periclitare și în alte situații excepționale.

Articolul 27³. Restricții în activitatea lucrătorilor subdiviziunilor de pază internă
Se interzice încadrarea în activitatea subdiviziunilor de pază internă a persoanei care:

a) nu a împlinit vârsta de 18 ani;

b) este cunoscută ca persoană care încalcă sistematic ordinea publică;

c) se află la evidență la medicul narcolog sau psihiatru;

d) a fost condamnată pentru infracțiune săvârșită cu intenție;

e) se află în urmărire penală.

APLICAREA FORȚEI FIZICE, A MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A ARMEI DE FOC

Articolul 28. Condițiile de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armei de foc

(1) Persoana care practică activitate particulară de detectiv și de pază are dreptul să aplice forță fizică, să poarte, să păstreze, să folosească și să aplice mijloace speciale și armă de foc în modul stabilit de legislația în vigoare.

(2) Detectivii particulari, personalul care practică activitate de pază sînt obligați să treacă un instructaj și o pregătire specială privind aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale și a armei de foc în modul stabilit pentru lucrătorii de poliție, sînt atestați periodic, de către organele afacerilor interne, privind pregătirea pentru acțiuni în condiții care cer aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale și armei de foc. Dacă se constată incapacitatea unora pentru astfel de acțiuni, Ministerul Afacerilor Interne este în drept să le interzică deținerea, păstrarea și folosirea mijloacelor speciale și a armei de foc.

(3) Modelele de arme și mijloacele speciale pentru dotarea personalului încadrat în activitatea particulară de pază, ordinea de achiziționare, evidență, păstrare și purtare a acestora se stabilesc de Guvern.

(4) La aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armei de foc, detectivul particular, personalul care practică activitate de pază sînt obligați:

a) să avertizeze că intenționează a face uz de ele, acordînd timp suficient pentru îndeplinirea cerințelor sale, cu excepția cazurilor cînd tergiversarea aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armei de foc pune în pericol direct viața și sănătatea lor, viața și sănătatea oamenilor sau poate conduce la alte urmări grave;

b) să facă tot posibilul, în funcție de caracterul și gradul de pericol al infracțiunii și al persoanei care a comis-o, precum și de forța rezistenței opuse, ca prejudiciul adus la înlăturarea pericolului să fie minim;

c) să asigure persoanelor cărora li s-au pricinuit leziuni corporale primul ajutor medical și să comunice de urgență faptul organelor de ocrotire a sănătății și organelor afacerilor interne;

d) să comunice imediat organelor de drept toate cazurile de rănire sau de deces.

(5) Aplicarea abuzivă a forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armei de foc are ca urmare răspunderea prevăzută de lege.

Articolul 29. Aplicarea mijloacelor speciale

(1) Mijloacele speciale se aplică:

a) la respingerea atacului nemijlocit asupra oamenilor, inclusiv asupra lucrătorilor din organizațiile particulare de detectiv și de pază;

b) la reținerea celui care încearcă să fugă, surprins în flagrant delict împotriva vieții, sănătății

sau bunurilor oamenilor.

(2) Se interzice aplicarea mijloacelor speciale împotriva persoanelor cu handicap vădit, minorilor, femeilor și împotriva persoanelor de vîrstă înaintată, cu excepția cazurilor în care aceștia opun rezistență armată, săvîrșesc un atac în grup sau de altă natură care pune în pericol viața și sănătatea oamenilor.

Articolul 30. Aplicarea armei de foc

(1) Arma de foc se aplică:

a) la apărarea oamenilor de un atac ce pune în pericol viața și sănătatea lor;

b) la respingerea unui atac nemijlocit asupra lucrătorilor din organizațiile particulare de detectiv și de pază care pune în pericol viața și sănătatea lor, precum și la contracararea tentativelor de însușire forțată a armelor lor;

c) la reținerea persoanei care opune rezistență armată;

d) la respingerea unui atac în grup sau a unui atac armat asupra localurilor unităților de stat și private, locurilor de păstrare a bunurilor materiale dacă se pune în pericol viața sau sănătatea persoanelor care se află în (lîngă) ele;

e) la avertizarea (prin efectuarea unei împușcături în plan vertical) că se intenționează aplicarea armei, precum și pentru a se da semnal de alarmă sau de chemare în ajutor.

(2) Se interzice aplicarea armei de foc împotriva persoanelor cu handicap vădit, minorilor, femeilor și împotriva persoanelor de vîrstă înaintată, cu excepția cazurilor în care aceștia opun rezistență armată, săvîrșesc un atac armat sau în grup care pune în pericol viața și sănătatea oamenilor, precum și în locuri publice cînd în urma aplicării armei pot avea de suferit oameni neimplicați.

3) Detectivul și gardianul (paznicul) din organizațiile particulare de detectiv și de pază sînt obligați să comunice de urgență fiecare caz de aplicare a armei de foc organului de poliție teritorial unde a avut loc aplicarea armei.

INFRCȚIUNI ȘI CONTRAVENTȚII CARE ATENTEAZĂ LA ORDINE ȘI SECURITATE

CODUL PENAL AL RM

Nr. 985 din 18.04.2002

Publicat : 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. № : 195.04.2002

Articolul 131. Fapta săvârșită în public

Prin faptă săvârșită în public se înțelege fapta comisă:

a) într-un loc care, prin natura sau destinația lui, este întotdeauna accesibil publicului, chiar dacă în momentul săvârșirii faptei în acel loc nu era prezentă nici o persoană, dar făptuitorul își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului;

b) în orice alt loc accesibil publicului dacă în momentul săvârșirii faptei erau de față două sau mai multe persoane;

c) într-un loc inaccesibil publicului, cu intenția însă ca fapta să fie auzită sau văzută, dacă aceasta s-a produs față de două sau mai multe persoane;

d) într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate cu caracter familial, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante;

e) prin orice mijloace recurgînd la care făptuitorul își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului.

Articolul 287. Huliganismul

(1) Huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 1050 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

[Art.287 al.(1), sancțiunea modificată prin LP207 din 29.07.16, MO369-378/28.10.16 art.751; în vigoare 07.11.16]

(2) Aceeași acțiune săvârșită:

a) de o persoană care anterior a săvârșit un act de huliganism;

b) de două sau mai multe persoane

c) pe teritoriul sau în incinta unei instituții medico-sanitare publice ori private.

[Art.287 al.(2), lit.c) introdusă prin LP157 din 26.07.18, MO347-357/14.09.18 art.586]

se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1350 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 5 ani.

[Art.287 al.(2), sancțiunea modificată prin LP207 din 29.07.16, MO369-378/28.10.16 art.751; în vigoare 07.11.16]

(3) Huliganismul agravat, adică acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), dacă au fost săvârșite cu aplicarea sau cu încercarea aplicării armei sau a altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.

Articolul 288. Vandalismul

(1) Vandalismul, adică pîngărirea edificiilor sau a altor încăperi, precum și nimicirea bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 140 la 200 de ore, sau cu închisoare de pînă la 1 an. [Art.288 al.(1), sancțiunea modificată prin LP207 din 29.07.16, MO369-378/28.10.16 art.751; în vigoare 07.11.16]

(2) Aceeași acțiune săvîrșită:

a) – **exclusă**

b) de două sau mai multe persoane;

c) asupra bunurilor care au valoare istorică, culturală sau religioasă

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 1050 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani. [Art.288 al.(2), sancțiunea modificată prin LP207 din 29.07.16, MO369-378/28.10.16 art.751; în vigoare 07.11.16]

Articolul 377. Încălcarea regulilor cu privire la menținerea ordinii publice și la asigurarea securității publice

(1) Încălcarea regulilor cu privire la menținerea ordinii de către o persoană din unitatea militară pentru menținerea ordinii publice și asigurarea securității publice, însoțită de încălcarea drepturilor și libertăților omului sau de aplicarea violenței asupra lui,

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 60 la 240 de ore sau cu închisoare de pînă la 2 ani.

(2) Aceeași acțiune soldată cu urmări grave se pedepsește cu închisoare de pînă la 5 ani.

**CODUL NR. 218
DIN 24.10.2008**

**CODUL CONTRAVENȚIONAL
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Publicat : 16.01.2009 Monitorul Oficial Nr. 3-6 art Nr : 15 Data intrării în vigoare :
31.05.2009

Articolul 67. Încălcarea legislației privind întrunirile

(1) Organizarea și desfășurarea întrunirii fără a fi notificată primăria, precum și încălcarea condițiilor (forma, locul, timpul) privind desfășurarea întrunirii indicate în declarația prealabilă se sancționează cu amendă de la 30 la 40 de unități convenționale aplicată organizatorului (conducătorului) întrunirii.

(1) Desfășurarea întrunirii fără depunerea declarației prealabile de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație se sancționează cu amendă de la 18 la 24 de unități convenționale. [Art.67 al.(1) în redacția LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

(2)

**Capitolul XIX
CONTRAVENȚII CE ATENTEAZĂ LA ORDINEA
PUBLICĂ ȘI LA SECURITATEA PUBLICĂ**

și sponsorizarea produselor din tutun

(1) Amplasarea și/sau difuzarea publicității în favoarea produselor din tutun și promovarea prin sponsorizare a produselor din tutun, care au drept scop sau efect, direct ori indirect, stimularea vânzărilor și sporirea consumului produselor din tutun,

(1) anșionează cu amendă de la 10 la 30 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 30 la 60 de ore.

se sancționează cu amendă de la 6 la 18 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 30 la 60 de ore.

[Art.365 sancțiunea modificată prin LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

Articolul 365¹. Încălcarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoanei juridice

(1) Încălcarea regulilor de acces la secretul de stat

se sancționează cu amendă de la 25 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 50 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

se sancționează cu amendă de la 15 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 30 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 60 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

[Art.365¹ al.(1), sancțiunea modificată prin LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

(2) Încălcarea regulilor de întocmire, evidență, păstrare, procesare, multiplicare, utilizare, transmitere, distrugere a informațiilor atribuite la secret de stat

se sancționează cu amendă de la 25 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice,

cu amendă de la 50 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

se sancționează cu amendă de la 15 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 30 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 60 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

[Art.365¹ al.(2), sancțiunea modificată prin LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

(3) Încălcarea regulilor de asigurare a protecției secretului de stat prin măsuri de ordin juridic, de ordin procedural, de protecție fizică, de protecție a sistemelor informaționale și de telecomunicații

se sancționează cu amendă de la 50 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

se sancționează cu amendă de la 30 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 60 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

[Art.365¹ al.(3), sancțiunea modificată prin LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

(4) Faptele specificate la alin. (1)–(3) soldate cu urmări grave, dacă acestea nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 150 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

se sancționează cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 90 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

[Art.365¹ al.(4), sancțiunea modificată prin LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

[Art.365¹ introdus prin LP66 din 07.04.11, MO110-112/08.07.11 art.299]

Articolul 365². Secretizarea/desecretizare neîntemeiată a informațiilor

(1) Secretizarea/desecretizarea informațiilor cu încălcarea cerințelor stabilite de legislația cu privire la secretul de stat se sancționează cu amendă de la 50 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

se sancționează cu amendă de la 30 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 60 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

[Art.365² al.(1), sancțiunea modificată prin LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

(2) Refuzul neîntemeiat de a secretiza/desecretiza informațiile atribuite la secretul de stat se sancționează cu amendă de la 50 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. se sancționează cu amendă de la 30 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 60 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

[Art.365² al.(2), sancțiunea modificată prin LP208 din 17.11.16, MO441-451/16.12.16 art.879; în vigoare 16.03.17]

[Art.365² introdus prin LP66 din 07.04.11, MO110-112/08.07.11 art.299]

BIBLIOGRAFIE

1. **CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA** din 29.07.1994 (Publicat : 29.03.2016 în Monitorul Oficial Nr. 78 art Nr : 140 Data intrării în vigoare : 27.08.1994)
2. **COD DE PROCEDURĂ PENALĂ A REPUBLICII MOLDOVA** din 14.03.2003 (Publicat : 05.11.2013 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art Nr : 699 Data intrării în vigoare : 12.06.2003)
3. **COD Nr. 985 din 18.04.2002 COD PENAL** Publicat : 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. № : 195.04.2002
4. **COD Nr.218 din 24.10.2008 COD CONTRAVENȚIONAL** Publicat : 16.01.2009 Monitorul Oficial Nr. 3-6 art Nr : 15 Data intrării în vigoare : 31.05.2009
5. **COD Nr. 1149 din 20.07.2000 CODUL VAMAL al Republicii Moldova** (Publicat : 01.01.2007 în Monitorul Oficial Nr. ed.special.)
6. **LEGE Nr.619 din 31.10.1995 privind organele securității statului** (Publicat : 13.02.1997 în Monitorul Oficial Nr. 10-11 art Nr : 115 Data intrării în vigoare : 13.02.1997)
7. **LEGE Nr.753 din 23.12.1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova** (Publicat : 31.12.1999 în Monitorul Oficial Nr. 156 art Nr : 764)
8. **LEGE Nr.1104 din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție** (Publicat : 05.10.2012 în Monitorul Oficial Nr. 209-211 art Nr : 683)
9. **LEGE Nr. 134 din 13.06.2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat** (Publicat : 31.12.2015 în Monitorul Oficial Nr. 361-369 art Nr : 673)
10. **LEGE Nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului** (Publicat : 01.03.2013 în Monitorul Oficial Nr. 42-47 art Nr : 145 Data intrării în vigoare : 05.03.2013)
11. **LEGE Nr.283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră** (Publicat : 20.04.2012 în Monitorul Oficial Nr. 76-80 art Nr : 245 Data intrării în vigoare : 01.07.2012)
12. **LEGE Nr.219 din 08.11.2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri** (Publicat : 12.12.2018 în Monitorul Oficial Nr.462-466 art. Nr.770 Data intrării în vigoare 12-12-2018)

13. **LEGE Nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură** (Publicat : 25.03.2016 în Monitorul Oficial Nr. 69-77 art Nr : 113 Data intrării în vigoare : 01.08.2016)
14. **LEGE Nr. 159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate** (Publicat : 30.07.2016 în Monitorul Oficial Nr. 245-246 art Nr : 519 Data intrării în vigoare : 01.08.2016)
15. **LEGE Nr. 26 din 22.02.2008 privind întrunirile** (Publicat : 22.04.2008 în Monitorul Oficial Nr. 80 art Nr : 261)
16. **LEGE Nr. 218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc** (Publicat : 14.12.2012 în Monitorul Oficial Nr. 254-262 art Nr : 836)
17. **LEGE Nr.283 din 04.07.2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază** (Publicat : 19.09.2003 în Monitorul Oficial Nr. 200-203 art Nr : 769)
18. **LEGE Nr. 93 din 05.04.2007 Inspecratului General pentru Situații de Urgență** (Publicat : 08.06.2007 în Monitorul Oficial Nr. 78-81 art Nr : 358 Data intrării în vigoare : 08.09.2007)
19. **HOTĂRÎRE Nr.474 din 19.06.2014 cu privire la aprobarea Nomenclatorului mijloacelor speciale, al tipurilor de arme de foc și al MUNIȚIILOR AFERENTE, PRECUM ȘI A REGULILOR DE APLICARE A ACESTORA** (PUBLICAT : 24.06.2014 în Monitorul Oficial Nr. 167-168 art Nr : 517)

CUPRINS

INTRODUCERE.....	3
DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI.....	6
.....	6
CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA DIN 29 IULIE 1994.....	10
.....	10
COD DE PROCEDURĂ PENALĂ A REPUBLICII MOLDOVA din 14.03.2003.....	18
LEGE Nr. 514 din 06.07.1995 PRIVIND ORGANIZAREA JUDECĂTOREASCĂ.....	39
LEGEA Nr. 3 din 25.02.2016 CU PRIVIRE LA PROCURATURĂ.....	51
LEGE Nr. 159 din 07.07.2016 CU PRIVIRE LA PROCURATURILE SPECIALIZATE.....	57
.....	57
LEGE Nr. 320 din 27.12.2012 CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA POLIȚIEI ȘI STATUTUL POLIȚISTULUI.....	59
LEGE Nr. 215 din 04.11.2011 CU PRIVIRE LA FRONTIERA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA...68	68
LEGE Nr. 283 din 28.12.2011 CU PRIVIRE LA POLIȚIA DE FRONTIERĂ.....	88
LEGE NR. 219 DIN 08.11.2018 CU PRIVIRE LA INSPECTORATUL GENERAL DE CARABINIERI.....	95
LEGEA Nr. 93 din 05. 04. 2007 INSPECTORATULUI GENERAL PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ...106	106
LEGE Nr. 753 din 23.12.1999 PRIVIND SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA.....	115
LEGE Nr. 134 din 13.06.2008 CU PRIVIRE LA SERVICIUL DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ DE STAT.....	121
CU PRIVIRE LA CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE.....	127
COD Nr. 1149 din 20.07.2000 CODUL VAMAL AL REPUBLICII MOLDOVA.....	152
LEGE Nr. 26 din 22.02.2008 PRIVIND ÎNTRUNIRILE.....	165

LEGE Nr. 218 din 19.10.2012	
PRIVIND MODUL DE APLICARE A FORȚEI FIZICE, A MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A ARMELOR DE FOC.....	169
HOTĂRÎRE Nr. 474 din 19.06.2014	
CU PRIVIRE LA APROBAREA NOMENCLATORULUI MIJLOACELOR SPECIALE AL TIPURILOR DE ARME DE FOC ȘI AL MUNIȚIILOR AFERENTE, PRECUM ȘI A REGULILOR DE APLICARE A ACESTORA	177
LEGE Nr. 283 din 04.07.2003	
PRIVIND ACTIVITATEA PARTICULARĂ DE DETECTIV ȘI DE PAZĂ	182
INFRACȚIUNI ȘI CONTRAVENȚII CARE ATENTEAZĂ LA ORDINE ȘI SECURITATE.....	190
CODUL PENAL AL RM.....	190
CODUL Nr. 218 din 24.10.2008 CODUL CONTRAVENȚIONAL AL REPUBLICII MOLDOVA.....	192
BIBLIOGRAFIE.....	195